

Täysistunto

Maanantai 19.12.2016 klo 12.01—0.32

Täysistunto alkoi klo 12.01. Täysistunto päättyi klo 00.32.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (12.01—13.57 ja 19.00—20.56), toinen varapuhemies Arto Satonen (13.57—17.00 ja 20.56—22.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.00—19.00 ja 22.59—0.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 15.12.2016 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 70, 71/2016 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 70 valtiovarainvaliokunnan ja asiasta U 71 valtiovarainvaliokunnan ja maa- ja metsäta-lousvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 talousarvioesityksen (HE 134/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 134/2016 vp

Hallituksen esitys HE 249/2016 vp

Talousarvioaloite TAA 1-462/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 34, 53/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 35/2016 vp

Ainoa käsittely

Asian käsittely keskeytettiin.

3.1. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 35/2016 vp.

Nyt esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Keskustelu

12.03 Kauko Juhantalo kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nimensä mukaisesti jaostomme on käsitellyt tietenkin sen, mikä jo budjetin yleiskeskustelussa tuli voimakkaasti esille, eli etsimme ratkaisuja ensisijaisesti tavoittaa Suomen talouden elpyminen ja parantaa työllisyyttämme. Ja kuten tiedämme, työllisyyden suunta on kääntynyt parempaan suuntaan ja kipeät päätökset on nyt tehty.

Työllisyyden ohella on tietysti vaikeata ollut lähestyä nuorten ja pitkäaikaistyöttömien vaikeata asemaa, ja siinä on erityisen tärkeänä noussut esiin kohtaantuminen, eli vaikka vapaat työpaikat ovat voimakkaasti kasvaneet, vielä voimakkaammin on kasvanut tämä yllättävä työstä kieltäytymisen periaate. Työn arvostaminen on vähentynyt suomalaisen nuorison keskuudessa, ja vaikeaa on kuvitella ja ajatella, mistä johtuu se työstä vieraantuminen ja miten ne ihmiset pärjäävät, jotka jäävät kokonaisuudessaan kaikkien ulkopuolelle.

Me olemme keskittyneet täydennyksen yhteydessä olemassa olevalla määrärahalla erityisesti idänkauppaan, Kiinan ja Saksan vientiin, arktiseen alueeseen, biohankkeisiin, kiertotalouteen ja cleantechiin, kuluttajien asemaan, rajaesteiden poistamiseen ja erityisesti matkailun markkinointiin — se on ala, joka vielä on meillä kunnolla käymättä läpi — sillä tavoin, että Kainuun Edulle, siis idänkauppaan Paltamoon ja Paltamon selluhankkeeseen, me olemme lisänneet 150 miljoonaa, (Hälinää — Puhemies koputtaa) BusinessOuluun Suomi-taloihin ja arktisen alueen hankkeisiin 200 000, Hermia Yrityskehityksen Kiinaan kohdistuvan toiminnan laajentumiseen 150 000, Viexpoon, joka lähinnä kohdistuu Saksaan, 110 000, Nord-koulutukseen 32 000 rajaesteiden poistamiseen, Nokian kaupungille cleantech- ja kiertotaloushankkeisiin 250 000 sekä Kuluttajaliittoon 70 000. Mutta kuten sanoin, suurimman osan olemme kohdistaneet matkailuun Visit Finlandille sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan matkailun markkinointiin.

On huomioitava se, että matkailu on elpynyt Suomessa mahdollottoman hyvin. Kaikissa Pohjoismaissa valtio on innolla mukana matkailua tukemassa mutta valitettavasti Suomessa myös suhteellisesti vähiten. Ja kuten tiedämme julkisuudesta, matkailuun kohdistuu kasvua, niin kuin näimme viimeksi uutisissa, montako kymmentä lentokoneellista väkeä lähestyi, mutta erityisesti Kiina ja kiinalaiset ovat lupaava kohde. Meillä pullonkaulana on investointien puute. Matkailualaa ei ole vielä pidetty sellaisena alana. Sekä syksyä että kevättä pitäisi voida pidentää niin, että investoijat olisivat kunnolla liikkeellä ja investoisivat kunnolla matkailuun: sekä osaamiseen, henkilöstöön, ohjelmointiin että majoitukseen. Jos tällaiset suuret massat lähtevät liikkeelle, niin majoituksesta helposti kiikastaa. Meillä on kaikki mahdollisuudet, mutta suhteellisesti häviämme valtion tuessa Pohjoismaille.

Haluan vielä tuosta työttömyydestä mainita sen, että niin lupaavasti kuin uusia työpaikkoja on syntynyt, tämä kohtaantumisen ongelma on sellainen, joka pitää kyllä ottaa vakavasti. Tämä parantuminen ei ole näkynyt — vaan pahentuminen — pitkäaikaistyöttömissä ja nuorissa. On vaara, että Suomi menettää yhden vuosikerran nuorista sen vuoksi. Täytyy löytää joku ratkaisu niihin syihin, jotka vieraannuttavat niin paljon. Työnteon kautta kasvaa meidän yhteiskuntamme ja meidän mahdollisuutemme antaa taloudellista hyötyä niille, jotka sitä myös tarvitsevat. — Kiitoksia.

12.08 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Ensiksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja etenkin sen työ- ja elinkeinojaostoa ansiokkaasta ja an-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

siokkaasti laaditusta mietinnöstä, samoin talousvaliokuntaa ja muita valiokuntia lausunnoista.

Suomen kansantalous on palannut elpymisen ja kasvun tielle tämän vuoden mittaan ja myöskin asteittain, joskin edelleen melko hitaasti, paranevan työllisyyden uralle. Kun vielä viime vuonna liikuimme lähellä nollakasvua, niin tänä vuonna talouskasvu yltää prosentin tasolle ja tulevina vuosina reiluun prosenttiin. Tämä ei ole pelkkää pehmeää ennustetta tulevasta vaan nojaa kovaan dataan tuoreesta menneestä, eli lokakuun 2016 työpäiväkorkattu kansantalouden kokonaistuotanto oli yli 2 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin, lokakuussa 2015. Myös uutiset telakkatilauksista, autonvalmistuksesta ja matkailuvirroista antavat viitettä paremmasta, kuten edustaja Juhantalo totesi. Viiden vuoden harmaa sävy on kääntymässä orastavaan vihreään. Tämän positiivisen käänteen vahvistaminen on nyt ensisijaista talouspolitiikassa ja myös budjetissa.

Kilpailukyksopimus on keskeinen elementti tässä yhteisessä tavoitteessamme. Sopimuksen myötä työvoimakustannukset laskevat ja niiden kasvu jää selvästi muuta euroaluetta hitaammaksi. Tällä on positiivinen vaikutus työn kysyntään. Tehtyjen päätösten myötä vienti vauhdittuu ja investoinnit piristyvät. Kuitenkaan pelkkä kiky-sopimus ei vielä yksin riitä 110 000 uuden työpaikan tavoitteen saavuttamiseen. Sen takia painopiste on suunnattava työn hinnan lisäksi entistä enemmän rakenteellisen kilpailukykyyn vahvistamiseen, siis osaamiseen, innovaatioihin, yrittämiseen, investointeihin. Vahvistamme rakenteellista kilpailukykyä kokoamalla yhteen yrittäjyys- ja työllisyyspaketit, siis nipun toimia, joilla poistetaan yrittämisen esteitä sekä vahvistetaan työllistymisen edellytyksiä.

Budjettiriihen päätökset vahvistavat yrittäjyyspakettia. Tärkeät verouudistukset kuten yrittäjävähennys ja maksuperusteinen alv helpottavat yrittäjän arkea sekä vahvistavat yrityksen mahdollisuuksia kerryttää omaa pääomaa investointeja varten. Samaan joukkoon kuuluu myös vanhemmuuden kustannuksia tasaava 2 500 euron kertakorvaus — erittäin tärkeä varsinkin naisvaltaisille aloille ja tasa-arvon näkökulmasta — kotitalousvähennyksen korottaminen sekä yritysten sukupolvenvaihdosten helpottaminen.

Tekes puolestaan lanseerasi syksyllä pari kuukautta sitten 5 000 euron arvoisen innovaatioasetelin, jonka kysyntä on ollut suurta. Seteleitä on myönnetty jo yli 700 suomalaiselle kasvuhakuiselle pk-yritykselle. Setelin avulla kannustamme yhä useampaa pk-yritystä hyödyntämään innovaatio-osaamista kilpailukykyänsä kehittämisessä.

Syksyllä asetin työryhmän uudistamaan Team Finlandin toimintaa, ja sen väliraportissa esittämiä toimia on lähdetty jo vauhdilla viemään eteenpäin. Jatkotoimia valmistellaan keväen puoliväliriihtä silmällä pitäen.

Muutama sana vielä vastuullani olevan energiapolitiikan budjettimäärärahoista. Hallituksen kärkihankerahoituksesta on ensi vuoden talousarvioon varattu 40 miljoonaa euroa uusiutuvan energian innovaatio- ja investointitukeen ja 35 miljoonan euron valtuus energiatukeen. Energiakärkihanketuen tavoitteena on edistää hankkeita, joilla voidaan parhaiten edistää tulevaisuuden energiaratkaisuja vuoden 2030 kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja jotka ilman investointitukea jäisivät toteuttamatta. Esimerkkeinä mainittakoon geotermisen energian hanke, samoin biokaasuhankkeet. Aurinkosähköhankkeiden kasvu on ollut merkittävää energiatuen puolella, jota kohdennetaan myöskin pieniin alueellisiin hakelämpökeskuksiin sekä pienvesivoimaan. Näillä ratkaisuilla vauhditetaan olennaisesti Suomen siirtymistä kokonaan päästöttömään, kestävään energiatalouteen. Kiihtäen eduskuntaa vahvasta tuesta tälle yhteiselle tavoitteelle.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström seuraavaksi, olkaa hyvä.

12.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Talouskasvumme on osoittanut onneksi elpymisen merkkejä. Kuitenkin olemme valmistelleet tulevan vuoden talousarviota tilanteessa, jossa olemme nähneet aivan liian monta heikon talouskasvun vuotta ja jossa tämän seurauksena työllisyyskehityksemme on ollut viimeisten vuosien ajan heikkoa. Olemme hallituksessa määrätietoisesti työskennelleet sen eteen, että työllisyysstilanteemme paranisi tulevien vuosien aikana merkittävästi nykyisestä.

Ennen kuin menen tarkemmin niihin yksityiskohtiin, joita olemme hallituksena tehneet työllisyysstilanteen parantamiseksi, muutama sananen nykyhetkestä: Valtiovarainministeriö on arvioinut, että kuluvana vuonna työttömyysaste olisi 9 prosenttia. Tässä on parannusta viime vuoteen verrattuna 0,4 prosenttiyksikköä. Vuodelle 17 ennustetaan 8,8 prosentin ja vuodelle 2018 ennustetaan 8,5 prosentin työttömyyttä, joten oikeaan suuntaan olemme etenemässä. Tässä kehityskulussa hallituksen tekemät uudet avaukset ja kilpailukyky-sopimus näyttelevät tietenkin merkittävää osaa.

Muutama sananen tarkemmin tämän hetken tilanteesta: Viimeisimmän työllisyyskatsauksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli lokakuun lopussa 328 900 työtöntä työnhakijaa. Määrä on suuri, mutta se on kuitenkin 8 700 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Vuodentakaiseen verrattuna positiivista on se, että lokakuun lopussa oli avoimia työpaikkoja 4 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa oli lokakuun lopussa yhteensä 129 000 henkilöä, mikä oli 8 000 enemmän kuin edellisen vuoden lokakuussa. No, useaan otteeseen olemme tässä salissa puhuneet niin nuorisista kuin pitkäaikaistyöttömistä. Lokakuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 41 000, eli 2 400 vähemmän kuin vuosi sitten. Nuorten työttömyys laski myös edelliskuukauteen verrattuna yli 1 000:lla. Paljon työtä meillä riittää vielä pitkäaikaistyöttömyyden selättämisessä. Tilannehan on se, että meillä on reilut 122 000 yli vuoden työttömänä ollutta ja heistäkin lähes puolet on ollut työttömänä yli kahden vuoden ajan. Nämä luvut ovat aivan liian suuria.

Muutamme painopistettä passiivitoimenpiteistä enemmän aktiivitoimenpiteiden suuntaan. Teemme sen laajentamalla työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta. Ensi vuoden alusta työttömyysetuuksiin STM:n pääluokkaan varattuja määrärahoja voidaan käyttää starttirahan, palkkatuen ja liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Arvioimme, että tätä kautta avautuisi työmahdollisuus noin 10 000 työttömälle.

Kokonaisuuteen liittyen siirrämme työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentilta 151 miljoonaa euroa STM:n pääluokkaan, minä lisäksi, kuten äsken totesin, STM:n pääluokkaan varattuja työttömyysetuuksien määrärahoja käytetään aktivointiin.

Lisäämme myös TE-toimistojen resursseja 17 miljoonalla: 10 miljoonaa euroa kohdennetaan noin 200 lisähenkilön palkkaamiseen, 5 miljoonaa tulosperusteisten ostopalvelujen hankintaan sekä 2 miljoonaa euroa tietojärjestelmien kehittämiseen.

Lisäresurssien turvin ensi vuoden alusta lähtien työttömien määräaikaishaastattelut toteutetaan kolmen kuukauden välein. Työnhakijoiden haastattelujen lisäämisen tavoitteena on työttömän työnhakijan nopea työllistyminen, pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisy ja avoimien työpaikkojen nopea täyttyminen. TE-palveluiden tehostamisen lähtökohta on, että työttömälle työnhakijalle tarjottavat palvelut perustuvat asiakkaan palvelutarpeisiin ja tu-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kevat hänen työllistymistään. Haastattelujen tarkoitus on palvella ja tukea työtöntä työhaussa aiempaa paremmin.

Loppuun vielä muutama sananen vastuullani olevasta kotouttamiskokonaisuudesta: Kuntakorvaukset kotouttamistoimista kasvavat 232 miljoonaan euroon, joka on noin 100 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna tullaan kuntakorvauksiin käyttämään. Kunnat ovat vastaanottaneet tänä vuonna lähes 6 000 kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saanutta henkilöä, mutta kuntapaikkoja tarvitaan lisää. Olemmekin mahdollistaneet EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston kautta kunnille lisätuen pakolaisten vastaanottoon. Uuden tilanteen edessä olemme etsineet myös uusia rahoitusratkaisuja, joista nostaisin tässä esille maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen vaikuttavuusinvestointirahaston.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä omalta osaltani kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja jaostolle hyvin valmistellusta ja ansiokkaasta mietinnöstä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt siirrytään debattiin. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan.

12.18 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille esittelystä. Nyt kun tämä on näitä viimeisiä päiviä ja elinkeinoministeri Rehn on täällä pakeilla ja täysistunnossa, niin ihan näinä viimeisinä päivinä olisin halunnut kiinnittää vielä huomion siihen, että meillä on metsähaketuki ja meillä Suomessa toimii paljon sahoja aika lähellä kannattavuusrajaa ja noin oikeudenmukaisuuden ja loogisuuden kannalta olisi viisasta, että myöskin sahojen ohivirrat eli puru ja kuoret pääsisivät saman tuen piiriin, mitä metsähakkeillekin maksetaan. Tiedustelen, onko ministerillä itsellään tähän kantaa tai oletteko keskustellut tulevan ministerin kanssa tästä mahdollisesta asiasta.

12.19 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset molemmille ministereille, erityisesti työministerille siitä, että hän nosti pitkäaikaistyöttömyyden esiin, koska siinä todellakin meillä on vielä paljon työtä jäljellä. Jos katsomme, että taloudessa on tapahtunut positiivista virettä, tuotannossa on tapahtunut positiivista virettä, niin itse asiassa työllisyydessä ei vielä ole tapahtunut. Meillä on Tilastokeskuksen mukaan työttömänä 32 000 naista vähemmän ja 30 000 miestä enemmän kuin vuosi sitten, eli miinukselle mennään näissä luvuissa. Sitten jos katsomme työttömyyslukuja, niin meillä on työttömänä 8 000 henkeä vähemmän kuin vuosi sitten. Mutta itse asiassa tuo tulos tulee siitä, että on enemmän ihmisiä omaehtoisessa koulutuksessa ja esimerkiksi kuntouttavassa työtoiminnassa eli aktiivitoimissa. Ja nyt jos katsomme tätä budjettia kokonaisuutenansa, niin riski on, että vaikka työttömyysturvaa voidaan nyt käyttää aktiivisemmin, niin se ei välttämättä kohdistu pitkäaikaistyöttömille, koska esimerkiksi järjestöjen työllistämismahdollisuutta on rajoitettu, (Puhemies koputtaa) sille on tehty katto. Miksi näin, arvon ministeri, ja miksi olette linjannut, että kunnat eivät (Puhemies koputtaa) jatkossa saa hoitaa moniammatillisia työvoimapalvelukeskuksia, koska ne panostavat paljon rahaa pitkäaikais... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

12.21 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ajanpuutteen vuoksi ei ollut tilaisuutta lämpimästi kiittää jaoston jäseniä hyvästä työstä. Meillä vaikea Terrafamen kysymys oli sikäli erikoislaatuinen, että siinä aivan erityisesti haluan kiittää

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

suurinta oppositiopuoluetta, sosialidemokraatteja, erinomaisesta, hyvästä yhteistyöstä hallituspuolueiden kanssa. Tämä oli merkittävä päänavaus sillä tavalla, että yhteistyötäkin löytyy. Vaikkakin yksi puolue on aivan eri mieltä perusteista, niin työskentelymme oli sujuvaa valiokunnassa. Kuuntelimme 61 asiantuntijaa tämän asian yhteydessä ja parikymmentä kokousta. Näihin paneuduimme ja kävimme Terrafamen kaivoksella. Tulimme vakuuttuneeksi siitä, että siellä on hyvin tehty ympäristötyö ja hyvin tehty systeemin, koko järjestelmän toiminta. Se on järjestelmällisesti hyvää ja tehokasta. Luotamme sen menestykseen siinä, että vuoden 18 alkupuolella päästään positiiviseen kassavirtaan.

12.22 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja ja puheenjohtaja Juhantaloa kauniista sanoista. Kiinnittäisin huomiota siihen, että Suomen talouden ongelma on tuottavuuden lasku. Vielä 10 vuotta sitten korkean teknologian osuus Suomen viennistä oli 18 prosenttia ja nyt enää 7. Meillä on kaksinkertainen vientiongelma: vientiä on vähemmän, ja siitä saadaan huonompi hinta. Viennin arvon on noustava. Samaa aikaan, kun vientipanoksen arvo on laskenut, yritysten innovaatiopanokset ovat laskeneet lähes kolmanneksen, ja nämä asiat liittyvät toisiinsa. Ensi vuoden budjetissa elinkeino- ja innovaatorahoituksesta leikataan lisää 65 miljoonaa euroa. Tämä on vahingollista, jopa vaarallista. Ja tämä ei ole opposition puhetta, vaan tämä huoli esiintyy suurin kirjaimin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, jota valmisteltiin hyvässä hengessä työ- ja elinkeinojaostossa. Huoli tulevaisuuden hyvinvoinnista on yhteinen, Suomen menestymisestä digitaalisessa maailmantaloudessa.

12.23 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindström on erittäin ansiokkaasti alkanut kehittää ja monipuolistaa näitä työvoimapalveluita ja saada erilaisia tuottajia mukaan näihin työvoimapalveluihin.

Yksi sellainen erittäin suuri haaste näyttää olevan se, mitenkä saadaan avoimesti tietoa työttömistä, että kaikki toimijat pystyvät näkemään tilanteen ja pystyvät tietyllä tavalla katsomaan, mitenkä työttömät ja uudet työpaikat saadaan kohtaamaan. Käytännön elämässä on näyttänyt olevan aika paljon haasteita tämän kysymyksen osalta. Mitenkä ministeri Lindström näkee, että tämä asia voitaisiin korjata, mieluummin jo lähitulevaisuudessa?

12.24 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään Valtion taloudellinen tutkimuskeskus julkaisi tutkimustuloksen, jonka mukaan 200 miljoonan euron arvoiset energiaveronpalautukset energaintensiiviselle teollisuudelle eivät auta Suomen kilpailukykyä. Tällä on yhteys edustaja Harakan mainitsemaan asiaan eli siihen, että meidän korkean teknologian osuus viennistä on kehittynyt aivan väärään suuntaan viime vuosina. Haluaisinkin nähdä hallitukselta visioita siitä, miten suuntaamme korkean teknologian viennin edistämiseen edistämällä niitä ratkaisuja, joilla on maailmalla nopeasti kasvava kysyntä, kuten aurinkosähkö, älysähköverkot, uudet sähköenergian varastointimuodot, sen sijaan, että koetettaisiin erilaisilla veronalennuksilla ja tukiaisilla pönkittää (Puhemies koittaa) vanhoja mahtialoja.

12.25 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erilaisia yritystukia jaetaan vuosittain satoja miljoonia, osa suoria tukia, osa verotukia. Eri tukimuodoilla on erilaisia vaikutuksia niin työllisyyden, kasvun, innovoinnin kuin ympäristönkin kannalta, ja eri tukimuodoilla on erilaisia vaikuttavuuksia: toiset ovat vaikuttavampia tukimuoto-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ja kuin toiset. Valitettavasti vaikuttaa siltä, että hallituksen yritystukipolitiikka ei perustu vaikuttavuusarviointeihin, sillä kaikista vaikuttavimpia innovaatio-, tutkimus- ja tuotekehitystukia on leikattu kovimmalla kädellä, vaikka nimenomaan nämä tuet ovat olennaisia korkean arvonlisän tuotannon ja viennin kasvun kannalta.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä: aikooko hallitus tehdä ensi vuonna kokonaisarvioinnin yritystukien kokonaisuudesta ja ryhtyä vasemmistoliiton esittämiin toimenpiteisiin tutkimus-, innovaatio- ja kehitysrahoituksen nostamiseksi kilpailijamaiden tasolle?

12.26 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi menestyy ainoastaan työllä, ja menestymme erityisesti silloin, kun teemme korkeaa osaamista vaativia tuotteita ja palveluita, ja niitä syntyy ainoastaan jatkuvalla tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotyöllä. Siksi onkin harmillista, että hallitus leikkaa niin Tekesin kuin VTT:n rahoituksesta, ja toivomme, kristillisdemokraatit, omassa vaihtoehtobudjetissamme, että nämä summat voitaisiin palauttaa valtion budjettiin.

Kuitenkin kysymykseni koskee pitkäaikaistyöttömiä, koska me tarvitsemme, jotta me saamme meidän työllisyysasteen nostettua, myöskin välityömarkkinoita, ja olisinkin kysynyt ministeri Lindströmiltä: voisiko hallitus harkita sitä, että tuo 3 000 henkilötövuoden raja tähän sataprosenttiseen palkkatukeen, joka nyt on asetettu yhdistyksille ja järjestöille, voitaisiin poistaa, koska tällä hetkellä yhdistykset ja järjestöt eivät pysty palkkaamaan kaikkia niitä pitkäaikaistyöttömiä, jotka olisivat sen palkkatuen tarpeessa?

12.27 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jaoston puheenjohtaja Juhantalo tarttui erittäin tärkeään kysymykseen, työhön ja työn merkitykseen sekä ihmisen henkisen kehityksen kannalta mutta myös koko hyvinvointiyhteiskunnan kannalta. Ja siksi on syytä antaa kaikki tuki ministeri Lindströmille, joka yöt ja päivät käyttää työvoimapalvelujen tehokkaammaksi saantiin niin, että ne ihmiset, jotka voivat olla töissä, voivat haakeutua niihin avoinna oleviin työpaikkoihin.

Toisaalta haluan tarttua myös siihen puheenjohtaja Turusen puheenvuoroon, jossa hän totesi, että sahojen kilpailukyvyyn kannalta ja koko suomalaisen metsätaseen ja metsäklusterin kannalta olisi välttämätöntä, että kykenemme säilyttämään mekaanisen metsäteollisuuden aseman niin, että se olisi kilpailukykyinen. Se edellyttää sitä, että näille sivutuotteille pitää löytyä myöskin jonkinlainen markkina.

12.28 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän tuossa listalla sitten vähän perusteellisemmän puheenvuoron elinkeinopolitiikasta. Kiitoksia ministereille asiallisista ja maltillisista esityksistä.

Kiinnittäisin huomiota yhteen konkreettiseen asiaan. Nimittäin Pohjois- ja Itä-Suomen vientiä toteuttavilla pk-yrityksillä on ollut erillinen alueellinen kuljetustuki. Viime hallituskaudella pidimme huolta siitä, että tämä kuljetustuki säilyy. Täällä kävi minunkin luonani yli kymmenen lähetystä sitä vaatimassa. Me otimme sen vakavasti, ja nyt siellä on budjetissa vielä ensi vuodelle 5 miljoonaa euroa. Mutta tässä hallituksen suunnitelmassa 2017–2020 lukee, että hallituksen säästöpäätöksiin liittyen myös yritystuki lakkaa vuoden 17 jälkeen, alueellinen yritystuki. Ei kai tämä ole mahdollista. Onko ministereillä tästä tarkempaa tietoa? Se on erittäin tärkeä asia Itä- ja Pohjois-Suomen yrittäjille, jotka harrastavat vientiä, ja minusta tähän pitäisi ehdottomasti saada muutos.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

12.29 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vajaa kolme viikkoa sitten täällä salissa käsiteltiin energia- ja ilmastostrategiaa. Siinä ei mielestäni ollut mitään mainintaa tai kannanottoa ydinvoimaloista.

Otan yhden esimerkin. Oletetaan, että sokeripala, olkoon se Sirkkua taikka Pulmua, vastaa rikastettua uraanipolttoainetta, jonka energiasisältö on 10 000 kilowattituntia eli lähes yhden omakotitalon verran energiaa ja hiukkaspäästöt ovat 0, samoin kasvihuonekaasupäästöt. Siksi kysynkin ministeri Rehniltä: Eikö kansan energiapolitiikka ole sidoksissa ydinvoimaan? Mitä kuuluu Olkiluoto 3:lle, onko siinä mitään uutta? Ja sitten vielä tämä Rosatom: missä vaiheessa on rakennuslupahakemus, etenevätkö asiat oletetussa aikajärjestyksessä?

12.30 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastikään minuun otti yhteyttä työtön, joka oli löytänyt unelmatyökokeilupaikkansa yrityksestä ja koetti varata tätä varten TE-toimistosta aikaa. Ei saanut aikaa ennen kuin pitkän ajan päähän. Työntantaja ei voinut odottaa. Työkokeilupaiikka meni sivu suun.

No, nyt kun tätä budjettia on käsitelty valiokunnassa, niin useat asiantuntijat ovat esittäneet arvion, että kun resursseja siirretään näihin 3 kuukauden haastatteluihin, niin on entistä vaikeampi saada aikaa työkkäristä silloin, kun sieltä tarvitsisi akuutisti neuvoja, sopimista johonkin asiaan. Ja tässä kysymys ei ole suoraan siitä, etteikö rahaa olisi, vaan siitä, että rahaa päätetään käyttää ylhäältä päin ohjattuun eikä siitä työntekijästä päin lähtevään tarpeeseen. Minä oletan, että tämäntapaiset oharit tulevat tämän uuden budjetin myötä yleistymään entisestään, ja monet asiantuntijat olettavat näin. Asialle pitäisi kiireesti tehdä jotain.

12.31 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti edustaja Kontula oli oikeassa, tätä ongelmaa on, mutta on myös toisinpäin. Tänään saimme lukea muun muassa Aamulehdestä, että on erikoinen ongelma: Kalusteasennusfirmalla riittäisi töitä kasapäin, mutta työttömiä ei tunnu kiinnostavan tämä työpaikka. Se ei ole todellakaan saanut yhteydenottoja kuin muutaman, ja sitten sieltä suoraan on sanottu, että ei työ kiinnosta tällä hetkellä, koska on juuri alkanut 500 päivän ansiosidonnainen. Kysyisinkin ministeri Lindströmiltä: te olette tehnyt ihan hyvää työtä ihmisten työllistämiseksi, mutta miten me voimme vastata tähän kohtaantumisongelmaan, että meillä on toisaalta tosiaankin työttömiä mutta meillä on myös työvoimapula tietyillä aloilla ja tuntuu siltä, että nuoria eivät työt kiinnosta?

12.32 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus haluaa kehittää työllisyystoimia passiivisista aktiivisiksi, ja tämä tavoite on helppo jakaa myös täällä oppositiossa nyt ja tulevillakin hallituskausilla. Meillä on kuitenkin tehty päätös siitä, että työttömät, joita TE-toimisto määrää ja ohjaa koulutukseen, saavat kulukorvausta mutta sellaiset työttömät, jotka omaehtoisesti hakevat, etsivät ja löytävät koulutuspaikan, eivät tätä kulukorvausta saa. Tämä kulukorvaus voi olla 200 euroa kuukaudessa, ja vaikka tämä meistä tuntuu pieneltä ongelmalta, se voi työttömälle olla elämäntekninen raha, jota ilman ei uskalla koulutukseen lähteä. Miten tässä toimii nyt se, että halutaan muuttaa passiivista aktiiviseksi, kun päinvastoin sitä palkitaan, joka on passiivinen, ja sitä rangaistaan, joka on aktiivinen?

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

12.33 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jaoston puheenjohtaja Juhantalo nosti esille matkailun, ja matkailu on erittäin tärkeä kehittymisen ala. Viime vuonna 7,4 miljoonaa ulkomaista matkailijaa jättivät Suomeen yli 4 miljardia euroa. Se on vientitulo, matkailu on vientiala. Mutta me olemme edelleen alisuoriutuja tässä. Meillä on valtava kasvupotentiaali, yli 5 prosenttia vuodessa voidaan kasvaa ja jopa enemmän. Matkailu on ainoa vientiala, joka maksaa myös arvonlisäverot Suomeen, eli verotuotto on suuri. Se on myös työvoimavaltainen ala, se työllistää yli 140 000 ihmistä vuodessa, ja valtaosa heistä on nuoria ihmisiä, jotka ovat työn tarpeessa. Matkailuinvestointeja tarvitaan, jotta majoitustasoa ja palvelutasoa voidaan korottaa, investointeja ja myös markkinointia tarvitaan. Minkälaisia suunnitelmia hallituksella on matkailun kehittämiseen vientialana?

12.34 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ihalainen nosti esille tärkeän asian eli kuljetustuet ja niiden jatkuvuuden. Suomalaisten yritysten liikevaihdosta noin 14 prosenttia on logistiikkaa, eli kun me puhumme kilpailukyvyistä, niin meidän pitää muistaa, että se on muutakin kuin vain ihmisten palkkoja.

Edustaja Juhantalolle kiitos myös siitä, minunkin puolestani, että matkailu on vihdoin nousumassa sille tasolle, myös tässä salissa, mille se kuuluu. Olisin kysynyt ministeriltä: Jos ja kun me puhumme matkailun kehittämistä, niin mitkä ovat meidän konkreettiset tavoitteemme ja miten me resursoimme ja miten me aikataulutamme tämän työn? Liian usein meidän työemme keskittyy tietyille alueille, tiettyihin kaupunkeihin. Miten me aiomme kehittää koko Suomen matkailua?

12.35 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ryhmäpuheenvuorossa totesin, että hallitus joutaisi häpeäpaaluun pitkäaikaistyöttömyyden onnettomasta hoidosta, ja tämä on varmasti aiheellinen huomautus edelleen. Pitkäaikaistyöttömyys on todella paha ongelma, koska se johtaa siihen, että iso joukko työvoimaa on suoraan sanoen tuhoutumassa. He menettävät työmarkkinakelpoisuutensa pysyvästi, ja sen vuoksi kaikki mahdollinen on tehtävä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.

Ruotsissa on suurin piirtein yhtä paljon työttömiä kuin Suomessa. Siellä kuitenkin työvoimapalveluissa — suoraan auttamassa työttömiä, etsimässä työpaikkoja, etsimässä erilaisia vaihtoehtoja — on kuusinkertainen määrä henkilöstöä. Tällaista eroa ei kyllä pienellä näpertelyllä ja erilaisilla kikkailuilla pystytä paikkaamaan, vaan kysymys on resursseista. Onko työministeri sitä mieltä, että työvoimapalveluittemme resurssit ovat riittävällä tasolla?

12.37 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen Pankin viimeviikkoinen ennuste oli varmasti paras lahja Suomi-neidolle. Talous on vihdoin löytänyt sen suunnan, mikä hallitusohjelmassa tavoitteena on.

Kiitos hallitukselle, Finnveran vientivaltuuksia nostetaan 8 miljardista eurosta 27 miljardiin euroon. Tämä on valtavan tärkeä asia suomalaisille yrityksille, jotka pyrkivät kansainvälisille markkinoille. Kiitos myös siitä, että Team Finlandia tehdään siihen asentoon kuin sen virtaviivaisena tulisi ollakin elikkä yhdeltä luukulta saadaan kaikki kansainvälistymispalvelut.

Mutta kysyn ministeri Rehniltä: Kuinka näette, että maakunnissa tämä Team Finlandin yhden luukun periaate toimii? Maakuntaudistuksessa monia virtaviivaistuksia tehdään,

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

mutta nyt on tärkeätä, että tällä hetkellä, kun talous kääntyy, meillä on parhaat mahdolliset palvelut meidän yrityksille ja valtio siinä tukena sitten näyttämässä tietä ja apua. Minkälaiset suunnitelmat maakuntiin on Team Finlandin osalta?

12.38 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä äsken kiinnitettiin huomiota siihen, että hallitus ei ole kyennyt kylliksi turvaamaan työllisyysmäärärahoja. Me olemme jatkuvasti lisätalousarvioiden yhteydessä kiinnittäneet huomiota tähän ongelmaan.

Siitä päästään, arvoisa ministeri Lindström, siihen kysymykseen, että koska hallitus ei ole panostanut työllisyyteen tässä ja nyt, päinvastoin rahaa on, sanoisinko, tuhlatu anteliaisiin veronkevennyksiin hyväosaisille, olemme tilanteessa, jossa on jopa väläytelty sitä, että ensi kevään puolivälitarkastelussa jouduttaisiin lisäleikkausten tielle. Hallitukselta ei ollut tullut vastausta siihen, olisiko lisäleikkaustarve 0, 1 vai 2 miljardia, mutta olennaista on se, että sillä politiikalla, jolla työllisyyteen ei tartuta tässä ja nyt, saatetaan joutua lisäleikkauksiin, mikä olisi tuhoisa tie.

Arvoisat ministerit, sekä ministeri Rehn että ministeri Lindström, toivon teidän arvioivan tätä lisäleikkaustarvetta, ja toivottavasti voitte jo nyt sanoa, että sellaisia ei tulla tekemään.

12.39 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on usein puhuttu siitä, että aktiivinen työn menettänyt nyt jopa 200 euroa. Pyytäisin ministeri Lindströmiä avaamaan, mistä tässä on kysymys. Jos olen itse oikein ymmärtänyt, niin siinä kulkorvaukseen oikeuttava asia on se, että opiskelet sellaista alaa, jolla voisi työllistyä. Toki ymmärrän, että voi olla aloja, joita haluaisi opiskella, mutta se ei välttämättä oikeuta korvaukseen. Pyytäisin tätä avaamaan kuulijoille, koska siitä tulee paljon kysymyksiä.

Sitten olisin vähän ihmetellyt näitä työttömyystilastoja. Edustaja Filatov sanoi, että työttömyys on vähentynyt. Jos kuuntelin oikein, hän sanoi, että 32 000 naista on enemmän töissä ja 30 000 miestä vähemmän. (Tarja Filatovin välihuuto) — Ahaa, me kuulumme tässä molemmat sitten näin, että eikö se ole plussaa. — Ja toisaalta sitten taas työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien mukaan se on 8 700, niin että ehkäpä sitten tosiaan nämä eri tilastot kertovat eri asioita, mutta plussalla näyttää minun mielestäni tämän tilaston mukaan olevan.

12.40 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri siksi käytin noita kahta tilastoa, koska ne kertovat aina eri asioista. Niissä on yhteisiä työttömiä noin 30 prosenttia, eliikkä kannattaa opetella ne asiat, mitä täällä tilastojen sisällä on. Itse asiassa meidän työttömyys on vähentynyt suunnilleen sillä 8 000:lla.

Mutta se, mitä halusin sanoa, on, että samaan aikaan omaehtoisessa koulutuksessa, kuntouttavassa työtoiminnassa, työkokeilussa on ne samat 8 000 henkeä, eliikkä ihmiset eivät määrällisesti ole työllistyneet enemmän avoimille sektoreille ilman tukimuotoja. Ja kun tässä keskustelussa on noussut esiin se, että joillakin sektoreilla on myös vaikeuksia saada työvoimaa, niin nyt meillä ajautuu omaehtoiseen koulutukseen paljon ihmisiä, mikä on erinomainen ja hyvä asia, mutta siellä itse asiassa kouluttaudutaan enemmän niille aloille, joilla työllisyys vähenee, ja vähemmän niille aloille, joilla työllisyys paranee. Työvoimapolitiittisella koulutuksella voidaan ohjata sitä suuntaa, mihin ihmiset kouluttautuvat, ja sinne pääsevät helpommin myös pitkäaikaistyöttömät. Mutta tämän koulutuksen määrä on

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

puolittunut, ja se on mielestäni iso huoli, koska se vaikuttaa tulevaisuuden työvoiman saatavuuteen (Puhemies koputtaa) ja se syrjäyttää ihmisiä työvoimasta.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Zyskowicz, Adlercreutz ja Emma Kari ennen ministereiden puheenvuoroja.

12.41 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan kiittää molempia ministereitä hyvästä työstä, ja kun tämä on yksi viimeisiä tilaisuuksia kiittää ministeri Rehniä, niin haluan aivan erityisesti häntä kiittää, ja olen iloinen siitä, että hän jatkaa työtä yhteisen isänmaamme hyväksi Suomen Pankissa.

Ministeri Rehn sanoi, että "positiivisen käänteen vahvistaminen nyt on ensisijaista hallituksen työssä", ja näin on. Kysymykseni lähtee siitä, että kun tiedämme, että nyt näköpiirissä oleva myönteinen käänne ei yksin riitä siihen, että hallitus pystyisi saavuttamaan hallitusohjelmassa asetetut kunnianhimoiset tavoitteet työllisyyden ja velkaantumisen taittumisen osalta, niin mitä uusia toimia ministeri Rehnin mielestä kevään kehysriihessä tulee tehdä työllisyyden ja kasvun vauhdittamiseksi, jotta hallituksen olisi mahdollista saavuttaa nuo hallitusohjelmassa asetetut oikeat tavoitteet.

12.42 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jos vertaa Suomen yrityskenttää vaikka keskieurooppalaiseen, niin silmiinpistävää on, että meillä on huomattavan vähän keskisuuria yrityksiä. Tänään VATT julkaisi raportin, jossa se toteaa, että energiaveron palautukset kohdistuvat hyvin paljon nimenomaan isoihin yrityksiin ja pienet jäävät ilman. Energiaveron palautushan on sinänsä koettu hyvin ongelmalliseksi, mutta se, että ne vielä vääristävät kilpailuasetelmaa tällä tavalla, lienee asia, joka hallituksen tulisi ottaa huomioon. Oletteko todenneet tämän ja aiotteko tehdä asialle jotain?

Päästökauppatuloja ollaan myöskin palauttamassa päästölähteeseen. Siitäahan ministeri Rehnillä oli järkevä, rationaalinen ehdotus, että ne kohdistettaisiin investointeihin, jotka edistävät puhdasta teknologiaa. Näkisin, että tämä on yritystemme tulevaisuuden kilpailukyvyn kannalta aivan oleellinen vaatimus. Nythän me oikeastaan vain palkitsemme niitä saastuttamisesta. (Puhemies koputtaa) Näettekö tämän ongelman, ja miksi ministeri Rehnin ehdotuksen mukaisesti ei edetty tällä polulla?

12.43 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastojen mukaan nuorten naisten työllisyysaste on kaikissa Pohjoismaissa huomattavasti korkeampi kuin meillä täällä Suomessa. Me olemme ehkä oppositiossa viime päivinä vähän hämmentyneinä seuranneet sitä hallituspuolueiden välistä keskustelua perhevapaaudistuksesta, koska me tiedämme, että jos me haluamme parantaa nuorten naisten työmarkkina-asemaa, niin perhevapaaudistus on ehdottomasti paras keino siihen. Mutta kuitenkin jokainen hallituspuolue näyttää olevan täysin eri mieltä siitä, miten tässä asiassa ollaan etenemässä, ja en tistä enemmän meidän hämmennystämme tietenkin lisää se, että tästä asiasta ei ole linjattu hallitusohjelmassa eikä oikeastaan sanottu mitään hallituksen tuoreessa tasa-arvo-ohjelmassa. Haluaisin kuulla työministeriltä, miten tässä asiassa ollaan etenemässä ja mitä hallitus on nyt tekemässä. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministereiden puheenvuorot. — Ministeri Rehn, 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

12.44 **Elinkeinoministeri Olli Rehn:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia asiallisesta, joskin välillä kriittisestä keskustelusta, niin kuin pitääkin.

Ensinnäkin kiitän edustaja Zyskowiecia hänen sanoistaan, arvostan sitä kovasti. Meillä on sama tavoite, Suomen talouden ja työllisyyden kohentaminen, vaikka ehkä tontti saat-
taa vaihtuakin osaltani.

Kysyitte, mitä uusia toimia tarvittaisiin kehysriihessä, jotta työllisyystavoitteeseen päästäisiin. Tämä on varmasti meidän kaikkien yhdessä jakama huoli, ja nostan esiin kolme asiaa.

Ensinnäkin työllisyyspaketin alla on valtavan tärkeä hakea ratkaisuja työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon. Tätä työtä tähän tekee valtiosihteeri Martti Hetemäen vetämä työryhmä. Tämän rinnalla tietysti myös kannustinloukkutyöryhmän tulevat esitykset ovat hyvin tärkeitä, jotta kykenemme parantamaan työllistymisen ja työllistämisen kannustimia, joka tämänkin keskustelun perusteella on selvästi yksi Suomen talouden isoista haasteista.

Toiseksi innovaatorahoitus on hyvin tärkeä kysymys, ja tältä osin viittaa myöskin aikaisempiin edustaja Sarkkisen puheenvuoroon samoin kuin edustaja Harakan puheenvuoroon. Tämä liittyy tuottavuuden kehitykseen Suomessa. Innovaatorahoitus on Suomessa laskenut, siis julkinen rahoitus, vuodesta 2011 lähtien. Se ei ole pitkän päälle tervettä, vaikka Tekes ehkä trimmausta tarvitsikin alkuun. Nyt kansliapäällikkö Anita Lehtikaisen työryhmä, jossa on sekä OKM:n että TEMin että VM:n edustusta, Tekes ja Akatemia, valmistelee esityksiä sekä innovaatio- että yliopistorahoituksen laadullisesta parantamisesta, rakenteellisesta parantamisesta että määrällisestä kohentamisesta. Meillä on varmasti yhteinen huoli tältä osin, niin kuin edustaja Harakka totesi, ja me pyrimme hakemaan siihen ratkaisuja puolivälitarkastelun yhteydessä.

Kolmas kysymys on muun muassa se, mihin edustaja Jokinen viittasi, eli matkailun kehittämistoimet. Asetin alkuvuodesta matkailun kehittämisryhmän, jossa ovat alan toimijat vahvasti mukana, ja se tulee tekemään esityksiä niin, että sen esityksistä voidaan ottaa vaa-
ri, kun valmistaudutaan tuohon kehysriiheen huhtikuussa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Ihalainen viittasi kuljetustukeen, joka on voimassa ensi vuoden osalta, vuonna 2017, nykypäätöksiin. Se on aina ollut määräaikaikainen, ja jatkosta voidaan päättää JTS-riihessä. Käsitykseni mukaan hallitus ei ole siitä luopumassa. En yleensä neuvo seuraajaani, mutta pyrin tässä sitomaan seuraajani kädet, koska kuljetustuki on hyvin tärkeä väline alueellisen kehityksen näkökulmasta, ja Ruotsi käyttää siihen moninkertaisesti Suomea enemmän.

Edustaja Heikkinen kysyi Finnveran vientivaltuuksista. On juuri niin, että niitä nostetaan 8:sta 27 miljoonaan euroon, mikä on erittäin tärkeää laivanrakennusteollisuuden tilausten kannalta, metsäteollisuuden kannalta, televerkkotoiminnan kannalta. Tämän rinnalla on sitten toteutettu myöskin Team Finlandin uudistus yhden luukun periaatteella jo syyskuusta 2015 lähtien. Se on saanut hyvän vastaanoton pk-yritysten keskuudessa. Nyt jokaiseen maakuntaan tulee Team Finland -koordinaattori, joka kokoaa voimat maakunnassa ja osaltaan huolehtii siitä, että kasvuhakuiset ja -kykyiset yritykset pääsevät valtakunnallisen Team Finlandin piiriin, ja näin rakennamme ketjun maakunnista maailmalle ja vahvistamme kansainvälistymisen edellytyksiä. Kansainvälistymisen palveluseteli tulee osaltaan tukemaan tätä työtä siinä hengessä, mitä tehtiin tuon Tekesin innovaatioasetelin osalta.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Edustaja Juhantalo kommentoi Terrafamen näköaloja. Kiitän puheenjohtaja Juhantaloa sekä työstä budjetin eteen että myöskin rakentavasta suhtautumisesta Terrafamen osalta, samoin kuin oppositiopuolue SDP:tä. Voi todeta, että Terrafamen osalta historian paino-lastista johtuen on ollut hyvin kova urakka panna ympäristö ja työturvallisuus kuntoon ja nostaa kaivoksen operatiivinen toiminta kohti kannattavuutta. Tässä työssä ollaan nyt onnistumassa, se pitää viedä loppuun, mutta ollaan onnistumassa. On hyvin tärkeää, että yrityksen johto ja henkilöstö kokevat luottamusta valtiovallan taholta. Voin todeta, että heillä on täysi luottamus kaikessa suhteessa. (Puhemies koputtaa) Meillä on siellä yritysjohtamisen parasta A-ryhmää. Nyt Terrafame on iskussa ja myyntikunnossa, ja antaa tulosten aikanaan puhua puolestaan.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministeri Lindström, 5 minuuttia.

12.50 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Minä aloitan jaoston puheenjohtajan, edustaja Juhantalon, esille nostamasta kohtaanto-ongelmasta, myös kannusteloukuista, muutkin ovat tässä nostaneet sen esille. Ministeri Rehn tuossa jo totesi, että meillä on nyt työryhmiä näitä asioita pohtimassa. Me olemme tehneet toimenpiteitä asumisen suhteen, ja tietysti toinen semmoinen iso kannusteloukkua aiheuttava asia on työmatkakustannukset. Nämä ovat ne kaksi selkeästi isointa asiaa, ja näihin pitää tietysti miettiä keinoja. Toisaalta sitten ulosoton puolella on tällaisia asioita, niihinkin me mietimme keinoja. Eli paljon on asioita menossa — valitan, että menee vähän turhan hitaasti, mutta toimenpiteitä toisiaan tehdään. Nämä ongelmat on tunnistettu, ja niihin halutaan tietysti puuttua, kantokyvyn mukaan.

Edustaja Filatov, ei vielä positiivista työttömyydessä. Totta kai näitä tilastoja on monenlaisia. Minäkin olen ymmärtävinäni tämän tilastoinnin sisältöä tavallaan ja sen, mitä siinä kerrotaan. Tämä pesti on minulle opettanut, miten niitä tilastoja myös luetaan. Koetan olla itse hyvin tarkka siitä, mitä julkisuuteen sanon, kun puhutaan työttömyydestä, työllisyysasteesta ynnä muusta.

Miksi katto järjestöille, kysyi edustaja Filatov, ja edustaja Essayah kiinnitti huomiota ihan samaan asiaan eli tähän 3 000 henkilötyövuoteen ja valtion maksamaan 100 prosentin palkkatukeen. Olen tämän asian aikaisemminkin sanonut, että me olemme aloittaneet näissä kohdin säästötoimenpiteet siitä päästä, mikä on valtiolle sitä kaikkein kalleinta. Se on tämä 100-prosenttinen valtion maksama tuki. Sitä ei siis olla todellakaan ajamassa kokonaan alas, vaikka sellaista uutisointia kuulee, mutta siellä on tämä katto, ja kaikki lähtee siitä, että kun joka paikasta on säästettävä, niin täältäkin säästetään — valitan, että näin on asianlaita.

Edustaja Jaskari puhui näkemyksestä työvoimapalveluiden monipuolistamisesta. Näkemys on se, että nykyiset TE- ja yrityspalvelut eivät ole pysyneet talouden ja työmarkkinoiden rytmissä mukana, joten tarvitaan reipas remontti. TE-toimistoissa, elyissä on paljon hyvää tekemistä, mutta se järjestelmä on jäänyt mielestäni liian jäykäksi — eikä ainoastaan minun mielestäni vaan myös hallituksen mielestä. Siellä on yksittäisiä palveluja liikaa, ne ovat hajallaan; asiantuntijaresurssit, osaaminen ovat vaikeasti liikuteltavissa. Tähän haetaan nyt vähän potkua, eikä ihan vähänkään, me odotamme siltä paljon, kun kasvupalveluiden kautta myös työvoimapalvelut tulevat tavallaan tähän keskusteluun mukaan, ne tulevat uusiksi toimijoiksi oikeasti tähän. Itse näen tämän positiivisena. Tietysti aina voidaan pelätä sitä, mitä tässä tapahtuu. Totta kai meidän tehtävämme on kertoa myös sin-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ne kentälle, niille työntekijöille, jotka näissä asioissa työtään tekevät, mitä me olemme tekemässä, ajantasaisesti ja hälventää kaikkea sitä huolta, mikä on. Ja haluan korostaa, että edelleen viranomaispäätökset ovat jatkossakin viranomaispäätöksiä, ei niitä ulkoisteta mihinkään.

No, sitten tämä edustaja Kontulan esille nostama huoli siitä, että ei saa aikaa työkkäristä silloin kun on tarve. Koetin tuossa aloituspuheenvuorossani kertoa sen, että me tunnistamme sen, että me tarvitsemme lisäresursseja. Sinne on nyt se 17 miljoonaa annettu. Muistutan siitä kymmenen kohdan listasta, joka työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä sovittiin. Siellä lukee yhtenä kohtana: "Työvoimapalvelujen riittävät resurssit turvataan." Se on vahva lupaus. Se tarkoittaa sitä, että se lähtökohta, kuten puheessani sanoin, on se, että työttömälle työnhakijalle tarjottavat palvelut perustuvat asiakkaan palvelutarpeisiin ja tukevat hänen työllistymistään, se on se lähtökohta. Minä toivon, että myös tätä sanaa levitetäisiin, koska on semmoista turhaa pelottelua. Minä ymmärrän nämä huolet ja palautteen, mikä teille tulee — niitä tulee, uskokaa pois, minullekin — enkä suhtaudu niihin ollenkaan yliolkaisesti.

Sitten omaehtoisen koulutuksen kulukorvaus, mitä edustaja Järvinen ja edustaja Meri nostivat esille. Siinä lähtökohta on säästö, myös siirto muualle, eli kun puhuin siitä jo tuossa aloituspuheenvuorossani, että näitä rahoja, mitä täältä säästetään, käytetään nyt siihen aktivoivaan toimeen eli palkkatukeen, starttirahaan, liikkuvuusavustukseen.

Ja tämä, mikä täällä myös nousi esille, edustaja Filatovinkin puheenvuorossa, kontrolli siitä, mihin koulutaudutaan. Se on olennaista, että me haluamme tietää. Se on hienoa, että ihmiset ovat aktiivisia, se on hienoa, että he hakevat itse omaehtoisesti sitä koulutusta, mutta olisi hyvä, että tiedettäisiin, onko sillä alalla nyt sitten töitä vai ei. Kyllä siinä on tämäkin puoli, me haluamme tietää, missä mennään.

Edustaja Uotila, se on ihan selvää, että pitkäaikaistyöttömyys on liian suurta. No, minä voin mennä sitten häpeäpaaluun, mutta ainakin yritän tehdä kaikkeni, että pitkäaikaistyöttömyys tässä maassa pieneneisi.

Puhemies Maria Lohela: Sitten voidaan jatkaa debattia.

12.55 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys on todellakin se suurin huoli, mikä tässä on, ja sen vuoksi nuo järjestöjen resurssit ovat merkittävät, koska ne ovat se taho, joka nimenomaan pitkäaikaistyöttömiä ja kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia työttömiä työllistää. On aivan luonnollista, että yritykset ikään kuin kuorivat kerman päältä, koska ne haluavat tuottavimmat ja vähemmän aikaa työttömänä olleet työttömät, olipa kyse sitten palkkatuesta tai yhteisistä koulutuksista tai mistä tahansa.

Mutta vielä näihin haastatteluihin ja niiden resursointiin. Koska on selvää, että kun haastatellaan tietyssä rytmissä ja koko ajan työttömiä tulee enemmän kuin se patja, joka meillä tilastoissa näkyy työttöminä, niin haastatteluja tehdään paljon paljon enemmän kuin mitä meillä on työttömiä. Kunnat ovat tarjoutuneet tässä kumppaneiksi. He tarjosivat ministerille sitä, että olisivat voineet tehdä haastattelut maksutta, koska joka tapauksessa he ovat tekemisissä pitkäaikaistyöttömyyden kanssa ja he ovat vetäneet näitä moniammatillisia palvelukeskuksia hyvin tuloksin. Kysyisin: miksi ihmeessä, ministeri, te olette suunnitellut sitä, (Puhemies koputtaa) että työvoimapalvelulaki puretaan ja että kunnat eivät jatkossa enää saa tuota tehdä, koska siinä häviää miljardi euroa?

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

12.56 Reijo Hongisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Uotila otti esille pitkäaikaistyöttömät, ja myös ministeri Lindström vastasi tähän pitkäaikaistyöttömien asiaan, ja Uotila kehotti hallitusta katsomaan peiliin siinä, että tätä asiaa ei ole hoidettu. Minun käsitykseni mukaan, kun puhutaan pitkäaikaistyöttömistä, olisi varsin rehellistä sanoa, että peiliin voisi kyllä katsoa monta muuta edellistäkin hallitusta. Ongelma on paha, ja siihen on syytä hakea lääkkeitä vähän pitemmällä sihdillä.

Pitkäaikaistyöttömät monta kertaa ovat jollakin tavalla jopa syrjäytyneet työmarkkinoilta. Monella saattaa olla sairauksia tai erilaisia syitä, minkä takia ei enää pääse työn syrjään kiinni, ja moni pohtii sitä, että he olisivat näitten sairauksiensa takia mieluummin eläkkeellä kuin rimpuilisivat työmarkkinoilla. Kysynkin ministeriltä: onko keskusteltu sosiaali- ja terveysministeriön kanssa siitä mahdollisuudesta, että henkilöillä, joilla epikriisi on paksu kuin Helsingin puhelinluettelo, olisi mahdollisuus siirtyä kunniallisesti eläkkeelle eikä tarvitsisi enää työvoimahallinnon pyörissä pyöriä?

12.58 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt hyviä päätöksiä, joiden tulokset todellakin alkavat näkyä, ja hyvä niin.

Lisätekoja kuitenkin kaivataan, jotta Suomi vielä pääsisi paremman kasvun uralle. Yksi kohderyhmä tässä on Suomessa nopeasti kasvava yksinyrittäjien ryhmä — heitä on tällä hetkellä 150 000. Pari päivää sitten te, ministeri Lindström, otitte vastaan selvityksen itsensätyöllistävien yrittäjien työttömyysturvan kehittamisestä. Siinä keskeiset ehdotukset liittyivät yksinyrittäjien työttömyysvakuutusturvan parantamiseen yhdistelmävakuutuksella sekä pää- ja sivutoimisuuden tulkintaan. Miten tätä selvitystä aiotaan nyt hyödyntää jatkovalmistelussa, ja milloin tästä voidaan saada jotain konkreettista tulosta?

12.59 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elinkeinoministeri Rehn totesi tässä salissa 22. päivä marraskuuta kuluvaan vuotta, että Terrafamen kumppaniksi haettu sijoittajakandidaatti tekee aina hyvin tarkan ja tinkimättömän arvion Terrafamen taloudellisesta tilanteesta, ympäristövastuista ja tuotteiden hintakehityksestä tehden niiden nojalla mahdollisen tarjouksensa. Nyt vahvimpana sijoittajakandidaattina pidetty Audley Capital -sijoitusrahasto on tehnyt hyvin tarkan ja tinkimättömän arvion ja vetäytynyt hankkeen rahoituksesta. Jos Talvivaaran kaivos on liian suuri riski sijoittajalle, niin minkälainen, kuinka suuri ihme tarvitaan, että uusi, ulkopuolinen rahoittaja jostain voisi löytyä?

12.59 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On rohkaisevaa, että kilpailukykysovimuksen ja monen muun toimen ansiosta maamme taloudessa on ruvennut tapahtumaan positiivisia asioita.

Uusiutuva energia tarjoaa tälle maalle lähes rajattoman mahdollisuuden kehittää kansantaloutta positiiviseen suuntaan. Se vaikuttaa tuontienergian vähenemiseen, ja se vaikuttaa kotimaisen metsäteollisuuden koneiden valmistukseen. Tämän ongelman, mikä on ollut Venäjältä tulevan hakkeen myötä, kaikki tunnustavat, samoin Venäjältä tuleva puu on ongelma, koska sille vielä maksetaan kaiken kukkuraksi parempaa hintaa kuin suomalaiselle puulle. Nyt, ministeri Rehn, te olette ansiokkaasti käynnistänyt tässä asiassa tutkimuksen, jolle annan erittäin suuren arvon, koska moni koneurakoitsija, joka hakerintamalla toimii, on joutunut pistämään firman seis eli myymään koneet pois: kymmenien miljoonien omaisuudet ovat menneet käytännössä lähes nolla-arvoisina markkinoille, kun ei ole

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

markkinoilla ostajaa. Samoin piensahat joutuvat ongelmiin, kun valtavat kuori- ja hakekasat seisovat käyttämättömänä. Milloin, arvoisa ministeri Rehn, tämä tutkimus valmistuu, koska tämä asia on tulenpolttava ja aiheuttaa koko kansantaloudelle ja metsäalalle suuria ongelmia?

13.01 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin olen huojentunut, kun kuulin tuon ministeri Rehnin vastauksen tähän kuljetustukseen liittyen. Se on nimenomaisesti näin, että meillä Lapin erityisolosuhteet, kuten arktinen ilmasto, pitkät etäisyydet ja harvat asutukset, johtavat siihen, että meillä on korkeat kuljetuskustannukset. Ruotsin pohjoisten alueiden yritykset saavat tällä hetkellä kohtuutonta kilpailuetua siitä, kun niillä on Suomeen verrattuna moninkertainen kuljetustuki. Pie-nille ja keskisuurille yrityksille suunnatun kuljetustukijärjestelmän tavoitteena on alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle aiheutuvia lisäkustannuksia näis-tä pitkistä kuljetusmatkoista. Toivon kyllä kernaasti, että tämä jatkuu ja mieluiten vähän korotettuna, eli tällä hetkellä on koettu, että sen kattamisala on liian suppea.

Toisena asiana ottaisin matkailun. Meillä Lapissa eletään kovaa buumia: 9 prosenttia on Lapin matkailun kasvu. Se on tietänyt pitkäjänteistä työtä, ja kyllä tämä on yksi meidän teollisuuden haaroista, näin voi sanoa, mutta se on myös hyvin suhdanneherkkä ala. Eli nähtiin muutama vuosi sitten, kuinka venäläisten tulo kertarysäyksestä loppui kuin sei-nään. (Puhemies koputtaa) Eli tältä osin tehdään pitkäjänteisesti töitä.

13.02 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Biotalous, kotimainen energiapolitiikka biopolttoaineineen perustuu kotimaisiin Luken laskelmiin, joissa oletetaan, että metsä kasvaa vuodessa 104 miljoonaa kuutiota ja se mahdollistaa yli 80 miljoonan hakkuut vuodessa tulevaisuudessa. Nyt kuitenkin komissio on eri mieltä, ja heidän mukaansa metsät tulevat Suomessa kasvamaan vain 88 miljoonaa kuutiota, eli ero on kyllä valtava: se on 16 miljoonaa kuutiota, ja ilmastopolitiikkaa ajatellen se tekee 20 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Minä kysyisin elinkeinoministeri Rehniltä: Mis-tä teidän mielestänne johtuu, että nämä laskelmat eroavat niin valtavasti, koska Suomessa ne on tehty ammattitaidolla ja nimenomaan Suomen metsien todelliset olosuhteet huo-mioon ottaen? Ja koska tässä on kyseessä autonominen Suomen metsäpolitiikka, niin mitä tälle asialle voidaan komission suuntaan tehdä?

13.03 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtionta-lous tulee pysymään vakavasti alijäämäisenä niin kauan kuin työttömyys on korkealla ja työllisyysaste on matala. Niin kauan kuin valtiontalous on vakavasti alijäämäinen, leik-kaukset tulevat jatkumaan riippumatta tulevaisuuden hallituspohjista. (Eduskunnasta: No jotain on ymmärretty!)

Jotta työllisyystilanne saadaan parannettua, niin kaikki panokset tulee laittaa siihen, että työmarkkinat saadaan joustamaan kunnolla. Kun on epävarmuutta tulevaisuudesta, ei us-kalleta sitoutua. Tarvitaan aivan toisenlaista joustavuutta, paikallista sopimista. Mutta se on toteutettava oikeudenmukaisesti, ja se on tehtävissä oikeudenmukaisesti. Mutta jos täs-sä epäonnistutaan, niin leikkaukset tulevat jatkumaan ja niistä kärsivät kaikista eniten pie-nituloiset, epävarmassa elämäntilanteessa olevat sekä työttömät, joilla — tässä lainatakse-ni nyt tuoretta Nobel-voittajaa — tulisi olla oikeus työhön. Kaikki panokset työmarkkinoi-den joustavuuteen.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

13.04 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun ministeri Rehnille kiitokset ahkeruudesta, ja muistutan teitä siitä, että pitkäaikaisella edustajalla on mahdollisuus osallistua ainakin eduskunnan jalkapallojoukkueen kansainvälisiin otteluihin edellyttäen, että olette siinä kunnossa. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Tämä joustavuus: Yksi elementti siinä olisi käytettävissä, ministeri Lindström. Se oli eduskunnan ja hallitusohjelman ansiota, että maahan luotiin merkittävä vuorotteluvapaajärjestelmä, johon parhaimmillaan vuodessa on osallistunut yli 20 000 työntekijää. Työtön, pitkäaikaistyötön on päässyt tekemään oikeaa työtä. Pitäisin nyt erittäin tärkeänä, että kun kehysriihi tulee ja tämä pitkäaikaistyöttömien määrä on räjähdysmäisesti kasvanut, niin arvioisitte nyt vuorotteluvapaan ehtojen kiristymistä. Antaisin teille (Puhemies koputtaa) suuren arvon, jos ottaisitte tämän asian vakavasti esille. (Puhemies koputtaa) Toimittahan näin?

13.05 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun olen tätä keskustelua kuunnellut, niin täytyy nyt todeta, että menee vähän kiittelyksi, nimittäin haluan kolme kiitosta lausua.

Yksi niistä on edustaja Vartialle tästä paikallisen sopimisen ja työmarkkinoitten joustavuuden lisäämisestä. Se on minustakin välttämätöntä, että me siihen suuntaan etenemme, jotta näitä ongelmia voitaisiin ratkoa.

Toinen kiitos on sitten valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajalle ja koko jaostolle myös. Hän tuossa mainitsi, että siellä on kiinnitetty huomiota matkailun mahdollisuuksiin ja lähdetty lisäämään rahoja Visit Finlandin toimintaan, mikä minusta on aivan erinomaista. Toivoisin vielä, että Visit Finland loisi nyt sellaisia työkaluja, että myös siellä, missä nyt matkailun kasvu on kaikista nopeinta, Lapissa, pystyttäisiin parhaalla tavalla käyttämään niitä.

Kolmas kiitos ministeri Rehnille, aivan erinomaista on kuulla teidän näkökulmanne ja evästyksenne kuljetustuen jatkumisesta myös seuraajallenne. Kiitos tästä työstä, mitä olette tehnyt ministerinä.

13.06 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tilastokeskuksen mukaan nuorten 15—24-vuotiaiden työttömyysaste oli lokakuussa 17,1 prosenttia. Samaan aikaan yleinen työttömyysaste oli 8,1 prosenttia. Syrjäytyneiden nuorten tarkkaa lukumäärää on vaikea arvioida, mutta esimerkiksi EVA, Elinkeinoelämän valtuuskunta, on arvioinut, että heitä on 50 000. Varsinkin miehet ja maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat suuremmassa vaarassa syrjäytyä, ja suurena syynä näiden ryhmien syrjäytymiseen on koulutuksen puute. Kun tehokkaita keinoja siis löytyy tämän syrjäytyneisyyden ja työttömyyden vähentämiseksi, niin kysyn, miksi hallitus on panostamisen sijaan leikannut lyhytnäköisesti muun muassa koulutuksesta, työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä.

13.07 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Vartialle. En tiedä, onko hän sosialisti tai kapitalisti, mutta ainakin hän on realisti.

Mitä tulee tähän edustaja Rehnin puheenvuoroon, niin me nimenomaan olemme lisäämässä työssäoppimista tämän koulutussopimuksen myötä. Ekonomistitohtorit Bengt Holmström, Vesa Vihriälä ja Sixten Korkman kirjoittivat viime elokuussa selityksiä siitä, miksi Suomen vienti ei vedä. Tohtorit sanoivat, että me suomalaiset epäilemme omia kykyjämme, kaihdamme riskejä emmekä ymmärrä ottaa oppia muiden kokemuksista. Suomi

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

keikkuu raaka-ainepohjaisten suuryritysten varassa. Suomessa on korkea henkinen pääoma, mutta miten sen saisi kertaantumaan suurempana vientinä? Miten Suomesta saataisiin houkutteleva investointikohde? Miten me saisimme Suomen yritystoiminnan muistutamaan enemmän Ruotsia? Ruotsalaiset ovat aina olleet parempia myymään kuluttajille. Tätä kysyisin ministeriltä.

13.08 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat Suomelle 6,5 miljardia menoja joka ikinen vuosi. Verotiedoista puolestaan ilmenee, että suuret konsernit maksavat ulkomailla veroparatiiseissa oleville tytä- ja emoyhtiöilleen konserniavustuksia, joihin kukaan ei puutu. Näiden avustusten verovähennyskelpoisuus on sidottu lakiin, siten että molempien osapuolten eli saajan ja maksajan täytyy olla samassa maassa. Näin ei kuitenkaan ole, sen takia että Suomessa tämä kyseinen laki on vuodelta 1986, ja tämä on omiaan kasvattamaan ja pitämään yllä kaverikapitalismia. Eikö nyt olisi jo aika puuttua tähän asiaan ja sulkea tuo porsaanreikä laista, jotta tämä ainakin miljardi, joka Suomesta joka ikinen vuosi virtaa veroparatiiseihin, sinne Caymansaarille, saataisiin kotiin kotimaiseen teollisuuteen ja kotimaisen työttömyyden hoitoon?

13.09 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vartia puuttui siihen, mihin pitäisi kaikkien muidenkin puuttua. Jos Suomessa on todennäköisesti maailman jäykimmät työmarkkinat, sen seurauksena on ilman muuta niiden ihmisten työttömyys ja sen pitkittyminen, jotka joutuvat työmarkkinoiden ulkopuolelle. Laki saattaa olla hyvä niille, joilla on hyvä onni tai jostain syystä sellainen työkyky, että he pysyvät markkinoilla. Saksa oli suunnilleen 20 vuotta samassa tilanteessa kuin Suomi. Siellä tehtiin perusmuutos, ja asiat Saksassa ovat aivan toisella tasolla. Hallitusohjelmassa puhutaan paikallisesta sopimisesta. Eikö edes sen suhteen voisi jotain tehdä?

13.10 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon äskeiseen totean vain, että ei varmasti ole maailman jäykimmät työmarkkinat Suomessa. Tämä on aivan väärä luulo. Esimerkiksi mitä tulee työsuhdeturvaan, niin esimerkiksi Saksassa yritykset laittaessaan väkeä pellolle joutuvat yrityksinä maksamaan valtavat summat irtisanotuille työntekijöille. Meillä se on kollektiivista suojaa, mitä tarjotaan, ja sitäkin ollaan voimakkaasti heikentämässä.

Arvoisa puhemies! Ministeri Rehnille: Pelaajasopimus ei ole katkolla, mutta kuitenkin rohkenen pikkasen kyseenalaistaa teidän äskeisen sanomanne, että Terrafame on onnistumassa, Terrafame on iskussa, Terrafame on myyntikunnossa. Voivatko nämä pitää ihan oikeasti paikkaansa silloin kun yhtiö käsitykseni mukaan tuottaa edelleen 10 miljoonaa euroa tappiota vuodessa ja siinä tappiossa tuskin on kaikki kustannukset elinkaaren mukaan niin ympäristövastuiden kuin muidenkaan vastuiden osalta? Sen vuoksi viime perjantaina äänestettiin täällä, että olisi pitänyt vaatia pääministerin ilmoitus Terrafamen taloustilanteesta, jotta eduskunta olisi saanut varmasti oikeaa tietoa pääministerin vastuulla.

13.11 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimista riippuu paljolti se, miten meillä riittää rahoitusta hyvinvointiyhteiskunnan palveluihin, ja sen takia on erinomaisen hyvä, että meillä on te-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

hokkaat ministerit, jotka vievät eteenpäin näitä uudistuksia. Täällä on lähes kaikesta meillä yhteinen näkemys, muutamia pieniä näkemyseroja.

Terrafamesta sanon, että odottakaa ja luottakaa. Ei ministeri tuollaista kertoisi, jos hänellä ei olisi kovaa maata jalkojen alla. Mutta ei pidä joka kyselytunnilla taikka tilaisuudessa lähteä näin ison ja tärkeän hankkeen osalta vetämään mattoa alta.

En halua tätä ilmapiiriä pilata, mutta sanon vain sen, että SDP on täällä kritisoinut tätä innovaatorahoitusta, mutta teidän vaihtoehtobudjetissanne otetaan Sitralta 300 miljoonaa pois kertaluntoisesti pääomaa ja te annatte omassa vaihtoehtoesityksessänne 60 miljoonaa Tekesille. (Sirpa Paateron välihuuto) — Talousarvioesityksen numero 10, mitä esitätte. — Elikkä Ojalan laskuopin mukaan 250 miljoonaa vähemmän on teillä ensi vuonna innovaatorahoitukseen kuin mitä hallituksen esityksessä.

13.12 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ihan käsittämätöntä. Hallitus aikoo myydä omaisuutta vähintään 1,6 miljardilla eurolla, todennäköisesti jopa 2,4 miljardilla eurolla, mutta kun me olemme esittäneet, että pannaan tase töihin noin 350 miljoonan osalta, niin se ei millään näytä käyvän. Tätä logiikkaa minä en millään ymmärrä.

Mutta nyt kun keskustellaan työllisyydestä, niin minä kysyisin sitä, olisiko nyt aika kuitenkin miettiä, toimiiko tämä lähes kahden vuoden savotta, joka työministeri Lindströmiläkin on ollut. Minä toivoisin, että muut hallituspuolueetkin kannustaisivat ministeriä siinä, että eivät tässä kerta kaikkiaan nyt tulokset ole sellaisia, että näillä valmiilla sabluunoilla, ratkaisuilla voidaan mennä. Työllisten määrä ei ole lisääntynyt ja työllisyysaste jää ensi vuoden tasolle, ja tämä on aika karua kieltä, joka löytyy myöskin valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä. Lisäksi hallitus uskoo valtavan kovasti yksityisten markkinoiden voimaan ja siihen, että julkiset ja kolmas sektori eivät pystyisikään tuottamaan tulosta. Tätä minä ihmettelen, että miksi ollaan siinä (Puhemies koputtaa) tilanteessa, että työllisyyspalveluille tulisi yhtiöittämispakko. Miksi?

13.14 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme hyvin mielenkiintoista aikaa. Pitkä, synkkä aika on takana ja valonpilkahdukset työllisyydessä ja taloudessa ovat selvästi kirkastumaan päin. (Välihuutoja) Se perustuu siihen, että hallitus on toteuttanut, ja erityisesti te kaksi ministeriä, erinomaista elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaa, joka on luonut pohjaa sille kasvulle, johon nyt olemme päässeet.

Ministeri Rehniä on tässä syytä kiittää tekemästänne työstä. Samalla kysyn, että kun nyt vaihtuu vuosi, niin oletteko kanssani samaa mieltä, että nyt vasta alkavat kunnolla hallituksen talous-, vero- ja työllisyyspoliittiset toimenpiteet purra, ja näettekö, että tilanne on ensi vuonna jo selkeästi paranemassa vielä siitä, mitä se nyt on, kun muun muassa työllisyysmiljardit käytetään aktiivisesti ja elinkeinopolitiikkaan panostetaan.

13.15 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli todellakin hyvä kuulla se, että tuo Itä- ja Pohjois-Suomelle tärkeä kuljetustuki jatkuu. Pidetään huolta täällä yhdessä, että näin tapahtuu. Toinen lupaus, jonka annoitte, että tämä puru- ja kuorikysymys sahoilla ratkaistaan marraskuun aikana, ei ole toteutunut.

Mutta nyt haluan kiinnittää huomiota tähän kysymykseen matkailusta. On tärkeätä, että tämä asia on otettu esille. Siinä ei kuitenkaan auta pelkästään se, että Visit Finlandille on annettu pieni määräraha. Me tarvitsemme Suomessa aktiivisen strategisen matkailuohjel-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

man, jolla me kartoitamme kaikki ne vahvuudet, mitä meillä on. Tämä on myös mahdollisuus eri alueille. Sellaista työtä me emme Suomessa valitettavasti vielä ole tähän mennessä tehneet.

13.16 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kuljetustuesta minäkin haluaisin kysyä. Ensiksi, olen tietysti tyytyväinen siihen, että se jatkuu, mutta kun sitä on arvosteltu lähinnä vaikuttavuuden pohjalta, että sillä ei olisi paljoa vaikutusta, niin olisin kysynyt ministeri Rehniltä siitä, onko suunnitelmissa, että sitä voisi uudelleen suunnata sillä tavalla, että sillä olisi vaikuttavuutta lähinnä vientiyrityksiin tai oikeastaan pienemmälle alalle pohjoiseen ja itään ja sitten niin, että sillä olisi vaikuttavuutta satamakuljetuksiin ja tämäntyyppisiin, mitä on esitetty pari vuotta sitten.

Työllisyysasteesta olisin tuonut esille sen, että meidän työllisyysasteemme on huomattavasti pienempi kuin muualla Pohjoismaissa ja pienempi kuin Saksassa, ja se johtuu siitä, että meillä ovat lähinnä nuoret naiset enemmän poissa työelämästä ja yli 50-vuotiaat miehet. Mutta sitten on meillä myös tällainen kohtaanto-ongelma, jossa esimerkiksi Kainuussa metallimiehistä on pulaa, yli 400 työpaikkaa olisi avoinna, mutta samalla myös Lounais-Suomessa (Puhemies koputtaa) lähtien Turusta Uuteenkaupunkiin. Mitä tämän eteen voidaan jatkossa tehdä?

13.17 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvun tielle on todellakin lähdetty, mutta lisää näitä kasvun keinoja tarvitaan ja kannustimia ennen kaikkea itsensä ja muitten työllistämiseen. Erityisen hyvä on se, että hallitus on ollut aktiivinen ja lähtenyt liikkeelle itsensä työllistävien osalta, ja ennen kaikkea, että palkkatyön ja perinteisen yrittäjyyden välimaastossa voidaan liikkua ja kannustetaan siihen itsensä työllistämiseen. Tämä varmasti auttaisi myös niitä kotiaiteja, ja ennen kaikkea sitten saataisiin myöskin niitä isiä hoitamaan sinne kotiin niitä lapsia, jotta myöskin lapset pääsevät olemaan vanhempiensa kanssa mutta että molemmat vanhemmat pääsevät sitten sinne työmaailmaan sitä uraa rakentamaan.

Tärkeätä on se, että työttömyysturvan käyttö on saatu palkkatukeen ja starttirahaan ensi vuoden alusta. Se on hyvä. Mutta erityisen tärkeää olisi ansiosidonnaisen käytön laajentaminen. Tämä olisi näille osajille todella tärkeää. Tässä työmarkkinajärjestöillä on iso rooli, ja toivon, että tässä edetään. Mikä tässä näyttää tilanne olevan?

13.18 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään ilmestyi Alma Median tutkimus, jonka mukaan 80 prosenttia suomalaisista kokee maan ilmapiirin ahdistavana. Tämä on hyvin pysäyttävä tutkimustulos. Siellä taustalla on varmasti osittain se, että nyt on eletty pitkään talouden taantumaa ja pitkäaikaistyöttömien määrä, erityisesti pitkittynyt pitkäaikaistyöttömyys, on Suomessa huipussaan. Mutta on myös niin, että ihmiset kokevat ahdistavana hallituksen leikkauspolitiikan. Se on kohdistunut erityisesti työttömiin. On lisätty työttömiin kohdistuvia sanktioita, ja hallitus on omilla toimenpiteillään kasvattanut työttömyyttä. On leikattu julkista sektoria ja ikään kuin suljettu korvat ihmisten hätähuudoilta.

Kysyn paikalla olevilta ministereiltä: Miten te reagoitte tähän tänään ilmestyneeseen tutkimukseen? Eikö se pitäisi huomioida esimerkiksi siinä politiikassa, jota täällä työvoimapolitikan (Puhemies koputtaa) ja työttömyyden vähentämisen puolella tehdään? (Ben Zyskiewicz: Kun te olitte hallituksessa, tuli 100 000 lisää työtöntä!)

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

13.19 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luulen, että nyt olisikin tärkeätä, edustaja Alanko-Kahiluoto, että me Suomi 100 -vuonna yhdessä innostumme ja yhdessä kannustamme, yhdessä teemme ja luovumme tästä latistamisesta ja "mikään ei ole mitään" -asenteesta, mitä tekin, edustaja Alanko-Kahiluoto, täällä minusta aika usein edustatte. (Eduskunnasta: Juuri näin!)

Todellakin, kuten edustaja Kankaanniemi sanoi, nyt alkaa hallituksen politiikka todella vaikuttaa. Tämä on kasvun budjetti, kasvun pääluokka, minä uskon näin. Miksi meillä Uudessaakaupungissa tehdään autoja nyt paljon enemmän? Miksi tehdään laivoja? Se on siksi, että suomalaisella työvoimalla on osaamista. Siihen se perustuu hyvin pitkälle. Nyt tämä on iso haaste myöskin koulutukselle ja työvoiman liikkuvuudelle. Tässä tiedustelenkin, miten TEM yhdessä OKM:n kanssa vastaa tähän haasteeseen, että koulutettua työvoimaa riittää koko Suomessa niillä kasvualoilla, joita nyt on edessä.

13.20 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kyllä se on näin, niin kuin edustaja Ala-Nissilä tässä todisti, kuten sanotaan "yhdessä, tillsammans", kaikki on meidän omissa käsissämme. Taloudessa näkyy vaimeata kasvua, mutta silti, meillä on kasvua olemassa: tuotanto-, tilauskannat vahvistuvat, yksityinen kulutus ja investoinnit tukevat kasvua. Okei, työllisyystavoite on hieman haasteellinen. Meidän pitäisi saada lisää palvelualan työpaikkoja, ennen kaikkea kannustinloukkuja pois. Mitä näille tavoitteille kuuluu?

Entäs sitten nämä kasvu- ja innovaatiopanostukset, minkälaisia panostuksia on tulossa? Talouspolitiikan kulmakivet toimivat aivan hyvin. Julkisen talouden säästöohjelma toimii. Kilpailukyky sopimus tuli maaliin, kiitos siitä. Mutta entä mitä kuuluu säästöjen sujuvoittamiselle? Minkälaisia toimenpiteitä teidän hallinnonalallanne on tulossa? Sitten totean: kasvua, työllisyyttä ja luottamusta lisäävä kehyspäättös pitää saada aikaan.

13.21 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä KD:kin on huolissaan siitä, ettei panosteta tarpeeksi paljon tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, mutta enemmän, vielä enemmän olemme huolissamme siitä, että vaikka meillä on Suomessa paljon osaavia yrityksiä — kyllä Suomen insinööritkin edelleen osaavat, vaikka me hävisimme tämän Nokia-puhelinkisan muille maailman toimijoille — niin se, mikä on meidän heikkoutemme tällä hetkellä, on, että vaikka suomalaiset tekevät hyviä tuotteita, niin yritysten on vaikea markkinoida ja brändätä itseään globaaleja markkinoita varten. Kysyisin siksi hallitukselta, millaisia panostuksia aiotte tehdä tämän asian eteen, että auttaisitte yrityksiä paremmin markkinoinnissa.

13.22 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Lindström, totesitte tässä aikaisemmin tänään, että te säästätte työpajatoiminnasta ja järjestöjen palkkatukitoista sen takia, että pitää säästää. Te siis kohdistatte säästöt niihin nuoriin, jotka tarvitsevat osaamiseen tukea ja elämänhallintaan tukea, jotta he tulevaisuudessa myös työllistyisivät.

Kysyisin teiltä, oletteko tehneet vaikuttavuusarviointia siitä, mitä nämä säästöt yhteiskunnalle maksavat, kun te säästätte näistä ihmisistä. Valtakunnallinen työpajayhdistys on tehnyt selvityksen tästä, ja me totesimme, että meillä on noin 36 000—50 000 nuorta, jotka ovat yhteiskunnan ulkopuolella. Jokainen heistä maksaa yhteiskunnalle reilu miljoona euroa, arviolta 1,4 miljoonaa euroa. Nyt tällä hetkellä meillä on noin 15 000 nuorta työpä-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

joissa, ja jos näistä 15 000 nuoresta edes sata kouluttautuisi, saisi tutkinnon itselleen ja menisi töihin, (Puhemies koputtaa) työmarkkinoille, niin sillä 150 miljoonan euron panoksella, jonka hallitus nyt laittaa, nämä...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Elovaara.

...sata nuorta jo kompensoivat sen teidän antamanne rahoituksen. [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

13.23 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministereille kiitos esityksistä ja ministeri Rehnille erittäin hyvää jatkoa uudessa virassa myös.

Edustaja Juhantalo nosti esille matkailun, mikä on todella tärkeää tulevaisuudessa. Taloudessa näkyy valonpilkahdusta, ja siitä on pidettävä kiinni ja lisättävä näitä valonpilkahduksia. Yrittäjävähennys, maksuperusteinen alvi, sukupolvenvaihdosuudistus, nämä ovat niitä oikeasuuntaisia asioita, mihin ollaan menossa ja mitkä tuottavat työpaikkoja.

Työttömien määrä on vähentynyt. Työn tekemisen pitää olla kannattavampaa kuin työttömänä olemisen. Tämä on perusasia, josta uskoisin kaikkien meidän olevan samaa mieltä. Pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen ministeri Lindström on paneutunut erittäin syvällisesti, ja minä kysyisinkin kannustinloukuista. Kun olette tavannut kansalaisia tuolla turuilla, maailman turuilla, mitä mieltä he ovat siitä, haluavatko he töihin ja kannustinloukkujen poistamisen? Ja sitten vielä työntekijöitä kotimaasta Uudenkaupungin autotehtaalle ja telakalle: miten siitä pidetään kiinni, että ammattitaitoiset löytyvät täältä kotimaasta?

Puhemies Maria Lohela: Sanoin äsken "edustaja Elovaara", ilmeisesti vähän epäselvästi. Sanotaan nyt uudestaan: edustaja Elovaara. (Ritva Elomaa: Kiitos! — Naurua)

13.25 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Ja kiitos kollega Elomaaalle hyvästä puheenvuorosta ja reagoitavuudesta.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä on hyvin vaikea profiloitua työväenpuolueeksi, vaikka erityisesti perussuomalaiset ja demarit ovat ainakin yrittäneet ajaa työväen asioita. Tämä on vaikeaa siksi, että pian lähes satavuotias Suomi on vaikeassa tilanteessa, siinä tilanteessa, missä monet muutkin länsimaat tällä hetkellä ovat. Perinteiset teollisuusalat ovat murroksessa, ja oma huoleni kohdistuu erityisesti haja-asutusalueisiin, niihin paikkakuntiin, joista kuolee tällä hetkellä työpaikkoja. Kysyisinkin arvoisilta ministereiltä, miten me voisimme käydä kestävämpää poliittista keskustelua ja tarttua paremmin niihin todellisiin hätähuutoihin, joita ympäri Suomea saamme. (Puhemies koputtaa) Olemme nähneet esimerkiksi, mitä tapahtui Yhdysvalloissa, kun haja-asutusalueita ei huomioitu: (Puhemies: Aika!) 3 miljoonaa rekkakuskia ja Trump voittivat.

13.26 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakentavuudestaan tunnettu vasemmistoliitto esittää varjobudjettinsa osana digitaalista työkalupakkia, aivan uutta yritystuen muotoa, joka tarjoaisi keskeisimmät digitaaliset työvälineet yrittäjille siinä vaiheessa, kun yritys on nupullaan tai ollaan tekemässä yritystoimintaa osa-aikaisesti. Tämä olisi harmonisoituna viranomaisjärjestelmiin. Koska digitaalisten palvelujen skaalaukselliset kustannukset ovat verraten pieniä, me saisimme pienellä rahalla ison, rahanarvoisen yritystuen siihen kohtaan yritystoimintaa, johon muut meidän yritystuen muodot eivät yllä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ja jossa yrityksen riskit ovat silti kaikkein suurimpia. Minä kysyisinkin: kuinka tarkkaan ministerit ovat ehtineet perehtyä tähän meidän nerokkaaseen ajatukseen, ja missä vaiheessa valmistelutyöt ovat?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Anttila, ja sitten ministereille mahdollisuus vastata.

13.27 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin puhujiin, jotka täällä ovat todenneet, että nyt orastava kasvu on alkanut ja meidän pitää kaikin toimin tukea tätä kehitystä. Hallitushan on tehnyt merkittäviä toimenpiteitä, jotta tämä tilanne muuttuisi parempaan suuntaan. Minusta kilpailukykyopimusta emme tarpeeksi edes kiitä — se on kerta kaikkiaan uudenlainen avaus siitä, että siinä myöskin kansaajat ovat ottaneet merkittävästi vastuuta kilpailukyvyyn parantamisesta.

Ilmastonmuutos haastaa meidät, ja siihen liittyy energiapolitiikka ja biotalous, ja siinä ollaan tietyllä tavalla saamassa hyviäkin tuloksia aikaan. Mutta mielelläni kuulisin, miten elinkeinoministeri näkee nyt tämän hiilinieluongelman, joka meillä on komission kanssa. Onko siihen mahdollisuus saada ratkaisuja? Ja viimeisenä, ennen kiitoksia: Team Finland -toimintaa elinkeinoministeriö on lähtenyt ihan oikealla tavalla uudistamaan. Mutta kysymys kuuluu: Säilyvätkö vientiasiamiehet vai eivät? Heitä eniten vievät yrittäjät arvostavat. — Ja elinkeinoministerille kiitokset.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehn, 5 minuuttia.

13.28 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Gustafssonia kauniista sanoista ja yritän pysyä yhtä hyvässä kunnossa kuin edustaja Gustafsson itse, mikä ei ole helppoa. (Oikealta: Sulla on aikaa harjoitella!) Mutta ehkä tapaamme keski- viikkoamuisin Eduskunnan urheilukerhon harjoituksissa, tai sitten tervetuloa joukkueeni Sopan elikkä Pallokentän Sosiaalipalloilijoiden treeneihin, joka kotouttaa sekä mamuja että meitä stamuja.

Edustaja Uotila ja myöskin edustaja Aalto viittasivat Terrafameen. Tältä osin totean vain, että neuvottelut ovat tällä hetkellä käynnissä. En kommentoi yhtiöiden nimiä neuvottelutaktisista syistä, mutta totean vain ennen kaikkea edustaja Uotilalle, että eiköhän nämä neuvottelut saada valmiiksi ennen kuin pelaajasopimukset ovat kevättalvella katkolla. Tämä on iso kysymys Pohjois-Suomelle ja Kainuulle, jossa Terrafame edustaa kaiken kaikkiaan yli 10 prosenttia kansantuotteesta ja hyvin merkittävää työllistäjää, 1 500 työpaikkaa. Mutta ehkä olen tässä suhteessa jäävi, koska pidän Nälkämaan laulua kaikkein komeimpana maakuntalauluna Suomessa, totta kai, yhdessä Kymmenen virran maan kanssa. (Eduskunnasta: Mites se Savolaisten laulu?) — Savolaisten laulu on myöskin komea, mutta kyllä musikaalisesti mennään enemmän tuonne pohjoisen suuntaan, tai Katupoikien laulu yhtä lailla meillä Stadissa.

Edustaja Kankaanniemi kommentoi ensi vuotta 2017 verrattuna tähän vuoteen. Se on totta, että hyvin monet toimet alkavat vaikuttaa ensi vuonna, ja se on rohkaisevaa, ja se luo pohjaa paremmalle talouskehitykselle. Tämä koskee nyt hyväksyttävää budjettia, joka tukee talouden kasvua, ja tämä koskee kilpailukykyopimusta, jonka merkittävin vaikutus tullaan näkemään ensi vuoden mittaan ja tulevana vuosina, ja tämä koskee myös energia-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

strategiaa, jonka monet toimet, kuten kärkihanketuki ja monet ratkaisut, jotka liittyvät pidemmällä sihdillä, tulevat vaikuttamaan jo ensi vuodesta lähtien.

Edustajat Turunen ja Hoskonen kysyivät ja kommentoivat metsähaketta sekä puuta ja kuorta. Nämä ovat hyvin tärkeä osa Suomessa kehittyvää uutta biotaloutta. Energia- ja ilmastostrategia lisää nimenomaan metsähakkeen mutta samoin myös purun ja kuoren käyttöä biopolttoaineena, ja tämä lisäys tulee olemaan kaikkiaan noin 3—4 miljoonaa kuutiota vuoteen 2030 mennessä. Puuta ja kuorta voidaan hyödyntää myös pien-CHP:n puolella eli sähkö- ja lämmön yhteistuotannossa, pientuotannossa, joka on osa ehdotettua teknologianeutraalia tuotantotukea.

Selvitysten pohjalta ja niiden osana työ- ja elinkeinoministeriö arvioi jatkuvasti vaikutuksia tulevaan kehitykseen. Tältä osin olen varma siitä, että tuleva elinkeinoministeri Mika Lintilä varmasti seuraa tarkasti ja arvioi mahdollisia toimia.

Edustaja Hassi aikaisemmin viittasi älysähköverkkoihin ja akkujen varastointiteknoologiaan. Olen ihan samaa mieltä siitä, että nämä ovat hyvin keskeisiä osia Suomen kansallista energiastategiaa, ja sen takia ne ovat osa kärkihanketukea. Kärkihanketukihan kaksinkertaistaa energian innovaatiotuen, ja ensi vuoden alkupuolella tullaan tekemään päätöksiä, jotka — niin oletan — tulevat kohdistumaan muun muassa älysähköverkkojen kehittämiseen sekä akku- ja varastointiteknologian kehittämiseen, jotka molemmat ovat hyvin tärkeä osa energiatalouden käynnissä olevaa suurta murrosta.

Edustaja Suutari kysyi kuljetustuen käyttötarkoituksesta, useat muutkin edustajat, edustaja Lohi muun muassa. Tämä on varmasti asia, jota hallitus arvioi kehysriihessä keväällä. Ensi vuoden osalta asiat on ratkaistu, mutta siitä eteenpäin sitten varmastikin tuo kehysriihi tulee osaltaan tekemään päätöksiä.

Vielä, arvoisa puhemies, paikallisesta sopimisesta. Edustaja Lehti kommentoi tätä kysymystä, ja tämä on hyvin tärkeä osa kilpailukyky sopimusta. Paikallinen sopiminen eli työpaikkasopiminen etenee Suomessa ei revoluution vaan evoluution lailla. Se ei ole sanolua, vaan se on nimenomaan sopimista työpaikoilla. Tällä jos millä kentällä liike on vähintään yhtä tärkeä kuin päämäärä.

13.34 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Aloitettaisiin tästä pitkäaikaistyöttömyydestä. Linaan itseäni viisaampaa, eli tuolla työ- ja elinkeinoministeriössä on tutkimusjohtaja Heikki Räisänen, jota on haastateltu tämän päivän Kauppalehdessä. Minusta hän tiivistää tämän monen täällä kysymän asian loistavasti, kun täällä muun muassa edustaja Krista Kiuru ja edustaja Viitanen kyseenalaistavat nämä hallituksen keinot. Heikki Räisänen sanoo näin: "Normaalisti reaalitalouden ja työmarkkinoiden välillä on puolen vuoden viive. Yritykset peruvat ensin lomautuksia, ottavat lomautettuja töihin, lisäävät työtunteja jo töissä oleville, eli kestää jonkin aikaa ennen kuin rekrytoidaan uusia työntekijöitä." Monet hallituksen päätetyistä toimenpiteistä tulevat, niin kuin ministeri Rehn tuossa mainitsi, ensi vuoden aikana ja siitä eteenpäin sitten rupeavat vaikuttamaan, ja uskon, että positiivisesti.

Edustaja Wallinheimo, yksinyrittäjät, itsensätyöllistäjät. Tosiaankin sain tämän raportin tuossa muutama päivä sitten. Miten jatketaan? Jatketaan sillä lailla, että viedään tämä kilpailukykyministeriryhmään, jota kautta viedään sitten hallitukseen. Oli minun mielestäni hyviä esityksiä, ja on sitten syytä pohtia, millä tavalla niitä viedään eteenpäin.

Sitten tämä iso, iso kysymys. Edustaja Vartian hyvä, erittäin erinomainen puheenvuoro, johon myös edustaja Lehti kiinnitti huomiota, moni muukin, paikallisesta sopimisesta, työ-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

markkinoiden joustavuudesta ja näin poispäin. Minä olen itse sitä mieltä, että työmarkkinoiden pitää olla joustavat mutta — kuten ministeri Rehn ja edustaja Vartia sanoivat — oikeudenmukaisesti. Pitää olla pelisäännöt. Se ei saa olla sitä, että toinen sanoo ja toinen tekee, vaan että yhdessä päätetään, miten tehdään.

Tässä on minun mielestäni tavallaan se ongelma vielä tällä hetkellä: puuttuu luottamus siihen, että jos tehdään näin, niin tuleeko se tulos, mitä tällä odotetaan, saavutetaanko se, ja millä ehdoilla. Minun mielestäni se kulminoituu edelleen tähän. Paikallisen sopimisen jatko oli pöydässä, Suomen Yrittäjille se ei kelvannut, jolloin me olemme nyt sitten tässä tilanteessa. Olen edelleen sitä mieltä, että keskustelua on syytä jatkaa, ja olen sitä mieltä, että se menee eteenpäin, tosin hitaasti, mutta meidän on pakko mennä siihen. Mutta pitää miettiä koko ajan, mitkä ovat ne pelisäännöt, ja ne eivät saa olla sanelua. Olen itsekin sanonut moneen kertaan, että se on sopimista, ja pitää muistaa myös se, että paikallista sopimista on käytetty iät ajat, minäkin olen ollut sellaisella teollisuuden alalla, jossa sitä on käytetty, ja siitä on sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia.

No, sitten edustaja Rehn-Kivi nosti esille nuorten työttömyyden, niin sanotut NEET-nuoret, jotka putoavat kaiken ulkopuolelle. Hallitus ottaa tämän kysymyksen vakavasti, ja me koko ajan kokoamme kaikki ne esitykset, toimenpiteet, mitä meillä jo on, ja sitten mietimme, mitä muuta me tarvitsemme, koska tähän on aikapommi, johon pitää pystyä vastaamaan. Eli, edustaja Alanko-Kahiluoto, hallitus ei ole sulkenut korviaan. Eli hallitus ottaa vakavasti pitkäaikaistyöttömyyden, nuorten työttömyyden, kaiken työttömyyden, koska me tiedämme, että vain töitä tekemällä tämä maa nousee, ja jos ei ole tarpeeksi ihmisiä töissä, niin meidän hyvinvointiyhteiskunta on uhattuna. Sen takia me olemme todella toissamme näitten asioiden kanssa.

Edustaja Jarva, ansiosidonnaisen käyttö palkkatukeen ja starttirahaan. Se on siellä 10 kohdan listalla yhtenä esityksenä, ja se menee tuonne puolivälitarkasteluun. Tässä on luvattu, että tähän asiaan palataan työmarkkinajärjestöjen kanssa, he ovat sen luvanneet, mutta yhtenä osana sitä 10 kohdan listaa.

Edelleen palaan edustaja Alanko-Kahiluodon kysymykseen ilmapiiristä ja suljetuista korvista. Me tietysti itsekin voimme vaikuttaa siihen omilla puheillamme ja teoillamme. On totta, että hallitus on tehnyt kipeitä leikkauksia, niitä on ihan turha selitellä kauniimmaksi, mutta niitten tarkoitus on se, että me yritämme saada samaan aikaan näitä kustannuksia pienemmiksi ja nostaa Suomea suosta, jossa me olemme olleet. Minä uskon, että nyt on valoa tunnelin päässä, ja näitä toimenpiteitä tarvitaan. Oppositioitakin pyydän: onneksi suurin osa edustajista on asiallisia ja esittää myös näitä hyviä toimenpiteitä, mitä hallitus on tehnyt, eikä vain niitä ikäviä. Eli kyllä me yhdessä tämän homman pystymme hoitamaan, opposition suosiollisella avustuksella.

Puhemies Maria Lohela: Tälle pääluokalle tässä kohtaa varattu aika alkaa kääntymään jo loppuaan kohti, mutta mikäli on vielä halua esittää ministereille kysymyksiä, se on mahdollista.

13.39 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me vertaamme usein toimintaamme Ruotsiin ja Tanskaan, niin myös työllisyyskysymyksissä. Kannattaa kuitenkin muistaa, kun pohditaan TE-toimistojen virkailijoiden määrää, että ne ovat naapurimaissamme moninkertaiset. Ruotsissa heitä on noin kuusinkertainen määrä Suomeen verrattuna. Toki väkilukukin on kaksinkertainen. Tanskassa väkiluku on jotakuinkin

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sama ja TE-toimistovirkailijoiden määrä lähes kaksikymmentäkertainen Suomeen verrattuna.

Pidän hallituksen suunnitelmia kolmen kuukauden välein tapahtuvista haastatteluista siinänsä hyvinä, mutta olen aidosti ja vilpittömästi huolissani siitä, miten TE-toimistojen väki jaksaa, kun muistetaan, että pelkästään varastossa on noin 260 000 haastattelua, jotka pitäisi tehdä, ja 750 000 odottaa kokonaisuudessaan.

Siksi kysynkin: kun on tehty vielä isoja leikkauksia rahoihin, onko tulossa työnohjausta, rakenteellisia uudistuksia, muita keinoja, joilla autetaan TE-toimiston väkeä jaksamaan?

13.40 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin vielä jatkanut keskustelua tästä työnvälityksestä. Edustaja Kiuru sanoi puheenvuorossaan, että miksi ihmeessä te otatte yksityiset työnvälittäjät mukaan tähän työnvälitykseen. Oikeastaan voisin tietysti tehdä vastakysymyksen: miksi ihmeessä ei? Miksi ei voi olla toimijoita, sekä yksityisiä, kolmannen sektorin että julkisia, ja verrattaisiin aidosti niitä, miten ne toimivat ja löytyykö uudenlaisia toimintatapoja? Miksi ne eivät voi ottaa oppia toisistaan, katsoa niitä erilaisia vaihtoehtoja, katsoa erilaisia tuloksia? Minä en oikein ymmärrä tätä kammoa. Mitä pahaa on yksityisessä työnvälityksessä? Oikeastaan olisin kysynyt arvoisalta ministeri Lindströmiltä: näettekö te jotain kammoa tässä?

13.41 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyse ei ole siitä, etteikö voisi olla myös yksityisiä, mutta kysymys, jota tässä salissa on tänään esitetty, on se, miksi kunnat rajataan täysin pois — kunnat, jotka ovat tähän mennessä tehneet työvoiman palvelukeskuksissa hyvää yhteistyötä TE-keskusten, Kelan kanssa — ja nyt yhtäkkiä todetaan, että kuntia ei enää tarvita ja että kunnilla ei ole sitä osaamista, mitä on harjoiteltu vuosikaudet, ja vaikka kunnat vapaaehtoisesti olivat ilmoittautuneet tähän haastattelujen tekemiseen, ne eivät saa sitä tehdä. Tästä on, edustaja Jaskari, kysymys, ja tätä täytyy hämmästellä, ja hämmästelen sitä ministereiltä kysymällä: miksi kunnat eivät saa osallistua millään keinolla enää siihen arvokkaaseen työhön työttömien auttamiseksi, mitä ovat tehneet?

Ja toinen konkreettinen kysymys, kun täällä on puhetta näistä luvuista: 110 000 uutta työpaikkaa. Kuinka monta niistä on nyt syntynyt? Koska tämä oli hallituksen tahto ja tavoite. Kuinka monta ajattelette (Puhemies koputtaa) — vai luotatteko 110 000:een — olevan tämän hallituskauden lopussa, kun puolet on jo mennyt ajasta?

13.42 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Metsäbiotalous elää todella vauhdikasta aikaa meillä Suomessa, ja useat metsäyhtiöt suunnittelevat meille erittäin tärkeitä investointeja eri puolilla Suomea. Tietenkin tuolla omalla alueellani Keski-Suomessa odotetaan Äänekosken uuden biotuotetehtaan ylösajovaihetta, ja innokkaasti odotetaan.

Nythän kun meillä tämä selluntuotanto kasvaa, toivomme tietenkin, että samanaikaisesti kasvaisi niiden monien uusien tuotteiden, uusien jalosteiden määrä, mitä sellusta voidaan valmistaa. Nyt on kuitenkin sellainen tilanne, että useat startup-yritykset, joita on tälle alalle syntynyt valmistamaan uusia, entistä ympäristöystävällisempiä tuotteita selluun pohjautuen, ovat kohdanneet rahoitusvaikeuksia. Kysyisinikin ministeri Rehniltä: mitenkä voisimme entistä paremmin edesauttaa näiden yritysten pysymistä kotimaisissa käsissä ja edesauttaa, että nämä yritykset voisivat löytää suomalaista rahoitusta?

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

13.43 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelypuheenvuorossaan jaoston puheenjohtaja kiinnitti todella tärkeään ja merkittävään yhteiskunnalliseen kysymykseen huomiota. Hän puhui työn arvostuksen vähenemisestä ja työstä vieraantumisesta. Tämä luonnollisesti vaikuttaa paljon yhteiskuntakehitykseen ja työmarkkinoihin. Täällä on monessa puheenvuorossa kannettu oikeutetusti huolta — ja siihen myös valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota — työvoimatoimiston resursseista. Kun samalla ajatellaan tätä, että työmarkkinat muuttuvat — työtä vailla olevien ihmisten joukossa todellakin on työtä vähemmän arvostavia ja työstä vieraantuneita — niin millä tavoin TE-toimistojen henkilökunnan koulutuksessa tämä otetaan huomioon? Heidän asiakkaanaanhan voi olla sellaisia, ja onkin, hyvin paljonkin nykyään, että ollaan jopa kolmannen sukupolven työttömiä.

13.44 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että meillä on positiivista näkymää ja yhteistäkin näkymää tässä salissa, mutta minun mielestäni Suomen elinkeinopohja on edelleen liian kapea. Pelkkä telakkateollisuus, metsäteollisuus täydennettynä nyky-Nokialla ei vain riitä. Me tarvitsemme uusia avauksia, me tarvitsemme monipuolisempaa viennin pohjaa. Me kuulimme tässä äsken biotalouden haasteista. Miksi ne suomalaiset innovaatiot eivät saa rahoituksia? Miksi se pääoma tulee ulkomailta, jolloin se osaaminenkin ja ne katteet yleensä valuvat ulkomaille? Meidän pitäisi puhua enemmän digitalisaatiosta, tekoälystä, robotisaatiosta, niistä asioista, mitkä ovat tulevaisuutta. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: miten te aiotte — ja teidän seuraajanne aikoo — ottaa huomioon esimerkiksi tekoälyn nousun globaaliksi talouden veturiksi?

13.45 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyydestä keskustellessa ei pitäisi unohtaa siihen niinkin olennaisesti vaikuttavaa seikkaa kuin vieraskielisten roolia Suomessa. Turussa esimerkiksi pitkäaikaistyöttömistä kolmasosa on vieraskielisiä tai ulkomaalaisia. Veikkaanpa vähän, että siellä on kyllä joukossa myös sellaista porukkaa, joka ei yksinkertaisesti Suomen työmarkkinoille sovellu. Huoltosuhde ei myöskään parane sillä, että kielitaidottomia siirtolaisia saapuu maahan sata kertaa nopeammin kuin edeltävät pääsevät työelämään kiinni. Siten hallituksen turvapaikkapolitiikan uudistaminen onkin tärkeää työllisyystilanteenkin kannalta. Viimeaikainen laittomien maahanmuuttajien tulva on myös omiaan luomaan laittoman työvoiman markkinoita. Haluaisinkin ministereiltä kannanottoja, miten tämä siirtolaistilanne on huomioitu Suomen työllisyyspolitiikassa.

13.47 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hienoa, että matkailun potentiaalista puhutaan vihdoin laajemmin myös täällä eduskunnassa — muun muassa edustaja Jokinen käytti aikaisemmin aiheesta hyvän puheenvuoron. Fakta on siis se, että Suomi ei valitettavasti ole pysynyt kansainvälisen matkailun kasvuvauhdissa. Mara ry on todennut yhdeksi kasvun hidasteeksi yritysten rekrytointivaikeudet. Maran tekemän kyselyn mukaan yli 60 prosentilla yrityksistä on hankaluuksia löytää työntekijöitä avoimiin virkoihin. Varsinaisten verojen lisäksi alan kustannuksia nostavat korkeat työn sivukulut, ja myöskään matkailun markkinointiin ei valitettavasti Suomessa edelleenkään panosteta riittävästi. Tässä mielessä onkin tärkeä tämä lisäys Visit Finlandin matkailumarkkinointiin, mutta tämä on kuitenkin vasta alkua. Vuosien varrella on nähty hyvin monia erilaisia työryhmiä, jotka ovat pohtineet matkailun tulevaisuutta, ja suuresti

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

toivon, että ministeri Rehnin asettamalta matkailun kehittämisryhmältä tulee nyt sitten todellisia tolkkullisia esityksiä, joilla saadaan Suomen matkailu kukoistamaan.

13.48 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edellä edustaja Skinnari puuttui erittäin merkittävään kysymykseen tästä Suomen viennin kivijalkojen määrästä ja sen määrän laadusta. Kun täällä on paljon puhuttu tästä Suomen tulevaisuudesta, niin kyllähän me tarvitsimme tämmöisen rohkean ohjelman, missä siirtyisimme tästä bulkki-Suomesta kohti brändi-Suomea. Tässä työssähän keskiössä ovat nimenomaan panostukset niin osaamiseen, innovaatiopolitiikkaan, tutkimukseen kuin tuotekehitykseen, ja on todella valitettavaa, että näissä suhteissahan Suomessa ollaan menty väärään suuntaan jo useamman vuoden ajan. Tämähän ei ole pelkästään nykyisen hallituksen vika vaan osa useamman vuoden kehitystä. Mutta olisi ehkä nyt syytä, että pikkuhiljaa me tässä tekisimme suunnanmuutoksen, ja senpä takia rohkenen esittää nyt hallitukselle, että tällä innovaatiopolitiikan puolella olisi syytä ehkä hallituksenkin tehdä sellainen suunnanmuutos nyt ensi kevään kehysriihessä, jotta pääsisimme kohti enemmänkin brändi-Suomea kuin bulkki-Suomea.

13.49 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käsitelty erittäin tärkeitä aiheita. Myös minä haluan kiittää ministeriä siitä kuljetus- ja tukivastauksesta, koska meidänkin pitäisi aina miettiä meidän kotimaatamme myös kansainvälisesti ja myös Pohjoismaita enemmän yhtenä markkina-alueena. Tämä koskee totta kai elinkeinotoimintaa, matkailua, koulutusta, mitä tahansa.

Haluan myös kiittää hallitusta esimerkiksi audiovisuaalisen median kannustimista, joilla yritetään nyt houkutella elokuvatuotantoja Suomeen ja sitä kautta myös laajentaa meidän elinkeinoelämän repertuaaria.

Valitettavasti on kuitenkin niin, että Tekesin määrärahat ovat laskeneet jo erittäin pitkään, itse asiassa jo vuodesta 2011 asti, ja jossain vaiheessa niitä olisi varmasti syytä tarkistella. Miten te näette, ministeri — vaikka siirrytte nyt muihin tehtäviin — pitemmällä kaarella tuon tutkimus- ja innovaatiokehityksensä saattamisen paremmalle tolalle, mikä oli 2000-luvun alussa, esimerkiksi puoliväliriihessä?

13.50 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota sekä tämmöisen lyhyen että pidemmän aikavälin tavoitteisiin. Kehysriihtä ajatellen olisi tosi toivottavaa, että tässä nyt työn alla olevan työllisyyspaketin kymmenen kohdan ohjelmaa vahvistettaisiin sillä, että tähän pitkäaikaistyöttömyyteen saataisiin edes katkaisu vaikei vielä laskua. Niitä toimia pitäisi tarjota lisää, ja toivon mukaan vahvistettaisiin niitä neuvotteluita, joita järjestöjen välillä käydään muista toimista, kuten siitä, voiko työttömyysturvalla opiskella helpommin ja niin pois päin.

Mutta me tarvitsemme tämmöisen pidemmän aikavälin kasvuväitä ja -edellytyksiä, jotta päästään irti tästä jatkuvasta leikkaamisen kierteestä. Tässä mielessä kaikki leikkaukset koulutuksesta, tutkimuksesta ja tuotekehityksestä eivät tietysti ole fiksua tulevaisuusinvestointeja ajatellen. Me olemme valmistaneet aikamoisen ohjelman näihin liittyen, uskottavan ohjelman, ja nostan pari asiaa, jotka voisivat olla pöydällä jatkossa: Toinen liittyy kiertotalouteen. Siitä pitäisi tehdä kehysriihessä Suomen yksi kärkihanke. Se on erittäin iso asia. Meillä on hyvät lähtökohdat, (Puhemies koputtaa) ja siinä on paljon mahdollisuuksia.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Toinen liittyy palvelujen, mukaan lukien matkailu, ohjelman laatimiseen, (Puhemies: Nyt on aika täynnä!) koska niillä on erittäin suuri työllistävä vaikutus.

13.51 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teknologiateollisuuden toimitusjohtaja Turunen tänä aamuna muistutti, että kaksi kolmasosaa tämän alan yrityksistä sijaitsee Uudenmaan ulkopuolella ja että se uusi kasvu tulee nimenomaan koko maasta — siellä on monia monia kasvumoottoreita. Sehän riippuu sitten aika paljon siitä, miten liikenneyhteydet kaikessa laajuudessaan toimivat ja paranevat ja sitten mikä on ammatillisen koulutuksen tila ja kunto, tuleeko sieltä koko ajan hyvää työvoimaa näitten yritysten käyttöön.

Mutta kysyn edelleen tästä biotaloushankkeesta, johon on parissa puheenvuorossa täällä ihan oikein viitattu: Niitä hankkeitaan on aikamoinen määrä olemassa maakunnissa. Siellä odotellaan päätöksiä hallituksen puolelta niin kuin kuuta nousevaa. Mikä on nyt, ministeri Rehn, näitten investointisuunnitelmien taikka -tukien päätösaikataulu, ja minkätyyppisiä biotaloushankkeita aiotaan seuraavassa erässä tukea?

13.52 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Toistaisin ensin kysymyksen ministeri Rehnille: yhdyttekö VATTin kantaan siitä, että nämä energiaveron palautukset ovat nykymuodossaan tehottomia ja että ne vääristävät kilpailua pienten ja isojen yritysten välillä, ja jos, niin miten siihen asiaan voisi puuttua?

Toinen kysymys: Aurinkoenergia on nyt maailmanlaajuisesti se halvin tapa tuottaa uutta sähköntuotantokapasiteettia. Suomessa tuulivoima on puolestaan halvin. Pienten yksiköiden yhdistymisen tiellä on kuitenkin paljon esteitä. Jos vaikka taloyhtiö rakentaa aurinkovoimalan, niin siitä saatua energiaa voi käyttää kiinteistösähköön, mutta hyvin hankalasti asuntojen sähköön. Vastaavasti omalle tontille rakennettua voimalaa kohdellaan eri tavalla kuin viereiselle tontille rakennettua. Virtuaalimittaus ja omaan käyttöön otetun sähköenergian erilainen verokohtelu voisi olla yksi avain tämän ongelman ratkaisemisessa. Näettekö te ongelman samalla tavalla, ja miten te näette, että siihen voisi puuttua?

13.54 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tavallaan ihailen ministeri Rehnin kylmähermoisuutta, Suomi velkaantuu nyt sellaiseen tahtiin. OECD-maiden välisessä vertailussa Suomi sijoittuu työmarkkinoiden jäykkyydessä todella paria-luokkaan, olemme suunnilleen sijalla 150. (Eduskunnasta: Ei se ole mikään tutkimus!) OECD-maiden tutkimuksessa löytyy useita samaa asiaa käsitteleviä vertailuja. Muissa asioissa olemme 20 parhaan joukossa. Jos työmarkkinoihin ei saada joustoa, ihmiset eivät todellakaan työllisty.

Mutta ministeri Lindströmille kysymys: Monta kertaa olemme puhuneet siitä, että kunnat saisivat pitkäaikaistyöttömien luettelon, jotta voisimme tehdä asiallista työtä heidän työllistämisekseen. Miten tämä asia etenee?

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministereitä vielä edustaja Filatov.

13.55 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Lehden päätökseen on helppo jatkaa. Toivoisin, että ministeri Lindström todellakin valottaisi sitä, mikä on kuntien rooli jatkossa. Olen ymmärtänyt, että te olette linjanneet, että maakuntaitsehallinnon vuoksi puretaan se laki, joka nyt pitää yllä TYPEjä eli näitä Kelan,

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kuntien ja työhallinnon yhteisiä moniammatillisia palvelukeskuksia, ja että kun siirrytään tähän tilaaja—tuottaja-malliin maakuntaitsehallinnossa, niin kuin te olette ajatelleet, niin siinä kunnilla ei olisi tuottajamahdollisuutta ja roolia.

Sosialidemokraatit eivät pelkää yksityisiä työnvälittäjiä, päinvastoin, hoitakoot niin ison osan työmarkkinoista kuin ikinä kykenevät, mutta tällä hetkellä ne hoitavat sen omin rahoilla, ja jos me sitten siirrymme tuohon tilaaja—tuottaja-malliin, niin on riskinä se, että me rupeamme ostamaan valtion rahoilla sitä, mitä tähän asti olemme saaneet ilman veronmaksajien osuutta. Siksi toivon, että vastaisitte tähän kuntien rooliin. Kunnat käyttävät miljardi euroa pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseen, ja jos niiden rooli on nolla, niin myös tuo resurssi häviää.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministeri Rehn, 3 minuuttia.

13.56 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Edustaja Ihalainen viittasi kiertotalouteen ja matkailuun, niin kuin teki edustaja Pelkonenkin. Nämä ovat hyvin keskeisiä kärkihankkeita ja vahvasti esillä puolivälitarkastelussa päätösten muodossa.

Kiertotaloudesta pääsen edustaja Kääriäisen kysymykseen biotaloushankkeista, joilta osin seuraava kokonaisuus, seuraava rypäs, tulee päätökseen tammikuun lopulla, tammi—helmikuun vaihteessa. Valmistelu on tällä hetkellä käynnissä. Se on ensi vuoden 40 miljoonan euron kokonaisuus. Sillä saadaan tietty määrä hankkeita liikkeelle. Enemmänkin mielelläni käynnistäisin, mutta hyvä, että edes se määrä, mitä saadaan vipuvaikutuksella, joka on ehkä noin nelin- tai viisinkertainen. Se tarkoittaa käänteisesti sitä, että näitä hankkeita, jotka läpäisevät kilpailun ja tiukan seulan, tuetaan noin 20—25 prosentilla per hankke. Listalla on useita biokaasuhankkeita eri maakunnissa, tämän lisäksi, kuten vastasin edustaja Hassille, älyverkkojärjestelmän kehittämistä, samoin kuin akku- ja varastointiteknologian kehittämiseen tähtäviä hankkeita.

Edustaja Honkonen kysyi yritysrahoituksesta biotaloudessa. Kansallinen kasvurahoitus nousee kärkihankkeiden myötä 600 miljoonaa euroa, ja nimenomaan kasvuhakuisille pk-yrityksille on suunnattu Finnveran toimesta uusia lainainstrumentteja. Euroopan unionin ja investointipankin rahoitusta käytetään hyväksi, ja muun muassa eräs osuustoiminnallinen pankkiryhmä on käynnistänyt pk-yrityksille 150 miljoonan euron lainaohjelman, joka on lähtenyt aika hyvin liikkeelle. Tarkoitus on poistaa esteet ja pullonkaulat kasvulta, ja sama koskee viennin ja kansainvälistymisen edistämistä yleensäkin, ja sen takia Team Finland uudistetaan entistä iskukykyisemmäksi, jotta se pystyy parantamaan kasvuhakuisten suomalaisten yritysten viennin edistymistä.

Edustaja Pelkonen peräänkuulutti tolkkullisia esityksiä matkailusta. Näin on, ja meillä on parhaat voimat tässä matkailuyhteistyöryhmässä, ja olen varma siitä, että sieltä tulee erittäin painavia esityksiä.

Edustaja Kulmuni viittasi av-kannustimeen: se osaltaan tukee myös matkailutyötä.

Tekesin osalta totean sen, että innovaatio- ja tutkimustoiminta tulee olemaan tänään hallituksen strategiaistunnossa yksi keskeisistä kysymyksistä: pohdimme, miten tätä edistää.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tämän viimeisen puheenvuoroni päätteeksi, ainakin tänään, kiittää eduskuntaa ja kaikkia edustajia asiallisesta ja rakentavasta yhteistyöstä isänmaan asialla, kansanvallan asialla ja kieltämättä usein perustellusta kritiikistä. Osaltani tontti vaihtuu yritystaloudesta ja energiasta makrotalouden puolelle, mutta työ, urakka Suomen eteen jatkuu, ja toivon, että teemme siinä vahvasti yhteistyötä myöskin jatkossa.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Ja ellen täältä pöntöstä taikka tuolta lauteilta pääse enää sitä sanomaan, niin hyvää joulun-aikaa kaikille, ja kerätkää kovasti uusiutuvaa energiaa tulevalle pelikaudelle. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Kiitoksia, ministeri Rehn. — Ja sitten ministeri Lindström, 3 minuuttia.

13.59 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Kiitos asiallisesta keskustelusta. Mennään nyt kasvupalveluihin ja kuntien rooliin sitten jatkossa. Ensinnäkin kasvupalvelut, mitä se nyt on, jos se nyt jollekin on epäselvää: se on uusi TEMin tämmöinen palvelukokonaisuus, jossa yhdistetään ja uudistetaan nykyisiä TE-palveluja ja yrityspalvelun tehtäviä. No, jatkossa maakunta siis toimii niiden kasvupalveluiden järjestäjänä ja vastaa siitä, että laissa säädetyt tehtävät tulevat hoidetuiksi ja palvelut ovat saatavilla. Niitä palveluja tuottavat yksityiset yhtiöt, julkisomisteiset yhtiöt ja yhdistykset. Maakunta itse vastaa sitten viranomaiselle kuuluvan toimivallan käytöstä ja tuottaa palvelut markkinapuutetilanteessa.

Sitten tämä olennainen kysymys. Ensinnäkin vastaan tähän edustaja Jaskarin esille nostamaan yhtiöittämiseen, yksityistämiseen. Tämä yhtiöittäminen ei ole mikään päämäärä tässä uudistuksessa. Se on ainoastaan juridinen keino saada palveluntuottajat samalle viivalle silloin, kun tuottaminen tapahtuu taloudellisin ehdoin. Se yhtiöittämismalli tukee myös hyvin palvelutuotannon kustannusseurantaa.

Mistä työnhakijat saavat palvelut maakuntauudistuksen jälkeen? Digitaalisten palvelujen kehittämistä jatketaan hallituksen linjausten mukaisesti. Niissä kiinnitetään erityisesti huomiota käyttäjälähtöisyyteen ja käyttäjän opastamiseen ja tukemiseen. Laadukkaat lähipalvelut varmistetaan työnhakijoille kaikissa maakunnissa. Valmistelussa arvioidaan tällä hetkellä erilaisia vaihtoehtoja sille, mistä työnhakijoiden palvelut käynnistyvät. Tätä parastaikaa pohditaan, eli näin.

Sitten oli aika monta kysymystä. Edustaja Tavio nosti esille tämän: ulkomaalaistaustaiset työttömät ja toisaalta tämä laitton työvoima. Tämä on asia, joka todellakin kiinnostaa myös itseäni, vaikka se ei suoraan ole vastuualueellani. Se on STM:n puolella, työsuojelu-piirit, avit valvovat tätä. Olen pyytänyt siitä selvitystä STM:n puolelta, ja sieltä on jotakin jo tullut. Lisää selvittelään liittyen nyt sitten näihin positiivisiin uutisiin autoteollisuudessa, telakkateollisuudessa. Asiahan on tietenkin niin, että Suomessa työskennellään suomalaisin työehdoin. Jos tulee ulkomailta, noudatetaan suomalaisia työehtoja ja maksetaan suomalaisen TESin mukaista palkkaa, koska muutoin suomalainen ei kyllä tässä kilpailussa pärjää. Tätä asiaa seurataan.

Edustaja Lehti, kunnille tulee jatkossa, siis vihdoon ja viimein, tieto pitkäaikaistyöttömistä ajoissa. Se esitys on mennyt käsittääkseni jo täällä läpi. Hallituksen esitys, muistaakseni 209/2016, on mennyt läpi, ja se tulee ensi vuonna sitten käyttöön niin, että kunnat saavat jatkossa tietoa näistä eikä... (Välihuuto) — Voidaan välttyä, toivottavasti ainakin pienenevät nämä sakkomaksut. Ja se isompi keskustelu on sitten se sakkomaksujen yleinen järkevyyden, joka on sitten toinen karonkka, joka jossain vaiheessa varmaan käydään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 14.02.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 19.39.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32.

19.40 **Mirja Vehkaperä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Talouden ison kuvan löytäminen eduskuntasalissa on monen työn ja tuskan takana. Mutta todellisuus on sitä, että talouskasvu yltää kuluvana vuonna prosenttiin ja kuluvina vuosina yli prosentin. Viennissä on selvää piristystä, ja siitä yhtenä osana voidaan sanoa, että kilpailukyky sopimus tuli oikeaan aikaan, jossa uudistetaan suomalaista työtä ja työllisyyttä sellaiseen kuntoon, että olemme kilpailukykyisiä muihin maihin ja erityisesti naapurimaihin verrattuna.

Työllisyys on kohentunut, siitä voimme olla kiitollisia, mutta silti meillä on pitkä matka siihen, että saamme työkykyiset ihmiset töihin ja erityisesti kohtaanto-ongelman useilla aloilla kuntoon. Passiivisista toimista on työllisyydessä menty aktiivitoimiin. Muun muassa työttömyysetuisuuksia voidaan käyttää nyt entistä paremmin esimerkiksi starttirahan tai palkkatuen muodossa, liikkuvuusavustus on myöskin tullut entistä joustavammaksi, ja näillä kaikilla toimilla pyritään siihen, että yrittäjyys olisi yksi työllistymisen muoto tulevaisuudessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla taloudellisesti isoja satsauksia nähdään matkailun ja vientipaketin sekä yrittäjyyspaketin muodossa. Erityisesti voi sanoa, että kun eletään talvikautta, niin suorat matkareitit ja matkustajakoneet Lappiin turistien muodossa ovat piristäneet taloutta ainakin pohjoisessa. Voi sanoa myöskin, kun vastikään oululaislähtöinen Saara Aalto mitteli mittavassa musiikkituotanto-ohjelmassa, että hänen kaltaisiaan brändejä Suomesta tarvitaan enemmän herättämään mielenkiintoa Suomea kohtaan ja myöskin matkailun piristysruiskeeksi.

Mutta me tarvitsemme vientipaketteja, ja erityisesti BusinessOulu esimerkiksi on saamassa 200 000 euron rahoituksen siihen, että elinkeinopolitiikan toteutusta ja kehittämiss-hankkeita Oulussa pystytään viemään eteenpäin. Mutta on huomioitavaa, että tätä on tehty jo. Oululla on Suomi-talo tai -toimisto Astanassa, Jällivaarassa ja Tromssassa, ja näitä voitaisiin nyt jo hyödyntää koko Suomen mittakaavassa paljon paremmin. Kun Suomesta tulee ensi vuonna Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa kahdeksi vuodeksi, nämä arktisen alueen hankkeet kaipaavat entistä tiitterämmin meiltä kaikilta suomalaisilta mielenkiintoa ja myöskin satsauksia siihen, että suomalaiset lähtevät näihin arktisiin projekteihin, hankkeisiin ja mahdollisuuksiin työllistämään itsensä ja hankkimaan sieltä kokemuksia.

Arvoisa puhemies! Energiapaketista sanon vain sen verran, että olemme siis menossa kohti biotaloutta ja kiertotaloutta, ja siellä satsaukset ilmaston lämpenemisen ehkäisemiseksi ovat tärkeitä. Me tarvitsemme kiperästi biokaasuhankkeita, joita on nyt saatu jalalle. Ne tukevat sitä, että uusiutuvat energiamuodot tulevat niin asumiseen, liikenteeseen kuin muuhunkin, esimerkiksi teollisuuden käyttöön. Energiatukien lisäksi me tarvitsemme sellaisia energiastrategioita, mitä nyt on lanseerattu hallituksen pohjana luopumisesta esimerkiksi kivihiilen poltosta kokonaan ja menemällä isoilla loikilla kohti uusiutuvia energiamuotoja.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Yrittäjäpaketti on mittava. Yrittäjävähennys ja maksuperusteinen arvonlisävero ovat saaneet jo kiitosta yrittäjien kohdalla. 2 500 euron kertakorvaus vanhemmuuden kustannuksista työnantajalle on myöskin hyvä osoitus siitä, että me haluamme lisätä naisten osuutta työmarkkinoilla. Salissa on myös annettu kiitosta sille, että kuljetustuki Itä- ja Pohjois-Suomessa jatkuu. Se on tasaa työpaikoista tulevista vienninedistämisasiosta, (Puhemies koputtaa) ja se on erittäin tärkeä koko Suomelle.

19.45 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tarkastelen lähinnä energiapolitiikkaa ja siinä erityisesti kahta näkökulmaa, ensinnäkin sitä, miten Suomi voi energia-alalla luoda uusia vientituotteita eli miten voimme käyttää 5 miljoonan ihmisen kotimarkkinaamme ponnahduslautana maailmanmarkkinoille, ja toiseksi sitä, miten tarjoamme kansalaisille mahdollisuuksia osallistua maailman energiaremonttiin ja ilmastonsuojeluun.

Ylivoimaisesti nopeimmin kasvavat energiamuodot maailmassa ovat tuuli- ja aurinkovoima. Syynä on niiden hintojen nopea lasku, joka puolestaan johtuu näiden teknologioiden massatuotannosta. Jo jonkin aikaa tuulivoima on ollut edullisin uuden sähköntuotannon vaihtoehto, ja tuoreimpien uutisten mukaan aurinkosähkö on tulossa tuulivoimaa-kin edullisemmaksi. Maailmassa nämä energiamuodot tulevat väistämättä kasvamaan isosti. Varmoihin globaaleihin kasvualoihin kuuluvat myös sähköautot, sähköenergian varastointi ja älyverkkoratkaisut. Näille aloille kannattaa suuntautua, jos haluamme osuuden isoista ja kasvavista markkinoista. Suomen hallituksen tuoreessa energiastategiassa päähuomio on kuitenkin bioenergiassa, jota sinänsä toki Suomessa tarvitaan, mutta maailmanmarkkinoilla se on väistämättä monta kertaluokkaa pienempi kuin tuuli- ja aurinkoenergia, sen lisäksi, että bioenergiaan liittyy myös merkittäviä ympäristöongelmia.

No, entä millaisia mahdollisuuksia annamme kansalaisille kantaa oma kortensa kehoon ilmastonsuojeluun? Vertailun vuoksi: Tanskassa tuulivoimarakentaminen lähti aikoinaan liikkeelle paljon ruohonjuuritason aloitteista, ja pian tanskalaiset maanviljelijät saivat siitä parhaan hehtaarisatonsa. Nyt tuulivoima on Tanskassa miljardien vientiala ja tuottaa Tanskan sähköstä noin 40 prosenttia. Saksassa aloitettiin vajaat 20 vuotta sitten 100 000 aurinkoenergiakaton ohjelma. Nyt Saksassa on aurinkoenergiakattoja yli miljoona, ja maailmassa asennetaan puoli miljoonaa aurinkopaneelia päivässä, mihin Saksan toimet ovat vaikuttaneet aivan ratkaisevasti. Suomen energiapolitiikassa on nähty ensisijaisesti suuryritykset ja paljon pienemmän silmälasin läpi on nähty kansalaiset. Kun Suomi yhtenä EU:n viimeisistä otti käyttöönsä uusiutuvan energian syöttötariffin, siinäkin määriteltiin laitosten koraja niin suureksi, että ruohonjuuritason hankkeet käytännössä suljettiin pois.

Aikoinaan Nokia pystyi kehittämään menestystuotteen, koska Suomi loi matkapuhelinten kotimarkkinat avaamalla matkapuhelut kilpailulle. Meillä pitäisi olla kaukonäköisyyttä tehdä vastaavia toimia energiateknologiassa. Aiemmin tänään ministeri Rehn vastasi kysymykseen, että hallitus on antamassa innovaatiotukea älysähköverkkoihin. Se on toki tervetullutta, mutta ennen kaikkea tarvitsemme kotimaan markkinat sähköön pientuotannolle, älysähköverkoille, virtuaalivoimalaitoksille ja sähköön varastointiratkaisuille. Suomihan on pullollaan etevä tieteentekniikkaosaajia kehittämään niitä, mutta uusia menestystuotteita vientiin ei synny, ellei näille asioille saada asiakkaita kotimaassa.

Mutta sen sijaan, että hallitus loisi kotimaan markkinoita mahdollisille tuleville vientimenestyksille, hallitus satsaa ainakin rahallisesti eniten vanhoihin aloihin, kuten energiain-
tensiiviseen teollisuuteen. Tänään julkistetun VATTin tutkimuksen mukaan energiain-
tiiviselle teollisuudelle annetut noin 200 miljoonan energiaveron palautukset eivät auta

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kilpailukykyä, eivät vientiä eivätkä työllisyyttä eivätkä ole yhteydessä kyseisten yritysten menestykseen. Sen sijaan ne vääristävät kilpailua. Valitettavasti hallitus jatkaa ja pahentaa tätä väärää linjaa, kun se on kasvattanut turpeen veroalea ja perustanut uuden tuen, niin sanotun päästökauppakompensaation. Kaiken kaikkiaan energiatuet ovat tämän vuoden budjetissa yli 500 miljoonaa ja ensi vuodelle jo yli 100 miljoonaa. Niitä hallitus on kasvattamassa lähes 60 miljoonalla eurolla samaan aikaan, kun tuotekehitystukia, jotka ovat nyt reilu puolet energiatuista, hallitus on leikkaamassa 55 miljoonalla eurolla. Hallitus on siis (Puhemies koputtaa) käytännössä kulkemassa aivan väärään suuntaan.

19.51 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous näyttää vihdoinkin kasvavan. Viime viikolla Suomen Pankki julkaisi puolivuositaisen tutkimuksensa, ja suurin otsikko oli se, että taloustaantuma on tahtunut. Tänä vuonna kasvu on kyllä erittäin maltillista, puhutaan noin prosentin luokasta, tulevina vuosina se on hieman voimallisempaa mutta silti se on erittäin maltillista. Mutta kyllä tämä kuitenkin kertoo siitä, että se suuri taloustaantuma näyttäisi nyt Suomessakin olevan takanapäin. Jos katsotaan vaikka teollisuustuotantoa, kuluneen vuoden aikana se on kasvanut ensimmäistä kertaa neljään vuoteen. Kyllä tällä varmasti on ei ainoastaan taloutta ja työllisyyttä parantavia vaikutuksia mutta myös ylipäänsä mielialoihin suurta vaikutusta.

Vienninkin suhteen meillä on orastavia piristymisen merkkejä, vaikka edelleenkin vienti ei suuressa määrin vedä. Mutta kyllä kilpailukyky sopimus tulee ensi vuoden aikana parantamaan Suomen asemaa, etenkin meidän tärkeimpiin kilpailijamaihimme Ruotsiin ja Saksaan verrattuna. Tuossa samaisessa raportissa Suomen Pankki toi esille, että yksikkötyökustannusten kasvun hidastuminen parantaa alkavana vuonna investointien, viennin sekä bruttokansantuotteen kasvua. Itse asiassa investoinnit ovatkin kääntyneet viimein nousuun, ja ne kasvavat 3 prosentin vauhtia.

No, yksityinen kulutus edelleenkin on se, joka pitää meidän talouskasvuamme liikkeellä, ja tähänkin se kilpailukyky sopimus itse asiassa liittyy, sikäli että kun hallitus kohdensi omat veronkevennykset erityisesti pieni- ja keskituloisille ja eläkeläisille, niin tämän kilpailukyky sopimuksen yhtenä osana oli se, että ne veronkevennykset menevät kaikkiin tuloluokkiin tasasuuruksina. Eikä suinkaan niin kuin oppositio on täällä väittänyt, että hallitus teki ne suuriin tuloluokkiin, vaan hallitus kohdensi ne ennen kaikkea pieni- ja keskituloisille sekä eläkeläisille. En ole kuullut, että oppositio olisi ollut tätä kilpailukyky sopimusta ja sitä kautta veronkevennyksiä vastaan.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden aikana työ- ja elinkeinoministeriön alalla on erittäin huomionarvoista, että esimerkiksi Finnveran vientivaltuuksia nostetaan reilusti, 8 miljardista eurosta 27 miljardiin euroon, ja tämä kyllä kertoo tilauskannan elpymisestä.

Myös yrittäjyyspaketissa on erittäin merkittäviä asioita: esteiden- ja norminpurkua on tehty, on tullut lukuisia yrityselämää ja pieniä ja keskisuuria yrittäjiä helpottavia asioita.

Ajattelin puhua vielä muutaman sanan energiasta ja biotaloudesta, onhan se yksi hallituksen kärkihankkeista. Ei ole minun mielestäni aivan kunnianhimo tonta, että Suomi vihdoinkin astuu siihen maailmanaikaan, jolloin me pystymme luopumaan kivihiiilestä. Energia- ja ilmastostrategian linjaukset ovat kunnianhimoisia, ja niihin on muuten myös rahat, pelimerkit olemassa. Aikaisemmin ne ovat olleet enemmänkin vain huutelua tuuleen. On erittäin suuria odotuksia sille, kuinka paljon biotalous ja ylipäänsä metsästä jalostettavat tuotteet pystyvät luomaan meille työtä ja työpaikkoja. Eikä tämä ole mikään perinteinen, vanhakantainen teollisuudenala, vaan kun mietimme, mitä kaikkea metsästä ja biomassas-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ta voi tehdä, silloin puhutaan muovin korvaamisesta, silloin puhutaan kankaista, silloin puhutaan melkein mistä tahansa.

Hallituksen kärkihankerahoituksesta on ensi vuoden talousarvioon varattu 40 miljoonaa euroa uusiutuvan energian investointitukeen ja 35 miljoonan euron valtuus energiatukeen, ja tietenkin näilläkin on osaltaan tarkoitus vähentää energiariippuvuutta fossiilisista tuontienergioista ja saada uutta, innovatiivista energiatoimintaa Suomeen.

Erittäin mittavia hankkeita on myös siinä energia- ja ilmastostrategiassa liittyen vaikkapa biopolttoaineiden sekoitevelvoitteeseen, joka olisi tietenkin tärkeää saada neuvoteltua pohjoismaiseksi, ja Ruotsi etenkin meitä tässä kyllä tukee. Ja ottaen myös huomioon sen, että EU-tasolla tässä EU:n energian talvipaketissa myös tuli muistaakseni 4 prosentin sekoitevelvoite, joten kyllä EU:kin siihen menee, ja lähemmäs 30 eurooppalaisessa maassa on myös sekoitevelvoite olemassa ja lukuisissa Yhdysvaltojen osavaltioissa. Se lisättyä siihen, että tulee 100 miljoonaa sähköautoille, kaasuautoja — erittäin voimakkaita panostuksia siihen, että Suomi siirtyy fossiilitaloudesta kohti hiilineutraalia aikaa.

Lopuksi päätän siihen, että työttömyyskin näyttää vähenevän.

19.56 Veronica Rehn-Kivi r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Jag har sagt det förut och jag säger det igen: Finland måste höja sin sysselsättningsnivå för att även i framtiden kunna trygga välfärdsstaten. Vår befolkning åldras och pensionärerna ökar i förhållande till dem som arbetar. Ekvationen är ohållbar. Samtidigt har vi alltför många personer i arbetsför ålder utanför arbetslivet vilket ytterligare försämrar den ekonomiska försörjningskvoten. Speciellt allvarligt måste vi se på de ungas utanförskap och arbetslöshet samt på kvinnornas låga sysselsättningsgrad i jämförelse med de övriga nordiska länderna.

Värderade talman! Det är vårt gemensamma ansvar att jobba för att de unga får bästa möjliga start i livet och att samhället aktivt stöder dem som är i behov av särskilt stöd. För att lyckas med målsättningen att varje ung ska ha arbete, studieplats eller praktik krävs resurser. Därför är det helt ofattbart att regeringen har skurit i verkstadsverksamheten och den uppsökande ungdomsverksamhetens anslag och gjort användningen av Sanssi-kort alltför byråkratiskt och svårt. Varför spara på metoder som bevisat är framgångsrika? Det är en inbesparing som görs på kort sikt men som i framtiden kommer att kosta samhället mångdubbelt.

Arvoisa puhemies! Oppisopimusjärjestelmää tulee kehittää esimerkiksi Saksan mallin mukaisesti, ja sen lisäksi on syytä selvittää ruotsalaisen eduskuntaryhmän varjobudjetissa esittämä minijob-mahdollisuus alle 30-vuotiaille nuorille. Se voisi merkitä, että nuoria koskevat työnantajamaksut poistetaan ja että nuoret saavat ansaita tietyn summan, esimerkiksi 500 euroa kuukaudessa, sen vaikuttamatta tukiin. Tämä tulee yhdistää Sanssi-korttiin, ja samalla kortin käytön byrokratiaa tulee vähentää. Yksinkertaisen ilmoituksen pitäisi riittää, kun yrittäjät haluavat työllistää nuoria. Tämä auttaa toisaalta syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, mutta toisaalta se antaa myös nuorelle mahdollisuuden päästä kiinni työelämään ja saada merkityksellistä työkokemusta jo aikaisessa vaiheessa elämää. Siitä hyötyvät sekä yhteiskunta että nuoret.

Arvoisa puhemies! Naisten työllisyysastetta on nostettava. Tämä tapahtuu muun muassa tasaamalla vanhempainvapaiden käyttöä. Viime viikon harvoin ilonaiheisiin kuuluvat edustaja Saarikon ja ministeri Grahn-Laasosen ulostulot perhevapaiden uudistuksesta

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ja erityisesti ansiosidonnaisen isyysvapaan pidennyksestä. Nämä ovat kannatettavia ja tervetulleita ehdotuksia.

Omassa varjobudjetissamme ehdotamme 6+6+6-mallin käyttöönottamista. Vaikka vain toinen vanhemmista päättäisi jäädä kotiin, pitenisivät perhevapaat kuitenkin 12 kuukauden jommallakummalla vanhemmalla. Tässä mallissa perheet voivat itse päättää, miten ja milloin perhevapaat pidetään. Tämä helpottaisi naisten työllistymistä ja töihin palaamista, mahdollistaisi osa-aikatyötä ja lisäisi isien osallistumista lasten hoitoon. Myös kustannukset jakaantuisivat tasaisemmin vanhempien työnantajien kesken. Työmarkkinajärjestöt näyttävät olevan vahvasti uudistusten kannalla, joten uudistus olisi mahdollista saada aikaan jo tällä hallituskaudella.

Hallitus on esittänyt 2 500 euron kertakorvausta niille työnantajille, jotka maksavat naispuolisille työntekijöille palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysraajakson aikana, tietyin ehdoin. Kaikki pyrkimykset naisten työllisyysmahdollisuuksien parantamiseksi ovat kannatettavia, mutta hyväksytty kertakorvaus ei kuitenkaan edistä naisten osallistumista työelämään tai tasaa hoitovastuuta äitien ja isien välillä. Nyt hyväksytyn lain mukaan vuoden määräaikainen työsuhde riittää kertakorvauksen saamiseksi eikä edellytä töihinpaluuta. Esitys ei näin ollen kannusta työnantajia palkkaamaan naisia vakituisiin työsuhteisiin. Jo nyt tilastot osoittavat, että määräaikaiset työsuhteet ovat tavallisempia nuorilla naisilla, jotka sitten jäävät jälkeen palkkakehityksestä ja saavat myöhemmin myös pienempää eläkettä kuin miehet.

Epäoikeudenmukaista on myös osa-aikaisten työntekijöiden ja naisyrittäjien rajaaminen lain ulkopuolelle. Onko oikein, että miespuolinen yksityisyrittäjä, jonka palkkalistoilla oleva vaimo jää äitiysvapaalle, saa kertakorvauksen mutta jos samainen nainen on yrityksen omistaja, hän tai hänen yrityksensä jää ilman korvausta hänen jäädessään äitiysvapaalle? Mitähän hallitus on ajatellut lakia laatiessaan? Tasa-arvoa? Tuskin. Asia pitää korjata pikimmiten.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa lisää nuoria ja naisia työelämään, madaltaa työn vastaanottamisen kynnystä ja pienentää naisten ja miesten välisiä palkka- ja eläke-eroja. Haluamme myös helpottaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista ja parantaa isien mahdollisuuksia perhevapaisiin. Aikooko hallitus ottaa koppia ehdotuksistamme?

20.01 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Terrafamelle annetaan 100 miljoonan pääomasijoitus tässä talousarviossa. Pidän sitä hyvänä, niin kuin valiokuntakin varsin laajalla, ei aivan yksimielisellä, mutta laajalla tuella kuitenkin. Terrafame on saanut hyvän johdon, siellä asiat ovat siltä osin paremmassa hallinnassa kuin aikaisempina aikoina. Se bioliuotusmenetelmä, joka siellä on käytössä, on alkanut toimia, ja kun se toimii, niin se on hyvin edullinen suhteessa tuotantokustannuksiin, se on tärkeää. Ympäristö- ja vesiasiat siellä on saatu myös hallintaan. Kun vielä tuotteiden, metallien hintakehitys on osoittanut positiivista kehitystä, niin voidaan sanoa, että melko hyvältä näyttää, ja lähitulevaisuudessa on odotettavissa, että saamme uusia myönteisiä uutisia tuolta. Jo tämä on myönteinen uutinen Kainuulle ja työllisyydelle, mikä tilanne on tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Toisena toteaisin, että pk-yritysten tilannetta nyt helpotetaan hallituksen toimesta. Kun viime kaudella tähtäimessä olivat suuryritykset ja parhaiten tuottavat suuryritykset, niin nyt myös pk-yrityksille annetaan lisää toimintaedellytyksiä. Se on äärettömän tärkeää. Täällä on käyty aikaisemmin keskustelua matkailusta, ja itsekin nostan

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sen esille. Meidän kannattaa panostaa esimerkiksi kiinalaisten matkailun edistämiseen, ja siihen tässä jonkin verran panostetaan, mutta ehkä vielä on mahdollisuuksia kehittää tätä puolta edelleen. Ne hallituksen toimet, jotka tällä sektorilla on tehty, alkavat selkeästi purra, ja se on positiivista.

20.05 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä työ- ja elinkeinoministeriön asiassa on käyty värikästä keskustelua aiemmin kaikenlaisista työllistämisrahoista, jotka ovat sinänsä ihan tarpeellinen asia. Kyllä työllistämistoimia tarvitaan tässä tilanteessa, kun meillä ei niitä oikeita työpaikkoja ole riittävästi. Mutta kuitenkin siihen täytyisi keskittyä, siihen täytyisi asettaa fokus, että luodaan työpaikkoja, jotka toimivat ilman tukitoimia. Lopulta kuitenkin on niin, että työllistämisen tukeminen verovaroin on vain tekohengitystä ja veden kantamista kaivoon, ja tarvittaisiin viennin saamista vetämään ja kotimarkkinoiden elpymistä, että syntyisi niitä työpaikkoja. Onneksi hallitus on toimillaan lähtenytkin siihen, että Suomen kilpailukyky saadaan parannettua myöskin kilpailijamaihimme verrattuna.

On niin, että kun puhutaan syrjäytymisestä tai huono-osaisuudesta, niin sen korjaaminen lähtee aina siitä, että ihmisellä olisi työpaikka. Se on elämänhallinnan perusasia, että ihmisellä on tuloja, säännöllisiä tuloja, joiden perusteella rakentaa elämänsä. Ja näiden työpaikkojen luonti on meidän velvollisuutemme.

20.06 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on tuonut tänä vuonna eduskuntaan huomattavan määrän työllisyyttä edistäviä uudistuksia, ja niitä todella tarvitaan. Tällaisiin uudistuksiin lukeutuvat mittavien tuloveron alennusten lisäksi muun muassa yrittäjävähennys, maksuperusteinen arvonlisävero, kotitalousvähennyksen laajentaminen sekä jo tässäkin keskustelussa mainittu päivähoitomaksujen alennus erityisesti pienituloisille yksinhuoltajille. Tämä viimeksi mainittu on erinomainen esimerkki kannusteesta, joka pienentää positiivisella tavalla työn vastaanottamisen kynnystä ja siten parantaa työllisyyskehitystä.

Arvoisa puhemies! On myös erittäin hyvä, että hallitus arvioi yritystukijärjestelmää kokonaisuutena, ja kuten tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkkin todetaan, niin selvitysten mukaan yritystuet kohdistuvat pahimmillaan jopa siten, että innovatiivisten yritysten suhteellinen asema saattaa vaikeutua. Toisaalta siinä mietinnössä todetaan myös, että yritystukijärjestelmästä on kehittynyt vähitellen varsin laaja ja hajanainen kokonaisuus. Lieneekin totuudenmukaista arvioida, ettei yritystukijärjestelmä ole ollut enää vuosiin kenenkään hallussa. Valitettava esimerkiksi epäonnistuneesta yritystuesta on tuulivoiman syöttötariffi, jonka verovaroista rahoitetut kustannukset kansalaisille ovat miljardien eurojen suuruusluokkaa vuosien saatossa yhteenlaskettuna. Onneksi hallitus on rajannut nyt syöttötariffikiintiön 2 500 megavolttiampeerin yhteenlaskettuun nimellistehoon.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vielä, että tutkimuksen ja tuotekehityksen merkitys kansantalouden kasvulle on erittäin merkittävä. Valitettavasti Suomen sijoitus on pudonnut näissä t&k-menojen OECD-maiden keskinäisessä vertailussa vahvasti vuosituhannen vaihteeseen mennessä. Mutta pitkän tähtäimen menestyksen mahdollistamiseksi yritysten omakin panostus t&k-toimintaan on merkittävä.

20.08 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Aluksi pari sanaa kuljetustuesta. Kun tuolta Pohjois-Suomesta asiaa katsoo, niin hyvin helposti voi todeta, että käytännöllisesti katsoen me olemme saareissa ja pitkä kuljetusmatka on meillä selkeästi kilpailuhaitta, jos

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ajattelemme vaikka meidän vientituotetta sahateollisuuden puolelta. On hyvä, että kuljetustuki edelleen on, mutta toivoisin sen olevan lähempänä lähimpää kilpailijamaatamme Ruotsia, siihen verrattuna. Eli toivoisin, että tuki säilyy myös jatkossa ja myöskin voisi jatkossa olla niin, että se koskettaa myöskin isoja tuotantoyksiköitä, ettei siellä olisi rajoitusta.

Yksi asia, josta olen erityisen iloinen, on tässä mietinnössä laajasti kirjoitettu matkailuasiasia. Tunnettuaahan on, että Suomen matkailu menettää koko ajan markkinaosuuksiaan verrattuna muihin Pohjoismaihin, ja meillä pitäisi siihen erityisiä toimia tehdä. Suomalaiset matkailupalvelujen hinnat ovat eurooppalaisittain korkeat, ja se korkea hinta johtuu juuri veroista ja työvoimakustannuksista. Meillä tulisi katsoa, olisiko näihin mahdollisuus jatkossa puuttua. Minä odotan paljon matkailun yhteistyöryhmän työskentelyltä. Tämä yhteistyöryhmään seuraa ja arvioi meidän toimintaympäristön ja ilmiöiden kehittymistä ja antaa sitten myös signaaleja hallituksen suuntaan, mitä tulisi tehdä.

Suomi on turvallinen ja puhdas maa, ja se houkuttelee, ja meillä pitäisi kaikin keinoin pitää huolta siitä, että tämä turvallisuuden näkökulma vain edelleen vahvistuu eikä tulisi mitään turvallisuuteen liittyviä riskejä.

Matkailun puolella on suuret rekrytointiongelmat, eli ne ovat ihan kasvun esteenä. Yli 90 prosenttia matkailualan yrityksistä arvioi palkkaavansa lisää työvoimaa vuoteen 2020 mennessä, ja yli 60 prosenttia yrityksistä sanoo, että heillä on tällä hetkellä vaikeutena löytää osaavaa työntekijää avoimiin toimiin. Meillä on tässä suuret kasvun mahdollisuudet, sillä 150 suurinta yritystä arvioi palkkaavansa yhteensä noin 7 000 uutta työntekijää vuoteen 2020 mennessä. Meidän pitäisi pitää huolta siitä, että ei olisi tällaista kohtaanto-ongelmaa, joka hidastaa matkailu- ja ravintola-alan kasvua, sillä uskon, että juuri matkailu on meillä toimiala, jossa meillä on mahdollisuus kasvaa ja saada sitä vientituloja Suomelle.

20.11 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin osaltani yhtyä niihin, jotka ovat kehuneet tätä hallituksen yrittäjäpakettia tämän talousarvion yhteydessä. Tämä yrittäjävähennys on erinomainen ratkaisu, niin ikään kotitalousvähennys on hyvä asia. Maksuperusteista alvia on odotettu pitkän aikaa, ja se varmasti on erityisesti pk-yritysten pieneen päähän eli pienille yrityksille hyvä, niin kuin nämä muutkin toimet.

RKP:n edustaja otti puheenvuorossaan esille pari ideaa eli oppisopimuskoulutuksen kehittämisen ja minijob-käytännön, ja täytyy todeta, että nämä ovat mielestäni hyvin mielenkiintoisia ja niitä varmasti kannattaisi hallituksenkin tutkia. Mehän tästä oppisopimuksesta tai koulutusopimuksesta olemme keskustelleet ja tehneet päätöksiäkin edellisellä kaudella ja puhuneet tällä kaudella, mutta ei siitä kyllä vielä valmista ole tullut. Mielestäni se vaatii jatkokehittämistä. Tämä minijob-käytäntö, jossa alle kolmekymppiset voisivat pienemmällä palkalla tehdä kevyemmällä kustannuksella töitä, on erityisen tutkimisen arvoinen asia.

20.13 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Äskен puhuin elinkeinopuolesta, nyt vähän työllisyyden osalta. Täytyy todeta, että ministeri Lindström on ottanut erinomaisen aktiivisen otteen oman hallinnonalansa kehittämiseen. Siellähän on noin 5—6 miljardin euron määrärahat käytettävissä, ja ne ovat olleet tähän asti varsin passiivisessa käytössä. Tilastot ovat muuttuneet siihen suuntaan, että työttömyys on kasvanut, esimerkiksi viime vaalikaudella. Kerrotaan, että 113 000 uutta työtöntä tuli, vaikka hallituksella oli käytettävissä näin suuret määrärahat. Nyt niitä todellakin muutetaan aktiivisiksi toi-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

menpiteiksi monella tavalla, ja tämä on erittäin tärkeää. Meidän pitää kaikin tavoin aktiivoida kaikkia ikäluokkia, ja siihen nämä varat täytyy ohjata. Niitähän nyt siirretään muiden pääluokkien puolellekin jossain määrin siksi, että siellä voidaan aktiivitoimenpiteitä lisätä.

Pitkäaikaistyöttömyys on syvä ongelma. Se alkoi kasvaa jo vuonna 2012 eli edellisellä hallituskaudella, ja siihen on syytä paneutua, mutta ei meillä ole tietystikään varaa siihen, että entiseen tapaan yritetään julkisen sektorin kautta työllistää näitä ihmisiä. Heillekin pitää löytää uusia toimenpiteitä, ja niitähän ministeri on aktiivisesti etsinyt ja niitä on myös tulossa käyttöön.

Maahanmuuton osalta voi todeta, että toivon mukaan ensi vuosi on sellainen, että emme joudu uusiin ongelmiin, mutta nyt asiat ovat tällä hetkellä kohtuullisen hyvin hallinnassa ja määrärahojen tarve alenemassa.

20.15 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta on parannettu merkittävästi. Hallitus on koonnut yhteensä 600 miljoonan euron kasvurahoituskokonaisuuden, joka parantaa etenkin aloittavien ja kasvavien yritysten riskirahoitusta. Kokonaisuuteen kuuluu muun muassa välirahoitusmalli, joka on pääomasijoituksen ja pankkilainan välimuoto. Kaikki nämä ovat olleet kiitettäviä tekoja hallitukselta. Huolissani olen kuitenkin viesteistä, joita aloittelevat, innovaatioita kehittelevät yrittäjät viestivät. Riskirahoitusta markkinointiin Suomessa tuntuu olevan vieläkin lähes mahdotonta saada.

Arvoisa puhemies! Hyvä keksintö ei mene kaupaksi ilman kunnollista markkinointia ja siihen saatavaa riskirahoitusta. Yrityspalautteen mukaan sitä nyt ei ole Suomesta saatavilla, vaan toiminta on myytävä ulkomaalaisille omistajille. Tällä tavoin kasvuyritysten aihiot ja hyvät suomalaiset innovaatiot myydään ulkomaille, mikä ei liene kansantaloutemme tavoite. Toivon, että hallitus vielä ponnistelee entistä voimakkaammin myös riskirahoituksen edistämiseksi ja siten uusia kasvukykyisiä, vahvasti tuotekehitykseen panostavia yrityksiä saataisiin autettua vientimarkkinoille.

20.16 Markus Lohi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Voisin aloittaa sillä, että pitkästä aikaa Suomen taloudessa on valoa tunnelin päässä. Useamman laskuvuoden jälkeen olemme saaneet jälleen taloutemme kasvuun, ja voi sanoa niinkin, että toiveita siitä, että tämä kasvu jatkuu, herättää se, että nyt käsittelyssä oleva talousarvio sisältää ensi vuodelle yrittäjyyspaketin ja työllisyyspaketin ja myös kilpailukykysovimuksen toimenpiteet tulevat vasta ensi vuonna parantamaan Suomen taloudellista asemaa ja kilpailukykyä. Siinä mielessä voi sanoa, että tunnelmat — vaikka täällä salissa on kriittisiäkin puheenvuoroja käytetty — ovat minusta hyvinkin tulevaisuuteen uskovat ja positiiviset Suomen talouden suhteen tällä hetkellä.

Haasteita meillä kuitenkin on, ja yksi on se, että huolimatta talouden hyvistä uutisista vientimme ei edelleenkään ole sillä tasolla, jolta se romahti vuonna 2008. Sen takia on helppo yhtyä niihin huolestuneisiin viesteihin, jotka täällä debattikeskusteluissakin olivat esillä, jotka koskivat nimenomaan sitä, onko järkevää leikata innovaatorahoituksesta. Tämä leikkaaminenhan alkoi jo edellisen hallituksen aikana, mutta on varmasti syytä ensi keväänä puolivälitarkistuksen yhteydessä hallituksenkin pohtia, olisiko meillä löydettävissä rahoitusta tasokorotukseen innovaatorahoituksen osalta. Nimittäin on niinkin, että vaikka me olemme kuinka kustannuskilpailukykyisiä ja tekisimme maailman tehokkaimmin ja

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

edullisimmin höyryvetureita, niin ne eivät käy tänä päivänä kuitenkaan kaupaksi. Eli meidän pitää uuteen teknologiaan ja uusiin innovaatioihin panostaa, ja tämä on myös valtion tärkeä tehtävä ja rooli, että sillä sektorilla olemme omalta osaltamme rahoittamassa näiden keksintöjen ja uuden teknologian syntymistä Suomeen.

Arvoisa puhemies! Haluan myös palata tässä käytyyn keskusteluun, mikä liittyy valtiovarainvaliokunnan jaoston tekemiin budjettilisäyksiin koskien tätä momenttia. Siellä yhtenä oli Visit Finlandin rahoituksen lisääminen, mikä minusta on erinomainen asia. Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että vielä tärkeämpää on se, miten tämä lisärahoitus käytännössä tullaan käyttämään. Näkisin niin, että Visit Finlandin olisi hyvä nyt kuunnella niitä alueita, jotka toimivat matkailun vetureina. Ehkä tämä kuulostaa hieman kotiinpäin vedolta, koska olen Lapin vaalipiiristä, mutta jos me katsomme viime vuotta, niin Suomen yöpymisvuorokaudet kasvoivat yhteensä 2 prosenttia, Lapissa ne kasvoivat 9 prosenttia. Ehkä tämä kertoo myös kokonaisuudessaan siitä, minkälainen talousvaikutus on sillä, että matkailu on saatu Lapissa erityisesti nyt vetämään ja kasvamaan, nimittäin vuonna 2015 Lapin maakunnan bruttokansantuote kasvoi 3 prosenttia. Toki siinä on mukana meidän perinteistä teollisuutta, mutta kyllä matkailun kasvulla on myös tässä merkitystä. Ja kun kannetaan huolta viennin elpymisestä, niin voi sanoa niin, että vaikka virallisesti matkailua ei lueta vientituotteeksi, niin kansainvälinen matkailu tuo kuitenkin ulkomaan valuuttaa Suomeen ja siinä mielessä se voidaan ymmärtää myös vientitoiminnaksi. Nyt kannattaa siis kuunnella herkäällä korvalla tämän alueen toimijoita ja erityisesti yrittäjiä, jotka ovat tosiasiaa tehneet sen työn, joka on sitten aiheuttanut nyt näitten lukujen erittäin merkittävää kasvua.

Viimeisenä kohtana haluan vielä nostaa esiin kuljetustuen, josta täällä edellä on myös ansiokkaasti puhuttu. Tässä on tilanne se, että Ruotsi käyttää kuljetustukeen noin kymmenkertaisen määrän Suomeen verrattuna. Sen takia on jo kilpailunäkökulmasta tärkeää, että me säilytämme tämän tuen, mieluummin laajennamme kuin supistamme sitä. Se ei ole kuin 1 prosentti meidän suorista yritystuista, mutta se on tärkeä prosentti. Tässä on hyvä muistaa sekin, että Euroopan unioni on tätä tarkistellut ja arvioinut ja todennut, että kuljetustuki on nimenomaan tukimuoto, joka ei vääristä kilpailua eli on tässä mielessä kilpailu-neutraali tuki.

20.21 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen taloudellinen tilanne on todellakin parantunut tässä kuluneen vuoden aikana, ja viimeisimpien ennusteiden, muun muassa Suomen Pankin ennusteen, mukaan talouskasvu on nyt lähtenyt kasvu-uralle ja näyttää pitkältä aikaa hyvältä usean vuoden supistumisen ja heikomman vuoden jälkeen. Myös työttömyys näyttää hiljalleen paranevan.

Arvoisa puhemies! Biotalous on yksi Suomen kasvun ja tulevan kasvun moottori. Toinen merkittävä on energian tuotanto, ja nämä myös tukevat toisiaan. Vastikään on solmittu kansainvälinen Pariisin ilmastopöytäkirja, joka velvoittaa myös Suomea vähentämään päästöjään. Tämä tulee kohdistumaan etenkin liikenteen päästöihin. Niihin on merkittäviä leikkauspaineita. Tämähän nyt hiljattain hallituksen julkaiseman uuden ilmasto- ja energiastrategian puitteissa tullaan toteuttamaan nestemäisten biopolttoaineiden sekoitevelvoitteella sekä lisäämällä merkittävässä määrin sähköautojen määrää sekä kotimaisen liikennebiokaasun käyttöä. On hyvä, että on lähdetty monipuolisesti erilaisilla tuotantomuodoilla, uusiutuvan energian tuotantomuodoilla vastaamaan tähän yhteiseen ilmastohaasteeseen.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Uusiutuvan energian tuotanto tuo tosiaan merkittävästi työpaikkoja, ja niitä syntyy koko maahan. Kärkihankerahoituksesta on ensi vuoden talousarvioon varattu 40 miljoonaa euroa uusiutuvan energian investointitukeen ja 35 miljoonan euron valtuus energiatukeen. Näillä kärkihanketuilla vähennetään uusiutuvan energian taloudellisia riskejä, uuden energiateknologian taloudellisia riskejä, ja nämä ovat myös tärkeä osa, kun tähdätään vuoden 2030 päästövähennystavoitteisiin.

Meillä on useita mielenkiintoisia uusiutuvan energian kohteita vireillä tässä maassa, useita biokaasuhankkeita, joista kaksi on omassa maakunnassani Keski-Suomessa. Jyväskylän Mustankorkean biokaasulaitoksen peruskiven muurauksessa sain olla mukana menneenä kesänä, ja lisäksi Äänekosken biotuotetehtaan työmaan yhteydessä myös rakennetaan liikennebiokaasulaitos, joka tulee liikenteellisesti oivaan solmukohtaan Nelostien varteen. Omasta maakunnastanikin siis kuuluu hyvää, ja tarkoitus on voimallisesti osallistua näihin uusiutuvan energian tuotantotavoitteisiin myös sieltä käsin.

Keski-Suomen taloudellinen tilanne on todella lähtenyt nyt parempaan suuntaan, mikä kuvastaa myös koko maan tilannetta — onhan Keski-Suomi ollut peränpitäjä, valitettavasti, niin talouskasvussa kuin työllisyysdessäkin. Viimeisimmän työllisyyskatsauksen mukaan meillä oli työttömiä työnhakijoita 4 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten, ja väitän, että Äänekosken biotuotetehdashankkeella on jo tässä vaiheessa sen rakennustyömaan myötä ollut isoja vaikutuksia. Myös muut isot rakennushankkeet, infrahankkeet, parantavat työllisyystilannettamme.

Jatkossa tällä biotaloustehtaalla ja sen tuottamalla maailman parhaalla havusellulla varmasti on yhä suurempi merkitys. Meillä on loputtomia mahdollisuuksia korvata useita muun muassa öljystä valmistamiamme tuotteita kotimaisesta puukuidusta valmistetuilla tuotteilla. Esimerkiksi muovia voimme merkittävästi korvata, varsinkin kertakäyttöistä muovia, havusellupohjaisilla valmisteilla, ja useita erilaisia startup-yrityksiä on perustettu, joissa kehitellään uusia materiaaleja, muun muassa lankaa. Erittäin ilmastolle haitallista ja vakavia ympäristöhaittoja aiheuttavaa puuvillan viljelyäkin voitaisiin vähentää kehittämällä uudenlaista lankaa kotimaiseen puukuituun pohjautuen.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen taloudellinen tilanne on nyt kehittymässä parempaan suuntaan, mutta positiivisia merkkejä on, ja varsinkin biotaloudessa meillä on useita mahdollisia kasvupolkuja, joilla saamme varmasti kansantalouteen uutta potkua ja työllisyyttä paranemaan.

20.26 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tosiaan ilo keskustella tästä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan budjetista, jossa on paljon hyviä merkkejä näkyvissä ensi vuodelle. Toki säästöjäkin joudutaan tekemään, mutta nyt nämä varat, mitä on meillä käytettävissä, suunnataan kasvuun ja uusien työpaikkojen luomiseen ja nimenomaan sillä tavalla, että käytetään uudella tavalla näitä kannustimia — hyvänä esimerkkinä esimerkiksi tämä av-alan tuotantokannustin, joka on TEMin ja OKM:n alta siirretty Tekesille. Tämä on tärkeä tekijä, joka on alalla ollut toivottu tuki, että sitä vahvistetaan, ja sillä saadaan näitä ulkomaisia tuotantoja Suomeen enemmän, myös koko maahan.

Pohjoisessa Suomessa esimerkiksi on erittäin hyviä elokuvatuotantoja ollut, ja kuten tiedämme, muut Pohjoismaat kilpailevat näistä kuvauspaikoista ja tuotantopaikoista. Tässä kilpailussa on tärkeää pysyä mukana. Myöskin se tukee osaltaan matkailun kehittämistä näitten paikkakuntien tunnettavuuden lisäämisen kautta, kun ne tulevat näitten tuotantojen kautta tunnetuksi. Tämä on erittäin hyvä asia.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Myöskin innovaatioseteli on tärkeä kannustin juurikin tähän tutkimus- ja kehitystoimintaan nimenomaan pienyrityksille. Pienyrityksethän ovat jääneet mopen osille näissä tki-rahoituksissa, kun isot yritykset ovat pystyneet näitä isoja hankkeita hyödyntämään enemmän ja palkkaamaan alan työvoimaa. Tämän innovaatiosetelin vastaanotto on ollut erityisen hyvää. Sitä on lähes 1 800 jo hakenut ja noin 1 000 saanut tätä rahoitusta. Ja mitä siinä on sitten hyvä huomioda: jatkossa siihen on pohdittu ehkä hieman byrokraattisempaa mallia ja sitä oltaisiin suuntaamassa erityisesti kasvuun ja kansainvälistymiseen tähtääville pienyrityksille. Mutta toivon, että kovin byrokraattista mallia tästä ei tehtäisi ja vaikeutettaisi tätä hakemista, koska on ollut myöskin hyvä, että monenlaiset yritykset ja erityisesti pienyritykset voivat tätä seteliä hakea.

Samalla esittäisin hieman kritiikkiä myöskin. Tässä hakuprosessissa on annettu hyvin harhaanjohtavaa tietoa yrityksille siitä, milloin tämä hakuaika alkaa ja päättyy tässä joulutauon aikaan. Siellä on tullut sitten hakemisessa ongelmia joittenkin yritysten osalta. Eli aina tähän informoimiseen yritysten osalta pitäisi panostaa aikaisessa vaiheessa, että pystytään ennakoimaan sitten näitä hakuprosesseja.

No, sitten muita hyvä asioita, mitä budjetissa on: Tietenkin Terrafamen rahoitus. Kainuulaisena edustajana pidän tätä erittäin tärkeänä. Kuten tiedetään, sijoittajaneuvottelut ovat käynnissä, ja tämä sadan miljoonan euron lisärahoitus on tärkeä siihen kohtaan, että ympäristöasioista pidetään siellä nyt hyvää huolta. Tähän ja työturvallisuuteen on nyt erityisesti satsattu. Ja ennen kaikkea se, että ei tarvitse nyt ensimmäistä sijoittajaa valtion ottaa ensimmäiseksi sinne vastaan, vaan nyt voidaan kartoittaa semmoinen vastuullinen ja pitkäaikainen toimija. Pidän tärkeänä, että valtio säilyy jatkossakin omistajana kaivoksella, jotta voidaan myös saada takaisin näitä investointeja tähän yhtiöön ja näitä veroeuroja, joita sinne on käytetty. Aivan asiallisesti voidaan odottaa, että nämä myös palautuvat sitten tuloina takaisin, kun noin reilun vuoden päästä kaivos alkaa tuottamaan. Kuten on ollut tiedossa, bioliuotusprosessi on nyt saatu hyvin toimimaan ja se tuottaa vasta noin kolmen vuoden jälkeen, ja tästä käytännössä johtuu se, että vielä tätä negatiivista tulosta siellä tehdään tietyn ajan. Mutta kehitys on mennyt hyvään suuntaan, ja aivan liiketoimintasuunnitelman mukaisesti reilun vuoden päästä kuulemme sitten hyviä uutisia myös sieltä talouspuolelta.

Vielä haluaisin, arvoisa puhemies, nostaa esiin tämän naisille suunnatun innovaatiopalkinnon. On erittäin hienoa, että on suunnattu nyt tämä 110 000 euron määräraha avustukseksi tähän palkinnon myöntämiseen yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden 110-vuotisen historian kunniaksi. Palkinto on todellakin suunnattu naisen tai naisista koostuvan ryhmittymän tieteellisesti merkittävän innovaation palkitsemiseen teknologian tai talouden alalla. Tämä on tärkeä tekijä ja kannustin myös siinä, että naiset tulevat tekemään entistä enemmän uraa myös tällä puolella. Myös innovaatiotoiminnassa tähän kannustetaan.

20.32 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tuossa nyt näitä alustavia puheenvuoroja. Tuossa edustaja Honkonen puhui Äänekosken tehtaista ja hyvästä biotuotteesta. Täytyy sanoa, että se on varkautelaista ammattitaitoa, mitä siellä tehdään ylösajossa ja kehittämisessä tehdään. Siinä tuo Andritz Oy tuottaa sen kattilan sinne.

Sitten edustaja Mäkelä Jani otti kantaa tukityöllistämiseen, että se on veden heittämistä kaivoon. Tässä työttömyystilanteessa olen kyllä ihan täysin eri mieltä tästä asiasta, sillä minusta tarvitaan riittävät työllisyysmäärärahat, jotta työttömien työkuunto, ammattitaito pysyvät yllä, ja lisäksi tämmöinen sosiaalinen kanssakäyminen muitten kanssa työyhteisössä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ehkäisee syrjäytymistä. Tietenkin minä itse henkilökohtaisesti toivon, että päästään semmoiseen tilanteeseen, että näitä määrärahoja ei tarvittaisi, että meillä olisi riittävästi työpaikkoja ja yritykset pärjäisivät hyvin tässä, mutta tämä on nyt se tilanne, missä me olemme, ja sen takia on tarpeen työllisyystukivaroja käyttää, jotta me saamme tämän työkunnon ja työntekijät pidettyä iskukykyisinä.

20.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka sisältää ne rahat, joilla tätä Suomea pannaan väellä ja voimalla kasvun tielle. Tosiasia on se, että ilman kansantalouden merkittävää kasvua emme pääse irti nykyisestä velkakierteestä. Kilpailukyky sopimus tässä suhteessa oli erittäin hyvä askel oikeaan suuntaan. Ehkä sitä on hieman liikaa hehkutettu, jos vertaa vaikka aikanaan Esko Ahon hallituksen tekemiin kilpailukyky parannuksiin. Silloinhan se hoidettiin devalvaatiolla, taso oli noin 40 prosenttia. Nyt tämä kilpailukyky sopimuksen vaikutus kansantalouden kasvuun lienee luokkaa 2—3 prosenttia, eli siinä hieman mittakaavaa, mutta oikealla tiellä ollaan, ja se, mitä nyt tarvitaan Suomessa, on pitkäjänteisyyttä ja malttia. Nyt pitää tehdä oikeita päätöksiä rauhallisesti ja lopettaa kaikki turha tempoilu. Mennään eteenpäin, tehdään töitä. Yhdenkään työhyvinvointi ei kasva mistään muusta kuin työstä ja yrittämisestä.

Viennin suhteen meillä on orastavia merkkejä siitä, että tilauskirjat vientiä harjoittavilla yhtiöillä ovat kasvamassa. Tilauksia tulee laivateollisuuteen, autoteollisuuteen, kemianteollisuuteen, metsäteollisuuteen ja moneen muuhun, metalliteollisuuteen yleensä, ja viimeisimpinä ovat nyt tietenkin tämän Uudenkaupungin autotehtaan hyvät uutiset ja laivate-lakoiden monet monet hyvät uutiset Äänekosken isoa bioinvestointia unohtamatta. Eli tie on oikea, mutta nyt vain malttia ja järkeviä päätöksiä jatkossakin.

Hallituksen tekemä linja tässä asiassa on oikea, pitkää aikaa olemme kasvun tiellä, ja tässä yhteydessä haluan omalta osaltani lausua kiitokset elinkeinoministeri Olli Rehnille, joka on tehnyt erinomaista työtä oman ministeriönsä alueella, nostanut Suomea talouden suosta ylös sitkeällä, rauhallisella olemuksellaan, vienyt asioita eteenpäin, hoitanut niitä täällä Suomessa ja hoitanut EU-päässä. Nyt vuoden alusta hän siirtyy Suomen Pankkiin, ja uskon, että hän siellä makrotalouden piirissä tekee yhtä vahvaa työtä, mutta tällä puolella hän on tehnyt loistavaa työtä, ja siitä haluan häntä tässä virallisesti kiittää.

Vientitakuuta on pyritty nostamaan niin, että kun Suomen isot investoinnit tarvitsevat aina etukäteisrahoitusta, tätä varten valtio on merkittävästi nostanut Finnveran vientivaltuuksia, takuita ja sitä kautta antanut mahdollisuuden yrityksille kasvaa.

Hallitus on myös tehnyt viisaita veropäätöksiä. Yrittäjävähennys suosii pieniä yrityksiä, joissa ne työpaikat tänä päivänä syntyvät. Suuret ylikansalliset yhtiöt mieluummin vähentävät työvoimaa, automatisoivat, mutta palvelualan yritykset ovat ne yritykset, jotka tekevät uusia työpaikkoja ja antavat ihmisille töitä. Arvonlisäveron muuttuminen maksu-perusteiseksi on monelle pienelle yrittäjälle pelastus. Sitten vasta alvi maksetaan, kun rahat ovat taloon tulleet maksetun laskun muodossa. Tämä on hyvä esitys siitä, ja myös samassa yhteydessä, arvoisa rouva puhemies, haluan nostaa esille sen, että byrokratian purku on tässä maassa hyvällä mallilla. Olemme silläkin tiellä vasta alussa. Ei pidä kenenkään luulla, että se on kaikki valmista — ei missään nimessä — mutta se työ on aloitettu, ja sitä pitää koko vaalikauden jatkaa, ja toivon, että seuraavienkin vaalien jälkeen tätä samaa työtä jatketaan. Meillä on valtava määrä investointeja esimerkiksi maakunnissa odottamassa sitä, että saadaan esimerkiksi ympäristöluvut myönnettyksi taikka joku muu lupa, joka seisoo vi-ranomaisen pöydällä. Tiedän muutamia karmeimpia tapauksia esimerkiksi turvesoiden

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

osalta, että 10 vuotta ovat luvat olleet lausuntokierroksella, ja se ei kerta kaikkiaan sivistysvaltioon sovi. Kyllä Suomeen on saatava semmoinen lainsäädäntö, että yrityshankkeille, jotka on hyvin suunniteltu ja joissa kaikki on kunnossa, lupa pitää tulla alle vuodessa. Silloin ollaan oikeilla jäljillä.

Sitten biotalous, kuten moni on näissä puheenvuoroissa tässä pääluokassa sanonutkin, on meidän valtava mahdollisuutemme, mutta meidän on kiinnitettävä jatkossa huomiota kotimaisen puun lisäkäyttöön. Ei ole minusta mitenkään perusteltua, että yli 10 miljoonaa mottia tulee Venäjältä puuta joka vuosi yli rajan Suomeen, suurin piirtein miljoona kuutiota per kuukausi, ja kaikista hulluintahan tässä on se, että itäinen veljemme, herra Putinin porukka, saa puukaupasta paremman mottihinnan kuin suomalainen metsänomistaja. Tämä on tullitilastojen karua kertomaa. Miksi me maksamme itään paremman hinnan kuin suomalaiselle metsänomistajalle? Sitä sopii kysyä suurilta metsäyhtiöiltä. Samoin tämä Venäjältä tulleen hakkeen sähköntuotantotuki ja päästökaupan kompensatio helpottavat, että Venäjältä tuleva hake saa paremman hinnan ja saa vielä valtion tuen siihen. Kaikki suomalaiset hakeyrittäjät ovat suurin piirtein konkurssissa, ja suurten yksityisten sahojen hake- ja puunkuori- ja sahanpuruvarastot happanevat paikoilleen. Tästä on päästävä irti, ja ministeri Olli Rehn lupasi vastauksessaan kirjalliseen kysymykseeni, että tämä homma hoidetaan. Tutkimus on menossa, ja kannustan, että sillä tiellä edetään määrätietoisesti.

Ja lopuksi, arvoisa rouva puhemies, totean, että liikenneinvestoinnit ovat myös oikea lisä tähän kotimaisen uusiutuvan energian hyötykäytön lisäämiseen. Se tarjoaa mahdollisuuksia kasvulle, ja sillä tiellä on jatkettava.

20.38 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on vihdoinkin laittanut kiitettävästi paukkuja yritystoiminnan edellytysten parantamiseen. Yritystoimintaan kannustaminen on parasta työllisyyspolitiikkaa, sillä vain kasvavat ja vakaat yritykset palkkaavat lisää työvoimaa kasvaakseen jälleen. Vaikka Suomen vienti ei vedä kunnolla orastavista hyvistä signaaleista huolimatta, on hallitukselta oikeansuuntaista toimintaa panostaa yritystoiminnan edellytysten parantamiseen yrittäjyyspaketin toimilla.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa talousarvioesityksestä esiin vielä kolme seikkaa.

Ensinnäkin, yrittämisen kynnystä on madallettu maksuperusteisen arvonlisäverotuksen käyttöänotolla sekä yrittäjävähennyksellä. Lisäksi itsensätyöllistäjien työttömyysturvaa kehitetään.

Toiseksi, uusiutuvan energian tuotantoa vauhditetaan useilla eri hankkeilla. Uusia työpaikkoja syntyy koko maahan biotaloussektorille. Samalla hajautetulle energiantuotannolle annetaan mahdollisuus.

Kolmanneksi, normeja on purettu ja kilpailua lisätty. Kauppojen aukioloajat on vapautettu, kullankaivajien byrokratiaa vähennettiin, ja hankintalakikin uudistetaan. Näillä kaikilla toimilla hallitus on reippaasti helpottanut yrittäjyyttä ja työntekoa Suomessa. Näistä hallituksen toimista on syytä lausua kiitos.

20.40 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on nyt kuultu siitä, että kuinka työllisyys on parantunut hurjasti tämän hallituksen aikana. Tosiasiahan on tosiaankin se, että on 8 000 ihmistä vähemmän työttömänä työnhakijana kuin oli aikaisemmin ja samanaikaisesti 8 000 ihmistä on työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä jonkinlaisella tuella tai avustuksella koulutuksessa tai työhön harjaantumisessa ja tekemässä töitä sen eteen, että saisi joskus työpaikan.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Kun täällä on nyt sitten hallituspuolueitten puolesta jo ehditty kritisoimaan sitä niin, että käytetään erilaisia työllistämistukia ja muita, niin kertokaa nyt ihmeessä, mikä on parempi. Sekö, että näitä tukia käytetään, vai sekö, että ei käytetä? Te haluatte kertoa, että 8 000 ihmistä vähemmän on työttömänä työnhakijana. He ovat juuri niillä tuilla nytten työllistettyinä, nimittäin ihmiset, jotka ovat työvoimapoliittisissa toimenpiteissä, eivät ole työttömänä työnhakijana. Näin tilastot kertovat. Tänäpäin oli myöskin erittäin mukavaa kuulla se, että ministeri Lindström kertoi, että hän on oppinut vihdoinkin lukemaan tilastoja. Kysykää ihmeessä häneltä, miten nämä asiat nyt oikeasti ovat, koska hän osaa kanssa tilastoista sen lukea.

Sen sijaan se, mikä on tosi ikävää, on se, että hallituksen toiminna korostuvat menoleikkaukset, vaikka kaikki kansainväliset kokemukset osoittavat, että lähes yksinomaan mittaviin leikkauksiin perustuva politiikka voi vaarantaa työllisyyden lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tällä hetkellä se näkyy siinä, että meidän pitkäaikaistyöttömyys on rajussa kasvussa. Siihen pitäisi tehdä jotakin. Leikkaukset myös vähentävät suoraan julkisella sektorilla työskentelevien määrää, ja kiky-sopimus, niin hyvä kuin onkin, leikkaa erityisesti kuntien rahoitusta ja työllisyyttä. Lisäksi koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen suunnatut leikkaukset vaarantavat nyt ja tulevaisuudessa meidän kilpailukykyämme.

20.42 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous kasvaa kuitenkin vihdoinkin, ja siitä voimme näin joulun alla olla kaikki varmaan yhtä mieltä ja hyvin tyytyväisiä.

Hallitus on tehnyt yrittäjyyspaketin, ja sillä pyritään vahvistamaan yrittäjyyttä ja sitä kautta työllistämistä, koska on kiistan tosiasia, että viime vuosina vain pk-sektori on merkittävästi työllistänyt Suomessa. Ihan viime kuukausien uutiset länsirannikolta toki ovat myönteisiä, ollaan saatu isoja työnantajia tähän mukaan. Mutta yrittäjyys on ollut ja tulee olemaan lähivuosina se kaikkein tärkein sektori, ja siinä hallitus on mielestäni onnistunut kohtuullisen hyvin näin vaikeassa ajassa. Innovaatioseteli on hyvä esimerkki tällaisista uusista toimenpiteistä. Yrittäjävähennys ja maksuperusteiseen arvonlisäverotukseen siirtyminen ovat niitä isoja asioita, joita pienyrittäjät ovat vuosia kaivanneet, ja näissä asioissa on menty hyvin eteenpäin. Tällä lailla pystytään nostamaan yrittäjyyden arvostusta ja sitä kautta myös luomaan uusia työpaikkoja. Itsensä työllistäjien työttömyysturvaa kehitetään, mutta se vaatii toki vielä toimenpiteitä.

Uusiutuvasta energiasta on täällä puhuttu paljon, ja on hienoa, että Keski-Suomessa Äänekoski ja Savossa Varkaus ovat näitä hyviä esimerkkejä. Itse toivoisin, että myös kaakoisessa Suomessa tällaiset uusiutuvan energian laitokset saisivat uutta puhtia. Toki meillä niitä on Lappeenrannassa ja Kuusankoskellakin, mutta ainakin kotiseudulle Myllykoskelle kaivattaisiin hyvää uutta teknologiaa, jolla on mahdollisuus tuottaa laadukasta biopolttoainetta.

20.44 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Muutamia havaintoja täältä:

Valiokunta on huolissaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan kohdennetun panostuksen vähenemisestä, mikä voi omalta osaltaan heikentää Suomen tuottavuuskehitystä, viennin ja jalostusarvon nostamista ja elinkeino- ja innovaatiopolitiikalle asetettujen tavoitteiden toteuttamista. Pysyäkseen kilpailukykyisenä Suomi tarvitsee huomattavasti nykyistä enemmän uusia innovaatioita ja niiden kanavoimista käytännön toimintaan. Innovaatioilla voimme lisätä talouskasvua ja vientiä sekä korjata elinkeinoelämän rakenteita.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä hallituksen tavoitetta kääntää tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatu ja vaikuttavuus jälleen nousuun. Tähän olisi erittäin helppo keino: lisätä niitä rahoja eikä vähentää niitä. (Toimi Kankaanniemi: Eli ottaa velkaa!) — No sen voi tehdä monella tavalla. Niin kuin edustaja Kankaanniemi vanhana konkarina hyvin tietää, erilaisia siirtoja tämän käytettävissä olevan rahan sisällä voi tehdä ilman velanottoakin. — Vuonna 2015 tutkimus- ja kehittämistoiminnan kokonaismenot olivat 6,1 miljardia euroa. Laskua edellisvuoteen oli 440 miljoonaa. Vuonna 2016 panostus laskee edelleen noin 100 miljoonaa euroa, ja niin edelleen ja niin edelleen. Tämä on niitä asioita, joiden vaikutukset ovat tosi pitkäaikaisia.

Sitten toinen havainto: Valiokunta pitää tärkeänä, että erilaisten yritystukien myöntämisessä kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota innovaatiotoiminnan tukemiseen. Valiokunta on huolestunut siitä, että saadun selvityksen mukaan yritystuet kohdistuvat pahimmillaan niin, että innovatiivisten yritysten suhteellinen asema jopa vaikeutuu. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yritystukijärjestelmästä on vähitellen kehittynyt laaja ja hajanainen kokonaisuus, ja siihen, että yritystukien vaikuttavuudesta on viime vuosina esitetty useita kriittisiä arvioita. Koko yritystukijärjestelmä olisi hyvä nyt ottaa niin sanotusti peukalon alle ja todella käydä uudestaan tämä läpi.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka: Arvoisa puhemies, elinkeinopolitiikka on keskeisessä roolissa Suomen nousuun saattamiseksi. Kaikki sellaiset toimet, jotka oikeasti lisäävät työllisyyttä, ovat tietenkin tervetulleita. Kuitenkin hallituksen toimet pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi ovat lähinnä rankaisevia enemmän kuin kannustavia. Työttömyys-turvaa leikataan monella eri tavalla, mutta mitään ei tarjota sille, joka pitkäaikaistyöttömän haluaisi palkata. On erittäin huolestuttavaa, että todella iso osa näistä pitkäaikaistyöttömistä on plus 50 -ikäisiä miehiä. Moni ei ehkä tiedä sitä, mutta itse hain näihin töihin suoraan työttömyyskortistosta. Istuin 500 päivää, istuin 300 päivää ja lähetin satoja hakemuksia, joihin en saanut yhtään vastausta. Keskeisimpänä syynä oli ikäni. Jos minä olisin työministeri, niin kyllä tällaisen niin sanotusti äijätyöryhmän perustaisin, jossa pohdittaisiin porukalla, miten nämä valtavat resurssit omaavat henkilöt, joilla olisi osaamista vaikka kuinka paljon, saataisiin sellaisiin töihin, että koko heidän kapasiteettinsa olisi käytettävissä. Toisessa päässä me nostamme eläkeikää, haluamme nähdä nämä ihmiset pidempään töissä, mutta suostumme siihen, että jo viisikymppisenä he ovat työmarkkinoiden väliinputoajia. Kun katson tätä salia, niin tämä on lähes täynnä miehiä. En kuule yhtään hurraa-huutoa täällä, mutta olisin todella ylpeä, jos me yhdessä täällä eduskunnassa poikkipoliittisesti voisimme tarttua tähän tilanteeseen. En usko, että kukaan vastustaisi sitä, että yhdessä löytäisimme tähän jotain teräviä ratkaisuja.

Monia muita asioita täällä on nyt nostettu esiin, kuten tämä hyvä kehitys, joka on alkanut, ja siitä me kaikki iloitsemme. Edes oppositiosta en ainakaan minä halua olla sanomassa, että tämä on jotenkin väärin aikaansaatus kehitystä, vaan iloitaan siitä, että pikkasen näitä pilviä on nyt siirtymässä, ja tehdään kaikki töitä sen eteen, että vielä enemmän pilviä siirtyy pois.

Valiokunta on hyvin käsitellyt tätä valtion talousarvioesitystä ja on nostanut muutamia kipupisteitä täältä esiin ja lisännyt niihin rahaa, ja se on erittäin hyvä tapa toimia ja tehdä tämä. — Tässä kaikki tällä erää, rouva puhemies.

20.49 Jani Mäkelä ps: Puhemies! Edustaja Laukkanen oli äsken aivan oikeassa tässä paradoksissa, että kun pyrimme pidentämään työuria ja kasvattamaan eläkeikää, niin nyt sit-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ten kuitenkin käytännössä jo viisikymppisiä työnnetään pois työelämästä. Eihän tässä ole periaatteessa mitään järkeä. Ongelma on vakava ja rakenteellinen.

Toinen rakenteellinen asia on tämä, mitä edustaja Semi otti esiin tästä työllisyyden tukemisesta. Totta kai minäkin olen sitä mieltä, että juuri nyt on välttämätöntä tukea työllisyyttä, koska tilanne on tällainen. Se on verrattavissa esimerkiksi asumistukeen, jota maksetaan suurelle ihmisjoukolle. Järjestelmä ei varmaan kenenkään mielestä ole järkevä siinä, mutta ei sitä voi yhdessä yössä muuttaa. Se olisi kohtuutonta näiden ihmisten kannalta.

Tässäkin, kuten aiemmassa opetusministeriön pääluokassa, tuon esiin sitä, että väheneviä resursseja tulee käyttää järkevästi. Säästöjä ei tule ajatella aina palvelutason leikkauksiksi, vaan myös työvoimahallinnossa on kyettävä käyttämään maalaisjärkeä ja tehostamaan toimintaprosesseja ja -tapoja, millä työtä tehdään. Esimerkiksi itse perehdyin aiemmin vuodesta osuuskuntatoiminnassa mukana olevien ongelmiin TE-toimistojen byrokratian kanssa. Se oli käsittämätöntä kuultavaa. Siellä tuntuu työvoimatoimistossa olevan josta ratkaisua kohti kaksi ongelmaa esittää. Eihän näin voi jatkua.

20.51 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli jo aiemmin päivällä kiittää työministeri Lindströmiä, mutta en saanut siihen tilaisuutta, joten kiitän ministeriä nyt. Kiitän hänen päätöksestään, jonka johdosta siviilipalveluskeskus säilyy Itä-Uudellamaalla, Lapinjärvellä.

Lapinjärven alue ja Lapinjärven kunta on panostanut vuosien varrella merkittävästi siviilipalveluskeskuksen toimintaan. Keskukseen toimintaa on kehitetty koko ajan erinomaisin tuloksin. Alkusyksystä saimme kuitenkin huolestuttavan viestin, jonka mukaan virkamiesportaassa tässä olisi suunnitellut tämän toiminnan lopettamista Lapinjärvellä ja siviilipalveluskeskuksen toiminnan siirtämistä, keskittämistä Lahteen. Koska Lapinjärvellä on edelleen kaikki edellytykset huolehtia siviilipalvelusmiesten koulutuksesta hyvin ja kustannustehokkaasti, emme nähneet tässä siirrosta järkeä. Se olisi ollut turhaa keskittämispolitiikkaa, keskittämistä Lahteen. Siirto olisi aiheuttanut myös ylimääräisiä kustannuksia, ja itse asiassa Lahdessa sijaitseville Senaatti-kiinteistön tiloille on varmasti helpompi löytää vaihtoehtoja käyttöä kuin Lapinjärvessä sijaitseville tiloille.

Onneksi ministeri teki tässä kokonaisuudenkin kannalta järkevän ja kestävä ratkaisun, ja ministerin lisäksi haluan kiittää myös edustajakollega Eloa tämän asian yhteydessä tehdystä erinomaisen hyvästä yhteistyöstä.

20.52 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomeen syntyvät työpaikat syntyvät suurimmaksi osaksi pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, ja siksi onkin erittäin tärkeää, että työ- ja elinkeinoministeriö on heidän toimintaympäristöönsä tarttunut vahvalla kädellä ja ohjauksella tällä hallituskaudella. Tässä muutamia esimerkkejä:

Innovaatioseteli, kuten aamulla jo kuulin, on tuottanut jo 700 yritystä, nimenomaan pk-yritystä, tämän piiriin. Tämähän nimenomaan vahvistaa yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa näiden pk-yritysten t&k-kehityksessä. Erittäin suosittu ja uusi toimintamalli. On erittäin tärkeää saada näiden Tekes-tukien, jotka ovat yleensä olleet varsin suuren luokan tukia, rinnalle tällaisia ketterämpiä toimintamalleja, kuten innovaatioseteli on.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Sitten maksuperusteinen arvonlisävero on tietenkin pienille ja keskisuurille yrityksille erittäin tärkeä ihan kassavirran kannalta, jotta loppuu tämä lainaaminen jo valtiolle, yritysten lainaaminen valtiolle. Erittäin tärkeää, että olemme saaneet senkin nyt aikaiseksi.

Ja yrittäjävähennys tietenkin. On hyvä, että pienyrittäjät tulevat tasa-arvoiseen asemaan isompien yrittäjien kanssa.

Itsensätyöllistäjien työttömyysturvaan on tulossa muutoksia ja nimenomaan parannuksia. Tällä hetkellä jo useita kymmeniätuhansia on itsensätyöllistämisen tiellä, ja on tosi tärkeää, että vastaamme näihin yhteiskunnan muutoksiin, joissa itsensätyöllistäjiä on koko ajan lisää, ja hekin pääsevät samalle viivalle muiden työntekijöiden ja yrittäjien kanssa.

20.54 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa ainoastaan edustaja Tolppasen puheenvuoron johdosta: Hän epäili, onko tämä työllistämisrahojen systeemi nyt hallituksella oikea. Minun mielestäni se on ainoa ja oikea. Jos me pelkästään keskitymme siihen, että työllisyyden kustannuksia maksetaan valtion budjetista, ilman että me luomme uusia työpaikkoja ja luomme aitoa kasvua tähän maahan... Se on aivan selvä asia, että nykyinen työttömyystilanne on tälle maalle aivan liian korkealla tasolla. Se hallituksen tavoite, että päästään vuonna 2019 sille tasolle, että 72 prosenttia työvoimasta on työllistettynä, on haasteellinen, se on totta kai haasteellinen. Mutta nyt on tehtävä pitkäjänteistä, sitkeää työtä, että saamme työttömyyden kustannukset laskemaan. Jokainen 10 000 ihmistä, jotka saamme työelämän piiriin, on satojen miljoonien säästö valtion budjetissa, ja ennen kaikkea näiden ihmisten kannaltahan se on valta pelastus, kun he pääsevät rakentamaan omaa elämäänsä, luomaan niitä sosiaalisia suhteita, jotka työpaikalla syntyvät ja ennen kaikkea luomaan itselleen eläketurvaa. Se on heille ainoa oikea tapa tulevaisuuden kannalta. Jos tuijotamme edustaja Tolppasen tarjoamilla vaihtoehdoilla pelkkää työttömyyspäivärahojen maksua, se on tälle maalle pitkässä juoksussa äärimmäisen huono asia. Totta kai työttömistä pitää huoli pitää ja heitä auttaa vaikeassa elämäntilanteessa, se on itsestäänselvyys. Mutta siinä sivussa pitää vähintään yhtä vahvalla kädellä viedä eteenpäin tilannetta, jossa ihmisille luodaan aidosti uutta työtä. Ilman työtä ja yrittäjyyttä tässä maassa ei tämä nykyinen tilanne helpota. Se tie, mitä Suomi on tehnyt tässä vuoden 2008 jälkeen, ottanut velkaa ja velkaa velan päälle ja maksanut uusilla veloilla vanhoja velkoja pois, se tie on kuljettu loppuun. Tämän takia ihmettelen suuresti, että edustaja Tolppanen vielä sellaisia puheenvuoroja käyttää. Mutta tärkeää on, että pidetään työllisyyttä parantavat keinot koko ajan tärkeimpinä keinoina, ja sillä mennään eteenpäin.

20.56 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen ykköstavoite on työllisyyden parantaminen, ja se on todella iso päämäärä. Ainoastaan työllisyyden parantamisen kautta me voimme saada myöskin Suomen talouden kuntoon. Työllisyystilanne on viime aikoina hieman parantunut, ja sen ennustetaan yhä paranevan. Hallitus on tehnyt lukuisia toimia tämän tilanteen parantamiseksi, ja aikaansaadulla kilpailukykyopimuksella on tässä iso rooli myös. Kiitos siitä.

Se työllisyyden paraneminen, mikä nyt on ollut esissä, on tapahtunut hyvinkin paljon etenkin laivanrakennusteollisuuteen, ja myöskin Uudestakaupungista tulleet terveiset siitä, että sinne haetaan vähintään tuhat uutta työntekijää, on erittäin hyvä asia. Toivottavasti ne hankkeet ovat pitkäjänteisiä myöskin työllisyyden parantamisen suhteen, että sinne saadaan lisää työllisyyttä. Ainoastaan siellä Uudenkaupungin alueella on se haaste, että mistä saadaan sitten asuntoja sinne, ja toivotaan, että se rakentaminen lähtee sielläkin alueella

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

taas käyntiin ja viriämään. Rakentamisessa kaiken kaikkiaan, etenkin tuolla asuntorakentamisessa, on jo lähes ylikuumenemista näköpiirissä, ja etenkin suomalaisista ammattitaitoisista rakentajista on pulaa. Toivoisi, että sitten niille työttömille suomalaisille rakentajille löytyy töitä, etteivät kaikki työntekijät tule tuolta lahden toiselta puolelta Virolasta.

Yrittäjyyspaketin toimilla vahvistetaan yrittäjyyttä ja poistetaan yrittämisen esteitä, ja tässä hallituksella on ollut paljon toimenpiteitä. Etenkin yrittämisen kynnystä on madallettu yrittäjävähennyksellä. (Puhemies koputtaa)

Itse haluaisin sanoa vielä lopuksi, että monilla muillakin toimenpiteillä, mitä ei ole budjetissa, esimerkiksi normienpurulla, on iso merkitys työllisyyden parantamisessa.

20.59 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että meidän työllisyys on kohentunut pikkuhiljaa ja se, miksi se ei ole lähtenyt kehittymään vielä nopeammin, pitkälti johtuu siitä, että meidän teollisuus on riippuvainen muualla tehtävistä investoinneista. Täytyy todeta se, että Euroopassa eivät vielä investoinnit ole täydessä vauhdissa. Siksi on erityisen tärkeää, että hallituksen toimilla tuetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä, koska ne ovat niitä, jotka työllistävät tällä hetkellä. On hyvin harvinaista, että joku yritys perustamisvaiheessa ottaa useiden kymmenien työntekijöiden verokirjat kerralla sisään ja ryhtyy heitä työllistämään.

Edustaja Laukkanen täällä otti esiin yli 50-vuotiaiden työttömyyden, ja tämä on kyllä vakava ongelma. Siinä valuu hukkaan todella tärkeää osaamista, ja meidän pitäisi kyllä pitää oikein talkoot sen eteen, että tätä saataisiin parannettua.

Nämä työllisyyspakettiin liittyvät toimet — maksuperusteinen alv, yrittäjävähennys ja innovaatiotuet — ovat hyviä piristyskappaleita siihen, että yrittäjät uskaltaisivat investoida ja huomaisivat sen oman yrittäjyytensä hedelmiä niin, että haluaisivat sitten yhä enempi kehittää yrityksiä. On valitettavaa, että meillä kokonaisyrittysmäärästä ei kuitenkaan vielä ole niin sanotusti kasvuhakuisia yrityksiä riittävää määrää, niin että tätä yritysten kasvuhakuisuutta täytyisi kannustaa, ja siinä mielessä nämä toimet ovat tavattoman tärkeitä.

21.01 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Teollinen tuotanto on Suomessa 3,5 prosentin kasvussa tänä vuonna. Bkt on kasvussa, ostovoima on kasvussa. Suomen Pankki on tätä mieltä, että Suomi on nyt todella kasvun tiellä. Jopa Ilta-Sanomien lööpissä oli perjantaina tällainen samanlainen sanoma. Siitä voimme olla iloisia.

Elinkeinoministeriön hallinnonalalla on eräs pieni mutta erittäin tärkeä tuotantotuki, ja se on av-alan tuotantotuki, joka ensi vuonna tulee voimaan, ja se mahdollistaa sen, että Suomikin yhtyy näiden useimpien Euroopan maiden joukkoon, jotka tukevat selvästi luovaa alaa. Kansainväliset elokuvien suurtuotannot pääsevät Suomeen, ja heitä on helppo tälle nyt houkutella. Tämä antaa myös hyvän pohjan Suomen elokuva-alan kasvulle ja siten toisaalta myös maabrändäykselle ja matkailumarkkinoinnille. Tässä jo päivällä salissa puhuttiin matkailusta ja siitä, kuinka myös elinkeinoministeriön hallinnonalalla siihen tullaan satsaamaan muun muassa Visit Finlandin some-markkinointirahoituksella, ja tämä kaikki tukee toinen toistaan. Eli nyt olemme kuulleet erittäin hyviä tietoja siitä, kuinka kansainväliset matkailusivustot ovat nostaneet Suomea kiinnostavimmaksi matkailukohteeksi ensi vuonna, osin varmasti satavuotisjuhlamme ansiosta mutta osin myös sen ansiosta, että Pohjoismaat ovat erittäin kiinnostava kohde noin niin kuin yleensä. Islanti on ollut muutama vuosi sitten, Ruotsi ja Norja jo aikaisemmin, ja nyt on ilman muuta Suomen vuoro. Meidän on otettava tästä osamme.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

21.03 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Minulla oli tilaisuus joitakin aikoja sitten olla sellaisessa tilanteessa, jossa meidän alle kolmekymppisiä menestysyrittäjiä haastateltiin. Oli tällainen paneeli, jossa oli monenlaisia vaikuttajia mukana, ja heiltä kysyttiin kysymys, että mikä on suurin este sille, että he työllistäisivät ihmisiä. He kaikki alkoivat nauraa yhtä aikaa ja lausuivat kuorossa: "Suomen valtio." Meillä on vielä paljon tekemistä, jotta yrittäminen tässä maassa saadaan sellaiselle tolalle, että tänne voidaan tuoda esimerkiksi huippuasiantuntijoita muualta maailmasta rakentamaan meille niitä yrityksiä ja tällaisia Supercellin tyyppisiä yrityksiä. Kun näiltä yrittäjiltä kysyttiin, että mikä on ollut suurimpia ongelmia heille, niin he vastasivat, että he käyttävät omasta ajastaan yli 50 prosenttia rekrytoimiseen ja sitten kun he löytävät hyvän ihmisen, niin tämä ihminen ei saa Suomessa työlupaa. Aivan loistavaa. Siis kyllä, ystävät, meillä on täällä paljon tehtävää. Toisin sanoen, mitä haluan sanoa: Vielä enemmän rohkeampaa toimintaa. Kun Kanadassa oli 90-luvun lopulla suuri työttömyys, hyvin nopeassa tahdissa he tekivät lain, jolla alle kolmen hengen yrityksissä, joissa palkattiin lisää työvoimaa, poistettiin kaikki yhteiskunnalliset velvoitteet määrääjäksi. Se oli loistava teko ja toi työtä.

Vielä yhden asian nostan, ja se on alle 25-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät. Miten voi 25-vuotias olla pitkäaikaistyötön? Yksinkertaisesti hänelle ei anneta mahdollisuuksia. Tämä on se toinen ryhmä, johon meidän pitäisi kiinnittää aivan erityistä huomiota.

21.05 Peter Östman kd: Puheenjohtaja! Edustaja Laukkanen puhui hyviä, niin kuin moni muukin kollega tässä kohdassa on tehnyt.

Kyllä tässä kohdassa haluaisin myös kiittää hallitusta vielä kerran tästä yrittäjävähennyksestä. Osa oppositiostakin on kritisoinut sitä, sanonut, että sillä ei olisi työllistämiskäytöksiä eikä pystytä osoittamaan sitä, mutta kyllä tosiasia on se, että tänä päivänä suomalaiset yritykset tarvitsevat positiivisia signaaleja, jotta uskovat tulevaisuuteen, ja tämä on yksi tärkeä elementti ja työkalu siihen. Sitä paitsi se johtaa myös siihen, että yritysvero tulee oikeudenmukaisemmaksi, ja kun nyt näinä päivinä puhutaan paljon myös perustuslaillisista oikeuksista, tulisi muistaa, että on hyvä, että yrittäjätkin voivat olla samalla viivalla.

Toinen hyvä hanke, joka on ollut — siitä on puhuttu pitkään, ja valmistelutyö alkoi jo viime hallituskaudella — on tämä uusi joukkorahoitusjärjestelmä. Kun me haluamme — meidän haluamme — Suomeen enemmän kasvuyrityksiä ja me tarvitsemme enemmän kasvuyrityksiä, tämä on erinomainen työkalu siihen, että yritys, jolla on pääoman puutetta, voi sitten tämän järjestelmän kautta hankkia rahoitusta yksityiseltä sektorilta. Kannustaisin hallitusta siihen, että te markkinoisitte vielä tehokkaammin tätä järjestelmää erityisesti pk-yrityksille, jotka hakevat kasvua.

Sitten viimeisenä asiana on se, millä tavalla me voisimme vielä auttaa, että yritykset voisivat kansainvälistyä paremmin kuin tällä hetkellä. Jos me vertailemme esimerkiksi naapurimaahan Ruotsiin, niin siellä on vahvoja tavaramerkkejä. Suomessa meillä on vahvoja yrityksiä, joilla on hyviä tuotteita, mutta silti yrityksen brändi ja tavaramerkki ovat aika heikoilla globaaleilla markkinoilla. Sen takia kehottaisin hallitusta panostamaan myös siihen, että auttaisitte yrityksiä (Puhemies koputtaa) brändäämään itseään.

21.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Matkailusta on puhuttu tänään jo erittäin paljon, mutta ei koskaan riittävästi siihen nähden, mikä on sen matkailun mahdollisuus erityisesti Lapin kehittämiseksi.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Lapin matkailun kehittämisessä on tällä hetkellä kaikkein suurin pullonkaula maankäyttö, erityisesti valtion maiden käyttö. Metsähallitus hallinnoi huomattavaa osaa Lapin matkailuun soveliaasta maasta, mutta kun me viime talvena työstimme täällä Metsähallitus-lakia, niin siinä yhteydessä ei puhuttu montaakaan sanaa matkailusta. Siinä huomasinkin nyt sitten jälkeenpäin sen, että meidän emme huomanneet yhtä olennaista Metsähallituksen maankäyttöasiain käsittelyssä ollenkaan, ehkä sen takia, että matkailu ei perinteisesti kuulu sinne maa- ja metsätalouspuolen sektorille vaan se on puhtaasti elinkeinopuolen toimintaa. Sen takia nytten tämän työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan yhteydessä otan esille Metsähallituksen maankäyttöasiat. Sen takia pitäisikin miettiä, millä tavalla me alkaisimme tekemään — vai kenen rooli se nyt onkaan tehdä — kokonaisvaltaista suunnitelmaa maankäytölle matkailumielessä. Erityisesti Lapissa tällä on todella suuri ja iso merkitys, ja tämä homma pitäisi saada nyt kyllä liikkeelle.

Meillä on viime ajoilta hyvin paljon huonoja kokemuksia siitä, miten sekalaisesti on Metsähallitus hallinnoinut tämän matkailupuolen maitten käyttämisen. On myyty yksittäisiä tontteja erittäin kalliilla. Yrittäjät eivät ole voineet luottaa siihen, kuinka nämä vuokratasot pysyvät yllä, ja tämä on kerta kaikkiaan estänyt moniakin yrittäjiä investoimasta Lappiin. Toivon mukaan me saamme tämän nyt sitten vietyä eteenpäin ja jatkossa voimme katsoa sen, että tämä omistajaohjaus myöskin valtion osalta maankäytössä Lapissa olisi kunnossa.

21.09 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Monissa yritysten kehittämishankkeissa yritysten rahoitus on muodostunut pullonkaulaksi, ja se valitettavasti johtuu pitkälti siitä, että Euroopan unionin säätämät Basel-sopimukset ovat nostaneet pankkien omavaraisuusvaatimuksia sille tasolle, että pankkien riskinotto kyky on jo merkittävästi heikentynyt. Siksi tarvitaan uusia välineitä yritysten rahoituksen turvaamiseksi, ja yhtenä vaihtoehtona on tuo, mistä edustaja Östman täällä äsken kertoi, tämä joukkorahoituksen mahdollistaminen. On tavattoman valitettavaa, että useat todella hyvät hankkeet viivästyvät ja kenties kariutuvatkin nimenomaan sen johdosta, että rahoitusta ei meinata saada. Onneksi valtion ohjaama Finnvera on kuitenkin tuonut markkinoille sellaisia tuotteita, että sitä kautta on voitu monia yrityksiä viedä eteenpäin.

Vielä tuohon yrittäjävähennykseen sen verran, että se on myös erittäin merkittävä maa- ja metsätalouden kannalta. On arvioitu, että maatalouden osalta se on noin 20 miljoonaa euroa, mitä muodostuu yrittäjille enempi tuloa, ja metsätalouden osalta noin 15 miljoonaa euroa. Nämä ovat hyviä lisä siihen maa- ja metsätalouden ahdinkoon, mikä sillä toimialalla tällä hetkellä on.

21.10 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on useassa puheenvuorossa kiinnitetty huomiota matkailuun ja mikä mahdollisuus Suomelle on matkailussa. Se on todellakin merkittävää ja edistämisen arvoinen asia. Täällä on keskusteluissa painotettu sitä, että Pohjois-Suomelle ja Lapille matkailulla on iso mahdollisuus. Se on totta, mutta se on myöskin koko Suomelle iso mahdollisuus. Kyllä tänne Suomeen mahtuu paljon lisää vierailijoita koko maailmasta.

Otetaan vaikkapa esimerkiksi Saimaa tuolla kaakkoisessa Suomessa. Se on vielä täysin hyödyntämätön alue matkailun kannalta, ja siellä alueen, Saimaan ympärillä olevat kaupungit ovat yhdessä lähdössä markkinoimaan sitä aluetta myöskin maailmalle. Se on erittäin toivottava ja eteenpäin vietävä asia. Samoin tulee myöskin ottaa huomioon meidän

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

koko Suomen aivan upea, kaunis luonto, metsät ja niiden mahdollisuus. Siitä tuolla ulkolaiset ihmiset ovat kateellisia meille.

Edustaja Hoskonen otti omassa puheenvuorossaan jo aiemmin esille kotimaisen puun hyödyntämisen. Itse myöskin vilpittömästi toivon, että me osaamme sitä asiaa viedä eteenpäin.

Vielä tästä yrittäjyyspaketista haluan sanoa sen, että yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta on tällä hallituskaudella parannettu merkittävästi, ja siihen on hallitus koonnut yhteensä 600 miljoonan euron kasvurahoituskokonaisuuden, joka parantaa etenkin aloittavien ja kasvavien yritysten riskirahoitusta. Se on hyvä asia.

21.12 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Voin hyvin mielin yhtyä edustaja Torniaisen äskeiseen puheenvuoroon Saimaan-matkailun hyvistä puolista ja siitä, kuinka siellä on vielä paljon mahdollisuuksia hyödyntämättä. Mutta se onkin sitten Visit Finlandin yksi tärkeä osa-alue eli eri saaristoalueiden markkinointi ja parempi hyödyntäminen.

Puhun nyt kuitenkin energiainvestoinneista ja Suomen uudesta suunnasta vahvemmin kohti uusiutuvaa energiaa, ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tähän on kyllä vahvasti tartuttukin, eli sieltä löytyy muun muassa aurinkosähkön ja pienten alueellisten hakelämpökeskusten tukimahdollisuuksia sekä kokeiluja, kuten geotermisen lämmön ja biokaasuhankkeiden suhteen.

Täälläkin on nyt puhuttu paljon bioenergiasta ja näistä mahdollisuuksista ja siitä, että sahateollisuuden sivuvirrat on syytä ottaa käyttöön, kuten meidän energia- ja ilmastostrategiasammme muutama viikko sitten vahvasti puhuttiin siitä, kuinka sivuvirrat ja muu hakuuute on todella otettava käyttöön, jotta voimme sitten käyttää sen polttoaineena ja energiana.

30 prosentin sekoitevelvoite biopolttoaineisiin tulee nostamaan suomalaista energiamavaraisuutta todella paljon vuoteen 2030 mennessä, ja sillä on merkittävä vaikutus ihan vaihtotaseeseenkin. Energia on niin iso asia vaihtotaseenkin osalta, että jo pienet tällaiset muutokset vaikuttavat siihen vahvasti ja tuovat kyllä paljon työpaikkoja Suomeen.

21.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä yrittäjävähennys on herättänyt kovaa keskustelua suuntaan jos toiseenkin. Olen ihmetellyt sitä keskustelun sävyä. Ainakin opposition puolelta on esitetty käsittämättömiä puheenvuoroja siitä, että se olisi muka epäoikeudenmukainen tai suosisi joitakin. Viime vaalikaudellahan toteutettiin yhteisöveron laskeminen 24,5 prosentista 20:een, ja sen vaikutus valtiontalouteen oli noin miinus 800 miljoonaa euroa, hieman alle miljardin kuitenkin.

Sitten toinen asia: Tämä yrittäjävähennys on tavallaan nyt henkilöyhtiöiden osalta niin, että nämä listatut yhtiöt ja sitten nämä listaamattomat pienyrittäjät nyt saatetaan tällä uudistuksella samalle viivalle. Eli kumpikin molemmilla on nyt sitten suurin piirtein se veronkevennys tehty. On oikeudenmukaista, että se tehdään nyt, ja ihmettelen monissa puheenvuoroissa kuulemaani kantaa, että tällä muka tehdään miljonäärejä tai suositaan joitakin. Joka ainoa suomalainen pienyrittäjä, jonka talous tervehtyy ja joka tuottaa voittoa — vain voittoa tuottava yhtiö voi palkata lisää työvoimaa. Jos yhtiö tuottaa tappiota, niin se on aivan varmaa, että ennemmin tai myöhemmin se vähentää jonkun verran työvoimaa, pahimmillaan lopettaa kokonaan. Ei kai nyt ole tarkoitus, että Suomen eduskunta on sellaisessa toiminnassa mukana, että me yritystyöpaikkoja vähentäisimme?

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Kyllä pitää suunnan olla se, että yritykset kannattavat, ne tuottavat ja maksavat palkkoja, joista tulevat verotulot ja monet muut hyvät tälle yhteiskunnalle. Toivottavasti tässä talossa päästään jonain päivänä sellaiseen ajatteluun, että pienyrittäjäkin on tälle maalle arvokas, mitä se oikeasti on. Ilman sitä panosta, pienyrittäjien vahvaa panosta, tässä maassa nouseminen tästä nyt voimassa olevasta lamasta, josta ollaan pääsemässä pikkuhiljaa ylös, ei tule onnistumaan.

21.16 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Matkailusektori työllistää Suomessa noin 140 000 henkilöä, ja matkailun osuus bruttokansantuotteesta on noin 2,5 prosenttia. Matkailualalla on myös merkittävät kerrannaisvaikutukset muille toimialoille, kuten rakennus-, kuljetus- ja kaupan aloille. Arvion mukaan yksi matkailueuro tuo 56 senttiä lisäarvoa muille toimialoille. Vuonna 2015 ulkomaisten matkailijoiden Suomeen jättämät tulot olivat yli 4 miljardia euroa, eli kyse on todella merkittävästä kotimaisesta toimialasta.

Nyt on kuitenkin niin, että Suomen matkailu menettää koko ajan markkinaosuuksiaan muihin Pohjoismaihin verrattuna. Tämän epätydyttävän tilanteen yhtenä syynä voi olla se, ettei valtio ole Suomessa panostanut matkailun edistämiseen yhtä paljon kuin muissa Pohjoismaissa. Markkinaosuutemme on laskenut siitäkin huolimatta, että Suomen kiinnostavuus matkailumaana on kuitenkin tutkimusten mukaan lisääntynyt. Eli emme ole toistaiseksi kyenneet muuttamaan tätä kasvanutta kiinnostusta matkailun kautta kotiutuviksi euroiksi. Siksi olen erittäin tyytyväinen 530 000 euron lisäyksestä Visit Finlandin rahoitukseen. Tällä summalla tullaan tekemään markkinointia uusissa kanavissa, sosiaalisessa mediassa. Pidän panostusta oikeana. Me emme voi olla poissa näistä uusista viestintä- ja markkinointikanavista, joista etenkin nuoret hankkivat kasvavan osan informaatiostaan. Uskonkin, että tällaisella sosiaalisen median mainoituksella ulkomaisten matkailijoiden lisääntynyt kiinnostus pystytään muuttamaan suomalaisiksi työpaikoiksi ja verotuloiksi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.2. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt esitellään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan koskeva pääluokka 31.

Keskustelu

14.03 Markku Eestilä kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on käynnissä useita uudistuksia tai selvitysvaiheessa olevia hankkeita, joilla tavoitellaan kauaskantoisia vaikutuksia koko yhteiskuntaan ja talouteen. Eräs keskeisimmistä on liikenneverkkohanke, jolla uudistetaan liikenneverkon kehittämistä ja rahoitusta. Tarkoituksena on siirtää väylien hoitoon, kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvät tehtävät perustettavaan valtionyhtiöön. Jatkovalmistelussa on selvitettävä, millä tavalla turvataan väyläverkon kehittämiseen ja kunnossapitoon liittyvä eduskunnan vaikutus- ja päätösvalta tilanteessa, jossa väyläverkko siirtyisi valtion talousarvion ulkopuolella toimivan yhtiön omistukseen.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Perusväylänpitoon osoitetaan ensi vuonna 1,3 miljardia euroa, mihin sisältyy 304 miljoonan euron lisäpanostus niin sanotun korjausvelan vähentämiseen. Korjausvelan vähentämiseen osoitetaan 600 miljoonan euron lisärahoitus vuosille 16—18, minkä lisäksi kehittämishankerahoituksesta siirretään perusväylänpitoon 364 miljoonaa euroa vuosina 17—19. Määrärahalisäys merkitsee ensi vuonna perusväylänpidon volyymin kasvua noin 20 prosentilla. Se on 204,6 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Valiokunta katsoo, että korjausvelkarahoituksesta huolimatta eri puolilla maata on kuitenkin runsaasti tieosuuksia, risteyksiä, liittymäjärjestelyjä ja niin edelleen, joiden liikenneturvallisuus on heikentynyt. Sen vuoksi valiokunta lisää momentille 5,95 miljoonaa euroa ja osoittaa sen yhdeksään liikenneturvallisuutta parantavaan perusväylänpidon hankkeeseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että perusväylänpidon rahoituksen riittävyydestä huolehditaan myös pitemmällä aikavälillä. Korjausvelan määräksi on arvioitu yhteensä noin 2,5 miljardia euroa, ja se kasvaa noin 100 miljoonalla eurolla vuodessa. Jotta korjausvelka ei käänny myöhemmin uudelleen kasvuun, on välttämätöntä huolehtia siitä, että rahoitus on mahdollisimman tasaista ja pitkäjänteistä.

Valiokunta pitää hyvänä, että momentin määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nopean ratayhteyden suunnittelurahoitus Helsinki—Turku-välillä. Kevään 16 kehyspäätöksen mukaan niin sanotun tunnin junan jatkosuunnitteluun on varattu vuosille 17—20 yhteensä 40 miljoonaa euroa, mistä ensi vuodelle osoitetaan 10 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Korjausvelkarahoitusta suunnataan myös yksityisteille. Hallituksen linjausten mukaisesti yksityisteiden valtionavustuksiin osoitetaan yhteensä 30 miljoonan euron lisäys vuosina 17—19.

Valiokunnan mielestä on ongelmallista, että keväällä päätettyjen suurten liikennehankkeiden lisäksi näköpiirissä ei ole muita uusia kehittämishankkeita, sillä hallitus ei ole laatinut liikennepoliittista selontekoa eikä muutakaan pitkäjänteistä kehittämissuunnitelmaa. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee huolehtia ja päättää väyläverkon pitkäjänteisestä kehittämisestä, sillä liikenneinvestointeja koskevilla päätöksillä ja investointien ajoituksilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös hankearvioinnin kehittämistarpeisiin. Valiokunnan mielestä hankearviointia on kehitettävä niin, että päätöksenteko pohjautuu laaja-alaiseen arvioon, joka ottaa nykyistä paremmin huomioon liikennehankkeiden vaikutukset muun muassa elinkeinoelämään, maankäyttöön ja työmarkkinoihin sekä liikenneturvallisuuteen. Valiokunta pitää hyvänä, että Liikennevirasto on laatinut asiasta jo esiselvityksen.

Arvoisa puhemies! Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen esitetään 84,5 miljoonan euron määrärahaa, joka vastaa kuluvaan vuoden tasoa. Tästä junaliikenteen ostoihin osoitetaan 30,2 miljoonaa euroa ja alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin, hintavelvoitteisiin ja kehittämiseen 33,5 miljoonaa euroa.

Valiokunta on tyytyväinen, että liikenne- ja viestintäministeriö on lisännyt junavuoroja junaliikenteen velvoiteliikennettä koskevassa päätöksessään. Näin suuri osa aiemmin lakautetuista junavuoroista palautuu ja niillä parannetaan erityisesti työmatkaliikenteen sekä opiskelijoiden käyttämien yhteyksien toimivuutta. Päätös on tehty vain vuodeksi, koska ministeriössä valmistaudutaan rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä Enontekiön lentoliikenteen turvaamista Enontekiön ja alueen elinvoimaisuuden takia ja katsoo, että matkailun lisäksi lentoliikenteellä tuetaan myös

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Suomen arktisen strategian mukaisia tavoitteita. Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Enontekiön lentoliikenteen turvaamiseen.

Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että Yleisradio Oy:n rahoitus järjestetään parlamentaarisen työryhmän ehdottamalla tavalla ja siirretään valtiontalouden kehysten ulkopuolelle päätettäessä keväällä 17 seuraavasta, vuosia 18—21 koskevasta julkisen talouden suunnitelmasta.

Ja lopuksi haluan kiittää ministeriä, jaoston jäseniä ja valiokuntaneuvoksia erinomaisesta yhteistyöstä vuoden aikana.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Berner, 5 minuuttia.

14.09 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Kuluva syksy voi luonnehtia liikenne- ja viestintäpolitiikan kannalta monien muiden asioiden ohella työntäyteiseksi, vilkasta keskustelua synnyttäneeksi ja uusia näkymiä avaavaksi. Talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia. Digitalisaation edistäminen ja hyväksikäyttö tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa näkyy vahvana punaisena lankana koko talousarvioesityksessä. Esitys sisältää hallitusohjelman mukaiset lisäpanostukset ja sopeutustoimet. Hallituksen isot linjaukset kasvusta ja julkisen talouden tasapainottamisesta koskevat vahvasti liikennettä ja viestintää. Hallitus on antanut esityksen eduskunnalle liikennekaaren ensimmäisestä vaiheesta, ja kaaren toisen vaiheen valmistelu on käynnissä. Käynnissä on myös useita selvityksiä, joista tullaan tekemään päätöksiä ensi vuonna ja jotka toteutuessaan tarkoittavat merkittäviä muutoksia niin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla kuin laajemminkin koko yhteiskunnassa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle osoitetaan yhteensä noin 3,2 miljardia euroa. Huomattavimpia eriä tästä ovat perusväylänpito noin 1,3 miljardia euroa, liikenneinvestoinnit 434 miljoonaa euroa, valtionavustus meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamiseen noin 100 miljoonaa euroa, joukkoliikenteen palveluiden ostot ja kehittäminen 84 miljoonaa euroa sekä siirto Valtion televisio- ja radiorahastoon 508 miljoonaa euroa.

Valtion liikenneväylien korjausvelka oli tämän hallituksen käynnistäessä toimintansa 2,4 miljardia euroa. Hallitusohjelman mukaisesti selkeä painopiste on olemassa olevan verkon kunto. Hallituskaudella korjausvelkarahoitusta on käytettävissä lähes miljardi euroa, kun 600 miljoonan euron lisärahoituksen lisäksi investointeihin varatusta määrärahas- ta siirretään perusväylänpitoon ja yksityisteiden valtionapuun yhteensä 364 miljoonaa euroa. Ilman lisäpanostusta korjausvelka jatkaisi nopeaa kasvuaan. 600 miljoonan euron lisäpanostuksesta on vuonna 2016 korjausvelan selättämiseen osoitettu 100 miljoonaa, vuonna 2017 osoitetaan 187 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 vielä 313 miljoonaa euroa. Muutoksena alkuperäiseen suunnitelmaan vuodelta 2017 siirrettiin 113 miljoonaa euroa vuodelle 2018. Määrärahan siirto aiheutui liikenneverkon korjausvelkaohjelman rahoituksen jaksotusmuutoksesta. Tällä siirrolla ei kuitenkaan vaaranneta suunniteltuja toimenpiteitä korjausvelan huolehtimiseksi.

On huomattava, että valitut toimenpiteet vaikuttavat turvallisuuteen ja ympäristöön. Vaikuttavuutta seurataan mittareilla, myös turvallisuuden ja ympäristön näkökulmista. Liikennevirasto on asiantuntijavirasto, joka raportoi läpinäkyvästi ja ajantasaisesti valituista toimenpiteistä ja niiden vaikuttavuudesta. Lisäksi Liikennevirastossa on käynnissä vaikutusarvioinnin kehittämistyö. Valiokunnan lisäys 5,95 miljoonaa euroa yhdeksään liikenne-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

turvallisuutta parantavaan perusväylänpidon hankkeeseen on tervetullut lisäys, josta haluan kiittää eduskuntaa.

Meillä on selvä yhteinen käsitys: liikenneyhteydet ovat elintärkeitä meidän elinkeinoelämällemme ja meidän jokaisen arkipäivän sujumiselle. Liikennettä on koko ajan uudistettava, jotta se pystyisi tarjoamaan riittävän palvelutason nyt ja tulevaisuudessa. Uudistaminen vaatii yhteistä ponnistusta ja laajaa keskustelua. Keväällä 2016 tehdyn kehyspäättöksen mukaisesti vuonna 2017 käynnistetään neljä uutta kehittämishanketta. Lisäksi ensi vuoden talousarviossa käynnistetään Pori—Mäntyluoto-sähköistys. Helsinki—Turku-välisen nopean ratayhteyden jatkosuunnittelun kokonaiskustannukset ovat 40 miljoonaa euroa vuosina 2017—2020. Suomen liikenneverkko ei kuitenkaan ole vielä valmis. Monissa kohteissa tarvitaan parannustoimenpiteitä, ja myös liikenteeseen vauhdilla tuleva automatisaatio saattaa vaatia mittaviakin parannustoimia infraan. On siksi tärkeää, että selvittämme, miten infra tulevaisuudessa voidaan rahoittaa.

Liikenteen tukirahat pysyvät kuluvan vuoden tasolla, mikä turvaa palvelujen säilymisen nykytasolla. Joukkoliikenteen palveluiden ostoihin ja kehittämiseen kohdennetaan 84 miljoonaa euroa.

Yleisradion rahoituksen tasoon ei ensi vuonna tehdä indeksitarkistusta. Indeksijäädtyys on perusteltu ottaen huomioon yleinen taloudellinen tilanne. Ylen parlamentaarisen työryhmän esityksen mukaan Yleisradion rahoituksen tulee olla valtiontalouden kehysten ulkopuolella. Yleisradio Oy:n riippumattomuuden turvaamiseksi on perusteltua, että julkisen palvelun vero ei sisälly valtiontalouden kehyksiin. Tämä esitys on tarkoitus ottaa huomioon hallituksen päättäessä keväällä 2017 valtiontalouden kehyksistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja V-painiketta käyttäen.

14.14 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen budjetti sisältää hyviä asioita, ja yksi niistä tärkeimmistä on perusväylänpitorahojen korotus. Se on merkittävä asia, se pitää heti kiitoksena mainita.

Tunnin junasta kun keskustellaan, niin sitä selvitetään. Jo nyt on tullut semmoisia näkökantoja esiin, että se tunnin tavoiteaika ei tule tavoittumaan tällä nykyisellä kalustolla, joten voisi ehkä hieman katsoa myös tulevaisuuteen pikkasen pidemmälle. Elikkä onko tässä yhteydessä myös Hyperloop-suunnitelma yhtenä vaihtoehtona?

Koillisväylän kaapeli näyttää positiiviselta tällä hetkellä. Onko siihen jotain keinoa vauhdittaa sitä ja että näitä datacentereitä saadaan Suomeen?

14.15 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ylen kohdalta haluan kysyä: koska nykyinen hallitus alkaa kunnioittamaan Satosen työryhmän päätöstä ja hoitaa Ylen rahoituksen takaisin kehysten ulkopuolelle? Tänäkin tässä keskustelussa jo kuultiin, että tämä tapahtuisi keväällä, mutta tapahtuuko se keväällä, koska tässä alkaa ihan oikeasti usko menemään, ja tämän ajankohtaisen keskustelunkin valossa hallituksella on vastuu vahvistaa Ylen riippumattomuutta entisestään.

Sitten lyhyesti raiteista. Te, ministeri Berner, puhuitte jo vaalikauden alussa ostopalveluliikenteen leikkausten puolesta ja kilpailun nopeasta avaamisesta. Jo leikattua liikennettä on palautettu VR:n yksinoikeudestaan suorittaman velvoiteliikenteen kautta. Aamun lehdistä olemme saaneet lukea ministeriön pohtivan kilpailun ehtoja. Aiemmin, ministeri,

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

olette puhunut, ettei kilpailun avaaminen vaadi lakimuutoksia. Todellisuus taitaa olla kuitenkin toinen. Koska tuotte tämän kilpailun avaamisen ehdot julkiseen keskusteluun? Aiotteko sallia junayhtiöiden kilpailun raideväleillä vai aiotteko huutokaupata vain valtionyhtiön toiminnan alueittain? (Puhemies koputtaa) Onko tarkoituksena siirtyä julkisesta monopolista nyt yksityiseen?

Tällaisia kysymyksiä herää tässä vaiheessa.

14.17 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Berner totesi, liikenne- ja viestintäsektorilla on laitettu kaasua erilaisiin liikenne- ja viestintähankkeisiin tämän vaalikauden aikana, ja se on hyvä. Sipilän hallitus jää historiaan isojen liikennehankkeiden rahoittajana niin, että me kansallisomaisuuttamme pistämme parempaan kuntoon kuin se oli vuosia sitten.

Juuri tämän korjausvelkarahoituksen miljardin euron satsauksella me saamme satamia, teitä, ratoja parempaan kuntoon kuin ne ovat tällä hetkellä, mutta unohtamatta sitä, että uudet väyläinvestoinnit tuovat työtä ja toimeliaisuutta koko Suomeen, ja unohtamatta myös yksityisteiden rahoituksen parantamista 10 miljoonalla eurolla. Nämä ovat isoja satsauksia, joista voimme kiittää tätä hallitusta, mutta edelleen väylissä on paljon meille töitä, ja tulevana vuosina haluamme samanlaisia satsauksia näihin.

14.18 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi digitalisoituu nopeasti, niin nopeasti, että turvallisuus unohtuu helposti. Viestintävirasto, sen Cert-toiminto, onkin paljon vartijana valvoessaan suomalaisten tietoverkkojen turvallisuutta. Sen resurssit ovat kuitenkin säälittävän pienet verrattuna tehtävän vastuullisuuteen ja merkitykseen suomalaiselle yhteiskunnalle. Oletteko tulleet ajatelleeksi, kuinka riippuvaisia me jo olemme tietoverkkojen häiriöttömästä toiminnasta? Jos ei kulje bitti, pian ei kulje myöskään sähkö, vesi eikä ruoka.

Hybridiuhkien yleistyessä ja esineiden verkon kehittyessä Cert-toiminnon merkitys vain korostuu. Meidän on kyettävä turvaamaan suomalaisten tietoverkkojen, suomalaisen yhteiskunnan toiminta myös poikkeustilanteissa. Se edellyttää resursseja, jotka voivat tuntua suurilta, mutta ei palokuntiakaan mitata rauhallisen yön vaan suuren hätätilanteen mukaan, ja Cert on suomalaisen tietoyhteiskunnan palokunta. Miten aiotte turvata meidän tietoturvalliset verkkomme näillä resursseilla?

14.19 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy todeta, että hallitus ja ministeri Berner ovat kyllä hyvin onnistuneet tekemään tasapainoisen ja hyvän esityksen talousarvioksi tänä vaikeana ja niukkana aikana. On hienoa nähdä, että meillä on suuria tiehankkeita, suuria infrahankkeita, kuten valtatie 5 Mikkeli—Juva, Luumäki—Imatra—Venäjän raja -kaksoisraidehanke ja niin edelleen. Nämä ovat sellaisia hankkeita, jotka varmasti parantavat suomalaisen liikenneinfrastruktuurin laatua.

Tulossa tietysti talvella on uusiakin suunnitelmia. Nythän me olemme käsitelleet liikennekaari ykköstä, ja mielelläni kuulisin ministerin kaavailuista liikennekaaren seuraavien vaiheiden suhteen, millä aikataululla ja millä sisällöllä ne ovat tulossa.

Kaiken kaikkiaan pidän osaltani tätä talousarvioesitystä hyvänä, käyttökelpoisena. Sen korjaisin kyllä vielä, että tämä romutuspalkkio olisi ollut hyvä saada mukaan, ja tietysti on todettava, (Puhemies koputtaa) että Mytönmäen mutka valtatiellä 13 välillä Lappeenranta—Mikkeli olisi ilman muuta korjattava mahdollisimman nopeasti.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

14.20 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talousarviossa hyvää on se, että perusväyläverkon korjausvelkaa lyhennetään yhteisesti sovitun mukaisesti ja että myös pienemmille mutta erittäin tärkeille liikenneturvallisuuksiin parantaville hankkeille, kuten Raahen ja Haapaveden hankkeille, on talousarviosta löytynyt rahaa. Tästä kiitos kuuluu tietysti heille, jotka ovat määrärahoja valtiovarainvaliokunnassa ja muutenkin edistäneet.

Kuitenkin suurta huolta edelleen herättää joukkoliikenteen tilanne, niin kaupungeissa kuin erityisesti harvaan asutulla maaseudulla, missä liian usein ainoaksi vaihtoehdoksi liikkumiselle töihin ja harrastuksiin jää oma auto, niin myös meidän perheessä. Jos oma auto on ainoa liikkumisväline, niin sen käyttökustannukset eivät saa muodostua esteeksi työsäkäännyille, lasten harrastuksille tai opiskelulle. Kysyisinkin teiltä, arvon ministeri: kuinka kohtuuhintainen liikkuminen mahdollistetaan kestäväällä tavalla kaikille kansalaisille asuinpaikasta riippumatta?

14.21 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön kaavailema maksukokeilu saariston yhteisalusliikenteessä on ollut laajalla lausuntokierroksella, joka päättyi viime perjantaina, ja varsinkin tämä maksujen suuruus, maksutaulukko, on saanut erittäin kovaa kritiikkiä osakseen. Maksut olisivat pahimmillaan kymmeniätuhansia euroja vuodessa tämän maksutaulukon mukaan. Mutta kritiikkiä on saanut myöskin se idea, että luotaisiin kilpailtuja markkinoita alueelle, missä käytännössä markkinoita ei ole eikä voi olla olemassakaan ympäri vuoden. Onko ministeri ehtinyt tutustua tähän palautteeseen, materiaaliin, ja mikä on hänen ensivaikutelmansa siitä palautteesta?

14.22 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työpaikkoja on luotava kaikkialle Suomeen, ja tässä oppositionkin näkökulmasta voi antaa tunnustusta tästä perusväylänpidon lisärahoituksesta, mutta sitten toisaalta olen äärimmäisen huolestunut siitä, millä tavalla näitä liikenneyhteyksiä heikennetään näillä perusväylillä. Elikkä nämä joukkoliikenneyhteydet on turvattava tarvittaessa ostopalveluina ympäri Suomea. Haluaisinkin tietää ministeriltä tarkemmin, että kun näitä VR:n ostoliikennepalveluita on heikennetty ja samoin myöskin bussiliikennettä, niin miltä nämä näkymät näyttävät haja-asutusalueitten näkökulmasta. Miten voidaan varmistaa se, että myös sieltä pystytään työmatkaliikenne hoitamaan, vai onko sitten ainut vaihtoehto oma auto?

Vielä ehkä lopuksi haluaisin todeta, että on hyvä, että Mikkeli—Juva-väliä Viitostiestä lähdetään korjaamaan, mutta millähän aikataululla sitten siitä siirrytään pohjoisempaan? Elikkä siellä tarvittaisiin sitten Leppävirralle asti (Puhemies koputtaa) ulottuvaa korjausta, ja mikä sen aikataulu mahtaa olla?

14.23 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lisää työtä. Jotta voidaan saada lisää työtä, tarvitaan investointeja, ja niiden edellytys on se, että yhteiskunnan perusinfra toimii, muun muassa liikenneyhteydet. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat esimerkiksi Kehärata ja Länsimetro, joiden vaikutus pelkästään rakentamisen kasvuun on Rakennusteollisuuden arvion mukaan se, että jopa puolet koko rakentamisen kasvusta johtuu näistä liikenneinvestoinneista.

Arvoisa puhemies! Tämän takia edustaja Taimelan esille ottama VR:n asema onkin nyt erittäin olennainen. Ensin te esitte ostopoliikenteen leikkauksia. Sen jälkeen olette peruneet

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

niitä tai korvanneet niitä VR:n velvoiteliikenteen lisäämisellä, mutta teette sen vain vuosi kerrallaan, ja tänään Lännen Median lehdissä kerrotaan, että haluatte purkaa tämän VR:n sopimuksen henkilöliikenteestä heti kun mahdollista tai ainakin aikaisemmin kuin tähän mennessä on sanottu. Kuinka pitkään maakunnissa (Puhemies koputtaa) pitää investointeja odottaa, kuinka pitkään siellä voidaan epävarmuuden tilassa mennä vuosi kerrallaan? Milloin maakunnat voivat ryhtyä investoimaan, arvoisa ministeri?

14.24 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyväkuntoinen, turvallinen ja toimiva, kattava liikenneverkko on yhteiskunnan toiminnan ja kasvun edellytys, ja on erittäin hyvä asia, että tämä hallitus on ottanut tosissaan tämän ajatuksen. Samalla toteutetaan myös kaikkien puolueiden yhteistä tahtoa, sillä viime kaudella tuo parlamentaarinen korjausvelkaryhmä raportissaan kiinnitti kolmeen tärkeään asiaan huomiota: Se oli korjausvelkarahoitus, joka nyt toteutuu. Toinen oli "investointeihin uusia rahoitusmalleja", niitä ollaan nyt kehittämässä tuon liikenneverkkohankkeen myötä. Kolmas tärkeä asia oli se, että liikennesuunnittelussa pitää päästä pitkäjänteiseen, yli vaalikausien ulottuvaan suunnitteluun, ja siihenkin on suunnitelmia olemassa. Olisi tärkeää, että yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeää liikenneverkkoa kehitetään parlamentaarisella yksituumaisuudella, sillä toimeksiannolla, joka viime kaudella tähän annettiin.

14.26 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä liikenne- ja viestintäministeriössä päällä sellainen draivi, että ei ole koko historiassa varmasti ollut. Kiitoksia ministerille ja voimia.

Täytyy sanoa näin, että moni asia on nyt niin kuin, jos verrataan, yöllä ja päivällä. Edellisellä kaudella oli yö, nyt on päivä.

Esimerkiksi tämä korjausvelan kurominen miljardilla umpeen, onhan se kova sana, kun tiedossa vielä on, että tavoitteena on, kuten valtiovarainvaliokunta linjasi, että sitä pitää jatkaa.

Näistä kehittämishankkeista: Nyt tällä kertaa näitä kehittämishankkeita on koko Suomeen. Tuetaan maakuntien elinvoimaa ja kehittymistä, ei vain yhdellä alueella Suomessa vaan koko Suomen alueella, ja mikä tärkeää, panostetaan myös yksityistiepuolelle.

Täällä on puhuttu paljon biotaloudesta, ja se tarkoittaa sitä, että väyläverkon pitää myös yksityistiellä olla kunnossa.

Oppositiolle sanoisin sen verran, että odottakaa esityksiä, perehtykää niihin, älkääkään kaikkia ampuko heti ensin alas ja sitten vasta mietitte, olikohan tämä hyvä tai huono. Tällainen ystävällinen ohjeistus.

14.27 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Todellakin liikennejaostossa hyristiin tyytyväisyyttä tämän budjettiesityksen osalta. Liikenne ja viestintä on tavattoman tärkeä osa tätä yhteiskunnan uudistamista, ja siinä on nyt vauhti päällä. Kiitokset ministerille ja hallitukselle. Nyt tapahtuu, pysähtyneisyyden aika on ohi.

Erityisen merkittävää on se, että perusväylänpitoon löytyy rahoitusta, ja vielä tärkeämpää, että korjausvelkaa voidaan lopultakin lyhentää. Se on kasvanut jopa vuosikymmeniä, ja nyt ensi kerran historiallisesti siihen tartutaan ja sitä lyhennetään. Tällä on tavattoman tärkeä merkitys.

Työllisyys, kasvu, turvallisuus, liikenteen sujuvuus ovat niitä arvoja, joita meidän pitää edistää, ja tällä budjetilla se toteutuu.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Ongelmiakin jää: esimerkiksi Keski-Suomessa Vaajakosken kohta, Jyväskylän pohjoispuolella oleva moottoritieosuus (Puhemies koputtaa) ja Jämsä—Orivesi-rataosuus ovat ongelmia.

14.28 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tämä hallitus on lisäämässä nyt korjausvelkatyöryhmän esityksen mukaan rahoja, ja se on hyvä asia. Mutta sitten pitää tietenkin muistaa toinen puoli. Nyt ei enää sitten kehittämisrahoja juurikaan tälle vaalikaudelle riitä. Ainoat, mitkä rahat tulevat, ovat Raide-Jokeri pääkaupunkiseudulle ja Tampereen kaupunkiratikka. Siis muu Suomi jää ilman kehittämisrahoja tämän hallituksen aikana. Kun katsotaan Suomea tällä hetkellä, tärkein on teollisuuden toimintaedellytysten parantaminen koko Suomessa. Jos meidän kolme maakuntaamme, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa, ovat tällä hetkellä Suomen nopeimmin kehittyvä alue, viisi tärkeää hanketta olisi ollut, mutta mitään tietoa näitten hankkeitten eteenpäinviemiseksi ei tällä hallituskaudella tule olemaan.

14.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakangas peräänkuulutti oppositiopuolueilta rakentavaa otetta, ja kyllä täältä tulee, jos me vain saamme puheenvuoroja, mutta kun te isot puolueet saatte niin paljon puheenvuoroja verrattuna meihin, niin näitä kehuja tulee sitten harvoin. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, puheenvuoro on edustaja Östmanilla.

Saanko vähän lisääaikaa?

För att regionernas livs- och konkurrenskraft ska utvecklas i rätt riktning är en av de stora och centrala frågorna att de rätta satsningarna görs i rätt tid. Och som ni alla hört här i salen under den gångna veckan så är exporten väldigt viktig för landskapet Österbotten. Minister Berner har besökt Jakobstadsregionen, och som ministern vet så finns där flera stora industrier som är beredda att göra också stora investeringar och satsningar, och för dessa industrier är tåg- och flygtrafiken väldigt viktig.

Viime hallituskaudella käynnistettiin muutama infrahanke, muun muassa kantatie 68, sen ensimmäinen vaihe, ja olen ymmärtänyt, että kakkosvaihe on suunnitteilla ja käynnissä. Haluaisin vahvistuksen tästä nyt ministeri Berneriltä, että miten se hanke etenee.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Eestilä ja Kalli, sen jälkeen ministerin vastaus ja sen jälkeen toinen debattieros.

14.30 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus itse asiasa toimii aika oppikirjamaisesti. Se parantaa kilpailukykyä ja tekee suuria julkisia investointeja tällä kertaa tiestöön. Ja minun mielestäni kiitos kuuluu aina sinne, minnekä se oikeastikin kuuluu, eli kyllä tätä viime vaalikaudella toiminutta korjausvelkatyöryhmää kyllä täytyy kiittää. Sehän oli parlamentaarinen, eli kaikki puolueet saivat yksimielisen paperin aikaiseksi. Täytyy kiittää myös silloisia ministereitä, he suhtautuivat myönteisesti tähän paperiin, ja nyt se näkyy sitten näinä isoina investointeina ympäri Suomea. Viime ke-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

väänä pantiin 600 miljoonaa liikenneturvallisuutta ja erityisesti liikenteen sujuvuutta edistäviin hankkeisiin ja nyt pantiin sitten vähän lisää. Kyllä tämä hallitus oikeasti, niin kuin edustaja Rantakangas sanoi, saa tämmöisen historiallisen mitalin, että se on kääntänyt parikymmentä vuotta jatkuneen omaisuuden laiminlyönnin selvästi uuteen uskoon, mutta se edellyttää, että (Puhemies koputtaa) myös jatkossa investoidaan samalla tavalla.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, Kalli.

14.31 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edellisen keskustelun aikana me kävimme keskustelua siitä, mitenkä saataisiin syntymään enemmän investointeja, yrittäjyyttä ja suomalaista työtä. Ainakaan ei voi liikenneministeri Berneriä syyttää siitä, etteikö hän olisi yrittänyt luoda edellytyksiä omalta osaltaan niin, että ennustettavuus, verkon kunto ja toimivuus koko Suomen alueella tulevaisuudessa olisi nykyistä parempi. Sen tähden minäkin yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on esitetty, ja toivotaan, että liikennesektorin parannukset osaltaan vaikuttavat siihen, että se myötätuuli, joka nyt on näköpiirissä, voisi vahvistua ja varmistua osaltaan. Tietenkin pieni pettymys on se, että tämä korjausvelan jaksotusohjelma painottuu hiukan jälkijättöiseksi, mutta kun se vain pitää, niin sekin on hyvä asia. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Berner, ja tuli niin paljon kysymyksiä, että otetaan 5 minuuttia.

14.32 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksistä ja palautteista.

Aloitan tästä tietoturvakysymyksestä, koska se oli ainoa kysymys, joka liittyi viestintään. On selvää, että tietoturva on kysymys, joka tulee entistä laajemmin koskettamaan meidän tulevaisuuttamme, meidän toimintavarmuuttamme, huoltovarmuuttamme ja myöskin yritysten näkökulmasta kilpailukykyä. Tästä näkökulmasta on tärkeää, että me pystymme tulevaisuudessa Havaro-toimintaan osoittamaan lisärahoitusta ja myöskin huolehtimaan siitä, että Suomessa syntyy osaamista, koulutusta ja myöskin vapaaehtoista toimintaa yritysten ja Viestintäviraston välille, jotta me pystymme aidosti luomaan Suomesta maailman tietoturvallisimman ympäristön. Hallituksen tietoturvallisuuteen liittyvä periaatepäättös on tehty, ja nyt meidän täytyy katsoa, että ensi vuonna pystymme sitä myöskin toimeenpanemaan.

Korjausvelkaan ja perusväylänpitoon sekä kehittämishankkeisiin tarvitaan ilman muuta lisää näkyvyyttä tulevaisuuteen. Meillä on ollut historiallisen alhaiset varat tällä hallituskaudella käytettävissä niin perusväylänpitoon kuin myöskin kehittämishankkeisiin. Se on edellyttänyt meiltä myöskin hyvin paljon pohdintaa ja harkintaa siitä, miten infran rahoitusta voidaan turvata pitkäjänteisesti, lisätä ennustettavuutta ja myöskin huolehtia siitä, että aidosti pystymme tulevaisuudessa turvaamaan liikkumisen muodot sekä investoinnit Suomeen. Tätä varten tehdään laaja liikenneverkkoselvitys ja siihen liittyvä rahoitusselvitys sekä visio siitä, minkälaisia infrainvestointeja Suomi tarvitsee tulevaisuudessa. Liikenneverkkoselvitys on valmistumaisillaan tämän vuoden loppupuolella, ja se käsitellään ensi kevään aikana. Esko Ahon, Lauri Lylyn ja Inka Meron tekemä visio, Suomi 2050, siitä, millaisen infraympäristön Suomi tarvitsee, valmistuu maaliskuun loppuun mennessä. Sen

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

yhteydessä on tärkeää myöskin käydä parlamentaarinen keskustelu siitä, millä tavalla pitkäjänteistä ennustettavuutta infrainvestointeihin voidaan Suomeen luoda.

Joukkoliikennepalvelut ovat meillä aivan keskiössä. Liikennekaari on etenkin hanke, jolla pyritään lisäämään palveluita hyödyntämällä digitalisaatiota mutta myöskin mahdollistamalla henkilöliikenteen, tavarakuljetusten ja postin yhteiskuljetuksia sekä luomalla paremmat edellytykset yrittäjyydelle. On tavoite huolehtia siitä, että koko maassa, etenkin haja-asutusalueella, paranevat joukkoliikennepalvelut kaikille osapuolille ja että ne ovat myöskin kannattavia tuottaa. Liikennekaari astuu voimaan 1.7.2018, jos eduskunta näin hyväksyy. Se mahdollistaa myöskin sen, että toivottavasti ostoliikenteeseen tarkoitetut varat pystytään aidosti hyödyntämään sinne, missä ne tuottavat myöskin eniten hyötyä.

Junaliikenteen osalta hallitus on antanut välikysymysvastauksessaan lokakuussa 2015 vastauksen siitä, että junaliikenne tullaan avaamaan kilpailulle. Tämä ei tarkoita sitä, että tarjonta vähenee, vaan tämä tarkoittaa sitä, että tarjontaa tullaan lisäämään. Se mahdollistaa myöskin sen, että voidaan lisätä alueellista liikennettä. Tämä on myöskin erittäin tärkeää, kun katsotaan maakuntauudistusta kokonaisuudessaan, jossa maakunnat tulevaisuudessa ovat myös liikenteen järjestäjiä. Silloin on mahdollista synnyttää enemmän lähijunaliikennepalveluita sekä mahdollistaa myöskin kilpailutuksen kautta se, että ostoliikenteeseen käytettävät varat ovat aidosti tehokkaassa käytössä ja että me saamme parasta mahdollista vastinetta. Kilpailun avaaminen ei edellytä lainsäädäntöä. Kysymys on VR:n ja liikenne- ja viestintäministeriön välisestä sopimuskysymyksestä, ja näin ollen tässä kohtaa emme tarvitse lainsäädäntömuutoksia. Sen sijaan olemme tehneet laajaa selvitystä junaliikenteen kilpailutuksen edellytyksistä, ja kaikki toisistaan riippumattomat selvitykset tuottavat saman tuloksen: junaliikennettä kilpailuttamalla saadaan lisää tehokkuutta meidän raiteille, saadaan myöskin enemmän tarjontaa ja palveluita.

Tämä kokonaisuus on äärimmäisen tärkeä myöskin, kun katsotaan meidän energia- ja ilmastostrategiaa, jossa meidän tavoitetilä on kuitenkin liikenteen kautta huolehtia siitä, että vähennämme päästöjä liikenteessä merkittävästi, mistä kuitenkin yksi neljäsosa halutaan saavuttaa joukkoliikennepalveluita parantamalla, liikennekaarta hyödyntämällä, kilpailua lisäämällä. Näin pystymme parempiin palveluihin ja myöskin huolehtimaan siitä, että liikenne pystyy erittäin vaativaan tavoitteeseen liikenteen päästöjen vähentämiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme debattia, puheenvuoroja voi varata V-painiketta painaen.

14.38 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä siitä, että olitte rehellinen todetessanne, että tällä hallituskaudella on historiallisen alhaiset varat käytössä sekä perusliikenteen pitoon... (Eduskunnasta: Höpö höpö!) — No, juuri äsken ministeri näin totesi, katsotaan myöhemmin pöytäkirjasta. — Toisaalta myös on hyvä todeta, että erityisesti kehittämishankkeet ovat todella vähäiset. Samaan aikaan juuri tulleiden tietojen mukaan orastavasta kasvusta kahdella isolla hankkeella, Kehäradan ja Länsimetron osalta, on saatu ihmeitä aikaan: puolet suomalaisesta talouskasvusta, jonka varaan nyt hallituskin rakentaa. Siltä osin uskon, että tarvitaan lisää kehittämishankerahoitusta, jotta me voimme aidosti luoda kasvua. Ja minusta on vinha perä siinä, mitä ministeri äsken totesi, että nyt olemme historiallisen alhaisessa tilanteessa liikennemäärärahojen osalta.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Lisäksi minä pelkään tätä markkinaehtoista ajattelua. Minä, ministeri, teitä hiukan varoittaisin siitä, että viime hallituskaudella sekä vasemmiston että kokoomuksenkin (Puhemies koputtaa) ministerit uskoivat, että markkinat eivät (Puhemies koputtaa) kyllä koko Suomea pelasta liikenteen osalta ja niiden varaan ei pitäisi liikaa vanhoa.

14.39 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin liikenteen kentältä on tullut kiitoksia tästä korjausvelan hoitamisesta. Se on todella historiallinen raha. Mutta kehittämishankkeisiin tarvitaan rahaa, ja yksi niistä on Helsinki—Atlantti-tie eli se, että Suomen teollisuus haluaisi viedä tavarankolmostietä Merenkurkkuun, siitä yli uusilla laivoilla, mitkä tulevat sinne, ja sitten aina tonnimäärältään suurille aluksille Norjaan. Myös Norjasta ja Ruotsista on halua Suomen kautta kuljettaa tavaraa Venäjälle sitten, kun pakotteet aikanaan loppuvat.

Kysyisinkin ministeriltä: nyt, kun liikenneverkko-yhtiöitä aletaan kehittämään ja avaamaan, voitaisiinko ajatella, että Kolmostie olisi todella Live Oy:n pilottihanke? Se palvellee 3—5:tä maakuntaa, ja se olisi nimenomaan tärkeä koko Suomelle, että me saisimme tämän viennin tätä kautta menemään. Ennen kaikkea näkisimme suurena edistysaskeleena tämän, että myös tuo Hämeenkyrön ohitustie saisi nyt rahansa, ettei tarvitse suurten rekkojen kulkea keskellä kylää liikenneympyröissä.

14.40 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy antaa kiitosta siitä, että perusväylänpitoon ja korjausvelan pienentämiseen on ryhdytty päättäväisesti, mutta samaan hengenvetoon pitää todeta, että kehittämishankkeet ovat jäämässä jälkeen aikaisemmasta vauhdista, ja se voi olla riski myöskin TEN-tukien saamiseen. Me tarvitsemme mittavia kehittämishankepäätöksiä, jotta voimme myöskin maksimoida Euroopan unionista tulevat mahdolliset tuet.

Täytyy antaa kiitosta myös näille raideliikenne-erätyksille, niin Raide-Jokerille kuin Tampereenkin raitiotielle ja aiemmalle metron jatkamiselle. Ja kuten täällä edustaja Krista Kiuru totesi, niin liikennehankkeiden yhteiskunnallisia vaikutuksia täytyy tosiaan arvioida vähän laajemmin. Ne mahdollistavat talouskasvua, ne mahdollistavat yhdyskuntarakenteiden kehittymistä, asuntorakentamista ja niin edelleen. Eli se on ihan oikein rakentaa sinne, missä on kasvua ja pöhinää, eikä sinne, missä uudella hankkeella toivotaan syntyvän (Puhemies koputtaa) liikennettä.

14.41 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikennekaari astuu voimaan heinäkuussa 2018, ja ministeri mainitsikin tässä ensimmäisen vaiheen. Taksialan sääntelyn osalta huomionarvoista on se, että taksitoimialalla säilyy luvanvaraisuus, taksiyrittäjän kotipaikan on oltava Suomi, yrityksellä on oltava suomalainen Y-tunnus, autojen täytyy olla rekisteröityjä Suomeen ja kuskien on osattava riittävästi suomea. Kuskien on osattava myös palvella erityisryhmiä, kuten vammaisia ja eläkeläisiä — hyvä niin. Ja aikaa uudistukseen sopeutumiselle yrittäjillä on kyllä nähdäkseni riittävästi.

Arvoisalta ministeriltä kysyisin: Näistä kaikista hyvistä toimenpiteistä huolimatta taksialan yrittäjiltä paljon tulee edelleen huolta siitä, tuleeko Suomenlahden eteläpuolelta porukka tekemään tätä tärkeää työtä heidän puolestaan, jota he luotettavasti ovat tehneet. Mitä vastaatte tähän taksiyrittäjien esittämään huoleen?

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

14.42 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että kiinnitetään huomiota tässä esityksessä nimenomaan korjausvelka-asiaan, koska verisuonet valtiolle on tiestö- ja väyläverkosto kaiken kaikkiaan. Miljardiluokan panostukset siihen on hyvä avaus, ja toivon, että tälle asialle löytyy jatkoa tulevinakin vuosina.

Muun muassa edustaja Harry Wallin kiinnitti huomiota, että Oulun seudulle ei tule merkittäviä uusinwestointeja. Kyllä täällä kuluva kauden uushankkeissa on muun muassa Neulostien iso ratkaisu, eli pohjoiseenkin tehdään isoja hankkeita. Se vaikuttaa myös Seinäjoen seudulle, ja junat liikkuvat siellä. Eli kyllä tämä hallituksen esitys on hyvin sellainen koko maata kattava, siitä lämmin kiitos.

Korjausvelka kaiken kaikkiaan ja yksityistierahat ja nämä ovat asiat, mitkä tullaan tulevana vuonna ratkaisemaan Infra Oy:n selvityksen aikana. Toivonkin, että siinä keskustelun yhteydessä turvataan entistä paremmin suomalainen tieverkosto.

14.43 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! För det första tackar jag ministern för att ministeriet och ministern fördomsfritt försöker utnyttja digitaliseringens möjligheter, och på det sättet skapa en grund för tillväxt i vårt land. Jag har ändå två frågor.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani valokuitu- ja kaapeliverkon kattavuudesta. Valtioneuvoston 08 asettamaa periaatepäätöstä valokuitu- ja kaapeliverkon kattavuudesta ei ole saatutettu, ja verkkojen rakentamisen vauhdittamiseen tulisi etsiä keinoja. Mitä keinoja ministerillä on mielessä?

Ja toisena asiana: Hanko—Hyvinkää-radan sähköistäminen olisi hyvä kehittämishanke. Se olisi kannattavaa, ja se olisi myös ajatellen Hangon satamaa ja vientiä hyvä hanke. Mitä tälle hankkeelle kuuluu?

14.44 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Blomqvist kysyi samasta asiasta eli tästä laajakaistarakentamisen tuesta. Vuodelta 2009 oli tämä laki, ja nyt, kun siellä on investointeja tehty, on käynyt niin, että nyt kun ollaan uudistusta sille laille sorvaamassa, niin sillä tuetaan enemmän sitten sitä investointia kuin mitä aikaisemmin, mutta siellä on paljon tehty sellaista työtä, jossa on kymmenillä miljoonilla investoitu ja otettu sitä vastaan velkaa, ja nyt sitten olisi ollut mukavampi olla investoimatta ja odottaa tätä parempaa lahjaa valtiolta. Olisin kysynyt ministeriltä: onko tässä mitään tehtävissä, vai maksetaanko velkaa?

14.45 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikojenkin valossa voimme todeta, että on hyvin tärkeää, että suomalainen media on riippumaton ja että suomalaiset voivat luottaa median riippumattomuuteen. Viittaan tässä nyt tietenkin tähän Yleisradioon ja siihen, kuinka tärkeää on varmistaa pitkäjänteinen rahoitus Yleisradiolle ja siten vielä, että se ei toden totta ole mikään hallituksen radio vaan muistamme aina sen periaatteen, että se on eduskunnan ja kansalaisten radio. Nämä asiat ovat hyvin hyvin tärkeitä, ja tänä päivänä niitä ei voi liikaa alleviivata.

Siksi, puhemies, minun kysymykseni nyt liittyy tähän, kun puhumme valtion talousarviosta, että on hyvä ja tärkeää, että on sitouduttu ikään kuin siihen, että keväällä viimeistään tulee tämä kehukseen, mutta tämä ei riitä, puhemies ja arvoisa ministeri, tämä ei riitä. Me keskustelemme tässä ja nyt valtion talousarviosta, ja tämä Ylen rahoituksen siirto ke-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

hyksen ulkopuolelle (Puhemies koputtaa) Satosen työryhmän mukaisesti pitäisi tehdä tässä ja nyt. Mitä vastaatte tähän: miksi tätä ei tehty tässä ja nyt?

14.46 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että Yleisradio on eduskunnan alainen radio ja parlamentaarinen työryhmä valmisti niitä tiettyjä esityksiä, joita nyt täytäntöön pistetään Yleisradiossa. Tiedän, että ministeri on tarkkaan selvittänyt sen, milloin tämä kehysten ulkopuolelle siirto voidaan tehdä. Siitä on nyt turha enää täällä jankata. Kannataisi uskoa tosiasiat silloin, kun ne kerran rehellisesti kerrotaan.

Haluaisin lämpimästi kiittää ministeriä sektorista, jota hän on hoitanut erittäin tarmokkaasti, määrätietoisesti ja hyvin vahvasti tulevaisuuteen katsoen. Tämäntyyppistä lähestymistapaa me tarvitsemme, jotta me pärjäämme myöskin tulevaisuudessa. Nämä merkittävät hankkeet, jotka nyt työllistävät ympäri Suomea, ovat olleet yksi syy siihen, että Suomi on tänä päivänä nousussa ja ihmisillä on palaamassa usko tulevaisuuteen.

14.47 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa hieman sivuttu kyber- ja tietoturvallisuusasioita, ja tällä teemalla jatkaisin, nimittäin kyber- ja tietoturvallisuuteen liittyvillä toiminnoilla on keskeinen merkitys yhteiskunnan kriittisten toimintojen kannalta. Julkisen hallinnon lisäksi erityisesti suomalaisten yritysten kyber- ja tietoturvallisuuden tason pitää olla hyvä.

Konsulttiyritys EY julkaisi kyselyn koskien yritysten tietoturvaa ja verkkohyökkäyksiltä suojautumista. Kyselyyn vastasi yhteensä 1 735 yritystä ympäri maailmaa. Näistä vastaajista 86 prosenttia oli sitä mieltä, että heidän yrityksessään kyberturvallisuuden hallinta ei vastaa täysin liiketoiminnan tarpeita, ja 57 prosenttia puolestaan kertoi, että yrityksessä oli viime aikoina koettu merkittävä tietoturvallisuuteen liittyvä häiriö tai hyökkäys. Kysyisin ministeriltä: miten ministeriön taholta voitaisiin tukea suomalaisten yritysten varautumista kyberuhkiin?

14.48 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lappia piinaavat postinjakelun viivästykset ovat saaneet monen ihmisen mitan läikkymään yli. Useita päiviä myöhässä olevat kutsut lääkäriin, vanhoina painoksina saapuneet lehdet ja tilaisuuksien peruuntumiset myöhässä tulleen kutsun vuoksi ovat aiheuttaneet mielipahan lisäksi myös kustannuksia. Sain myös vastikään kuulla nuoresta naisesta, jolle oli tullut kutsu postitse työhaastatteluun, ja kun hän ei ollut tätä kirjettä saanut, niin karenssi paukahti päälle. Onneksi sitten kovan työn kautta hän sai oikaistua tämän asian, mutta nämä ovat tosi vaikeita asioita ihmisten arjessa.

Lappi on toiminut ennakonäyttämönä tälle Postin uudistukselle, kun postia on jaettu miten sattuu, vaikka laki edellyttää viisipäiväistä jakelua. Tämä Postin omapäinen toiminta on antanut lappilaisille esimakua siitä, mitä kolmipäiväiseen jakeluun siirtyminen tarkoittaisi käytännössä. Ministeri Kiuru ei antanut viime kaudella Postin livetä tästä viisipäiväisestä jakelusta, ja toivon tässä myös tätä samaa linjaa.

14.49 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on viimeisen vuoden aikana ollut postinjakelun kanssa todella paljon vaikeuksia. Tällä hetkellä on nyt sitten myös jouluruuhka. Postista on sanottu, että se yritetään selvittää mahdollisimman hyvin. Me elämme todella vaikeaa ja hankalaa aikaa, kun jaettavan postin määrä,

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

yleispalveluvelvoitteellisen postin määrä, on vähentynyt todella paljon ja vähenee koko ajan, menemme koko ajan enemmän ja enemmän sähköiseen toimintaan. Kuka meistä on viimeksi lähettänyt muun kuin joulukortin Postin kautta?

Nyt kun Postin kannattavuus heikkenee, me olemme joutuneet miettimään, mitä uusia toimintamalleja Postissa tulisi tehdä. Kaikille on postin tultava jatkossakin, ja tosiaankin meille sinne Lappiin syrjäseuduillekin postin on jatkossa toimittava. Ja nyt kun Postin lainuudistus on meneillään, niin suunnitelma on se, että meillekin se posti jaetaan jatkossakin asianmukaisesti joka ikinen arkipäivä. Nyt kysynkin: Jos me emme nyt muutoksia alkaisi tekemään, niin miten kävisi ensi vuonna, tulisiko jouluposti ajallaan? Entä seuraavana vuonna, olisiko meillä enää mitään mahdollisuutta jakaa sitä postia asianmukaisesti?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Ihalainen ja Kaikkonen, ja sen jälkeen ministerin vastaus, ja sen jälkeen sitten seuraava debattikierros.

14.51 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edellisen teeman yhteydessä puhuttiin paljon meidän kasvun edellytyksistä ja paranemisesta. Tässä mielessä toivoisin, että tämä puoliväliriihi olisi paikka, missä tämän kasvun varmistamisen, hyvän kierteen varmistamisen, eteen tehtäisiin jotakin. (Hälinää) — Minä toivon, että salissa jaksettaisiin kuunnella näitä juttuja. (Puhemies koputtaa) Menkää tuonne puolelle, jos haluatte pölistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puheenvuoro on edustaja Ihalaisella.

Kiitoksia. — Ajatus olisi siis se, että olisiko mahdollista — ja tämä on vähän laajempi kysymys — ottaa vähän riskejä ja etunojaa ja puoliväliriihessä tehtäisiin tällainen investointiohjelma, johon liittyisi rohkaisua yksityisen sektorin investoinneille tämän positiivisen kierteen vahvistamiseksi mutta myös sellaisia julkisia investointeja, joilla on semmoista vipuvaikutusta myös, että yksityinen investoija voisi tulla mukaan. Tällaisia tietysti ovat infra-asiat, mutta myöskin energia- ja ilmastostrategiaan liittyvä liikenteen sähköistämisen tavallaan ohjelma. Meidän täytyisi ottaa jo seuraavaa askelta liikenteen sähköistämisessä, ja kysyisin, miltä tällainen ajattelu ministerin korvissa kuulostaa.

14.52 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhteellisen nuoresta iästäni huolimatta olen kuitenkin jo neljättä kautta eduskunnassa, ja yksi asia, mikä kautta näitten vuosien on tullut kentällä hyvin usein vastaan, on kysymys siitä, miten on mahdollista, että kun pieni ja köyhä Suomi on aikanaan rakentanut tällaisen tieverkoston, mikä meillä on, niin meillä ei ole varaa pitää sitä yllä. Miten se voi rapistua vuosi vuodelta? Tämä on tullut vastaan, ja kieltämättä tämä on ollut semmoinen kysymys, mihin en ole oikein osannut vastata, miten se todella onkin ollut näin. Kai siinä on ollut kysymys siitä, että ei ole ollut riittävää poliittista tahtoa kiinnittää tähän huomiota ja osoittaa siihen resursseja. Mutta nyt on. Hallitus tekee miljardiluokan panostuksen korjausvelan taittamiseen. Voi sanoa, että se on jo historiallinen ratkaisu, koska vuosikausiin, aikoihin, tälle ei ole tehty mitään. Nyt hallitus on antanut ministeri Bernerille työkalut vaikuttaa tähän asiaan, ja hän niitä myöskin käyttää. Kiitän tästä linjauksesta.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Berner, 5 minuuttia.

14.53 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Yritän kattaa laajasti kaikkia eri osa-alueita, joita tässä keskustelussa on käyty läpi.

Yle tullaan siirtämään kehysten ulkopuolelle, ja saamieni moninkertaisten kysymysten jälkeen totean yhä aina saman vastauksen, että se on mahdollista siirtää vain kehysneuvottelun yhteydessä. Olen sitä esittänyt hallitukselle monta kertaa, että noudatamme tässä Ylen parlamentaarisen ryhmän tahtoa, ja tulen huolehtimaan, että sitä tullaan noudattamaan.

Saariston liikenteen osalta palaute on moninaista. Ymmärretään sitä, että tarvitaan lisää joustavuutta ja erilaisia palveluita. Ymmärretään myöskin se, että tarvitaan lisäpalveluita matkailijoille kesän aikana. Samanaikaisesti on huoli siitä, miten palvelut pystytään säilyttämään kesäkauden ulkopuolella. Uskon, että käytyämme läpi palautetta löydämme tähän kyllä hyvin ratkaisun, joka tyydyttää sekä matkailun edistämiseen liittyviä tarpeita että siten toisaalta vakiasiakkaiden tarvetta, joka heillä on ympäri vuoden.

Laajakaista-asia on meille erittäin tärkeä. Me haluamme pitää huolta siitä, että Suomi digitalisoituu ja että meidän elinkeinoelämä pystyy aidosti kasvamaan digitalisaation mahdollistamassa ympäristössä. Tämä tarkoittaa myöskin sitä, että meillä pitää olla hyvät valmiudet 5G:tä kehittäessämme ja meidän pitää myöskin huolehtia siitä, että meidän kiinteät laajakaistat ovat aidosti riittävästi katettuna koko maassa. Tätä varten olemme neuvotteleet yksityisen sektorin toimijoiden kanssa yhteisestä investointiohjelmasta, tai pikemminkin niin, että yksityinen sektori investoi ja hallitus luo mahdollisuuden eli keventää normeja ja mahdollistaa nopeamman rakentamisen edellytykset. Tästä on syntynyt miljardin euron niin sanottu kumppanuussopimus, johonka tullaan investoimaan seuraavan kahdeksan vuoden aikana, ja investoinnit ovat nyt käynnistyneet.

Tässä yhteydessä hallitus myös käy läpi laajakaistahankkeen sääntelyä, ja olemme tehneet lakiesityksen, jonka tavoitteena on lieventää tuetun laajakaistarakentamisen tukiehtoja ja siten parantaa nopean laajakaistan saatavuutta etenkin pien- ja haja-asutusalueilla. Tämä ohjelma pyrkii nyt siihen, että kevennetään sitä, mitä aiemmin on tehty, ja samalla mahdollistetaan paremmin uudet investoinnit.

Kyberuhkiin valmistautuminen on lähtökohta, joka on elinkeinoelämää erittäin paljon keskusteluttanut viime aikoina. Tässä on hallituksen periaatepäätös tietoturvasta olemassa. Samalla pyritään myöskin käymään jatkuvaa vuorovaikutusta elinkeinoelämän kanssa siitä, miten valmiuksia yrityksissä voitaisiin edistää. Tämä vaatii sekä osaamisen kasvattamista että myöskin sitä, että Viestintäviraston palveluita pystytään parantamaan ja lähtemään entistä tarkemmin palvelemaan yksittäisiä yrityksiä eikä pelkästään sitten niitä, jotka ovat huoltovarmuuden kannalta keskeisiä. Tässä pyrimme panostamaan entistä parempiin ja teemme parhaillaan virastaselvitystä, jolla pyritään katsomaan, miten tähän muutokseen, joka on menossa, pystytään paremmin vaikuttamaan.

Postilailla ja postilakiuudistuksella pyritään aidosti siihen, että meillä säilyy viisipäiväinen jakelu koko maassa. Me haluamme kuitenkin mahdollistaa Postille sopeutumisen paremmin siihen, että kun postimerkillä varustetut kirjeet, jotka ovat yleispalveluvetoisuuden piirissä, vähentyvät koko ajan, niin Postilta kevennettäisiin sääntelyä tämän osalta. Sen takia olemme lähteneet siitä liikkeelle, että kun kaupunkiseuduilla on olemassa 5—7-päiväinen jakelu tällä hetkellä markkinaehtoisesti toimittaessa mutta haja-asutusalueilla sitä ei ole, niin se tarkoittaa sitä, että me voimme sallia Postille paremman sopeutumisen muuttu-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

neeseen tilanteeseen mutta edellyttämme, että Posti kilpailuttaa haja-asutusalueilla palvelun, jotta sekä kaupungeissa että haja-asutusalueilla aidosti on taattavissa viisipäiväinen jakelu kaiken aikaa.

Olen itse sitä mieltä, että me tarvitsemme entistä enemmän investointeja. Edustaja Ihalaisen ajatus siitä, että pystyisimme löytämään yhteisiä ratkaisuja yksityisen ja julkisen sektorin välille investoimaan, on osa tätä liikenneverkkoselvitystä, jota parhaillaan tehdään. Tavoite on, että pystymme siitä tekemään päätöksiä sitten kehysriihen aikana tai puolivälivierailuvuoden yhteydessä.

Liikenteen sähköistäminen on yksi keskeinen tavoite, ja siitä tehdään jo alkuvuodesta esitys, millä tavalla pystymme pääsemään hallituksen esittämään tavoitteeseen sähköisen liikenteen edistämiseksi osana energia- ja ilmastostrategiaa. Mitä voisimme tehdä paremmin, ja miksi olemme sellaisessa tilanteessa, että usein tuntuu, että meidän infra ei saa (Puhemies koputtaa) sitä tarvitsemaansa tahtoa? Kysymys on pitkälti siitä, että infraa on käsitelty kulueränä, kun me haluamme tulevaisuudessa nähdä, että se on omaisuuserä, jota käsitellään kuin omaisuuserää.

14.58 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tällä hallituskaudella tehty erittäin merkittävä suunnanmuutos teiden ja ratojen kuntoon laittamiseksi. Iso linjamuutos on se, että nyt panostetaan perusväylänpitoon aiempaa enemmän ja pysäytetään jatkuvasti, vuosia kasvanut väylästömme korjausvelka, joka on noin 2,5 miljardia. Se on hyvä asia, että nyt panostetaan nimenomaan perusväylänpitoon.

Noin 300 liikenneväylähanketta tuovat työtä ja toimeentuloa koko Suomeen ja parantavat myöskin ihmisten liikenneturvallisuutta. Sitä kaivataan. Huomionarvoista on myös se, että yksityisteiden peruskorjauksiin tulee 10 miljoonan vuotuinen lisämääräraha. Uusia, isoja liikenneväylähankkeita aloitetaan myös ensi vuonna, muun muassa valtatie 4 Oulu—Kemi, valtatie 5 Mikkeli—Juva, valtatie 12 Lahden eteläinen kehätie, kaksoisraide Luumäki—Imatra, ja arvoisa edustaja Harry Wallin, nämä ovat muualla kuin Kehä kolmosen läheisyydessä olevat. Nämä ovat ympäri Suomea.

15.00 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on näiden tie- ja infrahankkeiden ja infrahankkeiden osalta käyty hyvää keskustelua siitä, millä tavalla ne ovat juuri niitä kasvun moottoreita ja kasvun synnyttäjiä. Siinä mielessä on kyllä paikallaan antaa hallitukselle ja ministerille kiitosta siitä, että ensi vuonna myös suunnittelu- ja määrärahaa tulee uuden nopean junayhteyden suunnitteluun Helsinki—Turku-välille, ja jos katsotaan sitä hanketta laajemminkin, niin kysymyksen on nimenomaan Tukholma—Pietari-kasvukäytävän hyödyntämisestä. Siihen hankkeeseen on mahdollista saada myös EU-rahoitusta, ja se olisi keskeinen hanke niin työllisyyden kannalta kuin myös ihan työvoiman liikkuvuuden kannalta ja varmasti iso positiivinen signaali myös asuntotuotannolle. Toivottavasti tämä etenee rivakasti.

Sitten olisin myös kysynyt sitä samaa asiaa, mihin edustaja Blomqvist viittasi, että miten Hanko—Hyvinkää-radon sähköistäminen on etenemässä.

15.01 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin, arvoisa ministeri, vähän katsonut tämän vuoden ja ensi vuoden alun lisäksi myöskin laajempaan tulevaisuuteen. Yksi sellainen ilmasto- ja energiastrategian suuri kysymys on sähköautot ja liikenteen sähköistäminen, mutta myöskin päästövähennystavoitteet, jotka kohdistuvat eri-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

tyisen voimakkaasti liikennesektorille. Mitä keinoja te, arvoisa ministeri, näette, että me saavuttaisimme jo lähivuosina? Viimeistään vuoteen 2030 mennessä 250 000 sähköautoa ja kenties myöskin biokaasuautoa — mitä se merkitsee infralle? Mitä se kenties merkitsee ehkä verotuksen näkökulmasta, kenties myöskin liikenneverkkoyhtiön näkökulmasta tämän tavoitteen saavuttamiseksi?

15.01 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan lausua lämpimät kiitokset ministeri Bernerille siitä, että tämä korjausvelkapaketti, joka on nyt päätetty, kyllä jakaantuu poikkeuksellisen tasaisesti ympäri maata. Ymmärrän, että varmaan joissakin maakunnissa koetaan, että olisi ollut tarve suuremmallekin rahoitukselle, mutta minulla on se käsitys, että tässä taustalla on objektiiviset kriteerit, joilla näitä on arvioitu. Etenkin lappilaisena pitää olla erityisen tyytyväinen, että toistakymmentä prosenttia tästä paketin arvosta tuli meille sinne, mutta meillä onkin tarpeita ollut, ja patoutuneita tarpeita, niin kuin varmasti ympäri Suomea.

Haluaisin palata siihen kysymykseen, joka täällä on ollut jo aikaisemmin esillä, joka liittyy koilliskaapeliin eli datakaapeliin Euroopasta Suomen kautta Aasiaan. Haluaisin kysyä ministeriltä: miltä tämä hanke näyttää ja mitkä ovat kenties seuraavat askelmerkit tässä erittäin tärkeässä, voi sanoa, Suomelle strategisessa hankkeessa?

15.02 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että tähän perusväylänpidon jälkeensä jääneisyyteen on nyt ministeri Berner tarttunut erittäin jämäkästi ja hallitusohjelman mukaisesti on saatu merkittäviä määrärahalisäyksiä teiden ja radanpidon parempaan tilaan saattamisessa.

Tässä keskustelussa olen ihmetellyt muutamien demarien puheenvuoroja, kun tuntuu, ettei niitä rahoja ole sitten tullutkaan. Esimerkiksi edustaja Krista Kiurun puheenvuorossa tuntui, että perusväylänpitoon on rahaa vähän. Ihmettelin, että mitähän budjettikirjaa hän lukee, mutta toivottavasti hän löytää oikean kirjan hyllystään lähipäivinä.

Se, mikä tässä on tärkeää, on se, että suunta on vaihtunut. Se näkyy maakunnissa ihan aidosti, viime kesänä se näkyi jo teiden päällä: kun ajeli pitkin Suomea, niin yhä useammasa kohteessa joutui odottamaan liikenteen jonossa, kun tietä korjattiin.

Kysynkin nyt ministeri Berneriltä: kun tämä valokuituyhteys nousi teidän puheenvuorossanne esille, niin mikä on teidän näkökulmanne siihen, että kun on äärimmäisen tärkeä hanke, niin löytyykö tähän merkittävät rahavarat nyt, koska tämä (Puhemies koputtaa) on maakuntien parasta kehittämistä, kun laitetaan valokuidut kuntoon?

15.04 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Objektiivinen, riippumaton tiedonvälitys on yksi demokratian tukijaloista. Nyt vaikuttaa siltä, että sananvapaus Suomessa jos ei rapaudu niin ainakin menee hurjasti alaspäin. Hämmästykseni on suuri, kun katsomme asiaa, että vaikuttaa siltä, että näin käy hallituksen toimesta — toki ei koko hallituksen, vaan yhden ministerin.

Kun tehtiin Yle-laki, niin se tehtiin sitä varten, että Yleisradio voi toimia vapaasti ja objektiivisesti. Se oli se pohjatarkoitus. Nyt näyttää siltä, että on käynyt toisin. Nyt kun näköjään ei edes haluta pikaisesti siirtää Yle-rahoitusta kehysten ulkopuolelle, haluaako hallitus sitä, että tästä edespäinkin Yleisradio hyppää, kun hallitus sanoo, että "hyppää"? Milloin te päätätte sen, että Yle saa työskennellä rauhassa? Nyt se tietää jo sen, että indeksejä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ei huomioida, ja se jo vaikuttaa aika paljon siihen, mitä voidaan tehdä. (Puhemies koputtaa) Mutta milloin Yle pääsee riippumattomaksi? (Eduskunnasta: Populismia!)

15.05 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Joskus menettäminen on voitto. Live Oy, siinä on merkittäviä panostuksia tulevaisuuteen ja infraan, ja se on parlamentaarisen työryhmän tavoitteiden mukaista. Tällä kaudella oppositiokin on sanonut, että "tase töihin", ja näyttää olevan siis myöntäväinen tämänsuuntaiseen selvitykseen. Onko totta, että tätä kautta voidaan saada enemmän esimerkiksi EU-rahaa näihin infran kunnostuksiin? Sitten yksi asia, mikä siinä on puhututtanut: mikä on valtionosuus sen omistamisessa?

Nämä vaihtoehtoiset polttoaineet: miten se jakeluverkosto tulee, vaatiiko se investointeja?

Sitten MaaS on joukkoliikenteen kehittämistä, siinä on tämä tieto- ja maksurajapintojen (Puhemies koputtaa) aukaisu. Onko sitä informoitu riittävästi, että toimijat tekevät sen oikein?

15.06 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pitää kiittää myöskin ministeri Berneriä siitä, millä tavalla on yrittäjyyttä, työllisyyttä näillä ratkaisuilta ja ympäri Suomen tasaisesti tuotu kaikkien kansalaisten näköpiiriin. Siitä tulee isoa kiitosta, että on työllistetty moniakin — todella, totta kai välillä tuntuu pieniltä hankkeilta, mutta kun mietitään kokonaismäärää, niin iso kiitos siitä.

Hieman otan yhden toisen asian esille. Mietinnössä on lisätty myöskin pääluokkaan jonkun verran liikenneturvallisuuteen ja riista-aitoihin valtatie 9:lle, ja se on äärimmäisen hieno asia — minä kiitän ministeriä myös siitä, että liikenneturvallisuus sillä alueella otetaan vakavasti. Siellä on peurakanta niin kova, valtatie 9:llä, valtatie 12:lla, joilla merkittävästi, viikoittain, ajetaan myöskin peurakolareita. Toivon, että myös jatkossa tämä liikenneturvallisuus otetaan huomioon sillä alueella ja valtatie 12:lle arvioidaan määrärahoja. On myöskin kyse siitä, että metsästäjät rupeavat uupumaan niitten kovien peurakantojen kanssa, ja (Puhemies koputtaa) toivotaan sitä kautta myöskin yhteistyötä.

15.07 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kasvun moottoreita ovat infrahankkeet usein, niin kuin edellisellä kaudelta nähdyt Länsimetro tai Kehärata ovat hyvin osoittaneet, ja toivoisin siksi tukea edustaja Ihalaisen ajatukselle tästä infrasuunnitelmasta seuraavien kehysneuvottelujen aikana.

VR:n ulkoistukset, tai tämä ajatus, että matkustajaliikenne on avattava markkinoille, ovat yhä edelleen hämmentäneet, kun viimeksi ymmärsin, että Euroopan rautatieviraston johtajakin on sitä mieltä, että jokainen maa voi itse asiassa päättää, onko avattava ollenkaan markkinoille vai ei. Miksi me sitten Suomessa olemme lähdessä tähän ja vielä ennenaikaisesti kuin aikaisemmin olimme sopineet?

Kysymyksenä myöskin: Kun Suomi on saari ja elää viennistä, miksi emme voisi väylämaksuja vetää nolliille, niin tämä lisärasite, joka meidän viennillä on, saataisiin poistettua?

15.08 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikassa on tässä vaiheessa uuden ajattelun kausi syntynyt. Olemme pystyneet pitämään huolen siitä mittavasta korjausvelkapaketista, jota on jäänyt jo pitemmältä ajalta, mutta erittäin isoja reformeja on saatu myös liikkeelle. Tämänkin keskustelun aikana on paljon kes-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kusteltu haja-asutusalueen ja maaseudun palveluista, ja itse asiassa tilannehan on ollut se, että siellä ei juurikaan enää ole ollut mitään palveluita, ja nyt niitä koetetaan sinne uudestaan saada uudenlaisen yrittäjyyden ansiosta.

Kiitan myös ministeriä siitä, että esimerkiksi tässä postilainsäädännössä ollaan erittäin vahvasti myös poliittisesti tuotu esille, että viisipäiväinen jakelu tulee olemaan aivan keskiössä myös tulevaisuudessa.

Olisin kysynyt ministeriltä vielä liittyen näihin biopohjaisiin polttoaineisiin: Suomi nos-ti omaa sekoitevelvoitettaan, mutta kuinka etenevät neuvottelut Pohjoismaiden tasolla sii-nä asiassa, kun Euroopan unionikin nyt linjasi tällaisesta yleiseurooppalaisesta sekoitevel-voitteesta?

15.09 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saavuin äsken, mutta ymmärsin, että ministeri Berner tässä on ainakin antanut ymmärtää, että Yle-rahoi-tus siirretään kehysten ulkopuolelle. Se on erinomainen asia, ja varmasti, kun ajattelee, mitä tapahtui täällä vuosi sitten, parlamentarismin ja eduskunnan roolia ajatellen tämä on erittäin tervetullut signaali.

Mutta sitten mietin, että tällä parlamentaaraisella työryhmällä, joka pohti Ylen tulevai-suutta, oli myös muita toimenpiteitä, ja mietin aikatauluja näille. Milloin hallitus on tuo-massa eduskuntaan näitä muita toimenpiteitä, jotka liittyvät tähän parlamentaariseen työ-ryhmään?

15.10 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En-siksi kiitos ministerille siitä työtavasta, miten teette. Teihin on helppo saada yhteyttä, ja on todellakin sellainen tunne, että olette tuonut hallinnonaloillenne ihan uudenlaista pöhinää, ja se näkyy Suomessa, ja sitä suomineito tarvitsee.

Mutta tähän ihan hyvin arkiseen asiaan, perusväylänpitoon: Viime kesä osoitti Suomea ristiin rastiin ajaessa, että nyt paljon korjataan, ja sitä Suomi tarvitsee. Todella tämä halli-tus tekee ison harppauksen korjausvelan kiinni kuromisessa, mutta vaikka hallitus on hy-vä, se ei ilmastonmuutokselle voi mitään. Iso huoli onkin, että meidän talvemme ovat yhä vähemmän routaisia ja meidän tiestömme vaatii jatkossa yhä enemmän perustienpitoa, koska routa ei kanna ja meidän nastaiset renkaat syövät pehmeää tienpintaa, olipa siinä as-faltti tai ei. (Puhemies koputtaa) Miten turvataan jatkossa, että meidän rahat riittävät tähän tärkeään työhön?

15.11 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoiset hallituspuolueiden kansanedus-tajat ja ministeri! Palataanpa tämän vuoden VR:n joukkoliikennepäätökseen vuosi sitten. Hallitus esitti 12,8 miljoonan euron leikkauksen rautateiden joukkoliikenteestä. Se olisi tarkoittanut Suomen maakunnissa raideliikenteen loppumista valtaosaltaan. Siitä seurasi kansalaisten suuri protesti, ja oppositio teki välikysymyksen. Siitä seurasi se, että VR:lle li-sättiin velvoiteliikennettä tämän kuluvan vuoden, ja VR oli valmis lisäämään jopa kolmek-si vuodeksi tämän velvoiteliikenteen, joka oli leikattu tällä ostoliikennemäärärahalla. Mitä teki ministeri? Hyväksyi vain vuoden jatkon tälle velvoiteliikenteelle. VR on tuottanut 300—400 miljoonaa osinkoa joka vuosi omistajilleen, meille, eduskunnan päätettäväksi. Te sanotte, että lisätään kilpailun kautta tarjontaa. (Puhemies koputtaa) Meillä on kaksi tär-keää rataosuutta, jotka ainoastaan tuottavat: pääkaupunkiseutu ja Helsinki—Tampere—

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Seinäjäki—Oulu. Miten jonnekin Seinäjäki—Jyväskylä—Haapamäki-välille (Puhemies koputtaa) tai Oulu—Iisalmi-välille tulee tarjontaa?

15.13 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tällä vaalikaudella nyt vihdoinkin panostetaan tähän teiden korjaukseen, tähän valtavaan korjausvelkaan, mitä täällä koko maassa on. 1 miljardi euroa käytännössä laetaan lisää teiden hoitoon. Erittäin hyvä esimerkki on esimerkiksi tuo Nelostie tuolla pohjoisessa, mutta sitten taas toteutumattomista hankkeista on kyllä, sanonko, huono esimerkiksi esimerkiksi valtatie 22, joka jo kerran oli viime kaudella budjetissa, mutta ennenkuulumattomalla tavalla se sieltä leikattiin pois. Toivon, että se nähdään myös näissä tulevilla investoinneissa mukana.

No, sitten toiseen teemaan palatakseni, näistä infrayhtiöistä, mistä on ollut puhetta: on erittäin hyvä, että jo viime kaudella SDP:n valtiovarainministeri Rinne esitti tätä valtion infrayhtiötä ja nyt tätä käytännössä viedään eteenpäin. Se on erittäin hyvä asia.

Olisin ministeriltä vielä kysynyt tästä lentoliikenteen jatkosta. Miten pienten lentoasemien jatko turvataan? Haetaan muista Pohjoismaista malleja, missä tämä pienten lentoasemien kattava verkosto (Puhemies koputtaa) on säilytetty?

15.14 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Jalonen, tuossa vähän loi katsetta jo tähän liikenteen digitalisaatiopuoleen. Siitä olemme todella vähän tänään keskustelleet.

Kehitys maailmalla on hyvin suurta, ja jos luomme katseen nyt Suomen rajojen ulkopuolelle ja katsomme, mitä maailmalla tapahtuu älyliikenteen tiimoilta, digitalisaation osalta, niin elämme todella suurta muutoksen aikaa. Meillä Suomessa liikennekaarien myötä haluamme lähteä tähän kehitykseen mukaan, mutta mitä tapahtuu nyt Suomessa, missä tällä hetkellä mennään näiden älyliikennehankkeiden suhteen? Onko teiden älyliikenne, infrastruktuuri jo suunnitteilla, ja jos on, millainen siitä tulee? Muutokset, joita maailmalla tapahtuu, tosiaan ovat suuria, ja meidänhan olisi syytä olla niissä mukana. Toivottavasti me emme näiden hankkeiden kehittämiseksi joudu odottamaan näitä muita mahdollisia rakenteellisia uudistuksia, joita suunnittelemme, vaan päästäisiin näissäkin mahdollisimman ripeästi eteenpäin.

15.15 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja kestävä kehityksen edistäminen ovat isossa kuvassa suurimpia tavoitteita koko maailmassa, niin tietenkin myös meillä, ja se on hyvä. Esimerkiksi liikenteen päästövähennystoimet ovat Suomelle suuri mahdollisuus, eivät uhka. Me voimme olla edelläkävijöitä, jotka tunnistavat liiketoimintamahdollisuudet, parantavat kaupunkiympäristöä ja torjuvat nimenomaan ilmastonmuutosta. Se antaa Suomelle mahdollisuuden nousta edelläkävijäksi innovaatioissa, tuotekehityksessä, liittyy muun muassa digitalisoiuihin liikenteen palveluihin, biopolitoaineisiin, jakeluverkkojen kehittämiseen ja ajoneuvoteknologiaan. Olen erittäin tyytyväinen ja kiitän ministeri Berneriä siitä, että nämä asiat on tällä kaudella otettu vakavasti.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Hänninen, Taimela, Kankaanniemi, Vehkaperä ja Eestilä. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sitten vaihdamme aihealuetta.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

15.16 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikennekaaresta sen verran, että siinä on hyvää digitalisaation avulla hyödyntää ja sujuvoittaa julkisten liikennevälineiden käyttöä, mutta itse olen huolissani siitä, miten tämä käytännössä mahdollistetaan, kun osassa maata eivät tietoliikenneverkot toimi luotettavasti. Toisaalta vielä palatakseni joukkoliikenteeseen, ostopalveluista on leikattu siinä määrin, että osassa maata se on tarkoittanut esimerkiksi sitä, että lasten koulumatkan ajallinen pituus on kasvanut kohtuuttomasti suhteessa koulumatkan pituuteen. Eli moni lapsi joutuu linja-autoa tai koulukyytiä odottamaan liian kauan päivittäin säästä riippumatta ilman sääsuojia. Kysyisin teiltä, ministeri Berner: oletteko hallituksessa valmiita lisäämään resursseja joukkoliikenteen kehittämiseen ja ostopalveluiden parantamiseen vasemmistoliiton esittämällä kestäväällä tavalla, niin että koko Suomi pysyy asuttuna ja elinvoimaisena myös tulevaisuudessa?

15.17 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sipilä on kertonut useasti tässä salissa, että keskusta haluaa pitää koko Suomen asuttuna, ja perusväylänpitoon satsaaminen mahdollistaa mielestäni tätä ajatusta erityisen hyvin. Mutta on erittäin vaikea nähdä, miten tuota tavoitetta tukevat saariston vakituksille ja kesäasukkaille kaavaillut yhteysalusmaksut. Maksullisuus tulee heikentämään saariston vetovoimaa, ja kallistuvat tavarankuljetukset haittaavat arvatenkin yrittämistä — se meidän kaikkien pitäisi mielestäni tietää ihan jo sanomattakin. Yhteysalusliikennettä ei voi myöskään rinnastaa joukkoliikenteeseen niin kuin täällä jotkut tekevät, vaan se pitää rinnastaa suoraan tiehen. Hallitus puhuu kokeilusta — saaristossa asuvat ja yrittäjät ovat kertoneet hyvin suoraan, että tämä kokeilu tulee sammuttamaan valoja pysyvästi, ja harvoinpa ne kokeilut jäävät väliaikaisiksi, siitä on tässä talossa päätöksentekijöillä paljon kokemusta. Itse mietin myös, onko tämä teidän esityksenne enää edes saaristolain hengen mukainen. Lausuntokierros oli käsittääkseni varsin tyrmäävä. Onko tähän tarkoitus aidosti reagoida, vai miksi näitä lausuntokierroksia (Puhemies koputtaa) järjestetään?

15.18 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämän vaalikauden osalta nämä määrärahat näyttävät oikein hyviltä, mutta liikennejaostossakin nousi huoli vähän siitä, mitä sitten 19 ja sen jälkeen, kun saattaa tulla hallitus, joka ei arvosta liikennehankkeita niin kuin nykyinen hallitus. Kysynkin siltä osin: näettekö, että tämä liikenneverkkohanke, mahdollinen yhtiö, olisi se ratkaisu, jolla voidaan turvata rahoitus myös 20 ja siitä eteenpäin, niin että näiden meidän kehittämishankkeitten edelleen pitkä lista ja korjausvelan maksu voitaisiin hoitaa kohtuullisessa ajassa pois? Samalla kysyn: miten EU-rahoitus voidaan hyödyntää? Mehän emme ole sitä onnistuneet viime vuosina juurikaan saamaan.

15.19 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan vielä: Suomen taloustilanne on tiukka, mutta silti korjausvelkaa lyhennetään miljardilla eurolla. Jo nyt on päätetty yli 300 hanketta ympäri Suomen, miten esimerkiksi alempiasteista tieverkkoa parannetaan, erilaisia ratayhteyksiä myöskin parannetaan, yksityisteihin satsataan 10 miljoonaa euroa enemmän ja uusia väylähankkeita laitetaan jalalle 700 miljoonalla eurolla. Eikö tämä, oppositio, ole juuri sitä liikennepolitiikkaa, jota kaikki me haluamme?

Edustaja Ihalainen otti hyvin esille täällä, miten saadaan myöskin muuta kuin julkista rahaa investointeihin, niin tietoliikenne- kuin myöskin liikennepuolelle. Te, ministeri Berner, olette hyvän kumppanuusohjelman luoneet teleoperaattoreiden kanssa, että kahdek-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

san vuoden aikana miljardin euron satsaukset nopeisiin laajakaistoihin ovat tulossa. Eikö myöskin silloin Liikenneverkko Oy (Puhemies koputtaa) olisi opposition mielestä hyvä tie liikenneinvestointeihin?

15.20 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon kiiteltä tätä miljardipanostusta perustienpitoon, ja totta kai se kiitoksen ansaitsee, mutta valiokunta jo mietinnössään kiinnitti huomiota — kuten täällä useat kansanedustajat — siihen, että me olemme joutuneet ottamaan vuosina 2017—2019 kehittämishankkeista 364 miljoonaa, ja me tunnistamme ja varmasti ministerikin tunnistaa tämän riskin, mikä tähän sisältyy. Se on se, että Liikennevirastolla ei ole enää suunnittelumateriaalia, ja nämä isot liikennehankkeet eivät synny yhtäkkiä eivätkä itsestään, vaan niitä pitää suunnitella jopa vuosia aikaisemmin, sekä järjestystä että niiden toteuttamista. Sen takia on erityisen tärkeää, että tämän liikenneverkon ja sen suunnittelun yhteydessä me otamme esille tämän pitkäjänteisen liikennesuunnitelman tärkeyden. Se ei saa olla yksi vaalikausi, sen pitää olla 2—3 vaalikautta, niin silloin tulee oikea järjestys näihin asioihin.

Kiitän kaikkia jaoston jäseniä ja ministeriä, ja hyvää joulua.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri Berner, 5 minuuttia.

15.22 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Täällä kyseltiin liikennekaaren kakkosvaiheen perään. Se tulee sisältämään entistä enemmän tietorajapintojen tarkentamista ja tiedon avaamista, lentoliikenteeseen, junaliikenteeseen ja merenkulkuun liittyviä tarjonnan lisäämiseen liittyviä keinoja sekä sitä, millä tavalla päästään entistä paremmin luomaan yhtenäisiä liikennemarkkinoita. Lentoliikenne tulee tässä yhteydessä olemaan yksi keskeinen näkökulma, jota käsitellään, ja siinäkin pyritään huolehtimaan etenkin yrittäjyyden ja tarjonnan lisäämisestä.

Energia- ja ilmastaselonteko velvoittaa meitä vähentämään liikenteen päästöjä vuoteen 2030 mennessä 3,6 miljoonaa tonnia. Tätä voidaan tehdä kolmella keskeisellä toimenpiteellä: Huolehditaan, että liikennekaaren sekä muun liikenteen käyttämiseen liittyviä mahdollisuuksia ja digitalisaatiota edistämällä luodaan käyttäytymiseen muutoksia, jotka mahdollistavat sen, että me voimme neljänneksen tätä kautta päästövähennyksiä saavuttaa. Toinen keskeinen asia on liikenteen sähköistäminen ja vaihtoehtoiset polttoaineet, joiden suunnitelmia nyt sitten tämän kevään kuluessa tulemme täsmentämään. Sähköistäminen tulee edellyttämään investointeja infraan, mitä tullaan tekemään sekä markkinaehtoisesti että arvioimalla sitä, vaatiiko se myöskin toimenpiteitä hallituksen toimesta. Sen lisäksi on tärkeitä arvioida liikenteen verotusta kokonaisuutena uudelleen ja myöskin arvioida sitä, miten liikenneverkkoselvitys voisi edistää päästövähennystavoitteita.

Koilliskaapelihanke etenee hyvin nopeassa aikataulussa. Olemme saaneet keskeisten maiden, Norjan, Saksan, Japanin, Kiinan ja Venäjän, kanssa avattua keskustelua, ja näiden maiden viestintäministerit kokoontuvat helmikuussa Suomeen pohtimaan seuraavia askeleita. Tässä on myöskin tavoitteena huolehtia siitä, että syntyy kaupallinen hanke. Älyliikenteen osalta edistämme sekä infran kehittämistä mutta ennen kaikkea sitä sääntely-ympäristöä. Tällä pyritään mahdollistamaan sitä, että meillä on aidosti hyvät lähtökohdat ja mahdollisuudet älykkään liikenteen edelläkävijämaaksi, jollainen Suomi toivottavasti tulee olemaan sekä infran kehittämisen näkökulmasta että myöskin siihen liittyvien palvelui-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

den saamiseksi, mikä ennen kaikkea tarkoittaa telemarkkinoiden kehittämistä mutta myöskin vakuutuslaitosten edistämistä.

Kilpailun avaaminen ei koskaan tarkoita sitä, että se poissulkee yhteiskunnan toimenpiteitä. Se ei myöskään koskaan tarkoita sitä, että silloin rinnakkain ei ole ostoliikennettä, vaan se mahdollistaa yhteiskunnalle myös ostopalveluiden kilpailuttamisen ja sitä kautta tehokkaamman veronmaksajan euron käyttämisen. Näin ollen kaikissa olosuhteissa meillä on tällä hetkellä muissa liikennemuodoissa sekä yhteiskunnallisesti tuettua liikennettä että markkinaehtoista liikennettä. Näin tulee olemaan jatkossakin. Se, millä tavalla kilpailua avataan ja miten se voidaan tehdä niin, että se tukee yhteiskunnan palveluratkaisuja, voi sisältää ostoliikennettä, velvoiteliikennettä sekä markkinaehtoista liikennettä. Tavoite on huolehtia siitä, että kun on useampi palveluntuottaja, silloin myöskin pystytään huolehtimaan paremmista palveluista, innovaatioista, teknologiakehityksestä, jotka syntyvät siitä, kun eri tuottajat kirittävät toisiaan. Tästä on aina kysymys — ei siitä, että nämä sulkevat toisiaan pois, ne täydentävät.

Se, että me saamme aidosti digitalisaatiota ja palveluita aikaiseksi, ilman muuta tarkoittaa sitä, että me tarvitsemme hyvät laajakaistayhteydet. Tätä varten me olemme tehneet laajan panostuksen laajakaistaohjelmaan, jollaista tehdään yhteistyössä ja kumppanuusohjelmassa eri teleoperaattoreiden kanssa, mutta tämän lisäksi edistämme myös mobiilin laajempaa käyttöönottoa, ja Suomi onkin Euroopassa yksi ensimmäisistä maista, joka on mahdollistanut 700 megahertsin taajuuden käyttöönoton mobiilia varten. Nämä kaikki toimenpiteet pyrkivät siihen, että me pystymme aidosti huolehtimaan paremmista yhteyksistä Suomessa.

Liikenneverkkoselvitys tavoittelee sitä, että meillä olisi tulevaisuudessa kestävä rahoitusta infralle. Se tarkoittaa toivottavasti myöskin sitä, että sitä olisi vielä käytettävissä myös tällä hallituskaudella. Se tarkoittaa myöskin sitä, että me pystymme paremmin huomioimaan EU-rahoitusta ja siihen liittyviä keinoja. Eli kaiken kaikkiaan toivon eduskunnalta avointa suhtautumista liikenneverkkoselvitykseen ja sen käsittelyyn, kun sen aika on.

Tässä vaiheessa kiitän tästä keskustelusta, saamastani palautteesta ja siihen liittyvistä evästyksistä, ja kiitos myöskin tästä vuodesta täällä eduskunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 15.27.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 21.18.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta 31.

21.19 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyväkuntoiset liikenneväylät ovat meidän kaikkien suomalaisten jokapäiväisen turvallisen liikkumisen kannalta erittäin tärkeitä. Siksi ne pidettävä kunnossa. Valitettavasti tuo rakennettu ja paljon käytettävä kan-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sallisomaisuutemme on päässyt melko huonoon kuntoon viime vuosina, ja väyläverkotomme korjausvelaksi onkin arvioitu jo 2,5 miljardia.

Nyt tällä hallituskaudella on tehty erittäin merkittävä suunnanmuutos teiden ja ratojen kuntoon laittamiseksi. Iso linjamuutos on, että nyt panostetaan perusväylänpitoon aiempaa huomattavasti enemmän. Väylistämme jatkuvasti kasvaneen korjausvelan pysäyttämiseksi ja teiden saamiseksi parempikuntoisiksi tehdään nyt miljardiluokan satsauksia. Jo päätetyt noin 300 liikenneväylähanketta tuovat työtä ja toimeentuloa koko Suomeen parantaen samalla myös liikenneturvallisuutta huomattavasti. Myöskin pienillä hankkeilla voidaan parantaa meidän jokapäiväistä liikkumistamme. Näiden 300 liikenneväylähankkeen lisäksi valtiovarainvaliokunta vielä lisäsi budjettiin yhdeksän uutta eri puolilla Suomea olevaa niin sanottua jakovarahanketta yhteensä 6 miljoonalla eurolla.

Huomionarvoista on myös yksityisteiden peruskorjauksiin tuleva 13 miljoonan euron vuosittainen määräraha vuosille 2017—2019. Yksityistiet ovatkin tärkeitä paitsi tiehoitokuntien osakkaille myös elinkeinoelämän, etenkin biotalouden kannalta, ja niitä yksityisteitä on Suomessa erittäin paljon, ja niitä kaikki suomalaiset käyttävät johonkin vuodenaikaan.

Vaikka ensi vuonna tehdään paljon tiehankkeita, niin paljon tehtävää jää tuleville vuosillekin. Koko Suomessa, ympäri Suomea on paljon parannettavia kohteita. Niitä riittää kyllä joka sektorille, jokaiseen maakuntaan, ja niiden kiireellisten joukossa on myös vaikkapa omasta maakunnastani valtatie 13 Myttiömäen kohta siellä Savitaipaleella, jossa on jatkuvasti käynyt isoja, pahoja raskaan liikenteen ja henkilöliikenteen kolareita.

Uusia isoja liikenneväylähankkeitaakin aloitetaan myös ensi vuonna, mutta tosiasia on, että normaalin budjettirahoituksen kautta suuriin hankkeisiin on yhä vaikeampi saada riittävää rahoitusta. Siksi Liikenneverkko Oy:n selvitys on tarpeen tehdä erittäin nopeasti, ja viimeistään kevään kehysriihessä siihen tulee saada päätös asiasta, edetäänkö siinä.

Uusia liikenneväyläinvestointeja käynnistetään noin 700 miljoonalla eurolla maakuntiin ja pääkaupunkiseudulle. Valtatie 4 Oulu—Kemi, valtatie 5 Mikkeli—Juva, valtatie 12 Lahden eteläinen kehätie ja kaksoisraide välillä Luumäki—Imatra aina Venäjän rajalle asti ovat todella tärkeitä liikenneturvallisuutta ja elinkeinoelämän tarpeita palvelevia hankkeita, nuo kaikki hankkeet. Raide-Jokeri taas mahdollistaa asuinalueiden kehittämistä pääkaupunkiseudulla. Se on myös tärkeä siitä syystä, että juuri täällä pääkaupunkiseudulla asuinrakentamisen alueista on pulaa, ja niitä toivotaan vietävän eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Suomeen tarvitaan pitkäjänteistä, yli vaalikausien ulottuvaa liikenneväyläsuunnittelua ja toteutusta. Tähän selvittelyyn Liikenneverkko Oy on yksi erittäin kannatettava ratkaisu. Pitkäjänteisessä suunnittelussa tulee myös huomioida, miten nyt päätetyt ja rakennettavat tiehankkeet mahdollisesti muuttavat etenkin raskaan liikenteen kulkureittiä. Tämä tulee ottaa huomioon muun muassa Kaakkois-Suomessa, kun valtatie 7 Vaalimaan rajanylityspaikalle valmistuu. Tällöin todennäköisesti liikenne tulee siirtymään Lappeenranta—Vaalimaa-väliselle Vaalimaantielle ja siellä etenkin raskas liikenne lisääntyy ja peruskorjaus tulee ajankohtaiseksi hyvinkin pian.

21.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka on juuri se pääluokka, joka on herättänyt kautta aikain tässä salissa suuria tunteita. En nykyisessä budjetissa huomaa sitä kuuluisaa Lehmänselkätien kunnostamista, mutta uskon kuitenkin vakaasti, että niin monessa budjettiesityksessä kun se oli mukana, se on nyt sitten jo laitettu kuntoon ja jäänyt näin ollen historian sivuille pölyttymään.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Arvoisa puhemies! Iloitsen siitä, että jakovaralisäyksistä, joita oli 6 miljoonaa euroa, niiltä osin Pohjois-Karjalaan saatiin tämä Kontiolahden taajaman kohdalla oleva kevyen liikenteen väyläasia kuntoon, koska Kuutostie sivuaa Kontiolahden taajamaa ja siinä on semmoinen vaaran paikka, paljon liikennettä ja paljon ihmisiä liikkeellä, kevyttä liikennettä. Niiden erottaminen toisistaan on nyt sitten saanut hyvän ratkaisun, ja iloitsen tästä pienestä määrärahasta. Vaikka sillä ei maailmaa rakenneta, niin se on kuitenkin paikallisten ihmisten kannalta äärimmäisen tärkeä.

Se, mikä tässä liikenne- ja viestintäministeriön pääluokassa herättää suurta iloa, on se, että tämä hoitovaje, joka Suomen perustieverkolle ja perusradanpidolle on syntynyt vuosikymmenten aikana, joka on arvoltaan noin 2,4 miljardia euroa — voi sanoa vähän äidin-kieltään mukaillen, että se on niin sanottu laiskanlaksy, eli on 2,4 miljardilla eurolla jääty jälkeen suunnitelluista hoitotarpeista ja nyt se sitten ruvetaan pikkuhiljaa korjaamaan. Tämä hallitus tekee nyt sitten selkeän askeleen kohti sitä tilannetta, jossa pystytään nämä hoitovelat peittämään. 600 miljoonaa plus 364 miljoonaa eli yhteensä 964 miljoonaa euroa tällä vaalikaudella käytetään väyläpolitiikkaan niin, että saadaan perustienpitoa ja väylänpitoa kuntoon.

Alemman tieverkon kunto on ollut viime vuosina todella kurja, ja nämä lämpimät talvet, jolloin vettä sataa keskellä talveakin, ovat aiheuttaneet sen, että monella monella tiellä on nyt tilanne, että liikennöinti on erittäin heikkoa, autot särkyvät ja raskaan liikenteen kulkeminen on joskus suorastaan mahdotonta. Perusväylänpitoon saadut rahat tulevat todella tarpeeseen, ja nyt on juuri oikea hetki tehdä perusväylänpidon korjauksia, koska öljyn maailmanmarkkinahinta on alhaalla ja se tietää sitä, että bitumin, asfaltin välttämättömän raaka-aineen, hinta on myös alhaalla, ja se avaa myös mahdollisuuden siihen, että saadaan yhä enemmän kilometrejä korjattua ja uusia tienpintoja valmiiksi myös itäisessä Suomessa, pohjoisessa ja Kainuussa. Pitää muistaa, että niillä metsäisillä alueilla näitä teitä tarvitaan yhä enemmän, koska puukauppa lisääntyy, puunkäyttö lisääntyy, ja se tarkoittaa sitä, että meidän on saatava väylät kuntoon.

Liikennepoliittisessa selonteossa aikanaan on käsitelty näitä asioita ja luvattu sen kymmenen kertaa, että perusväylänpidosta pidetään huoli. Valitettavasti ne lupaukset ovat valuneet hiekkaan, mutta nyt se sitten tapahtuu. Tästä pitää kyllä liikenneministeri Anne Berneriä kiittää siitä, että hän on määrätietoisesti tätä asiaa ajanut eteenpäin. Hallitusneuvotteluissa vaalien jälkeen tämä saatiin kirjattua hallitusohjelmaan ja nyt sitä toteutetaan. Tästä on tullut maakunnista hyvää palautetta, ja samalla tiellä pitää jatkaa.

On syytä kuitenkin muistaa, että perusväylänpidon ja radanpidon korjausraha peittävät karkeasti sanottuna vasta noin yhden kolmasosan siitä korjaustarpeesta, mikä meillä Suomen maanteilla ja rautateilla on, vain yhden kolmasosan. Se kaksi kolmasosaa pitää vielä seuraavien vaalikausien aikana kuroa umpeen. Se tarkoittaa sitä, että isoille infrahankkeille me joudumme tekemään uusia rahoituskeinoja, keksimään uusia mahdollisuuksia, joilla rahoitetaan näitä isoja hankkeita, ja sitten tietenkin että pidämme huolen siitä, että valtiontalouden perustaa vahvistetaan, verotuloja saadaan lisää, työllisyys paranee ja sitä kautta voimme luoda uutta perusväylänpitorahaa ja myös isompia infrahankkeita toteuttaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean vielä sen, että kun Sipilän hallitusohjelma on lähtenyt toimimaan ja on selkeästi tapahtunut muutoksia — virallisestikin voidaan sanoa, että laman selkä on taitettu ja päätöksiä syntyy, joiden mukaan Suomea nostetaan laman suosta — niin väylänpidon osalta tämä on se ilmiö, se asia, joka pitää meidän hoitaa jatkossa kun-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

toon vieläkin paremmin, eikä saada unohtaa asiaa sitten, kun talous on vieläkin paremmassa kasvussa, niin että perusväylänpito unohtuu.

Kuitenkin kaikesta tästä hyvästä esityksestä huolimatta täältä yksi asia mielestäni puuttuu ja se on sisävesiliikenteen kehittäminen. Siitä olen hyvin pettynyt, että sitä ei ole nostettu isoksi, merkittäväksi asiaksi. Toivon mukaan liikennekaareissa asia huomioidaan paljon suuremmalla äänenpainolla, koska meillä Suomessa on maailman parhaat sisävesiverkostot, jotka tarjoavat aivan loistavan mahdollisuuden kuljettaa tavaroita edullisesti. Meillä on jo toimiva kanavaverkko Venäjän kautta Suomenlahdelle, (Puhemies koputtaa) mutta toivoisin, että jonain päivänä rakennettaisiin oma Kymijoen kanava. Se olisi kansantaloudellisesti yksi viisaimpia investointeja, mitä Suomi voi historiassaan tehdä.

21.30 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä moneen otteeseen edellisissäkin puheenvuoroissa tullut perustienpidon lähes miljardin euron paketti on erittäin merkittävä asia paitsi kotimaisen elvyttävän talouspolitiikan takia myös sen takia, että ihmiset todellakin kauttaaltaan nyt saavat pitkään puhuttuja liikennehankkeita liikkeelle, ja niitä on tullut läpi Suomen. Etenkin pohjoisen edustajana olen erityisen kiitollinen niistä hankkeista, mitä myös sinne pohjoiseen on tullut, ja on mukava kuulla kollegojen puheista, että niitä hankkeita on kyllä kauttaaltaan eri seuduilla tätä maata.

Ajattelin aloittaa oman puheenvuoroni käymällä läpi hieman energia- ja ilmastoasioita liittyen liikennepuoleen, koska liikennesektori on yksi niistä suurimmista osa-alueista, joilla täytyy nyt päästöjä pystyä vähentämään, että me pystymme vastaamaan niihin ilmastotavoitteisiin ja päästötavoitteisiin, joita meillekin on asetettu. Ne ovat erittäin kunnianhimoisia tavoitteita, mutta uskon kyllä, että suomalaisella kekseliäisyydellä ja korkealla osaamisella ja innovaatioilla me pystymme tekemään sen muutoksen myös liikenteessä kohti sitä hiilineutraalia yhteiskuntaa.

Ensinnäkin on aivan pakko sanoa, että kyllähän se biopolttoaineiden sekoitevelvoitteen kolminkertaistaminen 30 prosenttiin on äärimmäisen kunnianhimoinen tavoite. Se ei ole mitenkään ainutlaatuinen asia: jos puhutaan eurooppalaisessa mittakaavassa, lähemmäs 30 maalla on olemassa jonkinlainen sekoitevelvoite, se oli osana EU:n energian talvipakettia, Pohjoismaiden kanssa neuvotellaan sekoitevelvoitteesta, ja olisi erittäin tärkeää, että me saisimme myös pohjoismaiset markkinat tälle luotua. On arvioitu, että jopa viisi kuusi tällaista isoa biojalostamohanketta yksistään tällä Suomen biopolttoaineen sekoitevelvoitteella olisi mahdollista syntyä. Lisäksi onkin tärkeää muistaa, että kun metsäpohjaisista materiaaleista jalostetaan biopolttoainetta, niin ei sinne suinkaan mitään tukkipuuta laiteta, vaan se on kaikkea sitä sahanpurua ja mustalipeää ja muuta kuorta, mitä jäisi käyttämättä joka tapauksessa ja ne päästäisivät päästöjä joka tapauksessa. On totta kai tärkeää ja järkevää, että se hyödynnetään sitten loppuun asti.

Suomi voi varmasti olla edelläkävijä monessa suhteessa siinä, miten me pääsemme meidän päästöistämme eroon ja miten minimoimme niitä. Ensimmäistä kertaa konkreettisia panostuksia tulee tämän hallituksen toimesta myös sähköautoiluun. Siitä on puhuttu varmasti vuosikausia, Norja on tehnyt toimenpiteitä jo vuosikymmeniä, mutta tämä hallitus on ensimmäinen, joka laittaa 100 miljoonaa euroa sähköautoilun edistämiseen. Biokaasuautojen autokannan saaminen Suomeen. Jakeluverkostot varmasti tulevat syntymään osin myös markkinaehtoisesti.

Liikennepuolella on muutenkin erittäin kunnianhimoisia ja mittavia asioita ja hankkeita tulossa. Nyt kun valmistellaan myös postilain uudistusta ja liikennekaarta, on erittäin tär-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

keää, että ensi vuonna pidetään kiinni siitä katsantokannasta, mikä ministerilläkin on ollut. Itse asiassa haja-asutusalueilla täytyisi palveluiden nyt pystyä paranemaan, koska tähän saakkahan tilanne on ollut se, että valitettavasti sieltä on koko ajan säästetty ja säästetty. Semmoisella perinteisellä toimintatavalla se ei enää tule tapahtumaan, mutta kun me saamme uutta yritteliäisyyttä luotua ja normeja purettua, niin varmasti esimerkiksi joukkoliikennettä pystytään osittain myös palauttamaan maaseudulle.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun haluaisin vielä sanoa muutaman sanan koilliskaapelilihankkeesta, mikä on meille erittäin merkittävä koko kansakunnan kannalta, arktisen alueen kannalta, Pohjois-Euroopan kannalta. On merkittävää, että kun Suomesta ensi vuonna tulee Arktisen neuvoston puheenjohtaja, me tätä asiaa kovasti koetamme edistää, ja oli positiivista, että viikko sitten, kun pääministeri ja vastuuministerit tapasivat Venäjän pääministerin, niin sieltäkin tälle asialle näytettiin vihreää valoa. Kysymys on kuitenkin tulevaisuuden investoinnista, siitä miten kaikkea mahdollista teknologista dataa, tietoa pystyisi siirtymään nopeasti mannerten välillä. Jos joku pelkää, että siihen liittyy joku turvallisuusriski, niin se on kyllä se, että joku käy sen kaapelin ihan fyysisesti katkaisemassa. Että se on se riski.

Vielä lopuksi haluan päättää siihen, että kyllä meidän lentoliikenneverkostomme, lentokenttäverkostomme on aivan perustavanlaatuinen kysymys meidän maakunnillemme, ja toivottavasti jossain vaiheessa saadaan vielä enemmän suoria kansainvälisiä yhteyksiä. Onhan se aika järjetöntä, että tällä hetkellä Helsingistä Ivaloon lentolipun hinta on suunnilleen sama kuin Helsingistä New Yorkiin.

21.35 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Liikennejaostossa oli miellyttävä työskennellä tänä syksynä, kun hallituksen esitys tältä osin oli hyvin myönteinen, voi sanoa, että jopa historiallinen. Suurin kiitoksen aihe on varmaankin tämä korjausvelan lopultakin alkava lyhentäminen 964 miljoonalla eurolla lähivuosina: ensi vuonna 304 miljoonaa, seuraavana 435 miljoonaa ja vuonna 19 sitten 90 miljoonaa euroa. Ihan hyviä summia.

Jaostossa pohdittiin erityisesti vuoden 18 tilannetta siltä osin, että silloin on melkoinen kysyntä maanrakennusalan yrityksillä, kun tämä suurin potti korjausvelasta tulee käyttöön ja samanaikaisesti näitä suuria kehittämishankkeita on käynnissä. Voi käydä niin, että maanrakennusosalalla tapahtuu jopa ylikuumenemista ja työvoiman saatavuuden suhteen voi olla ongelmia, mikä sitten saattaisi nostaa kustannuksia ja vaikeuttaa töiden etenemistä. Toisaalta sitten vuonna 19 korjausvelan määrä putoaa 90 miljoonaan, mikä on aika iso pudotus vuodesta 18. Toki nämä ovat siirtomäärärahoja ja voidaan käyttää useamman vuoden aikana, mutta kuitenkin. Sitten vuoden 19 jälkeen, jos seuraava hallitus ei ole yhtä viisas kuin nykyinen hallitus, voi tapahtua romahdus. Tähän pitää nyt jo varautua ministeriössä ja Liikennevirastossa, jotta näin ei pääse tapahtumaan.

Kuitenkin on hyvin positiivista se, että korjausvelkaa lyhennetään. Pidemmällä aikavälillä tarvitaan lisäpanostuksia, niin kuin totesin. 2,5 miljardin suuruinen korjausvelka on tavattoman iso, eli se on se määrä euroja, joka tarvittaisiin väylien saattamiseksi nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon. On myös arvioitu, että korjausvelan määrä kasvaa noin 100 miljoonaa euroa vuodessa, eli esimerkiksi viime vaalikaudella se kasvoi noin 400 miljoonaa euroa. Jotta korjausvelka ei käänny myöhemmin uudelleen kasvuun, on välttämätöntä huolehtia siitä, että rahoitus on mahdollisimman tasaista ja pitkäjänteistä. Vakaa rahoitus-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

taso tukee osaltaan myös maanrakennusalan toimintaa ja pitkäjänteisiä investointeja — näin todetaan mietinnössä, ja siinä on tärkeitä huomioita.

Arvoisa puhemies! Jaosto lisäsi näitä pieniä hankkeita 5 950 000 euron määrän: Eura, Haapavesi, Kihniö, Kontiolahti, Loimaa, Raahe, Siilinjärvi, Uurainen, Vimpeli — pienehköjä hankkeita mutta paikallisesti erittäin tärkeitä sekä liikenteen sujuvuuden että turvallisuuden kannalta. Esimerkiksi tuo Loimaan peuraonnettomuuskohta on tavattoman tärkeä. Peuraonnettomuuksissa ja hirvionnettomuuksissa menetetään tavattoman paljon taloudellisia arvoja ja lisäksi sitten myös ihmisille tulee paljon ongelmia, sairastuvuutta ja muuta vastaavaa.

Herra puhemies! Keski-Suomen osalta ei nyt ihan tyytyväisyyttä voi hyrräillä. Täällä ei ole suuria hankkeita maakuntaamme. Esimerkiksi Vaajakoskella kulkee Nelostie, Ysitie, 13-tie ja 23-tie samasta kapeasta sillan kohdasta, ja siinä on valtavat ruuhkat, valtava liikennepaine. Se on tänä päivänä siirtynyt etelästä siihen asti, ja siinä tarvittaisiin parannusvaroja mahdollisimman pian. Toinen, ehkä vieläkin tärkeämpi on Jyväskylän ja Äänekosken välinen tieyhteys, joka ei ole siinä kunnossa, missä pitäisi olla, kun uusi hanke siellä toteutuu. Ratapuolella Orivesi—Jämsä (Puhemies koputtaa) on sellainen, mihin tarvittaisiin kiireesti kaksoisraide.

21.41 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka on ainoa, jota hallitus tässä budjetissa selvästi painottaa. Liikenneväylien korjausvelkaa lyhennetään ja uusiin liikenneväyliin investoidaan. Erityisesti vihreät arvostavat valtion osallistumista Tampereen ja pääkaupunkiseudun uusien pikaraitioteiden vaatimiin investointeihin. Ne edistävät kestävästä liikenne-, yhdyskuntarakenne- ja ilmastopolitiikkaa. Kiitos siitä.

Kiitokset eivät kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö parantamisen varaa vielä olisi. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa painotetaan rataverkon kehittämistä ja ylläpitoa merkittävästi hallituksen esitystä enemmän. Junaliikenteen kilpailukyky on kärsinyt viime vuosina ratojen heikosta kunnosta: aikataulut eivät ole pitäneet, eivätkä hinnat ole olleet kilpailukykyisiä. Ilmastopäästöjen vähentäminen edellyttää kuitenkin liikenteen siirtämistä kumipyöriltä ja lyhyiltä lentoreiteiltä rautapyörille. Siksi junaliikenteen on oltava kilpailukykyinen vaihtoehto, siksi rataverkkoa on jatkuvasti kehitettävä. Tästä syystä vihreät esittävät vaihtoehtobudjetissaan 57 miljoonaa euroa hallitusta enemmän eri ratahankkeisiin sekä 15 miljoonaa euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta puhuttaessa keskitytään helposti liikenteeseen. Sen sijaan ministeriön toinen vastuualue, viestintä, unohtuu helposti. Esimerkiksi laajakaistaverkko on yhtä tärkeää perusinfrastruktuuria kuin tieverkkin. Silti etenkin nopean valokuituverkon rakentaminen on edennyt turhauttavan hitaasti. Me unohdamme helposti, että nopeat internetyhteydet ovat välttämättömiä esimerkiksi maatalous- ja matkailuyrityksille. Matkailijat haluavat päästä verkkoon, ja lypsyrobotit tarvitsevat uusia tietoturvapäivityksiään. Metsässä möyriävä harvesterikin on jatkuvasti internetyhteydessä.

Valokuitu ja nopea langaton laajakaista eivät sulje toisiaan pois, päinvastoin ne täydentävät toisiaan, ne riippuvat toisistaan. Nopean langattoman laajakaistan tukiasemat tarvitsevat nimenomaan valokuituyhteyden, jotta tukiaseman ja verkon välille ei muodostuisi pullonkaulaa. Olisinkin olettanut nimenomaan keskustavetoisen hallituksen ottaneen haja-alueiden valokuituyhteydet erityiseen suojelukseensa. Tosin kyllä taajamienkin yhteyksis-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sä riittää vielä tekemistä: lähiöiden vanhat kuparin varaan rakennetut laajakaistaverkot eivät yksinkertaisesti selviä nykypäivän kuormituksesta. Suomalaisesta laajakaistasta onkin jotenkin onnistuttava kehittämään kansallinen hanke, johon sekä valtiovalta, yritykset että kunnat sitoutuvat.

Arvoisa puhemies! Suomi digitalisoituu nopeasti, niin nopeasti, että turvallisuus unohdetaan helposti. Viestintävirasto, etenkin sen Cert-toiminto, on paljon vartijana valvoessaan suomalaisten tietoverkkojen turvallisuutta. Sen käytettävissä olevat resurssit ovat kuitenkin säällittävän pienet verrattuna tehtävän vaativuuteen ja merkitykseen suomalaiselle yhteiskunnalle. Vasta äskettäin Suomen verkkovalvontaan saatiin edes 24/7-päivystys. Siihen asti emme voineet tehdä muuta kuin pyytää hyökkääjää palaamaan asiaan virka-aikana. Päivystyksen vaatima panostus oli pienempi kuin mitä Helsingin kaupunki käyttää vuosittain kanien torjuntaan. Pakko kysyä: Onko tämä teidän mielestänne oikea tärkeysjärjestys? Oletteko koskaan tulleet ajatelleeksi, kuinka riippuvaisia me jo nyt olemme tietoverkkojen häiriöttömästä toiminnasta? Jos yhteydet katkeavat, pian katkeaa myös sähkö, vesi ja ruokahuolto.

Hybridiuhkien yleistyessä ja esineiden verkon kehittyessä Viestintäviraston Cert-yksikön merkitys vain korostuu. Meidän on kyettävä turvaamaan suomalaisten tietoverkkojen toiminta — suomalaisen yhteiskunnan toiminta — myös erilaisissa poikkeusoloissa. Muuten meille käy kuin ukrainalaisille viime jouluna, jolloin valtiotason kyberhyökkäys vei sähköt noin 230 000 ukrainalaiselta taloudelta kesken talvipakkasten. Suomalaisten tietoverkkojen toiminnan turvaaminen edellyttää resursseja, jotka voivat tuntua suurilta, mutta ei palokuntiakaan mitoiteta rauhallisten öiden vaan vakavien häiriö- ja hätätilanteiden mukaan. Cert on suomalaisen tietoyhteiskunnan palokunta, se pitäisi resursoida sen mukaan. Kun tilanne on päällä, osaavaa henkilökuntaa on turha lähteä etsimään.

Tietoturva on kriittistä myös liikenteen tulevaisuudelle. Liikenteen automaatio etenee nopeasti, robottiautot tulevat jo ensi vaalikaudella myös Suomen teille. Robottibussit kulkevat jo viime kesänä Espoossa, Tampereella ja Helsingissä. Robottiautot ja liikenteen palvelullistuminen, se paljon puhuttu MaaS, on otettava huomioon jo nyt kaikissa liikenteen lainsäädännössä sekä kaikissa liikenneinvestoinneissa.

21.47 Thomas Blomqvist r: Värderade herr talman! I ett land som Finland med långa avstånd och en exportberoende industri är vägnätet en avgörande faktor för en välmående ekonomi. Satsningar på infrastruktur är i allra högsta grad också investeringar i det finska näringslivet och borde alltid ses ur ett tvärsektoriellt och övergripande perspektiv.

Arvoisa puhemies! Korjausvelan vähentäminen on yksi hallituksen painopisteitä, joihin kohdistetaan lisärahoitusta. Siitä olen tietysti iloinen. Lisäpanostukset ovat kuitenkin riittämättömiä, ja korjausvelan lisääntymistä ei saada taantumaan tulevana vuonna eikä tällä kaudella, vaan huonokuntoisten teiden, siltojen ja junaratojen määrä kasvaa edelleen. Siksi olen jättänyt viisi talousarvioaloitetta liikenneväylien määrärahojen lisäämiseksi.

Haluan painottaa myös liikenneturvallisuutta edistävien hankkeiden tärkeyttä. Kevyen liikenteen väylien rakentaminen on tehokas tapa parantaa jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta liikenteessä. Samaan aikaan kevyen liikenteen väylät lisäävät mahdollisuuksia liikuntaan ja virkistykseen. On selvítettävä, miten voisi helpommin ja kustannustehokkaammin rakentaa kevyen liikenteen väyliä. Niidenhän tarvitsee kestää ainoastaan kevyttä liikennettä.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Ärade herr talman! Som jag nämnde tidigare är ett fungerande nätverk av vägar och järnvägar som underlättar människors vardag en grundläggande förutsättning för att företag ska kunna verka, handeln och exporten kunna löpa. Ett projekt som skulle ge samhällsekonomisk nytta är elektrifieringen av Hangö—Hyvinge-banan. För Hangö hamn skulle det här vara en livsviktig investering, en investering som skulle föra med sig positiva effekter för hela regionen och för vår export. Jag hoppas att regeringen tar i tu med det här projektet senast i nästa års budget.

En annan nödvändig investering är fortsättning på grundförbättrandet av kustbanan mellan Åbo och Helsingfors. Jag vill understryka att förbättringar i den befintliga infrastrukturen, i det här fallet alltså kustbanan, är det vi ska göra. Det är också helt i enlighet med tidigare linjedragningar, bland annat i den senaste trafikpolitiska redogörelsen och i den senaste parlamentariska arbetsgruppens utredningar där man konstaterar att vi ska satsa på den befintliga infrastrukturen i stället för att bygga nytt. Därför anser jag att de pengar som nu reserverats för planering av en ny spårförbindelse mellan Salo, Lojo och Esbo i stället ska användas för att grundförbättra kustbanan.

Arvoisa puhemies! Liikennekaari on osa hallituksen kärkihanketta, jossa rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristöä. Liikennekaarella on tarkoitus edistää uuden teknologian, digitalisoinnin ja uusien liikennetoimintakonseptien käyttöönottoa. On hyvä, että hallitus panostaa digitalisoinnin tuomiin mahdollisuuksiin ja näin haluaa luoda edellytyksiä kasvulle.

Olen kuitenkin huolissani valokuitu- ja kaapeliverkon kattavuudesta. Liikenne- ja viestintävaliokunta on talousarviolausunnossaan todennut, että määrärahoja on käyttämättä 25,2 miljoonaa euroa. Valitettavasti menettelyt ovat osoittautuneet monimutkaisiksi ja hankaliksi. Valtioneuvoston vuonna 2008 asettamaa tavoitetta valokuitu- ja kaapeliverkon kattavuudesta ei ole saavutettu, ja verkkojen rakentamisen vauhdittamiseen tulee sen takia edelleen etsiä tehokkaita keinoja.

Värderade herr talman! Kommunikationsministeriet försöker säkra förbindelserna i skärgården genom tjänster som fungerar på marknadens villkor. I det planerade försöket som skulle inledas i april 2017 tänker man sig införa passageraravgifter på försök gällande förbindelsebåtarna i Skärgårdshavet och Finska viken. Avgifterna, så som de nu föreslås, skulle betyda en ny och tung kostnad för speciellt skärgårdsföretagare och fast bosatta i skärgården. Utkastet till förordning om skärgårdstrafiken skulle medföra att i skärgården för tillfället verkande företagare skulle åläggas en tilläggskostnad på flere tiotusentals euro. Enligt skärgårdslagen bör statsmakten bland annat sörja för att skärgårdens fasta befolkning har tillgång till trafik- och transportservice som är smidig, avgiftsfri eller prismässigt skälig. Redan det här, men också de utlåtanden man fått bör leda till att ministern beaktar och ändrar sitt utkast till förordning.

21.52 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus, missä viipyy Infra Oy? Meillä on tämä suuri korjausvelka, jota ei pystytä oikein hyvin kuromaan kiinni, koska uutta syntyy koko ajan erityisesti ratojen, teiden ja siltojen osalta. Moni oli hallitusneuvottelujen aikana innoissaan siitä, että keskusteluissa oli Infra Oy, jolla voitaisiin nopeutetussa tahdissa tuottaa työtä ympäri maata ja samalla saada nämä korjausvelat kuntoon tietyllä aikajaksolla ja sitten myös elinkeinoelämän pyörät paremmin pyörimään.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Suomessa on rataverkko, jossa isojen kaupunkien väliset rataosuudet ovat varsin kohtalaisessa kunnossa. Näiden ratojen varrelle on syntynyt elävää taajamaa ja pieniä kaupunkeja. Tällainen hyvä esimerkki on Uudellamaalla oleva Siuntio. Siellä asuu iloinen yhteisö, joka on rakentunut raiteiden ympärille. Nyt tämä pieni iloisten veikkojen yhteisö on elämänsä suurimmassa kriisissä, kun hallitus on lakkauttanut junien pysähtymisen lähes kokonaan siellä olevalla asemalla. Koko alueen kehittäminen on lamaanut, asuntojen hinnat laskevat, tulevaisuuskuva on synkkä. Tekee mieli ja on oikeinkin kysyä: minkälaisista alue- ja elinkeinopolitiikkaa tämä on, että kun on jo raiteet, niin kun ei muuta keksitä, niin sitten eivät enää junat pysähdy siellä, missä niiden pitäisi pysähtyä? Samanlainen tilanne on syntynyt Hämeenlinnassa: yli 70 000 asukkaan keskusta-alue, ja siellä junat eivät pysähdy. Tämä on nyt hallituskumppaneille täällä — entisille, (Puhemies koputtaa) tuleville — aito kysymys: miten aiotte korjata tämän tilanteen?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, emme avaa tästä mitään laajempaa debattia, mutta annan vastauspuheenvuorot edustajille Kankaanniemi ja Torniainen, ja sen jälkeen debatin käynnistäjä Laukkaselle halutessaan. — Edustaja Kankaanniemi.

21.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan mietinnön alussa mainitaan, että liikenneverkkohanke eli Live Oy on valmistelussa tai selvityksen kohteena. Kun edustaja Laukkanen kysyi, että missä viipyy Infra Oy, niin tämä Live-nimellä nyt esillä oleva hanke on kyllä valmistelussa, mutta tällaisen ison hankkeen valmistelu ei tapahdu ihan noin hetkessä, ja voi sanoa, että hallitus on hyvinkin asiassa hereillä ja vie sitä eteenpäin. Se tulee keväällä mietittäväksi, perustetaanko se vai ei, mutta aina tällaisen budjetin ulkopuolisen rahoituksen tai yhtiön perustaminen on hankala asia ja monimutkainen asia, mutta toivon mukaan se saadaan ensi keväänä liikkeelle, että se olisi jo vuoden 18 alusta käynnissä.

21.55 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laukkanen tiedusteli hallitukselta, missä viipyy Infra Oy. (Eduskunnasta: Missä se ministerikin on?) Kuten olemme tänään myöskin ministeri Bernerin suulla kuulleet, niin Liikenneverkko Oy on selvityksessä, selvitetään sen toteuttamismahdollisuuksia, miten se toimisi, miten se pystyisi myöskin rahoittamaan, miten suuria uusia liikenneväylähankkeita. Siis Liikenneverkko Oy on aivan sama kuin Infra Oy, sillä nimellä se on. Rakkaalla lapsella on monta nimeä monta kertaa. Nyt se on Liikenneverkko Oy, jota selvitetään, ja kuten ministeri Berner on kertonut, niin kevään kehysriihessä todennäköisesti päätetään, edetäänkö siinä asiassa, ja itse vilpittömästi toivon, että siinä asiassa edetään ja Liikenneverkko Oy saadaan toteutukseen. Se on edellytys meille Suomessa, että me voimme toteuttaa (Puhemies koputtaa) suuria, isoja liikenneväylähankkeita. Normaalin budjettirahoituksen kautta me emme enää pysty kovin montaa hanketta vuodessa toteuttamaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vastauspuheenvuoro edustajille Östman ja Laukkanen, ja sen jälkeen puhujalistaan.

21.57 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, lyhyesti vain. — Katson ja ihmettelen hiukan sitä, miksi tätä hanketta vielä selvitetään, koska jo vuonna 2011 keskusta oli julkaissut tällaisen suunnitelman, että Infra Oy mahdollistaa joustavan

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

tavan toteuttaa hankkeita, että kyllähän tässä on ollut todella paljon aikaa selvittää asioita — kunhan tämä nyt ei joudu sitten selvitystilaan. (Naurua)

21.57 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erinomaisia vastauksia, kiitos näistä, ja ne kovasti tyydyttävät. Tosiaan, niin kuin tässä edustaja Östman sanoi, tämä on aika pitkään ollut vireillä, ja sen takia halusin ihan painokkaasti kysyä: onko se tulossa, ja mitä sille on tapahtumassa? Kiitos näistä selvityksistä. Jäämme odottamaan tätä hyvää tulosta tästä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten palaamme puhujalistaan. — Edustaja Viljanen.

21.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on saanut monissa asioissa niin sanotusti siivota edeltäjänsä jälkiä, ja liikennepolitiikassakin on se tilanne. Tätä työtä tehdään nyt mahdollisimman nopeasti ministeri Bernerin määrätietoisella johdolla. Yksi osoitus tästä työstä tulevaisuutta varten on aiempien vuosien aikana syntyneen niin sanotun korjausvelan lyhentäminen. Teiden ylläpitoon on aiemmin myönnetty liian vähän varoja, ja siksi väylämme ovat kuluneet yli 2,5 miljardin euron arvosta enemmän kuin niitä on korjattu ja uudistettu. Tämä korjausvelan ongelma ei varmasti ole yhdellekään edustajalle täällä vieras, siksi kattavasti liian heikosta ylläpidosta kärsineitä väyliä on ympäri maamme. Nyt tämän korjausvelan syntymistä hidastetaan, ja mikä tärkeintä, velkaa lyhennetään tämän vaalikauden aikana yhteensä 964 miljoonalla eurolla. Olen erittäin tyytyväinen, että valtaväylien lisäksi myös yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen myönnettäviä varoja korotetaan 10 miljoonalla eurolla. Korotus ei saata yksityisteille osoitettavia varoja vielä oikealle tasolle, mutta nyt tehty korotus on siksi huomattava ja määrärahojen kehityksen suunta on ehdottoman oikea.

21.59 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Tähän pääluokkaan kuuluu myös Yleisradion rahoitus, ja odotamme todellakin kiihkeästi kevättä, jotta saamme Yleisradion rahoituksen kehityksen ulkopuolelle, koska se rauhoittaisi tilannetta Ylessä.

Silloin kun Yle-laki tehtiin, tarkoitus oli se, että Yleisradio saisi toimia rauhassa ja harjoittaa lehdistönvapautta ja objektiivista tiedonvälitystä, mutta toisin on käynyt. Ensinnäkin indeksikorotusten poistaminen Yleisradion osalta on tarkoittanut sitä, että väkeä on pitänyt vähentää, ja muun muassa tällä hetkellä on yt-neuvottelut koskien 147:ää ihmistä, ja se vaikuttaa aika huonolta asialta.

Vielä huolestuttavampi asia kuin kehykset, vielä huolestuttavampi asia kuin yt-neuvottelut on se, että suomalainen lehdistönvapaus, suomalainen sananvapaus horjuu tällä hetkellä. Se on myöskin sellainen asia, joka kuuluu kyllä tämän pääluokan ministerille. Hänen pitää myöskin ottaa tähän asiaan kantaa. Ei ole oikein, että jos todetaan tai epäillään, että jossakin paikassa on tehty virhe tai on tehty virheellisiä toimia, niin itse tutkitaan se. Se ei yleensä johda silloin objektiiviseen lopputulokseen. Kyllä tähän pattitilanteeseen, mikä tällä hetkellä on kohdassa hallitus vastaan Yleisradio, täytyy saada jonkinlainen järjestys aikaiseksi. Tämä on kerta kaikkiaan oikaistava. Kansainvälisesti me olemme tippumassa nyt pois tämmöisestä sananvapauden mallimaasta, mikä me olemme tähän asti olleet, ja se on erittäin valitettavaa. Jos hallitus aikoo jatkaa tätä, mitä pääministeri on nyt aloittanut, että pitää Yleisradiota ikään kuin sylikoiranaan, niin voimme sanoa hyvästit objektiivisel-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

le tiedonvälitykselle. Sitä ollaan nyt tässä maassa ajamassa alas, ja meidän muiden on pidettävä huolta siitä, että Yleisradio säilyy eduskunnan radiona ja että Yleisradion rahoitus ei ole kiinni siitä, (Puhemies koputtaa) kuka kulloinkin sattuu hallitusvastuussa olemaan.

22.01 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikka on edennyt ministeri Bernerin kaudella kohti tulevaisuutta. Meillä on monia tulevaisuuteen katsovia liikennehankkeita, ja haemme jatkuvasti uusia ratkaisuja liikenteen ja viestinnän tulevaisuuden parantamiseen. Suomen pitää olla tällä sektorilla kansainvälisestikin edelläkävijä, vaikka olemmekin viime vuosina meinanneet pudota tästä veneestä. Kärkipaikan saavuttaminen vaatii määrätietoista työtä, jota nyt teemme.

Tulevat päästövähennyspaineet kohdistuvat pitkälti liikenteeseen. Tämä tarjoaa meille myös mahdollisuuksia kehittää uusia liiketoimintamalleja ja innovaatioita, joilla tähdätään vientiin. Panostamalla uusiin ratkaisuihin ja niiden markkinointiin raivaamme Suomelle tietä kansainvälisillä markkinoilla.

Arvoisa puhemies! Korjausvelkarahaa suunnataan myös digitalisaatioon. Tavoitteena on tunnistaa paremmin asiakastarpeita, tehostaa väylänpitoa ja ottaa käyttöön uusia liikennepalveluja. Näillä hankkeilla vastataan tulevaisuuden liikennetarpeisiin. Selvityksessä oleva Liikenneverkko-yhtiö mahdollistaisi suurhankkeiden toteuttamista, esimerkiksi Jäämeren radan ja Tallinna-tunnelin kautta, arktisen yhteyden Eurooppaan. Suomihan ei ole edelleenkään saari vaan niemi, toisin kuin täällä salissa tänäänkin olemme useasti jo kuulleet. Tällä uusien väylien suuntaamisella arktiseenkin suuntaan tätä virheellistä tunnetta saarivaltiosta voidaan hälventää. Koilliskaapelihanke on saanut myös kannatusta ja voisi toimia avaajana arktiselle politiikalle. Tällaista pohjoista kilpailuvalttia todellakin tarvitsimme tulevaisuudessa.

22.03 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Liikenneasioista on käyty laaja keskustelu, ja itse haluan edelleen painottaa tätä korjausvelka-asiaa. On hienoa, että hallitus ohjelmassaan on tarttunut jämakällä otteella korjausvelan kuittaamiseen ja lähtenyt siltä linjalta, että perustienpitoon satsataan nyt merkittävällä tavalla.

Samoin tässä vuoden viimeisessä talousarviokeskustelussa liikenneturvallisuuteen kiinnitetään erityisesti huomiota lisäämällä sinne rahaa, ja uusia kohteita löytyy täältä.

Samoin matkailuasialla on tärkeä.

Valokuitu on varmaan eräänlainen verisuoni Suomessa, ja täällä on käyty hyvää keskustelua, kuinka tärkeää valokuitu on saada kaikkialle Suomeen. Valokuidut on myös liikenteen kannalta välttämättömyys, mutta myös tämä sote-uudistus muun muassa tulee tarvitsemaan laajan ja toimivan valokuituverkoston. Sillä on turvallisuuden kannalta suuri merkitys, samoin liikennepalvelut tulevat tulevaisuudessa nojautumaan vahvasti myös valokuituverkkoon.

Haluaisin kuitenkin vielä nostaa tämän tulevaisuuden liikennekuvan sillä lailla, että meillä on tulossa nyt uusia liikennemuotoja ja sähköautoja, mutta erityisesti biopolttoaineiden kehittämiseen toivoisin, että hallitus satsaa, koska siellä on jo olemassa oleva jakeluverkosto — vain kun biopolttoaineiden valmistukseen satsataan, niin saataisiin ympäristöystävällinen ja edullinen ja helposti toteuttavissa oleva ratkaisu suomalaiselle liikkumiselle, ja tällä biopolttoaineella olisi myös erittäin suuri työllistävä vaikutus.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

22.06 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Kirjoitin kirjeen joulupukille: Joulupukki, 99999 Korvatunturi.

Rakas Joulupukki, toivon, että tämä Postin kautta lähetetty perinteinen kirje kulkee hyvin ja tavoittaa sinut tänäkin vuonna ajoissa, kuten se on kulkenut aina ennenkin sinne Korvatunturille Itä-Lappiin Savukoskelle, ihan Venäjän rajalle saakka. Olemme aina voineet luottaa postin kulkuun kaikkialla Suomessa.

Postin jakelussa on tänä vuonna ollut todella paljon vaikeuksia. Olemme aina ennen totuneet siihen, että posti tulee varmasti koteihimme joka arkipäivä, yhtä varmasti kuin joulupukki tulee kotiimme joka jouluku. Mutta nyt on yhteiskuntamme muuttunut. Juuri kukaan ei enää lähetä perinteistä kirjepostia muuta kuin joulukortteina, ja niittenkin määrä vähenee. Yhteispalveluvelvoitteen mukaisen postin, eli kirjemerkkipostin, määrä vähenee joka vuosi 10 prosenttia. Luemme kohta lähes kaiken tietokoneeltamme tai kännykstä. Valtiokin lopettaa paperipostin lähettämisen lähes kokonaan vuonna 2018.

Sanoma- ja ilmaisjakelulehtien sekä mainosten jakaminen on vahvasti kilpailtu ala, jonka kilpailuun Postin ohella osallistuu kymmenkunta yritystä. Joulupukille Korvatunturille eli haja-asutusalueelle kuljettaa kuitenkin postia vain Posti eli meidän kaikkien omistama valtion yritys. Postilla on lakiemme perusteella vahvat velvoitteet, joita ei taas vastaavasti ole kilpailijoilla. Postin kannattavuus vain heikkenee kuitenkin koko ajan, ja Posti joutuu miettimään, miten se saisi hoidettua myös lakisääteiset velvoitteet, me päättäjät kun olemme antaneet Postille velvoitteita, mutta valtion rahaa ei Postille nykyään anneta ollenkaan. Posti on joutunut sitten järjestelemään palveluitansa ja irtisanomaan jakelijoitaan, ja ikävä kyllä tämä näkyy palvelun tilanteessa tällä hetkellä.

Me hallituspuolueiden edustajat olemme nyt suuressa haasteessa. Meidän tulee auttaa Postia järjestelemään omaa toimintaansa niin, että me kaikki suomalaiset saisimme kaikenlaista postia vähintään jokainen arkipäivä, kuten olemme saaneet tähänkin saakka. Nykyisellä postilailla se vain on nyt jo erittäin vaikeaa, ja tilanne näyttää vaikeutuvan tästä eteenpäin koko ajan. Tiedän, että meidän vastuullisen hallituspuolueen edustajina on nyt tehtävä lakimuutoksia ja puututtava tilanteeseen. Meidän on varmistettava, että kaikkien meidän lapsenmielisten joulukirjekin kulkee varmasti Korvatunturille myös jatkossa.

Joulupukki, auta meitä hallituspuolueiden edustajia laatimaan sellainen uusi postilaki, että saisimme varmistettua joulukirjeen kulkemisen sinne Korvatunturille myös ensi vuonna ja seuraavanakin vuonna, sillä jos emme nyt muuta lakia, niin Posti on semmoisessa tilanteessa, että emme saa joulupostiamme missään muodossa ajoissa perille sinne Korvatunturille, ja silloin toimiva lahjojen jakeluverkosto ei enää ehdi sen jälkeen töihin.

Auta myös Postin johtoa löytämään järkeviä ratkaisuja, jotta Postin työntekijät eivät joudu raatamaan hullun lailla todetakseen vain, että eivät aina ehdi tehdä työtään kunnialla, vaikka kuinka yrittävät. Tämä voisi tarkoittaa sitä, että aamupäivät jaetaan postia ja iltapäivällä hoidetaan muitakin tehtäviä. Olisi hyvä, jos postipalvelut voitaisiin hoitaa niin, että siihen voidaan yhdistää erityisesti haja-asutusalueella pidempien matkojen päässä muitakin palveluita. Näin voitaisiin varmistaa töitä mahdollisimman monelle postinjakajalle ja ihmisille uusia palveluita — ja tietysti saisimme postin kulkemaan varmasti jokainen arkipäivä.

22.11 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä talousarvion loppusumma liikenne- ja viestintäministeriön osalta on 3,24 miljardia euroa, mikä on 310 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Loppusumman kasvun syy on lähinnä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

hallitusohjelmassa sovitussa perusväylänpidon määrärahojen lisäämisessä. Tämä on hyvä asia. Tästä 3,24 miljardista eurosta liikenneverkolle osoitetaan yli 1,9 miljardia euroa, ja tätä summaa voidaan näissä olosuhteissa pitää kohtuullisena ja oikean suuruisena.

Näinä aikoina tavat, joilla ihmiset liikkuvat, ja tavat, joilla tavaroita liikutetaan, mullistuvat maailmalla ja täälläkin todella kovaa vauhtia. Elämme eräänlaista liikenteen vallankumousta nyt ja lähivuosina. Älyliikenne on monessa paikassa maailmalla jo todellisuutta. Tieinfraassa olevat anturit, kamerat, tiedonsiirtojärjestelmät tarjoavat tiellä liikkuville oikea-aikaista tietoa säästä, liikennetilanteesta, ruuhkista, onnettomuuksista ja vaikkapa tien liepeillä kulkevista eläimistä. Autonominen liikenne eli robottiautot ovat koekäytössä normaaliliikenteen seassa eri puolilla maailmaa. Suomessakin mahdollisesti voimme matkustaa ensimmäisillä kuljettajattomilla busseilla parin vuoden kuluessa. On vain ajan kysymys, kun autonomiset ajoneuvot eli ilman kuljettajaa kulkevat ajoneuvot tulevat saataville Suomessakin. Ja eikö olisikin hienoa, jos matkustaessaan, minne tahansa sitten meneekin, ei tarvitsisi kasata aikatauluja ja matkareittejä sekä kulkuvälineitä matkaketjuksi itse, vaan tietojärjestelmät tekisivät sen ihmisen puolesta. Vaikkapa taksi—juna—lentokone—bus—taksi—taksi—matkaketjut minne tahansa voi ostaa lippuineen kertaheitolla ja tehdä sen itselleen parhaiten sopivalla tavalla ja hinnalla.

Tämä kaikki on mahdollista meillä Suomessakin lähitulevaisuudessa. Se edellyttää kuitenkin sitä, että nyt näitä hankkeita, joita meillä liikennesektorilla on vireillä, viedään eteenpäin ja maaliin asti. Itse asiassa kaikki tällä hetkellä vireillä olevat suuret uudistus-hankkeet tähtäävät tähän tulevaisuuden älyliikennetoimintatapaan: liikennekaari, liikenneverkkohanke, tieliikennelain kokonaisuudistus, rautatiekilpailun avaaminen, muu digitalisaatiokehityksen edistäminen, nämä kaikki ovat juuri niitä askelia, joita meidän on otettava valmistautuaksemme täällä Suomessa tulevaisuuden liikkumismuotoihin.

Eräs kiinnostava hanke on täälläkin paljon puhuttu Live Oy eli liikenneverkko-yhtiöhanke, jolla uudistetaan liikenneverkon kehittämistä ja rahoitusta. Tämän tavoitteena on luoda taloudellisesti kestävä toimintamalli, joka tarjoaa keinot liikenneverkon pitkäjänteiseen ylläpitoon ja kehittämiseen. Hankkeen esiselvityksen on määrä valmistua kevättälvella ja keskustelu hankkeen tarpeellisuudesta ja sisällöstä voidaan sitten käydä asiapohjalta. Tämä hanke vaikuttaa erittäin kiinnostavalta. Näiden hankkeiden valmistelu- ja toteutustyötä tulee siis jatkaa, kuten suunnitelmissa on.

Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta teki erinäisiä lisäyksiä ministeriön esitykseen. Lisäykset ovat liikenneturvallisuutta parantavia perusväylänpidon hankkeita tai elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kehittäviä hankkeita ja näin ollen erittäin kannatettavia. Näitä hankkeita on kautta Suomen niin Euralla, Haapavedellä, Kihniössä, Kontiolahdella, Loimaalla, Raahessa, Siilinjärvellä, Uraisissa kuin Vimpelissä.

Omalta osaltani olisin toivonut, että valtiovarainvaliokunta olisi päättänyt sisällyttämään aiemminkin käytössä olleen romutuspalkkiomenettelyn jatkamisen myös ensi vuonna. Kyseessä on malli, jonka avulla mahdollistetaan yhä useammalle suomalaiselle uudemman ja vähäpäästöisemmän auton ostaminen. Aiemmillä kerroilla romutuspalkkio on tuottanut valtiolle siihen sijoitetut varat moninkertaisesti takaisin, ja väitteeni on, että niin olisi käynyt täälläkin kertaa.

Arvoisa puhemies! Valtatie 13 Myttiönmäen mutka Lappeenranta—Mikkeli-tien välillä Savitaipaleen kohdalla on yksi maanteidemme vaarallisimpia paikkoja. Joka vuosi siinä, ikävä kyllä, sattuu onnettomuuksia. Ponsiluontoisesti esitän, että kun rahoja talousarvioon

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ei tuolle korjaushankkeelle nyt järjestynyt, niin toivon, että huoli kuitenkin otetaan tosisaan ja rahoitus korjaustoimille järjestetään jollain muulla tavalla ja ensi tilassa.

Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta viittaa Yleisradio Oy:n tehtäviä ja rahoitusta arvioineen parlamentaarisen työryhmän kesäkuussa 2016 laatimaan yksimieliseen esitykseen, jonka mukaan Ylen rahoituksen tulee olla valtiontalouden kehysten ulkopuolella. Tuolloinhan todettiin, että julkisen palvelun vero ei sisälly valtiontalouden kehyksiin. Yleisradion rahoitus on siis siirrettävä kehyksen ulkopuolelle, ja tämä tapahtuukin yhteisen sopimuksen mukaan kevään 2017 julkisen talouden suunnitelman laatimisen eli kehysriihen yhteydessä. Tämä tiedoksi niille, jotka ovat asiasta täällä tänäänkin kyselleet. Edelleen esityksen mukaan (Puhemies koputtaa) Yle-veroindeksikorotuksesta luovutaan, ja sekin on näin niukkuuden aikoina oikea ratkaisu ja hyvä signaali.

22.16 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kun tätä liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaa katselee sen suhteen, mitä siellä on opposition muutosesityksiä, tulee sellainen erikoinen tunne, että näissä on useimmissa jotain järkeä. On selvää, että on perusteltua esittää liikenneväyliin panostuksia, ja kun olen toiminut liikenneasioissa sekä valiokunnan puolella että jaoksessa, niin on tullut konkreettisesti selväksi, mikä on tieverkon korjausvelan tilanne, ja on hyvä, että hallitus kohdistaa merkittävästi lisävaroja näihin korjauksiin. Nyt listalla on monia hyviä hankkeita, ja täytyy olla tyytyväinen siihen, että mukana on myös lähelle sijoittuvia hankkeita, joiden hyödyllisyyden ulottuvuuksista olen ehkä itse parhaiten tietoinen. Samalla täytyy kuitenkin muistaa, että olisi paljon muitakin perusteltuja ja tarpeellisia hankkeita kautta maan. Ongelmat tieverkon korjausvelassa ulottuvat aivan pääteiden tasolle. On useita maakuntia, joiden keskeisiä valtateitä on ilman ohituskais-toja — tai varsinkaan kahta kaistaa, joita pitkin ajaa.

Yhdyn myöskin edustajien Kopra ja Torniainen vetoamukseen valtatie 13:n parantamiseksi erityisesti mainitun Savitaipaleen—Myttymäen kohdalta.

Mitä tulee tähän Ylen parlamentaariseen ryhmään, niin sen työssä olisi jonkin verran arvosteltavaa, että esimerkiksi ei leikattu enempää kuin tämä mainittu indeksin leikkaus, mutta se työryhmä on ollut ja mennyt, ja se työ on tehty. Sitä on vaikea ymmärtää, mikä siinä sosialidemokraateille on niin vaikea käsittää, milloin se siirtyy sinne kehyksen ulkopuolelle. Tämä asia on kerrottu isossa salissa jo useita kertoja ja tänäänkin ainakin kahteen kertaan ennen tätä.

22.18 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! On erinomaisen tärkeää, että nykyinen hallitus panostaa merkittävästi väylähankkeisiin. Liikenneväyliemme korjausvelka on kasvanut vuosikymmenien kuluessa huolestuttaviin mittoihin, ja sen arvoksi on arvioitu 2,5 miljardia euroa. Tämän vaalikauden aikana eli vuosina 2016—18 korjausvelan vähentämiseen suunnataan 600 miljoonaa euroa lisärahoitusta ja myös perusväylänpitoon 364 miljoonaa euroa lisärahaa vuosina 2017—2019. Sujuva liikenne parantaakin muun muassa elinkeinoelämämme kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Tampereelle tullaan rakentamaan katuraitiotie kaupunginvaltuuston päätöksellä, ja hankkeelle annetaan tämän budjetin myötä valtion rahoitusta 71 miljoonaa euroa. On kuitenkin mainittava, että raitioliikenteen käyttöönotolle olisivat tarjonneet erittäin hyvän vaihtoehdon samassa maakunnassa eli Sastamalassa Pirkanmaalla valmistettavat sähköbussit. Niitä on syksyllä otettu matkustuskäyttöön Turussa. Näitä sähköbussuja on tarkoitus käyttää kotimaan lisäksi myös muun muassa Tanskassa. Ainakin muunnelta-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

vuodeltaan sähköbussseihin nojautuva liikkumisjärjestelmä on ylivoimainen raitiotiehen verrattuna. Sähköbussi on energiatehokas, ja se on tulevaisuuden teknologiaa. Sähköbussien valmistus myös työllistää huomattavan määrän työntekijöitä kotimaassa. Sähköbussin hinta on tällä hetkellä kaksinkertainen tavalliseen dieselbussiin verrattuna, mutta akkuteknologian ja muun tekniikan kehittymisen myötä kustannukset tulevat mitä todennäköisimmin alentumaan merkittävästi lähitulevaisuudessa.

Edustajat Kasvi ja Kopra ottivat aiemmin puheeksi myös muun muassa Tampereella testattavana olevat robottiautot. Nekin saattavat mullistaa liikkumisemme tavalla, jota emme vielä osaa edes kunnolla kuvitella.

22.20 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Haluan vielä ottaa esille koko Suomessa toimivien nopeiden tietoliikenneyhteyksien tärkeyden. Ne ovat erittäin tärkeitä yrittäjien ja toimeentulon kannalta koko Suomessa.

Ministeri Berner on saanut aikaiseksi valtiovallan ja suomalaisten teleoperaattorien välillä kumppanuusohjelman, jossa operaattorit ovat sitoutuneet sijoittamaan miljardi euroa nopeisiin laajakaistayhteyksiin. Digitaalisiin palveluihin tarvitaan mobiiliverkkoja, mutta ennen kaikkea tarvitaan myös valokuituverkkojen rakentamista. Nämä molemmat täydentävät toisiaan ja molemmat ovat tärkeitä, kuten edustaja Kasvi omassa puheenvuorossaan toi hyvin esille.

Tällä hallituskaudella parannetaan valokuituyhteyksien saatavuutta muun muassa yhteisrakentamisen ja -käytön kautta infrahankkeissa ja myöskin parannetaan pienten valokuituverkkojen rakentajien mahdollisuuksia erilaisiin hankkeisiin. Se on hyvä asia. Ja kyllä keskustalaisille nimenomaan valokuituverkkojen rakentaminen koko Suomeen on äärettömän lähellä sydäntä ja haluamme viedä sitä asiaa eteenpäin, mutta tarvitaan siis toimivia sekä valokuituverkkoja että mobiiliverkkoja. Kiinteä laajakaistayhteys on ehdoton edellytys ammatilliselle toiminnalle. Näin on maininnut kovin moni haja-asutusalueella asuva maatalous- tai muun alan yrittäjä, ja he kyllä tietävät, mistä puhuvat.

22.22 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Aluksi pitää hallitusta kehua, että liikennekaaresta päästiin sopuun. Toivottavasti todella kaarella voidaan ratkaista liikennepalveluiden edistymisen tai ainakin katkaista se näivettyminen maaseudulla ilman suurempia häiriöitä.

Nykyinen hallitus on lähtenyt runsaalla kädellä investoimaan tiestön 2,4 miljardiin euroon kohonneeseen korjausvelkaan, ja nämä hankkeet, tosiaan vajaa miljardi euroa, ovat historialliset. Näin päästään korjaamaan biotalouden ja elinkeinoelämän kuljetuksille tärkeää alempaa tieverkkoa ja puunkorjuukin onnistuu kelillä kuin kelillä.

Pirkanmaalla on odottamassa useita perusväylänpidon investointeja. Valtatie 3:lle saadaan Hämeenkyröön nyt eritasoliittymä Kyröskoskelle, mutta varsinainen Kolmostien suurremontti saataneen toivottavasti, kun Live Oy lähtee toimimaan. Valitettavasti valtatie 9, jossa jälleen oli onnettomuus, Tampere—Orivesi-välillä kaipaisi vilkasliikenteisenä tienä korjausrahaa, mutta sitä ei vielä ole näköpiirissä. Tampereen ratapihaa parannetaan ja Tampereen ja Seinäjoen välisen junaradan akselipainoa nostetaan, ja se on tärkeää bio- ja metsäteollisuuden kuljetuksille.

Ensi vuonnahan käynnistyy hankkeita ihan ympäri Suomen, ihan Oulusta Mikkeliin, mikä on hyvä asia. Tunnen aika hyvin nämä tied, kun niitä on tullut ajeltua: kyllä tarvetta on joka puolella Suomea.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Kehysriihessä tosiaan tehtiin päätös Tampereen raitiotien rahasta. Minä olen samaa mieltä kuin edustaja Savio, että sähköbussit olisivat olleet tehokkaampi vaihtoehto, mutta nythän sitten tarvitaan joka tapauksessa niitä sähköbusseja, koska raitiotiehän ei kata kuin noin 15 prosentin alueen Tampereella asujista.

Kaupunkien kehittämisessä valtiolla on roolinsa, mutta liikenne- ja infrastruktuurin nykytasolla mittavia valtionosuuksia ei ole kaikkiiin kaupunkien suurinvestointeihin. Resursseja ei voi merkittävästi leikata koko muun Suomen palveluista ja verkoista, ja tämä pitäisi innokkaimpienkin lobbareiden ymmärtää.

Myös paikalliset seututiet ja yksityistiet ovat tärkeitä. Jo pienellä rahalla yksityisteitä saadaan korjattua. Ja todellakin yksityisteistähän tulee uusi joustavoittava laki. Tästä hyötyvät tietysti sekä kesämökkiläiset, maaseudun ihmiset että myös biokuljetus, puun kuljettaminen.

Kehumisen arvoinen on myös kumppanuusohjelma valtiovallan ja suomalaisten te-
leoperaattoreiden välillä tietoliikenneyhteyksien edistämiseksi koko maahan. Se on yh-
teensä noin miljardin euron paketti, ja toivottavasti se toteutuu nyt sitten mahdollisimman
pikaisella aikataululla.

Jäämeren koilliskaapelin osalta on syytä edetä. Kun kaapeli kulkisi Suomen kautta, se olisi maallemme mahdollisuus muodostua kansainväliseksi dataliikenteen solmukohtaksi. Suomen valtteina ovat tässä yhteiskunnan vakaus ja viileä ilmasto, korkea tietoturvallisuus ja yksityisyydensuoja. Ja se myös voisi edistää sitä, että saisimme myös raideyhtiöiden rakentamisen Jäämerelle.

Junaliikenteen palveluiden ostoon on ehdotettu reilu 30 miljoonaa. Pirkanmaalla on tarvetta saada jatkorahoitus VR:n velvoiteliikenteelle vuonna 2017, jotta henkilöjunaliikenne jatkuisi Tampere—Orivesi—Vilppula—Haapamäki-yhteydellä. Tämä tarkoittaa kolmea päivittäistä vuoroparia aina siihen saakka, kunnes henkilöjunaliikenne vapautuu kilpailulle, ja toivon mukaan operaattoreita löytyy. Se on hankalaa, että nämä on päätetty näin lyhytjännitteisesti nyt vuosi kerrallaan, nämä junaliikenteen ostot.

Suomen pyörät pitää saada pyörimään. Kuljetukset voidaan hoitaa tehokkaasti ja taloudellisesti, ja liikenneinvestoinnit, ne tuottavat monin verroin enemmän kuin mitä niihin on investoitu. Ja toisaalta voi sanoa myös, että emme me voi kaiken aikaa siirtää lisärasitusta autoilijoille.

Perustettavan liikenneverkko-yhtiön tarkoituksena on luoda väline, joka turvaa väylien rakentamisen ja sen rahoitustason, ja todellakin rahaa on ollut käytettävissä joka vaalikausi entistä vähemmän näihin uusiin hankkeisiin. Ja väyliä ei siis olla myymässä, valtio omistaa edelleen tuon yhtiön, mutta sieltä voidaan saada sitten investointipankeilta ja eläkeyhtiöiltä rahaa investoimaan suomalaiseen infraan.

Kolmostien kunnostus Tampereelta Pohjanmaalle voisi olla Live Oy:n pilottihanke. Se palvelisi 3—5:tä maakuntaa. Kolmostien remontin hinta 160 miljoonaa euroa on iso raha, mutta tosiaankin uskon, että sillä on hyvin tärkeä merkitys myös Suomen vientikaupalle ja todellakin ihan aina Atlantille saakka tuo liikenne ulottuisi.

Kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, että voi olla tyytyväinen, miten on nyt satsattu rahaa näihin teiden korjaamisiin, mutta tähän on loputon työmaa, koska 2,4 miljardia on tämä korjausvelka, eli kyllä meillä töitä vielä riittää, että saamme Suomen tiestön, tämän meidän kansallisaarteiston, jos voi näin sanoa, kuntoon.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

22.27 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Täällä on noussut esille vanhojen autojen romutuspalkkio. Siitä hieman keskusteltiin jaostossakin ja todettiin asiantuntijoitteen lausumana, että sitä ei ihan joka vuosi kannata pitää käytössä. Se oli vuonna 2015, ja siitä on erittäin hyvät kokemukset, jotka puoltavat sitä, että ehkä taas 2—3 vuoden kuluttua voisi olla sopiva aika ottaa se menettely käyttöön.

Herra puhemies! Täällä on keskusteltu tästä Tampereen ratikkahankkeesta. Se ei tietysti sinänsä meikäläisille kuulu, mutta totean, että kyllä sastamalalaiset sähköbussit olisi ollut paljon parempi, joustavampi ja nykyaikaisempi järjestelmä kuin tämä jäykkä, 1800-luvun perustekniikkaa myötäilevä raitiotiejärjestelmä. Mutta näin nyt on päätetty.

Herra puhemies! Kolmantena asiana tässä totean, että tämä liikenneverkkohanke on erittäin tärkeä, ja uskon, että oma ryhmäni sitä kannattaa. Selvittäminen on käynnissä, ja toivottavasti siitä saadaan sellaiset mallit, että ne voidaan hyväksyä ja toteuttaa nopeasti. Se mahdollistaa suurten hankkeitten toteuttamisen nopeasti ja joustavasti, ja tulevat varmasti nopeasti myös tuotot takaisin. Siinä vain on ongelmia: ilmeisesti se, miten se yhtiö rahoitetaan, mitä veroja, maksutuloja sille siirretään ja mitä järjestelmiä siinä tarvitaan, ja esimerkiksi se, miten eduskunta voi vaikuttaa liikennepolitiikkaan, kun budjetin ulkopuolelle perustettava yhtiö hoitaa näin merkittäviä asioita.

22.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pari asiaa vielä liikennepuolelta.

Ensinnäkin tämä valokuituverkko, josta on paljon puhuttu. On aivan välttämätöntä, että tähän maahan saadaan rakennettua aivan yhtäläinen, koko maan kattava nopea valokuitutekniikkaan perustuva verkko, joka takaa jokaiselle suomalaiselle sen 100 megabittisekunnin yhteyden, joka lienee hyvä tavoite. Olen ihmetellyt sitä, kun viime vaalikaudellahan, 2009, teki Vanhasen kakkoshallitus peruspäätöksen siitä, että tähän hankkeeseen lähdetään mukaan. Aika moneen kuntaan on jo saatu ne valokuituyhteydet syntymään. Muun muassa kotikuntani Ilomantsin rakennushanke on jo valmis, ja valokuituverkko on kokonaisuudessaan käytössä ja on erittäin tarpeellinen ja hyödyllinen. Toivoisin nyt hallitukselta vielä — kun tälle vaalikaudelle erikoisnimettyä rahaa tälle hankkeelle ei ole, viime vaalikaudelta jääneitä rahoja käytetään — niin vielä ottaisin tässä puolivälitarkastelussa tämän asian esille, koska ilman valokuitutekniikkaa myöskään nämä langattomat laajakaistayhteydet eivät kunnolla toimi, koska tosiasia on se, että erilaisten linkkimastojen välillä täytyy olla valokuituyhteys, että se langaton laajakaistaverkkokin saadaan pelittämään. Elikkä valokuitutekniikka siihen tarvitaan, ja se samalla tukee myös tätä langatonta verkkoa.

Toinen asia, arvoisa puhemies, on tämä edustaja Tolppasen mainitsema sananvapausvuodatus. Suomessa vallitsee aivan varmasti täydellinen sananvapaus, ja niin sen pitää olla. Journalisteilla itsellään on itse laatimansa säännöt, Suomen Journalistiliiton laatimat säännöt vuodelta 2014, joiden mukaan toimittajat arvokasta työtään tekevät, ja siellä on aivan selvät ohjeet, miten tulee toimia. Siitähän tässä viimeisessä kohussa oli kysymys. Mitä tulee sitten Ylen omiin sisäisiin asioihin, sen varmaan he osaavat itse siellä selvittää, ei siinä ulkopuolisia avustajia tarvita. Mutta aina pitää muistaa, sananvapaudesta kun puhutaan, niin puhuttiinpa miten tahansa, siihen liittyy aina vastuu. Yksi vastuu on se, että noudatetaan olemassa olevia sääntöjä.

22.31 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Teiden, valtaväylien ja tietoverkkojen toimivuus on välttämättömyys avoimelle ja aktiiviselle yhteiskunnalle. Väylien kunnossa-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

pidosta huolehtimisen lisäksi uusien väylien rakentaminen on mitä parasta politiikkaa myös työllisyyden ja yrittäjyyden edellytysten parantamiseksi sekä asumisen mahdollistamiseksi joka puolella Suomea. Tällaisia tasapainoista Suomea rakentavia liikennepoliittisia ratkaisuja on nyt käsittelyssä olevassa talousarviossa useita.

Yksi näistä tärkeistä tulevaisuuden ratkaisuista on nopean Helsinki—Turku-junayhteyden suunnitteluun ensi vuodelle osoitettu 10 miljoonan euron määräraha. Tämä nyt "tunnin juna" -nimellä kulkeva hanke on ollut keskusteluissa ja erilaisissa visioissa jo kymmeniä vuosia. Maakuntakaavojen aluevarauksetkin taitavat olla jo täysi-ikäisiä. Nopean uuden junayhteyden rakentamista on siis haluttu jo pitkään, mutta tämä halu ei ole muuttunut lihaksi tätä ennen. Nyt nopean uuden ratalinjauksen, Helsinki—Turku-yhteyden, sekä sen rinnalle kaavaillun lähiliikenteen jatkosuunnittelu saadaan konkreettisesti liikkeelle.

Kiitän etenkin ministeri Berneriä. Ilman häntä tuskin tunnin juna olisi nytkään nytkähäntyt eteenpäin. Tämä on todella suuri ja pitkälle aikajänteelle ulottuva hanke, mutta kannattavuusarvioiden mukaan siitä Uudellemaalle, läntiselle Suomelle ja koko maallemme syntyvät hyödyt tekevät hankkeesta kokonaistaloudellisesti kannattavan. Toivottavasti suunnittelu etenee sujuvasti ja sopuisasti, jotta pääsisimme tekemään jatkopäätöksiä hankkeen osalta mahdollisimman pikaisesti.

22.33 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Uusien innovaatioiden ja ratkaisujen lisäksi Sipilän hallitus panostaa perusväylänpitoon. Korjausvelkaa lyhennetään kiitettävästi täällä jo useiden edustajien esiin tuomalla melkein miljardilla eurolla. Tämä on hieno ponnistus hallitukselta ja ministeri Berneriltä. Korjausvelkahankkeet tuovat yhteiskuntaamme työtä ja parantavat elinkeinoelämän mahdollisuuksia. Ilman kunnossa olevia teitä elinkeinoelämän on vaikea toimia. Toimivaa tieverkkoa tarvitaan koko maassa.

Korjausvelkaohjelmassa yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen suunnataan 10 miljoonan tasokorotus kolmelle seuraavalle vuodelle. Tällä avitetaan myös biotalouden vahvistumista, kun puu saadaan liikkeelle entistä paremmin harvempaan asutuilta alueilta. Uusiin väyläinvestointeihin suunnataan 700 miljoonaa euroa. Tästä potista kiitollisuudella voin todella kotimaakuntani Pohjois-Pohjanmaan saavan osan valtatie 4:n kunnostukseen välille Oulu—Kemi.

Liikennekaari on edennyt toiseen vaiheeseen. Tavoitteena on edistää eri liikennemuotojen yhteentoimivuutta ja näin helpottaa matkaketjujen muodostamista ja tarjoamista asiakkaille. Uudet innovaatiot ja digitalisaatio ohjaavat myös tätä hanketta.

Näitä uudistuksia on myös syytä odottaa ennemminkin liikkumista kehittäväinä kuin uhkakuvana. Tavoitteena on löytää joukkoliikenteeseen rajapinnat avaava malli, josta asiakkaat ovat hyötymässä parempina palvelukokonaisuuksina. Sellaisia voisivat olla vaikkapa asiakaslähtöisyys, lippu- ja matkajärjestelmien yhteentoimivuus sujuvien matkaketjujen mahdollistamiseksi sekä helposti käytettävissä oleva informaatio joukkoliikenteen aikatauluista, hinnoista ja matkaketuista. Tyhjien joukkoliikenneajoneuvojen ajattamiseen yhteiskuntamme tuet eivät jatkossa enää riitä, vaan järjestelmäkeskeisyyttä pitää aidosti muuttaa asiakaslähtöiseen suuntaan.

22.35 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vielä pariin asiaan kiinnittää huomiota tässä keskustelussa. Täällä on nostettu esille Tampereen raitiovaunuihin investointi ja sen saama valtiontuki. Se on myönnetty, mutta itse olisin pitänyt kyllä paljon paljon järkevämpänä vaihtoehtona, jos tamperelaisetkin olisivat ymmärtäneet ottaa sasta-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

malalaisen sähköbussin sinne käyttöönsä. Se olisi ollut ympäristöystävällinen, joustava, palvellut suomalaista teollisuutta ja varmaan aluepolitiikkaakin erinomaisen hyvällä ratkaisulla. Linja-autossa kumipyörillä kuitenkin aina etupyörät kääntyvät haluamansa kadun suuntaan, ja nyt kun raitiovaunuliikenne tulevaisuudessa Tampereelle tulee, niin se on sidottu niihin kiskoihin, haluttiin sitä sitten tai ei, joten tällainen nykyaikainen sähköbussi olisi ollut aivan loistava valinta myös tamperelaisille.

Täällä kannettiin suurta huolta myös Korvatunturille menevistä joulupostikorteista, menevätkö ne aikanaan perille. Itse kannan myös suurta huolta siitä, saavatko tulevaisuuden lapset viestinsä perille joulupukille, ja siksi valokuitu on välttämätön myös siellä pohjoisessa. Toivonkin, että tämä hallituksen ajama hanke, että kaikki niin sanotut savut saadaan valokuitukaapelien ulottuviin, takaa myös sen, että tulevaisuudessa lapset myös saavat tämän tärkeän kirjeen joulupukille sähköisessä muodossa välitettyä, koska halusimme me sitten tai emme, niin tulevaisuuden lapset sen sähköisesti kirjoittavat. Toivottavasti he kirjoittavat myös kortin sinne pukille, mutta tämä sähköinen valokuitu on myös välttämättömyys siellä Korvatunturin maisemissa.

22.37 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä Tampereen raitiovaunu kyllä ehkä ansaitsee siinä mielessä enemmänkin huomiota, että se on minun mielestäni tämän pääluokan kummallisoin episodit. On omituista, että enemmistöhallitus laittaa rahaa yli 70 miljoonaa hankkeeseen, jota sen kahden suurimman puolueen paikalliset valtuutetut käsittääkseni aika yksituumaisesti vastustivat, eikä tässä salissa kukaan tunnu asiaa erityisen suuresti kannattavan. Tulee mieleen kysymys, että heiluttaako tässä nyt häntä koiraa, ja miten näihin asioihin yleensä voidaan vaikuttaa. On tietysti hyvä, että annetaan rahaa vain yksi kolmannes, mutta onko tarpeen tukea suorastaan ollenkaan? Siinä raitiovaunussa kyllä mielestäni korjataan ongelmaa, jota ei ole olemassa. Tämä kuulostaa jonkinlaiselta liikenteen Guggenheimilta — erona on vain se, että tälle nyt tulee sitä valtion rahaa, vaikka kuinka tässä räpättäisiin.

22.38 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kaikille niille, jotka haluavat sähköbusseja Tampereelle, voin kertoa, että sähköbussiliikenne on tänään alkanut Tampereella. Sähköbussilinja numero 2 Pyynikintorin ja Rauhaniemen välillä on tänään vähän kello 10 jälkeen, aivan aikataulun mukaisesti aloittanut toimintansa. Sähköbussit ja raitiovaunu eivät ole Tampereella eivätkä muuallakaan, missä raitiovaunuja harkitaan, mikään vaihtoehto toisilleen, vaan ne täydentävät toisiaan.

Kun tässä kotimaisuudesta puhutaan, niin mainittakoon, että Tampere tilaa ne raitiovaunut Kainuusta. Luulisi, että tässä salissa on myöskin sellaisia edustajia, joita se asia kiinnostaa.

Tampereen tämä joukkoliikennetarkaisu on varmaan yksi perusteellisimmin selvitettyjä asioita, mitä Suomen kunnissa ylipäättänsä on päätetty. Selvitysten mukaan se on pitkällä aikavälillä ylivoimaisesti taloudellisin vaihtoehto, sen takia että raitiovaunun sekä energia- että muut käyttökustannukset ovat selvästi edullisimmat. Lisäksi juuri siksi, että raitiovaunulinja pysyy paikallaan ja siihen voidaan luottaa, se mahdollistaa myöskin kaupunkirakenteen kehittämisen, tiiviimmän asutuksen sen linjan varrella. Mutta todella sähköbussit tulevat, ja toivon, että lyhyemmän matkan liikenne ja myöskin raitiovaunulinjan syöttöliikenne mahdollisimman nopeasti siirtyvät käyttämään sähköbusseja, ja toivon, että vammalalaiset niissä tarjouskilpailuissa sitten aikanaan pärjäävät.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

22.40 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Keskustelua on käyty jo pitkään, mutta itse haluan ihan lyhyesti liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan todeta tyytyväisyydellä sen, että hallitus itse asiassa ensimmäisenä maan historiassa tarttuu tällä tavalla tähän korjausvelkaan. Meillä liikenteeltä kerätään veroja jopa noin 7 miljardia eri tavoilla, polttoaineen ja autoveron ja muiden kautta, ja vielä yritetään keksiä uusiakin veroja liikenteen puolelle. Niistä ehkä keskustelemme joskus myöhemmin, mutta on hyvä, että tästä potista edes nyt rahaa ohjataan tänne tieverkon kunnossapitoon. Siellä on iso korjausvelka, ja tällä ehkä noin neljännes voidaan nyt kuroa sitä kiinni, eli jos samalla tahdilla edetään, niin 12 vuotta menisi siinä — jos korjausvelkaa ei yhtään lisää tulisi, ja kun tosiasia on, että sitä tulee myös vuosittain lisää, niin tälläkään tahdilla ei vielä kolmessakaan vaalikaudessa tätä korjausvelkaa kiinni oteta.

Arvoisa puhemies! Sitten huolissani olen siitä, että ministeri Berner ei ole aktiivisemmin puuttunut VR:n omistajaohjauksesta vastaavana ministerinä siihen, että VR on nyt tehnyt esimerkiksi ratkaisun, että pääradalla junat eivät pysähdy Hämeenlinnassa eivätkä Riihimäellä, ja ne ovat alueita, jotka tämä hallitus on kuitenkin muuten hyväksynyt ja tunnustanut tämän maan keskeiseksi kasvukäytäväksi. MAL-sopimukset on tälle alueelle tehty, ja nyt VR, jolla on yksinoikeus ja erityistehtävä, ei jostain syystä halua huolehtia siitä tehtävästä ja jättää monta sataa tuhatta hämeenlinnalaista matkustajaa vuoden aikana ilman näitä palveluita. Itse olen tullut siihen johtopäätökseen, että en enää pysty itse puolustamaan VR:n erityistehtävää ja monopoliasemaa, (Puhemies koputtaa) vaan olen sitä mieltä, että ministeri Bernerin pitää edetä määrätietoisesti sen eteen, että saamme kilpailua. Olen varma, että joku haluaa hämeenlinnalaiset ja riihimäkeläisetkin junalla kuljettaa.

22.42 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Korjausvelkapaketti on meillä suuri, ja paljon sillä tullaan saamaankin tuloksia aikaiseksi. Mutta senkin jälkeen jää vielä todella paljon korjattavaa. Sen vuoksi meidän tulee ottaa käyttöön tämä digitalisaatio ja uusi tekniikka. Meillä on Suomessa käytössä kotimaista tekniikkaa, maatutkaluotainsysteemejä, joilla voidaan tutkia hyvin tarkasti teiden kuntoa.

Otan esimerkiksi hampaiden hoidon: Elikkä jos 20 prosenttia hampaista on todella huonossa kunnossa, silloinhan tuntuu, että kaikki on todella heikosti. Mitä tehdään? Ei koko hammaskalustoa silloin oteta pois, vaan kyllä sen jälkeen otetaan röntgenkuvat ja todetaan, että nuo hampaat ovat rikki. Ne hampaat korjataan, ja hyvää kaikki. Entäs sitten tiet? Jos 20 prosenttia tiestä on huonossa kunnossa, eli 200 metriä kilometriltä, niin mitä tänä päivänä tehdään? Tänä päivänä todetaan, että tie on niin huonossa kunnossa, että täytyy peruskorjata kokonaisuudessaan — ja on muuten älyttömän kallis systeemi. Me pystymme nykyisellä tekniikalla tutkimaan nämä teitten pohjat, missä kunnossa ne ovat, ja on mahdollista, että kun ne maatutkaluotaimella tutkitaan, niin vain 20 prosenttia korjataan, ja olemme erittäin hyvässä tuloksessa ja rahaa riittää todella paljon tiestön korjaamiseen.

Vastaavalla tavalla myöskin ennakoiva toiminta, elikkä hampaat kun hoidetaan, harjataan jatkuvasti, niin ei tarvitse paikata. Tiestöpuolella on sama asia, että jos maatutkaluotaimella voidaan tutkia ja hoidetaan ennakoivasti, niin ei tarvitse tehdä näitä korjausasioita. Toivon, että lähiaikoina saamme tällä systeemillä paljon toimintoja aikaiseksi.

22.44 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Kuuntelin tuota Tampereen ratikkakeskustelua, ja siinä nyt kuvaavaa on se, kuinka kova kilpailu meillä täällä keskenämme alkaa olla näistä työpaikkatavoitteista. Katsoin tuon yrittäjän, joka sai tämän ratikkatilauksen ja

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kehittämisen sinne Tampereelle, ja se on Transtech Oy ja Otanmäestä, ja aluepoliittisesti silloin tarvitaan niitakin työpaikkoja. Toivon, että tämä puoli tyydyttää näitä muita, mitkä ovat menettäneet osaltaan, että kuitenkin nämä työpaikat ovat jääneet Suomeen ja aluepoliittisesti hyvään suuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.3. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Keskustelu

15.28 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysjaoston puolesta totean, että minulla on tosi ilo todeta, että niin koulutukseen, osaamiseen kuin kulttuuriin ja taiteeseenkin on tehty panostuksia 12 445 000 euroa, jota voi pitää tuntuvana, kun otetaan huomioon se, kuinka paljon koko valtiovarainvaliokunnalla oli niin sanotusti mahdollisuuksia kohdentamiseen. Nämä on kohdistettu muun muassa koulutuksen ja sivistyksen edistämiseen sekä kulttuurin ja perinteen vahvistamiseen. Lisäksi valiokunta on osoittanut voimavaroja syrjäytymisen ehkäisemistä tukeviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Ensin yleissivistävästä koulutuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Valiokunta painottaa, että momentille tarvitaan 2 miljoonaa euroa, jolla on tarkoitus edistää varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä ja täydennyskoulutusta.

Sitten yleissivistävään. Yleissivistävän osalta valiokunta toteaa, että rahoituksen tasoa heikentää valtionosuuksien väheneminen. Koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen tarkoitettu määräraha on myös pienentynyt merkittävästi viime vuosina, mutta sillä on edelleen tärkeä merkitys muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon edistämisessä. Siksi valiokunta lisää momentille 1,8 miljoonaa euroa esi- ja perusopetuksen laadun kehittämiseen. Myös koululaisten kerhotoiminnan tukeminen on tärkeää, sillä jäljellä on vain noin kolmannes muutaman vuoden takaisesta määrärahasostosta. Siksi valiokunta lisää momentille 3 miljoonaa euroa koulujen kerhotoiminnan tukemiseen. Lisäksi valiokunta lisää momentille 50 000 euroa avustuksena kristillisten koulujen toimintaan, 100 000 euroa opintokeskuksille ja 100 000 euroa Suomen teologisen opiston toimintaan, 230 000 euroa Suomen koulujen toimintaan, 50 000 euroa Kansanvalistusseuran toimintaan ja 30 000 Sofian kansanystödistys ry:lle ja 20 000 Karjalan Liitto ry:lle.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen rahoitus heikkenee, ja siksi on tärkeää todeta, että valiokunta pitää alueellista saavutettavuutta tärkeänä ja sitä, että säästöjä pyritään löytämään ensisijaisesti muilla tavoin kuin vähentämällä opiskelijapaikkoja. Valiokunta päätti lausumasta, minkä mukaan eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa ammatillisen koulutuksen rahoituksen vähentämisestä aiheutuvia muutoksia sekä niiden vaikutuksia alueellisesti, toimialoittain ja oppilaitoksittain ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin koulutuspaikkojen riittävyyden ja saavutettavuuden varmistamiseksi.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

si. On myös myönteistä, että nuorten aikuisten osaamisohjelmaan osoitetaan ensi vuodelle 10 miljoonan euron rahoitus ja ohjelmaa jatketaan kahdella vuodella.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana yliopistoista ja osaamispäätöksistä. Vaikka t&k-menojen osuus on Suomessa kuitenkin vielä maailman korkeimpia, tilanne on huolestuttava, sillä monet kilpailijamaat ovat lisäämässä t&k-investointeja samalla, kun Suomen panostukset vähenevät. Korkeakoulujen rahoitusta vähentää erityisesti kilpailukykykysymys ja yliopistoindeksin tarkastus. Valiokunta pitää kuitenkin myönteisenä, että monia panostuksia muun muassa kärkihankerahoituksen myötä on tulossa. Niillä vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on tyytyväinen, että Suomessa otetaan käyttöön maksuhyvitysmallin mukainen audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmä. Museosta toteamme, että Museoviraston toimintamenojen riittävyys on vaakalaudalla. Valiokunta katsoo, että Museoviraston rahoituksen riittävyyttä on seurattava ja tarvittaessa arvioitava määrärahasoia uudelleen. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa, jotta Urho Kekkosen museon Tamminiemen aukioloaika voidaan varmistaa itsenäisyyden juhluvuonna 2017.

Teattereiden ja orkestereiden ja museoiden rahoituksen niukkuus kilpailukykykysymyksen indeksien ja kehyspäätöksen johdosta on vaikeuttanut tuntuvasti niiden toimintaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus omalta osaltaan huolehtii teattereiden, orkestereiden ja museoiden rahoituksesta. Yksi vaihtoehto on arvioida mahdollisuudet osoittaa taiteelle ja kulttuurille työllisyysperusteista avustusta Veikkauksen jakamattomista varoista. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että suojattujen teosten tekijöille maksettaviin lainauskorvauksiin osoitettu määräraha nousee ensi vuonna 15,6 miljoonaan euroon.

Sitten meillä on lukuisia määrärahaesityksiä järjestöjen toimintaan, joiden rahoitustilanne täytyy jatkossa ratkaista, myöskin maatalousmuseo Sarkaan siirrettävän esiteollisen ajan kokoelman näyttelyn suunnitteluun ja rakentamiseen, Panssarimuseosäätiölle, Riuttalan talonpoikauskulttuurin suojelusäätiölle Riuttalan talonpoikaismuseon toiminnan varmistamiseksi. Lisäksi toteamme, että lisäämme rahoitusta muun muassa erilaisten musiikkijuhlien järjestämiseen, ja toteamme, että selkokirjallisuuden edistäminenkin on tärkeää, joten valiokunta lisää selkokirjallisuuden edistämiseen 50 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Sitten ihan lyhyesti urheilusta. Sekin on tärkeää, koska toteamme hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen olevan myös liikunnan kautta mahdollista. Täten valtion pitää turvata ensinnäkin Olympiastadionin kehittyminen ja säilyminen tuleville sukupolville. Valiokunta myös varmistaa, että urheilijoiden sosioekonomisen aseman parantamiseksi lisätään 500 000 euroa urheilijoiden apurahoihin, Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiön avustukseen ja lisätään myös urheiluakatemioiden asiantuntijatukea. Valiokunta lisää Rahtiuden Ystävät ry:lle nuoris- ja valistustoimintaan rahoitusta ja myöskin Takaisin Elämään ry:n nuorisotyöhön.

Lopuksi totean, arvoisa puhemies, että syrjäytymisen vastainen työskentely on yhä tärkeämpää, sillä OECD-maiden keskiarvo on 17 prosenttia siinä, kuinka 20—24-vuotiaitten nuorten ulkonaolo työelämästä tai koulutuksesta näyttäytyy yhteiskunnassa. Suomessa se on 18,3, joten tältä osin valiokunta osoittaa 2 650 000 euroa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukemiseen niin, että määräraha käytetään järjestöjen yhteistyöpohjaisen tukitoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen.

Lopuksi, arvoisa puhemies, myös kulttuurin edistäminen on tärkeää, eli karjalan kieltä ja muuta tuetaan. Totean vielä, että myös kulttuurisäätiön pääoman kartoittamiseen pitäisi

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

lähteä, sillä Viro on ainoa naapurimaa, jonka kanssa Suomella ei ole kulttuurirahastoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia.

15.35 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnalle, eduskunnalle hyvästä yhteistyöstä ja yli 12 miljoonan euron lisäpanostuksista koulutukseen ja sivistyspalveluihin. Pidän niitä erittäin suuressa arvossa, ja niin uskon, että muutkin. Korkea sivistystaso, laadukas varhaiskasvatus ja maksuton maailmanluokan koulutus ovat tulevaisuudessakin suomalaisen yhteiskunnan perusta. Korkean osaamisen varaan Suomen tulevaisuutta on hyvä rakentaa näin myöskin satavuotisjuhluvuoden kynnyksellä. Koulutuksen ja osaamisen kärkihankkeilla hallitus uudistaa koulutusta sen kaikilla askeleilla varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Kärkihankkeiden rahoitukseen osoitetaan vuosina 2016—2018 yhteensä 300 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Aloitan varhaiskasvatuksesta, joka on jokaisen lapsen oikeus. Pidän erityisen tärkeänä varhaiskasvatuksen pedagogista kehittämistä ja lapsen kasvun tukemista. Siksi on hienoa, että olemme voineet alentaa varhaiskasvatuksen maksuja yhdessä teidän kanssanne. Näin yhä useampi lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen. Saamme sitä varhaiskasvatuksen osallistumisastettakin varmasti tällä toimella nostettua. Samalla lisäämme työnteon kannustavuutta ja työelämän tasa-arvoa sekä lapsiperheiden ostovoimaa. Valtiovarainvaliokunta on esittänyt 2 miljoonan euron määrärahalisäystä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen ja täydennyskoulutukseen, kiitos siitä. Valiokunnan mietinnön mukaisesti on myös erittäin tärkeää, että varhaiskasvatuslaki saatetaan kokonaisuudessaan ajan tasalle. Tulemme opetus- ja kulttuuriministeriössä jatkamaan varhaiskasvatuksen kehittämistä.

Jatkamme myös peruskoulun uudistamista: uudet opetussuunnitelmat ovat voimassa, ja niitä toteutetaan nyt Suomen kouluissa.

Uuden pedagogiikan, uusien oppimisympäristöjen ja opetuksen pedagogisesti tarkoituksenmukaisen digitalisaation avulla on tarkoitus tehdä oppimisesta innostavampaa läpi elämän. Näin vastaamme myös Pisa-tutkimuksessa esille tulleisiin haasteisiin.

Esi- ja perusopetuksen laadun kehittämiseen valiokunta esittää 1,8 miljoonaa euroa lisää. On erityisen tärkeää, että kehittämistoimenpiteillä saavutetut tulokset ja hyvät toiminnot levitetään valtakunnallisesti hyödynnettäväksi.

Pidän erinomaisena myös koulujen kerhotoiminnan tukemiseen esitettävää 3 miljoonan euron lisäystä. Kerhotoiminnalla on monipuolisia lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevia vaikutuksia. Lisäksi kerhotoiminnan vahvistaminen parantaa lastenkulttuurin ja taiteen perusopetuksen saavutettavuutta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on esittänyt huolensa ammatillisen koulutuksen reformin käynnistämisestä vasta vuonna 2018, kun ammatilliseen koulutukseen kohdistettu määrärahavähennys toteutetaan jo ensi vuonna. Opetus- ja kulttuuriministeriö on selvittänyt ammatillisen koulutuksen järjestäjien sopeuttamistoimenpiteitä perusteellisesti. Koulutuksen järjestäjien taloudellinen tilanne vaihtelee, samoin kuin tehtävien sopeuttamistoimenpiteiden valikoima. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee seuraamaan rahoituksen vähentymisen seurauksia alueellisesti, toimialoittain ja oppilaitoksittain.

Hallitus on kiinnittänyt erityistä huomiota korkeakoulujen toimintaedellytysten sekä tutkimuksen ja vaikuttavuuden edistämiseen. Korkeakouluopetuksen digitaalisten oppi-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

misympäristöjen vahvistamiseen ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamiseen osoitetaan noin 30 miljoonan euron lisärahoitus. Tutkimuksen vaikuttavuuteen ja saatujen tutkimustulosten kaupalliseen edistämiseen sekä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamiseen on kiinnitetty huomiota niin ikään. Suomen Akatemian määrärahoihin sisältyy ensi vuonna 8 miljoonan euron lisärahoitus.

Lisäksi hallitus on asettanut viime syyskuussa esityksestäni työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella vaihtoehtoisia malleja lisäresurssien tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Päätökset tehdään seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa keväällä 2017.

Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että talousarvioesitykseen sisältyy useita taiteen ja kulttuurin tavoitteiden toteuttamista tukevia elementtejä. Hallituksen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin. Taiteen perusopetuksen ja muun taide- ja kulttuuritoiminnan tarjontaa lisätään. Prosenttitaitteen periaatetta laajennetaan. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin otetaan käyttöön. Tarkoituksena on nostaa Suomen houkuttelevuutta, kilpailukykyä sekä kotimaisten että kansainvälisten tuotantojen toteuttamispaikkana. Näin lisätään alan osaaamista ja työpaikkoja.

Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös tekijöille maksettavien lainauskorvausten määrärahojen tasoon nostamalla sitä 6,3 miljoonalla eurolla, mikä onkin hieno sivistysteko Suomen itsenäisyyden juhluvuonna.

Arvoisa puhemies! Paljon muutakin täältä löytyy: Nuorisotakuuta kehitetään eteenpäin etsien vaikuttavimmat mahdolliset keinot puuttua nuorten syrjäytymiseen. Lisäksi haluan nostaa esiin, kuten valiokuntakin, Liikkuvan koulun valtakunnallistamisen, joka mahdollistaa sen, että lapset ja nuoret kouluissa liikkuisivat nykyistä enemmän ja saavuttaisivat ne tavoitteet ja voisivat sitä kautta hyvin.

Ja monista muista aiheista varmaan tänään voimme keskustella.

Suuret kiitokset vielä kerran yhteistyöstä, joka on ollut oikein hyvää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt on mahdollisuus pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, ja keskustelun aloittaa sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala.

15.41 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edessä olevassa keskustelussa tullaan varmasti arvostelemaan erilaisia säästöjä ja tullaan kehumaan tiettyjä lisäyksiä. Haluaisin kuitenkin aloittaa hieman isommalla pensselillä siitä, että väittäisin, että suomalaisessa koulutuksessa olennaisinta ei ole se, lisätäänkö johonkin joku summa tai joudutaanko jostakin hieman nipistämään. Väittäisin, että meidän suuri haasteemme on se, että maailma muuttuu, työelämä muuttuu valtavalla nopeudella ja se haastaa meidän koulutusjärjestelmää erittäin voimakkaasti tulevana vuonna ja tulevina vuosina. Toisaalta yhteiskunnassa tapahtuu muutoksia, jotka näkyvät sitten vaikkapa Pisa-tuloksissa, ja ne myös haastavat meidän koulutusta.

Sitä pitäisin kaikista tärkeimpänä, että me saavuttaisimme yhteistä tilannekuvaa puoluerajojen yli ja toisaalta että pystyisimme muodostamaan yhteistä visiota myös tässä salissa puoluerajojen yli siitä, mitä suomalainen koulutus tulevaisuudessa on, miten sen pitäisi kehittyä, mitä meidän pitäisi yhdessä tehdä. Toivon, että tätä keskustelua käytäisiin paljon tänäänkin.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

15.42 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Puumalan näkemykseen työelämän haastamisen merkityksestä on tietysti helppo yhtyä, mutta juuri sen takia meillä sosialidemokraateilla on se huoli, että nyt koulutuksen tasa-arvo ja alueellinen yhdenvertaisuus ovat vaarassa. Sehän nimenomaan heijastuu sitten siihen kaikkinaiseen osaamiseen, jota työelämässä ja yhteiskunnassa tarvitaan. Eli nämä lisäykset, joita nyt ollaan tekemässä 12 miljoonaa euroa, ovat tietysti tyhjää parempi, mutta nämä lisäykset eivät tule estämään koulutustason ja oppimistulosten laskua eivätkä palauttamaan koulutuksen tasa-arvoa. Minulla on tässä ihan vain luku: 2014 myönnettiin opetusryhmien pienentämiseen 60 miljoonaa ja tasa-arvoon 27, (Puhemies koputtaa) yhteensä 86, ja nyt se on 15 miljoonaa, mitä hallitus laittaa. Siis neljä viisi kertaa vähemmän koulutuksen tasa-arvoon! Tässä näkyy se ero.

15.44 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin, nuo rahat eivät yksin varmasti suomalaista koulutusta pelastaisi. — Suomalaisen koulutuksen vahvuus on hyvä perusopetus ja laadukas varhaiskasvatus. Siksi on olennaista, että meillä on perusopetuksen kärkihanke ja siellä opettajien koulutuksen uudistaminen — se on timantti, jota pitää joka puheessa kehua.

Mutta hyvä oli myöskin se, arvoisa puhemies, että valtiovarainvaliokunta teki täsmäpanostuksia. On hyvä, että varhaiskasvatuksen kehittämisraha tulee ja me voimme toimeenpanna valtakunnallisia uusia varhaiskasvatuksen suunnitelmia. Perusopetuksen laadun kehittämiseen tuli täsmälisyys, ja tuplasimme kerhorahoituksen, ja se on todella tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastukseen ja että niille perheille, joissa ei ole taloudellisesti mahdollista laittaa lasta harrastamaan, nämä kerhot ovat saatavilla — kaikille. Pidän valtiovarainvaliokunnan panostuksia hyvinä, ja ne tukevat hallituksen koulutuspolitiikkaa, jonka tavoite on, että jokainen lapsi saa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sellaiset elämäneuvot, että jatkaa vähintään (Puhemies koputtaa) toisen asteen koulutukseen ja oppii oppimaan, oppii oppimisen ilon.

15.45 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös leikata opintorahasta kuukauden arkilounaiden ja aamupalojen verran, eli 86 euroa, lisää nuorten oppimiseröjä, korkeakoulutuksen periytyvyyttä ja riskiä opintojen keskeyttämiseen ja pidentää opintoaikoja. Kun samalla ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja ja lähiopetuksen määrää leikataan ja nuorisotakuulta käytännössä viedään rahaa, on käsissämme yhä suurempi riski syrjäytymisen ja eriarvoisuuden kasvun kautta syntyvään sosiaaliseen aikapommiin. Velkaantumisen taittaminen ja talouden kuntoon saattaminen on huono perustelu opiskelijoiden toimeentulosta leikkaamiseen. Jos taloutta tahdotaan laittaa kuntoon, on välttämätöntä laittaa resursseja tuottavuuden ja korkean osaamisen tukemiseen. Kun pidämme huolta korkeasta osaamisesta ja koulutuksen tasa-arvosta, pidämme huolta myös taloudesta ja Suomen tulevaisuudesta. Miten arvoisa opetusministeri vastaa opiskelijoiden arjesta nousevaan huoleen? Voisiko vastaus olla kenties vastikkeeton, (Puhemies koputtaa) riittävä ja joka kuukausi maksettava perustulo?

15.46 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai on selvää, että yksin rahan riittävyys, lisäys tai vähennys, ei ratkaise kaikkia koulutukseen liittyviä ongelmia. On äärimmäisen tärkeää, että koulutuksen maailmassa on selkeä tavoitteellisuus: mihin koulutuksella pyritään? Mutta on luonnollisesti selvää, että jos orastavat ta-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

lousnäkyvät alkavat realisoitumaan, niin niitä hedelmiä ei pidä luonnollisestikaan hätäpäissään ruveta ulosmittaamaan, mutta jos jotakin jakovaraa on, niin on aivan selvää, että koulutuksen tulee olla se ensimmäinen, jonka tulee saada lisärahoitusta — erityisesti tilanteessa, jossa maailma muuttuu. Äsken TEMin pääluokkaa (Puhemies koputtaa) käsitellessämme puhuimme työn arvostuksen vähenemisestä.

15.47 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurimmat risut hallitus ilman muuta joutuu ottamaan vastaan opintorahaleikkauksista ja ammatilliseen koulutukseen kohdistuvista valtavista leikkauksista. Mutta näiden risujen jälkeen haluan antaa hallituspuolueille valtiovarainkunnassa kiitosta siitä, että mietintöön sisältyy kannanotto Helsingin olympiastadionin perusparannuksen ja uudistamisen toteuttamisesta nimenomaan hyväksytyn hankesuunnitelman pohjalta. Ainoastaan tällä tavalla tämän kansainvälisesti arvostetun, joidenkin tutkimusten mielestä maailman arvokkaimman urheilurakennuksen tulevaisuus pystytään turvaamaan tuleville sukupolville niin urheilu-, kulttuuri-, matkailu- kuin muussakin käytössä. Tämä oli tärkeä ja ryhdikäs linjaus hallituspuolueiden edustajilta, että se saatiin mietintöön tällä tavalla kirjattua.

15.48 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hiljattain julkaistiin uudet Pisa-tulokset, ja niissä oli totta kai monia huojentaviakin asioita, mutta erityisen suurta huolta herättävät tyttöjen ja poikien väliset erot oppimistuloksissa. Myöskin huomasimme, että maan eri osien välille on muodostunut aika isoja osaamiskuiluja, kun katsotaan tyttöjen ja poikien tuloksia. Varsinkin näyttää siltä, että itäsuomalaiset pojat ja heidän oppimistuloksensa ovat heikompia kuin maan muissa osissa. Kysyisinkin opetusministeriltä: kuinka me voisimme puuttua nimenomaan näihin maan eri osien välisiin osaamis- ja oppimiskuiluihin, ja kuinka voisimme kehittää opettajien osaamista siten, että näihin ongelmiin (Puhemies koputtaa) voitaisiin puuttua?

15.49 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse edustaja Elorannan kanssa peräänkuuluttanut kansallista visiota koulutukselle kokonaisuudessaan, ja nyt tällä hetkellä, kiitos ministerille siitä, työskentelee parlamentaarinen työryhmä, joka pohtii peruskoulua. Ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin tulee myös muita tällaisia ryhmiä. Miten näistä erillisistä työryhmistä voitaisiin saada sellainen kokonaiskuva, kokonaisvaltainen strategia ja kansallinen visio?

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatukseen on tehty heikennyksiä — tai hallitus on tehnyt päätöksiä, jotka mahdollistavat heikennyksiä. Yksi asia, joka on varmasti tulossa, on tämä, että esikoulun yhteydessä voitaisiin tarjota kerhotoimintaa, ei niinkään päiväkotivarhaiskasvatusta. (Puhemies koputtaa) Mitä tälle asialle on tapahtumassa?

15.51 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutukseen panostaminen kannattaa, ja siltä osin erinomainen asia, että me emme toivottavasti enää koulutussäästöjä tule tekemään. Toivon, että se on meidän yhteinen tarina tästä eteenpäin. (Välihuutoja)

Olen samaa mieltä edustaja Nylanderin kanssa siitä, että on varmasti paikka, kun meillä on erilaisia työryhmiä, syytä muodostaa semmoinen kokonaisuustarkastelu koulutusjärjestelmästä, ja sellainen on syytä aika ajoin tehdä.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Nostan kuitenkin tässä esille meidän Tieteen tila -arvioinnin, jossa meillä on arvioitu, että Tieteen tila 2016 on vakaa. Olemme jonkin verran kehittyneet, mutta kaverit ympärillä juoksevat kovempaa. Ja yksi tärkeimmistä selitystekijöistä on se, että siellä on kansainvälisiä tutkijoita ja tutkijayhteisöjä. Suomalainen osaamistase, kun katsotaan tutkijoita, on negatiivinen. Onkin perustavaa laatua oleva kysymys, minkälaisen yhteisen tieteen tarinan me tulemme tekemään tulevaisuuteen, jotta me saamme käännettyä suomalaisen tieteen kansainväliselle huipulle.

15.52 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudet Pisa-tulokset tosiaankin kertovat eriarvoistumisen kasvusta. Kun vielä kymmenen vuotta sitten perhetaustalla, vanhempien tuloilla tai koulutuksella ei ollut merkitystä siinä, miten hyvin lapset pärjäsivät, niin sehän oli myönteinen poikkeus moniin muihin maihin verrattuna ja olimme siitä ylpeitä. Nyt tosiaan tämä etu on kadonnut. (Sari Sarkomaa: Ei se ole kadonnut vielä!) Alueelliset erot tulivat ensi kertaa esiin: kaupunkien koululaiset pärjäsivät paremmin kuin maaseudulla, ja Uudellamaalla pärjättiin paremmin kuin Länsi-Suomessa. Alkaa näyttää siltä, että nyt kun näitä säästöjä on tehty, niin vain vahvemmillä kunnilla on mahdollisuus tiukentuvassa taloudessa enää panostaa riittävästi opetukseen. Meillä on muun muassa paljon kuntia, joissa on vain yksi koulu, ja ihmetyttääkin, miten nämä kunnat pystyvät tasaveroiset mahdollisuudet turvaamaan nyt, kun todellakin on jo tuloksia siitä, että ne eivät siihen pysty. Kysyisinkin ministeriltä: Mitä konkreettista aiotte tehdä sille, että tämä eriarvoistumiskehitys voitaisiin muuttaa? Olisiko tosiaankin, niin kuin edustaja Nylander tuossa esitti, aika tehdä tällainen parlamentaarinen kansallinen tiekartta koulutuksen tulevaisuuteen?

15.53 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on kuitenkin ilmainen koulutus kaikille lapsille ja nuorille, koulutuspaikka, mikä on todella tärkeää, se täytyy pitää tulevaisuudessakin. Ja toivoisin, niin kuin meidän sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Puumala sanoi, että me yhteistyöllä nyt hyvän keskustelun kävisimme tulevaisuutta varten.

Kysyisin ministeriltä kahdesta asiasta.

Soveltuvuuskokeista lähihoitajakoulutuksessa: Muun muassa Silja Paavola, SuPerin puheenjohtaja, on ollut huolissaan siitä, kun ne ollaan poistamassa. Tämän Sora-lainsäädännön kautta on puututtu todella harvoihin asioihin, ja se on vähän myöhäistä silloin jo.

Toinen asia on kielikokeilu. Kuinka laajaa tämä vapaan kielikokeilun järjestäminen tulee olemaan? Se ei riitä, jos se on vain muutamassa kunnassa. Ja ministeri on luvannut, että se järjestetään ensi vuoden aikana. Onko siitä tarkempia tietoja?

15.54 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisimmät Pisa-tulokset antavat huolestuttavan kuvan matematiikan ja luonnontieteiden tilasta Suomen kouluissa. Meidän vientimme kuitenkin koostuu pääosin teknologiateollisuuden tuotteista, joiden suunnittelusta ja tuotannon suunnittelusta vastaavat tekniikan alan ammattilaiset, siis matematiikan ja luonnontieteiden osaajat. Pitkän matematiikan kirjoittajamäärä on kuitenkin laskenut jo pitkään, ja tuoreet Pisa-tulokset tosiaan osoittavat matematiikan vieroksuman alkavan jo peruskoulussa.

Olemme viime vuosina kantaneet huolta milloin kädentaidoista, milloin taideaineista, milloin liikunnasta. Sen sijaan matematiikasta ja luonnontieteistä kouluissa ei ole järjestet-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ty samanlaista kansallista keskustelua, vaikka ne ovat tosiaan Suomen vientiteollisuuden kilpailukyvyn perusta. Nyt olisikin korkea aika alkaa kantaa huolta myös matematiikasta ja luonnontieteistä. Pitäisikö kantavaksi periaatteeksi ottaakin tunti matematiikkaa päivässä? (Sanna Lauslahti: Kannatan!)

15.55 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti, kun nyt käsitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaa, niin varmastikin puhuttaa tämä opintotuen leikkaus. On kuitenkin syytä huomioida, että samalla STM:n hallinnonalalla, kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, nimenomaan pienituloiset opiskelijat voittavat tässä muutoksessa, eli pienituloisimmillahan lisääntyy jopa sadoilla euroilla tämä kokonainen opintojen aikainen toimeentulo. Tämä on varmasti hyvä huomioida.

Samalla on kannettava huolta perheellisistä opiskelijoista, ja tässä sivistysvaliokunnan lausumassa otettiin kantaa tähän opintotukeen, että siihen tämä huoltajakorotus tulisi ottaa. Perheellisten opiskelijoitten tilanne ei ainakaan heikkene, ja toivoisin myös tästä, että keskustelua tulisi.

Sitten kantaisin huolta opettajainkoulutuksen tilanteesta myöskin jatkossa. Erityisesti Itä-Suomessa tämä tilanne näkyy, ja ehkä tämä tulee entistä enemmän näkymään tulevaisakin tuloksissa, kuten Pisa-tuloksissa. (Puhemies koputtaa) Kysyisinkin opetusministeriltä: miten opettajien saatavuudesta tullaan huolehtimaan koko Suomessa, nimenomaan pätevien opettajien saatavuudesta?

15.56 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen kilpailukyky on aina perustunut laadukkaaseen koulutukseen, korkeaan osaamiseen ja innovaatioihin. Nyt hallitus on murentamassa ja eriarvoistamassa koko suomalaista koulutusjärjestelmää leikkaamalla ammatillisesta koulutuksesta 190 miljoonaa euroa suurentamalla ryhmäkokoja ja leikkaamalla opiskelijoiden toimeentulosta. Ammatillisen koulutuksen leikkaus vastaa 18 000 aloituspaikkaa. Onko meillä varaa lisätä koulupudokkaita, pahentaa nuorten syrjäytymistä ja tinkiä osaamisesta? Vasemmistoliiton mielestä ei ole. Päinvastoin, me haluamme pienentää ryhmäkokoja, lisätä panostusta niin varhaiskasvatukseen kuin perus- ja toisen asteen kuin korkea-asteen koulutukseen. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen on panostettava nyt, jos tahdomme pysyä kehityksessä mukana. Kysyn teiltä, arvoisa ministeri: oletteko valmis perumaan ammatilliseen koulutukseen ja opintorahaan suunnitellut jättileikkaukset, jotta Suomessa voitaisiin turvata lasten ja nuorten yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet myös tulevaisuudessa? (Puhemies koputtaa) Vai vietämmekö Suomen juhluvuonna tasa-arvoisen koulutusjärjestelmämme hautajaisia?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Annan tähän debattiin vielä seuraavat puheenvuorot: Sirén, Wallin Stefan ja Kiuru Krista. Sen jälkeen ministerin vastaus. — Edustaja Sirén.

15.57 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvatenkin tässä pääluokassa keskustelu pyörii pitkälti koulutuksen ympärillä, ja ihan hyvä niin, mutta haluaisin nostaa esille vielä tässä vaiheessa näitä muita sivistyspoliittisia teemoja, jotka myöskin ovat erittäin tärkeitä. Huomionarvoista on esimerkiksi kulttuuri ja se, että tämän hallituksen ohjelmassa ei ole kulttuuriin kohdistuvia suoria leikkauksia, mistä iso kiitos hallitukselle. Sen sijaan on tehty varsin kulttuurimyönteistä politiikkaa, hyviä päätöksiä, kuten audiovisuaalisen alan tuotantokannustin, josta ensi vuodelle rahoitusta, tämä lai-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

nauskorvaus, jota on pitkään yritetty ja joka nyt vihdoinkin saatiin, ja siihen liittyvä laajennus ja samoin lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien parantaminen, harrastustakuu, joka tässä valiokunnan mietinnössään nousi esille. Nämä ovat hyviä, tulevaisuuteen panostavia asioita: nuorten syrjäytymisen ehkäisy, harrastustakuu, (Puhemies koputtaa) kerhotoiminta ja sitten nämä urheilijoiden apurahat esimerkiksi.

15.58 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yliopistojen varainkeräyskampanja on tällä hetkellä täydessä vauhdissa ja päättyy ensi kesänä. Valtio kolminkertaistaa omalla panoksellaan tämän kerätyn summan, mikäli se ei ylitä 50 miljoonaa euroa — tähän tarkoitukseen on siis budjetoitu ensi vuoden talousarviossa 150 miljoonaa euroa. Yksityinen lahjoitus on aina iloinen asia, ja olisi harmillista, jos valtio ei pystyisi tällä luvutulla triplauksella osallistumaan tähän keräykseen. Mikäli tämä kerätty kokonaissumma ylittää 50 miljoonaa euroa, silloin tulee siis leikkuri vastaan. Jos näin käy, niin olisiko hallitus valmis vaikkapa lisätalousarvion kautta nostamaan omaa panostustaan tässä varainkeruukampanjassa?

15.59 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turha täällä kiertää niin kuin kissa kuumaa puuroa. Tosiasia on se, että hallituksen leikkauksista kolmannes — kaikista leikkauksista kolmannes — osoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön päälle. Se on kyllä minusta aika iso arvovalinta ja kertoo tuhat sanaa.

Esimerkiksi vuonna 2014 oli 87 miljoonaa euroa koulutukselliseen tasa-arvotyöhön ja ryhmäkokojen pienentämiseen rahaa. Nyt on 15,2 miljoonaa euroa. Kyllä se jotakin kertoo siitä karusta kielestä, että peruskoulun suunta on jollakin tavalla nyt hukassa. Ei kysyvä tieltä eksy, se on selvää: viime hallituskauden lopulla peruskoulua uudistanut parlamentaarinen työryhmä neuvoo tulevaa hallitusta siinä, että jätetään peruskoulu rauhaan niin valtionosuuksien kuin näiden rahojenkin osalta, mutta näin ei käynyt. Olen siihen hyvin pettynyt.

Arvoisa puhemies! Kysyn vielä lopuksi: Milloin, ministeri, saadaan tämä esiopetuksen yhteyteen tarkoitettu kerhotoiminta laajennettua osaksi (Puhemies koputtaa) tätä yleistä varhaiskasvatusta, ja onko siinä kysymys hallituksen seuraavasta säästöstä? Onko tämä kerhotoiminnan salliminen siis tulossa vielä eduskuntaan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia.

16.01 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä keskustelusta. Tuli hyvin monipuolisesti eri aiheita, ja aloitan tuosta Pisasta, koska se varmasti on niin monien huulilla, kun se on ajankohtainen asia. Se kertoo meille tietenkin paitsi sen, että suomalaiset nuoret ovat maailman huipulla oppimistuloksissa edelleen, kuitenkin myös sen, että meillä on tasa-arvohaasteita, voi sanoa kolmenlaisia: Alueelliset erot näkyvät tässä tutkimuksessa ensimmäistä kertaa, mikä tietysti on ehdottomasti nyt tarkastelun paikka. Sitten toinen asia on tämä sosioekonomisen taustan vaikutuksen vahvistuminen, mikä sopii erittäin huonosti peruskoulun tarinaan ja perusideaan, eli siihen, että meillä olisi laadukkaat, tasa-arvoiset, maksuttomat peruskoulupalvelut kaikille lapsille ja nuorille taustasta riippumatta. Kolmas asia on sitten sukupuolten tasa-arvo, eli on erityinen huoli pojista ja siitä, että meillä on suurimmat oppimiserot tyttöjen ja poikien välillä kaikista OECD-maista.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Näihin haasteisiin olemme toki jo vastanneet hyvin monilla eri toimilla. Näiden Pisa-tulosten keräämisestä on se puolitoista vuotta aikaa, ja sen jälkeen ovat uudet opetussuunnitelmat tulleet voimaan. Niillä pyritään parantamaan oppimistuloksia ja ennen kaikkea panostetaan siihen oppimisen iloon, motivaatioon, että millä tavalla oppimisesta saadaan innostavaa ja millä tavalla saadaan otettua huomioon erilaiset oppimisen tavat ja tahdit. Eli oppijalähtöinen lähtökohta peruskoulun toteuttamiseen siinä opsissa vahvasti on mukana, ja toki monia sisällöllisiä muutoksia.

Opettajien osaamiseen tämä hallitus panostaa erittäin voimakkaasti ja vahvasti. Meillä on uusi Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma, ja 90 miljoonan euron Uusi peruskoulu-ohjelmasta 60 miljoonaa euroa käytetään opettajien osaamisen vahvistamiseen, ja tutkimusperustaisesti ja siten että viedään sitä opettajien uran aikaista ammatillista kehittymistä sinne arkeen ja kouluihin, jokapäiväiseen työhön muun muassa tällä tutoropettajamallilla, johon itse asiassa muuten kunnat, koulutuksen järjestäjät, lähtivät erittäin suurella innostuksella heti ensimmäisessä haussa mukaan. 80-prosenttisesti meidän koulut innostuivat tästä, ja tavoitteena on tietysti, että kaikki saisimme tähän mukaan.

Sitten täällä oli erityisesti kysymys, joka koski tätä luonnontieteiden ja matematiikan osaamista. Edustaja Kasvi kysyi aiheesta, ja kiitos, että nostitte tämän teeman erityisesti esiin. Tämä luonnontieteiden ja matematiikan oppimistulosten lasku on aihe, johon meidän täytyy paneutua, erityisesti siitä syystä että siellä näkyy vahvasti sellaista motivaatiovajetta. Että luonnontieteiden ja matematiikan oppiminen ei samalla tavalla innosta kuin ennen, ja siihen meidän pitää pystyä löytämään nimenomaan sisältöjä kehittämällä ratkaisuja. Yksi sellainen ihan konkreettinen toimi on se, että ensi vuonna tulee valtakunnallistamisen vaiheeseen tämä Luma-keskus ja Luma-toiminta, mikä toivottavasti tuo tähän apuja, ja siinä pyritään vaikuttamaan ennen kaikkea niihin asenteisiin ja myöskin sitten pedagogiikkaan ja sen kehittämiseen. Fokuksessa ihan jo lähdetään sieltä pienistä lapsista liikkeelle, että se motivaatio syttyisi, ja yksi keskeinen asia on se, että luodaan se yhteys näkösalille lapsille ja nuorille, että minkä takia matematiikan ja luonnontieteiden oppiminen on tärkeää ja miksi siitä kannattaa innostua. Sitä kautta sitten näkyy varmasti myöhemmin tuloksissakin. Se on iso asia.

Harrastustakuu hyvin monesta lähtökohdasta tuli tässä salikeskustelussa esille. Käynnissä on työryhmätyö, jossa pyritään varmistamaan, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus harrastaa ja saada mieluinen harrastus, vähintään yksi. Siihen voidaan vaikuttaa näillä kulttuurin ja taiteen kärkihankkeilla ja samoin tällä "tunti liikuntaa päivässä" ja myöskin eduskunnan lisäämillä kerhorahoilla ja monilla eri toimilla, mitä lähdimme vieämään eteenpäin.

Opintotuesta ymmärrettävästi tuli kysymyksiä, koska opintorahaan kohdistuu leikkauksia. Onneksi on myös niin, että ihan synkkä se tulevaisuuskuva ei ole, kun siinä pystyttiin myöskin samassa yhteydessä korjaamaan positiivisella tavalla tiettyjä epäkohtia. Yksihän on tämä yleiseen asumistukeen siirtyminen opiskelijoiden kohdalla, mikä on ollut opiskelijajärjestöjen pitkäaikainen tavoite ja mikä auttaa erityisesti heikoimmassa asemassa asuminen suhteen olleita opiskelijoita. Siellä on toisen asteen opiskelijoiden vanhempien tulojen vaikutuksen poisto opintotuesta ja muutamia muita muutoksia, muun muassa tulo-rajojen tai sen ansiokehityksen sitominen indeksiin ja niin edelleen.

Tieteen tila julkistettiin tänään, ja siihen kannattaa ehdottomasti tutustua. Se osoittaa, niin kuin tässä todettiin, että tieteen tila Suomessa on vakaa. Meillä on kansainvälisyys li-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sääntynyt, mutta toki meidän pitäisi pystyä jatkuvasti pysymään kiristyvässä kilpailussa mukana.

Haluan päättää tämän puheenvuoron siihen, että valiokunnan puheenjohtaja Puumala alussa palautti meidät isoon kuvaan eli siihen nopeaan maailman muutokseen ja yhteiskunnan muutokseen ja osaamistarpeiden muutokseen ja toivon, että tässä keskustelussa voimme vielä hakea lääkkeitä siihen, miten teemme koulutusjärjestelmästämmä (Puhemies koputtaa) sillä tavalla joustavan, että se antaa mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja myöskin siihen, että lapset ja nuoret voivat kehittyä myöskin sitten läpi sen työuran kasvaessaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt otamme seuraavan debattikierroksen.

16.06 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunta on aina kehittynyt teknologian kehityksen myötä: mietitään vaikka sellaisia asioita kuin kirjapainotaito, rautatiet tai sähkövalot. Tämän hetken yhteiskunnassa merkittävin teknologinen kehitys liittyy digitalisaatioon, jonka arvoisa ministeri otti täällä jo esille, ja varmasti opettajankoulutuksessa ja kouluissa digitalisaatiolla tulee olemaan valtava merkitys.

Samaan aikaan, arvoisa opetusministeri, olisi tärkeätä muistaa se, että edelleenkin lukutaidon merkitys on korvaamattoman tärkeä. Pitäisi seurata sitä, millä tavalla digitalisaation avulla voidaan edistää lukutaidon vahvistumista. Meillä on tuloksia siitä, miten lukutaito on peruskoulunsa päättäneiden osalla heikentynyt aikaisemmasta. Eli tämä on sellainen panostusalue, johon tulisi satsata enemmän, kun digitalisaatiota mietitään kouluissa: millä tavalla lukutaitoa voidaan sen avulla parantaa niin, ettei digitalisaatiosta tule lukutaidon este?

16.07 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienolla tavalla on huomioitu nyt toiveemme huippu-urheilijoitten sosioekonomisen aseman parantamiseksi, kun me suomalaisethan olemme tietyllä tavalla urheiluhullua kansaa ja haluamme nähdä aina sinivalkoisten urheilijoitten liikkeen.

Meillä on urheiluseuroilla hyvää osaamista ja kansalaisilla voimakas halu suurtahtumien järjestämiseen erityisesti talviurheilussa, koska meillä on tämä Pohjolan pitkä ja luminen talvi eli lumivarmuus löytyy. Mutta nyt näyttää siltä, että kisojen järjestäminen edellyttää usein kansainväliset kriteerit täyttäviä suorituspaikkoja, ja tässä laitetaan sitten kunnat ja urheiluseurat tavallaan tämmöiseen keskinäiseen kilpailuun. Olisiko mahdollista, että saisimme tällaisen kansallisen huippukilpailuohjelman tai -strategian, niin että voisimme keskenään sopia sen, mitkä alueet ja mitkä paikat (Puhemies koputtaa) olisivat nytten otollisia millekin kilpailuille?

16.08 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tulikin jo urheilu mainittua. Näin aluksi täytyy kiittää ministeriä siitä, että nämä nuoret huippu-urheilijalupaukset saavat nyt tämän 500 000:n lisäpanostuksen. (Tuomo Puumala: Ei ministeriä, vaan eduskuntaa!) — No, anteeksi, eduskuntaa, ja varmasti ministeri sen hyväksyy. (Naurua) — Kaiken kaikkiaan tämä on hyvä lisä köyhyysrajalla oleville huippu-urheilijoille.

Mutta jos puhutaan menestyksestä kaiken kaikkiaan, olympiakisat Riiossa eivät olleet menestys, ja nythän muutettiin tätä muutostyöryhmän työtä niin, että nämä tulokset ovat

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kin kahden olympiadin päästä tulossa. Muutama fakta siihen: kaksi kolmasosaa tällä hetkellä pitää harrastamista liian kalliina, puolet seuroissa olevista lapsista ja nuorista ei tällä hetkellä liiku tarpeeksi, ja dropout-luvut ovat 30—50 prosenttia eri lajeissa. Miltä tämä kuulostaa kahden olympiadin päähän?

16.09 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ekonomistitohtorit ovat sanoneet, että me suomalaiset epäilemme omia kykyjämme, kaihdamme riskejä emmekä aina ymmärrä hyödyntää muiden kokemuksia. Tämä itsetunnon tukeminen on erittäin tärkeä asia, ja sen tukemisen tulisi lähteä jo varhaiskasvatuksesta. Rohkeudella, tiedolla ja ideoilla on merkitystä. Me voimme vielä toistaiseksi vähän ehkä kerskuakin Pisatuloksilla, vaikka ne ovat hieman laskeneet, mutta Ruotsissa on aina ollut niitä tieteen huippuja. On hyvä, että tämä hallitus harjoittaa kokeilukulttuuria rohkeasti ja luovasti ja lisäksi vaikuttavuuden arviointia korkeakouluissa. Kuinka hyvin me onnistumme yhdistämään elinkeinoelämän ja korkeakoulun — siitä se Suomen kasvutarina lähtee. Hienoa, että on panostuksia kristillisten koulujen toimintaan, tämä 50 000 euroa, ja Takaisin Elämään -nuorisotyöhön ja ehdottomasti tämä vapaa kielivalinta. (Puhemies koputtaa) Tämä kielikokeilu pitää saada oikein laajassa kokeilussa toimimaan.

16.10 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aikaisemmin peräänkuulutettiin isompaa kuvaa siitä, mikä tämä tilanne tällä hetkellä on. Kun katsotaan valiokunnan lausuntoa, niin tässähän se heti alussa todetaan: "Suomen suhteellinen asema osaamisyhteiskuntana on heikentynyt, ja koulutustason nousu on pysähtynyt. Nuorten osaamistaso on laskussa." Tämä yhdistettynä niihin hälyttäviin tietoihin siitä, mitä me saamme jatkuvasti meidän nuorten eriarvoistumisesta — ei voi olla muuta kuin samaa mieltä edustaja Huhtasaaren kanssa siitä, että meidän pitäisi aivan erityisesti katsoa meidän varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatukseen panostaminen on kaikista tehokkain tapa torjua meidän nuorten eriarvoistumista.

Nyt, kun me tiedämme — täällä peräänkuulutettiin huolta myös siitä, miten meidän nuoret entistä enemmän eriytyvät oman asuinpaikkansa perusteella — niin juuri nämä hallituksen varhaiskasvatusleikkaukset on laitettu toimeen kaikilla niillä alueilla, joilla nyt menee huonommin. Sen takia erityisesti tässä tilanteessa olisi arvokasta, että hallitus arvioisi näitä päätöksiään uudestaan.

16.11 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tuolla valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostossa, missä olen ollut jäsenenä, on tämän pääluokan käsittely sujunut hyvin, hyvässä yhteistyössä jaoston jäsenien kesken ja myöskin ministerin ja ministeriön suuntaan. Haasteet ovat kuitenkin aika mittavat, ja valiokunta on tehnyt hyviä lisäyksiä ja painottaa juuri sivistystä, nuorisoa ja myöskin tätä urheilun sosioekonomista tilannetta.

Ehkä suurin haaste on kuitenkin nimenomaan ammatillinen koulutus, mistä on valiokunnan ponsikin. Nyt, kun ne säästöt ovat aika suuret ja uudistuksen synkronisointi on haasteellinen, siitä syystä sitä on syytä tarkastella, mutta erityisesti myöskin vähän myönteisemmästä syystä, että nyt työpaikat alkavat lisääntyä varsinkin teollisuudessa tietyillä aloilla, varsinkin tuolla Varsinais-Suomen suunnassa ja muuallakin. Tämä on myöskin haaste, totta kai, koulutukselle, jossa OKM:n ja TEMin pitää olla nyt erittäin hyvässä yhteistyössä, (Puhemies koputtaa) jotta pystymme haasteeseen vastaamaan.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

16.13 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri totesi, ovat alueelliset erot oppimisessa varsin suuret, ja kyllä ehkä varmaan yksi syy siihen on se, että meillä on hyvin suuria eroja kuntien selviämisen osalta. Meillä on rikkaita kuntia, joilla on mahdollisuus pitää kiinni subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta ja pienemmistä ryhmäkoista, vaikka valtionosuuksia leikataan. Niillä on varmaan myöskin mahdollisuus satsata resurssiopetukseen koulun puolella, avustajien osuuteen, ryhmäkokojen pienentämiseen, vaikka valtion puolelta niihin ei tule enää avustusta. Niillä on mahdollisuus varmaan myöskin toisen asteen koulutukseen satsaamiseen, vaikka se 190 miljoonaa viedään toisen asteen koulutuksen valtionosuuksista — ja ihan samaan, mihin edustaja Wallinheimo viittasi, harrastamiseen, sillä kunnat ovat moninkertaisesti valtiota suurempi rahoittaja lasten harrastuksissa, olosuhteiden luomisessa, seurojen tukemisessa maksuttomilla liikuntamahdollisuuksilla ynnä muulla. Tämän vuoksi minä olen huolissani. (Puhemies koputtaa) Miksi kunnat pakotetaan tekemään nämä valitettavat leikkaukset?

16.14 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on hyvin paljon puhuttu opetuksen alueellisesta eriytymisestä ja erilaisista mahdollisuuksista. Toisaalta voi sanoa sen, että erilainen, uusi tietoyhteiskunta antaisi mahdollisuuksia aivan uudennlaiselle oppimiselle joka puolella Suomea. On arvioitukin, että tällainen interaktiivinen, digitaalinen oppiminen voi olla itse asiassa jopa henkilökohtaisempaa kuin perinteinen luokahuoneoppiminen, jos sitä otettaisiin aidosti käyttöön. Se antaisi myöskin samanlaisen mahdollisuuden opetella vaikka harvinaisempia kieliä, olkoon sitten Lapissa tai Helsingissä. Kysynkin ministeriltä: miten me edistämme tämän tyylistä paikkaan ja aikaan sitomatonta oppimista tulevaisuudessa?

16.15 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ruusut: Kiitoksia lainauskorvauksen nostamisesta. Se on odotettu uudistus. Kiitoksia myös av-alan tuotantokannustinjärjestelmän lanseeraamisesta. Sitten risut: Ammatillisen koulutuksen valtavat leikkaukset, ne ovat uhka suomalaiselle osaamiselle, mutta ne uhkaavat myös lisätä nuorten syrjäytymistä. Toinen iso risu tulee opintorahan valtavasta leikkauksesta. Lähes 90 euron leikkaus on valtava lovi köyhien opiskelijoiden jo ennestään pieneen budettiin.

Mutta, arvoisa puhemies, meidän on aloitettava yhteinen työ peruskoulun huolestuttavan eriytymiskehityksen pysäyttämiseksi. Peruskoulu eriytyy alueellisesti, sukupuolten suhteen ja sosioekonomisesti. Vasemmistoliitto on laatinut seitsemän kohdan konkreettisen toimenpidelistan peruskoulun eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi, ja toivottavasti se luetaan hallituksen piirissä. Mutta haluan kysyä ministeriltä, mitä tämän valtavan huolestuttavan trendin kääntämiseksi (Puhemies koputtaa) aiotaan tehdä.

16.16 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaiset perheet voivat entistä huonommin ja lapset perheessä entistä huonommin. Lasten ja perheiden palveluiden palvelujärjestelmä on siiloutunut, raskas ja hajanainen. Palvelut ovat irtautuneet perheiden arjesta omiin tiloihinsa, ongelmalähtöisiä ja ammattikuntajohtoisia. Miten varhaiskasvatuksen, koulun ja sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta voitaisiin kehittää, jotta lapsillemme luotaisiin nimenomaan siellä varhaisvaiheessa entistä paremmat selviytymismahdollisuudet tulevaa elämää varten ja oppimista varten? Kysyisinkin ministeriltä: miten varhaiskasvatukseen ja opettamiseen osallistuvat asiantuntijat voi-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sivat olla lapsen ja nuoren tukena ja perheiden tukena, entistä yhtenäisemmin tukemassa nuorta kasvamaan täysivaltaiseksi ja oppimiskykyiseksi kansalaiseksi?

16.17 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niukassa taloustilanteessa on välttämätöntä löytää uusia tapoja tehdä asioita toisin. Täytyy todeta, että laadukas varhaiskasvatus, tasokas perusopetus ja toisen asteen koulutus säilyy tiukasta taloustilanteesta huolimatta laadukkaana jatkossakin, koska meillä on ministeri, joka uskaltaa tehdä asioita toisin, ja siitä kiitän ministeriä.

Yhden kiitoksen haluan osoittaa myös siitä, että tässä OKM:n pääluokassa eduskunnan jakamasta 12 miljoonasta kolmannes menee suoraan järjestöjen toiminnan kehittämiseen ja niitten työn vahvistamiseen. Se on äärimmäisen viisasta, koska kolmannen sektorin euro on 6—7-kertainen verrattuna kunnan euroon tai valtion käyttämään euroon. Ja nyt kun me puhumme siitä, että meillä on jopa 45 000 nuorta aikuista, jotka ovat syrjäytymisvaarassa olevia henkilöitä, niin jos heille kehitetään esimerkiksi uudenlaisia opintopolkuja ja tukipolkuja näilläkin avustuksilla, niin sieltä syntyy semmoisia kultahanhen munia, että ne tulevaisuudessa tulevat säästämään yhteiskuntamme varoja ja säästämään monta nuorta siltä tieltä, joka vie turmioon ilman koulutusta ja työelämää. Kiitos hallitukselle yhteistyöstä, (Puhemies koputtaa) niin että tämä asia ottaa aimo harppauksen eteenpäin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tähän debattiin seuraavat vastauspuheenvuorot: Suutari, Räsänen ja Saarikko, ja sen jälkeen ministerin vastaus ja sitten seuraavaa kierrosta.

16.18 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin isoisänä olen huolissani mahdollisuuksien tasa-arvosta. Kainuun maaseudulla asuvalla pienipalkkaisten vanhempien pojalla on heikoimmat menestyksen mahdollisuudet Pisa-tulosten perusteella. Kun tästä Pisa-tulosten keruuvaiheesta on 1,5 vuotta aikaa, niin kysyisin arvoisalta ministeriltä: ketkä tässä salissa eivät ole vastuussa tästä asiasta?

16.19 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moni nyt peräänkuuluttanut tätä suurempaa kuvaa, kun käsittelemme tässä koulutuksen asioita. On ehkä hyvä todeta, että suurempi kuvahan on todella se, että on valitettavaa, että meillä tämän osaamistason nousu on pysähtynyt. Se näkyy konkreettisesti siinä, että meillä työelämässä olevien ikäluokkien koulutustaso on korkeampi kuin työelämään tulevien ikäluokkien koulutustaso. No, jokainen voi miettiä, mitä tämä tarkoittaa sitten siinä yhtälössä, josta me olemme täällä paljon aikaisemminkin puhuneet, että tavoitteenahan on Suomen taloudellinen kehitys ja hyvinvoinnin nousu ja se hyvin vahvasti vain ei onnistu silloin, jos meillä koulutustaso on pysähtynyt ja uhkaa edelleen laskea. Senpä takia olisi nyt syytä, että täällä vähän laajempaa pohdintaa koulutuksen tulevaisuudesta käytäisiin. Ja tähän yhtälöön kyllä hyvin huonosti sopivat ne valitettavat määrärahalleikkaukset, mitä nykyinen hallitus on tekemässä.

16.20 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtäläinen mahdollisuus sivistyä on minusta 100-vuotiaan Suomen kertomuksen hienoin osa. Jatkan samaan henkeen puheenvuoroja, joissa moni muukin edustaja, muun muassa vieressä kollega Talja, nosti esiin sen, että miten me voisimme varmistaa, että koulu ja paikat sivistyä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ovat myös paikkoja, joissa ihminen tulee tunnistetuksi sen muun elämänsä keskellä. Miten me voisimme rakentaa peruskoulusta ja toisen asteen oppilaitoksista yhä vahvemmin paikkoja, joissa moniammatillinen yhteistyö toteutuu? Tiedustelenkin ministeriltä: Sosiaali- ja terveysministeriön alla on lapsi- ja perhepalveluiden kärkihanke, merkittävä taloudellinen satsaus, jonka on ylitettävä hallinnonalarajat, mentävä kouluihin ja päiväkoteihin, missä lapset ovat. Miten tämä etenee suhteessa opetus- ja kulttuuriministeriöön?

Ja lisäksi tiedustelin ministeriltä kiitoksien jälkeen varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta pienituloisille: miten (Puhemies koputtaa) varhaiskasvatuslain jatko on etenemässä ensi vuoden aikana?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia.

16.21 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä isosta kuvasta, kun siihen oikeastaan edellisessä puheenvuorossani päätin. Eli täällä on noussut aiheellista huolta, mikä liittyy Suomen koulutustason kehitykseen. Jos katsoo hallituksen ohjelmaa ja hallituksen visiota ja pitkän tähtäimen, 10 vuoden tavoitteita, niin siellä otetaan tähän asiaan kantaa toteamalla, että tavoittelemme sitä, että Suomen koulutus- ja osaamistaso nousee. Ja tähän me tarvitsemme nyt laajasti toimia. Elikkä tähän nykyiseen kehitykseen, joka on johtanut siihen, että näyttää siltä, että koulutustasomme on laskussa, liittyy rakenteellisia ongelmia meidän koulutusjärjestelmässämme, joita pitää ratkoa, liittyen esimerkiksi nivelvaiheisiin, hakeutumiseen korkea-asteelle ja niin edelleen. Sen lisäksi sitten myöskin esimerkiksi koulutuksen korkeisiin keskeyttämislukuihin ja nuorten syrjäytymiseen, näihin haasteisiin meidän tulee löytää ratkaisuja, ja niitä jatkuvasti etsitään, ja monia toimia on tässä jo liikkeelläkin. Viittaan esimerkiksi vaikkapa valintamenettelyjen uudistamiseen, jota tehdään toki korkeakouluista käsin mutta valtakunnallisella koordinaatiolla ja yhdessä korkeakoulujen kanssa.

Sen lisäksi lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma nousi esiin eli se tarve sille, että lasten ja perheiden palvelut olisivat paremmin yhteensovitetut ja että voisimme muulla palvelujärjestelmällä tukea myöskin sitä tehtävää, mikä kouluilla on, ja nimenomaan niin, etteivät opettajat jäisi taakkansa kanssa yksin, vaan saataisiin laajasti sekä tietysti perheet että muu palvelujärjestelmä tukemaan esimerkiksi niissä tosielämän tilanteissa, joita meillä on, että lapsilla ja nuorilla on ongelmia — on oppimisvaikeuksia, on käytösongelmia, on mielenterveyspuolen ongelmia — joita meidän pitäisi pystyä hoitamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja mielellään jo ennalta ehkäisevästi. Hallituksen lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma antaa tähän hyvän mahdollisuuden, samoin kuin se työ, mitä tehdään sen sisälläkin esimerkiksi kiusaamisen ehkäisemiseksi: jo mainittu harrastustakuu ja niin edelleen, kaikki nämä toimet yhdistettyinä sitten siihen koulutuksen kehittämistyöhön, mitä tehdään uusiin opetussuunnitelmiin ja niin edelleen.

Eli erittäin paljon on tällä hetkellä meneillään nimenomaan täällä kehittämisen puolella. Ja sitten, kun mennään vaikkapa nuorisotakuuseen, josta on paljon puhuttu, niin siinä se ihan keskeinen haaste on se, että edelleen kaikista ponnisteluista huolimatta meidän palvelujärjestelmämme ei onnistu kokonaisvaltaisesti sektoreiden yli auttamaan monissa tilanteissa. Eli nähdään edelleen se, että tämä on se kipukohta ja haaste, että palvelut eivät pelaa yksiin riittävällä tavalla. Eli tavoitteena on se, että lapset ja nuoret — nuoret tässä nuorisotakuun tapauksessa — voisivat saada palvelut yhdeltä luukulta, ja siihen esimerkiksi tämä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Ohjaamo-malli on tuonut meille hyviä toimivia käytäntöjä, joita sitten levitetään valtakunnallisiksi.

Edustaja Jaskari nosti hienolla tavalla esille ne mahdollisuudet, joita digitalisaatio meille tarjoaa. Se mahdollistaa sen, että oppiminen on yhä enemmän aikaan ja paikkaan sitomattomaa eli on mahdollisuuksia oppia, levittää, vaikkapa kielenopetus esimerkkinä tässä, millä tavalla harvaan asutuilla alueilla on mahdollisuus laajentaa kielivalikoimia vaikkapa digitaalisin keinoin, millä tavalla jo tänä päivänä voi opiskella verkon kautta, kehittää omaa ammattitaitoa ja niin edelleen. Näitä mahdollisuuksia, opetuksen digitalisaatiota hallitus tukee monin toimin: esimerkiksi 105 miljoonaa euroa panostetaan korkeakoulutuksen digitalisaatioon ja nuoriin tutkijoihin hallituksen erillisellä päätöksellä, samoin sitten kaikki se työ, mitä tehdään peruskoulun puolella peruskoulun digitalisaation edistämiseksi, sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat meillä ensimmäistä kertaa olleet käytössä ja ne näyttäisivät etenevän hyvin, ja paljon muuta tapahtuu parhaillaan.

Lukutaito nousi esille, ja huoli siitä. Siihen liittyen myöskin käynnistyy toimia: monilukutaito-hankekokonaisuus, millä pyritään vahvistamaan siis lasten ja nuorten lukutaitoa, monilukutaitoa nimenomaan, eli otetaan huomioon lukeminen hyvin monista näkökulmista, käynnistyy tuossa ihan heti vuoden alusta.

Ja urheilun puolella, kiitos myöskin näistä eduskunnan panostuksista sillä puolella. Hallituksen painopiste liikunnan ja urheilun puolella on, niin kuin jo totesin, lasten ja nuorten liikkumisessa erityisesti, ja kun ajattelee huippu-urheilua, niin tämä, että meillä on laajat harrastajapohjat, lapset ja nuoret liikkeelle, parhaalla tavalla tukee myöskin sitä, sieltä sitten valikoituvat varmasti myöskin he, jotka voivat kilpailla siellä kansainvälisellä huipulla. Siihen liittyen Suomessa on tietysti isot panostukset, joilla sitten pyritään myös vaikuttamaan siihen, että saataisiin urheilijalle mahdollisimman yksilöllinen tuki. Mutta kehittämisen paikkaa tässä on, ja tätä avustus- ja tukijärjestelmää urheilun puolella tällä hetkellä selvittää Harkimon työryhmä.

Tässä muutamia näkökulmia tärkeään aiheeseen. Kiitos jälleen keskustelusta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä yhden debattikierroksen, ja sen aloittaa edustaja Kärnä.

16.27 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi tässä on syytä todeta oppositiolle, kun on syytetty hallitusta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen leikkauksista, että tämä hallitus on vahvistanut kuntien toimintaedellytyksiä toteuttaa näitä toimintoja, sillä kuntatalous on selkeästi vahvistunut tämän hallituksen toimintakaudella.

Suomi täyttää pian 100 vuotta, ja meillä on tässä maassa kolme uhanalaista saamen kieltä: kolttasaame, inarinsaame ja pohjoissaame. Nyt käsiteltävänä oleva budjetti sisältää ennennäkemättömän paljon rahoitusta, lähes miljoona euroa, näiden kielten kielipesätoimintaan. Toki lisäresurssejakin kaivattaisiin kipeästi. Olisinkin kysynyt ministeriltä, kuinka näette, miten voimme turvata saamen kielten aseman ja elinvoiman Suomessa myös tulevaisuudessa.

16.27 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on tullut monesti jo esille, niin oppimiseen liittyvät sosioekonomiset erot ovat nousseet vahvasti esille Pisa-tutkimuksessa. Oleellisesti tähän oppimiseen ja eriarvoisuuteen liittyä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

myös varhaiskasvatus, ja me tiedämme, että varhaiskasvatuksella on suuri merkitys oppimiselle, lapsen sosiaaliselle kehitykselle ja vuorovaikutustaidoille ja monille muille asioille. Tutkimukset ovat osoittaneet myös sen, että niiden nuorten, jotka ovat olleet säännöllisen varhaiskasvatuksen piirissä, oppimiskyky on ollut parempi ja he ovat myös edenneet koulutuksessa pitemmälle korkeakouluihin kuin ne lapset, jotka eivät ole olleet varhaiskasvatuksessa.

Nyt kun hallitus on rajannut varhaiskasvatusta siten, että tätä ei mahdollisteta tasa-arvoisesti työttömien perheiden lapsille, ja kun hallitus on nyt perustanut — en tiedä, onko se (Puhemies koputtaa) pääministerin perustama vai kenen perustama — työryhmän, joka arvioi eriarvoisuutta, niin jos Juho Saari tulee tässä esittämään, että varhaiskasvatus pitäisi turvata kaikille lapsille tasa-arvoisesti, tulisitteko esittämään tätä tai tukemaan Juho Saarta tässä esityksessä?

16.29 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten on jo todettu, valtiovarainvaliokunta on tehnyt opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle useita määrärahalisäyksiä, jotka tulevat tarpeeseen. Näihin kuuluvat muun muassa 3 miljoonaa euroa koulujen kerhotoimintaan ja 2,65 miljoonaa euroa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukemiseen. Ne ovat esimerkkejä panostuksista lasten ja nuorten hyväksi, ja kiitos näistä valiokunnalle.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa mietinnössään lisäksi muun muassa seuraavaa: "On niin ikään huolehdittava, että mahdollistetaan alueellinen kokeilu kielivalikoiman laajentamisesta eduskunnan hyväksymän lausuman mukaisesti." Syksyllä myös Suomen Lukiolaisten Liitto esitti kannanotossaan kielikokeilun laajentamista lukioihin. Tällöin selviäisi vapaan kielivalinnan mahdollinen positiivinen vaikutus esimerkiksi ylioppilaskokeissa kirjoitettavien kielten määrään.

Kysynkin ministeriltä, tuotteko piakkoin eduskuntaan perusteellisen, hyvin valmistelun ja kansalaisten selvän enemmistön tahdon mukaisen kielikokeiluesityksen.

16.30 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on edelleen koulutuksen kärkimaa. Pisa-tutkimuksia tulee ja menee. Nyt tehdyn tutkimuksen tiedot ovat siis huhtikuulta 2015, ja tämän hallituksen niin positiiviset kuin negatiivisetkaan toimet eivät siis tässä tutkimuksessa näy, mutta huolenaiheita on paljon. Toisin kuin edellinen hallitus, nyt ei leikata peruskoulujen valtionosuuksista. Te teitte satojen miljoonien eurojen leikkaukset, ja nyt kuitenkin halutaan säilyttää se, että lähtötaso turvataan. Eriarvoisuutta ei peruskoulun valtionosuuksien suhteen aiota tehdä.

Arvoisa ministeri, koulutuksen digiloikka on todellinen. Nyt kaikkien kouluasteiden kohdalla tämä ei välttämättä toteudu. Peruskouluihin pitää saada nyt enemmän rahaa oppimisympäristöön, digimateriaalin tekemiseen, oppivälineiden, siis ihan (Puhemies koputtaa) tablettien ja tietokoneiden saamiseen.

16.31 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minä tahdon yhtyä niihin ruusujen antajiin siltä osin, että opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin on hyvä asia monen, hyvin monen opiskelijan kannalta, ja on monia muitakin hyviä pieniä asioita. Mutta kun hallitus on asettanut omaksi tavoitteekseen nimenomaan työllisyyden ja kasvun, laittanut sen kaiken edelle, niin kysyn arvoisalta ministeriltä: Jos kuukauden, siis yhden kuukauden, arkilounaiden ja -aamupalojen suuruinen summa leika-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

taan opintorahasta ja ammatillisesta koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa euroa, niin miten nuo toimenpiteet tukevat tätä työllisyyden ja talouden ja tuotannon kasvutavoitetta ja osaamisyhteiskunnan rakentamista? Miten työllisyys, talouskasvu, osaamisyhteiskunta hyötyvät näistä massiivisista leikkauksista opintorahaan ja ammatilliseen koulutukseen?

16.32 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa oppimistulokset ovat maailmanluokkaa, mutta todella huolestuttavaa on se, että oppimistuloksissa on isoja eroja. Se ei ole iso uutinen. Nuo tulokset olivat näkyvissä jo reilu kymmenen vuotta sitten. Itse olin silloin opetusministerinä, kun aloitimme perusopetuksen kehittämisohjelman sen takia, että jokainen lapsi saisi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa riittävät eväät oppia koko elämänsä ja mahdollisuuden jatkaa vähintään toiselle asteelle. On erittäin hyvä, että tämä hallitus on tarttunut tähän niin, että valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet on, niitä implementoidaan. Varhaiskasvatuksessa on se tärkein paikka toimia. Perusopetuksen kehittämisessä on olennaista, että opettajien koulutusta kehitetään. On kaiken a ja o, että opettajat osaavat.

Loistavia kärkihankkeita. Toimeen on ryhdytty, ja huolestuttavaa oli se, että sosialidemokraattisten opetusministerien aikana kehitys pysähtyi. Silloin keskitytte vain miettimään oppivelvollisuuden venyttämistä, jota onneksi sitten ei tapahtunut. Eli loistavaa on, että nyt tehdään töitä, ja nöyränä pitää tehdä töitä, (Puhemies koputtaa) koska 100-vuotiaan Suomen tulevaisuus on siinä, että lapset voivat tasavertaisesti oppia.

16.33 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppilashuollosta haluaisin esittää kysymyksen. Me tiedämme, että toimiva ja hyvä oppilashuolto vaatii moniammatillista yhteistyötä, ja nyt kun suurin osa näistä henkilöstöryhmistä on siirtymässä maakuntiin, niin miten turvataan jatkossa, että kouluissa, ihan peruskouluissa, löytyy tällaisia toimivia oppilashuoltotiimejä, koska se on ainut tapa taata laadukas oppilashuolto?

Sitten, arvoisa puhemies, haluaisin kyllä vielä esittää kysymyksen uudelleen. Mitä tulet tekemään sille asialle, mikä lukee hallitusohjelmassa, että esikoulun yhteydessä voidaan tulevaisuudessa tarjota kerhotoimintaa? Tiedetään, että kerhotoiminnassa ei ole samanlaisia laadullisia eikä (Puhemies koputtaa) muita määräyksiä, jotka koskevat varhaiskasvatusta. Se on huomattava heikennys, jos näin tapahtuu.

16.35 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Otan esille asian, joka ei niin helposti hahmotu pelkästään opetusministeriön alle vaan jossa ovat osallisena varmasti ainakin työministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö, ja puhun työelämätaidoista, niin esimiestäidoista kuin sitten niin sanotusti alaistaidoista.

Työelämä muuttuu koko ajan, on vahvassa murroksessa. Olen huolestunut siitä, miten me pystymme toisaalta meidän nuorille peruskoulussa, toisella asteella, korkeakoulussa kuin sitten jo aikuisille ihmisille täydennyskoulutuksessa antamaan näitä taitoja, jotta he jaksavat ja osaavat olla työelämässä niin kuin siellä kuuluu olla. Iso osa työstä poissaoloista ei johdu välttämättä niinkään fyysisestä vaivasta, vaan ongelmana on se, että työssä on huono olla. Minkälaista keskustelua te käytte esimerkiksi ministeriöitten välillä näistä asioista? Näissä on kyse kuitenkin (Puhemies koputtaa) isoista summista, siitä, että esimerkiksi sote-uudistuksessa 200 000 ihmistä osaa ja haluaa olla tuossa isossa muutoksessa mukana ja heitä johdetaan oikein.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

16.36 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lounais-Suomi on positiivisen rakennemuutoksen edessä. Meyerin telakan nykyinen noin 4 000 työntekijän joukko kasvaa uusien tilausten myötä 11 000 henkilöön. Kerrannaisvaikutuksineen telakan ympärille syntyy yhteensä 30 000 henkilötyövuoden kasvuvaikutus. Valmet Automotiven nykyinen työntekijämäärä Uudessakaupungissa lähes kaksinkertaistuu yli 2 000 henkilöön.

Nyt pitäisi nopeasti huolehtia siitä, että näihin henkilöstötarpeisiin vastataan kotimaisin voimin aloittamalla nopeasti tarvittavaa koulutusta sekä toisella asteella että korkeakouluissa. Mitä tehokkaammat ja suorituskykyisemmät koulutus- ja työllisyystoimenpiteet luodaan, sitä paremmat ovat edellytykset sille, että Turun ja Uudenkaupungin kasvu tehdään nimenomaan kotimaisin voimin ja suomalaisella työllä. Tässä kohtaa on hyvä muistaa, että meillä on 100 000 alle 30-vuotiasta nuorta ja 200 000 aikuista vailla toisen asteen koulutusta, ja nyt olisi aivan loistava tilaisuus tarjota heille suoraan työllistymiseen johtavaa koulutusta. Nämä ammatillisen koulutuksen 190 miljoonan säästöt luovat kyllä aika synkkiä pilviä (Puhemies koputtaa) tässä onnistumiselle, mutta, ministeri, miten vastaatte tästä huolimatta näihin äkillisiin Lounais-Suomen koulutustarpeisiin?

16.37 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruotsalaiset ovat korostaneet näissä Pisa-tutkimustiedoissa yleensäkin sosiaalista älykkyyttä, mutta ei tämä tulos nyt suomalaisten kannalta niin huono ole, mutta suunta on huolestuttava, jos pojat eivät matematiikkaa opi. Tytöt pärjäävät hyvin. Tämä alueellinen eriarvoisuus tietysti on vaarana kouluissa, muistettakoon vain se, että monet pienet lukiot maaseudulla ovat olleet hyviä opetustuloksissa muun muassa yo-kirjoituksissa. Miten käy tulevaisuudessa? Meillä on hyvin tärkeä tämä tasokas varhaiskasvatus ja peruskoulun oppiminen, ja kysyisinkin ministeriltä tästä koulunkäyntiohjaajien työstä. Me tarvitsemme hyviä opettajia, mutta jos on iso opetusryhmä, niin meidän tarvitsemme myös niitä koulunkäyntiohjaajia, jotka auttavat sitten niitä lapsia, joilla on vaikeuksia esimerkiksi juuri matematiikassa opiskelemisessä. Totta kai myös erityislasten tukeminen on tärkeää ja se tunnistaminen ja arviointitaito eri oppilaiden osalta. Miten tärkeänä tämän näette? Se on resurssikysymys. Monilla paikkakunnilla on mahdollisuus tämä järjestää, mutta kaikilla ei.

16.38 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli äärimmäisen arvokasta, että opetusministeri nosti esiin tämän huolen näistä keskeyttämisistä ja nuorten syrjäytymisestä. Me olemme tismalleen samaa mieltä, että erityisesti meidän ammatillinen koulutus tarvitsee uudistamista.

Mutta se syy, minkä takia me olemme niin todella huolissamme näistä ammatillisen koulutuksen leikkauksista, on se, että me pelkäämme, että tämä nimenomaan rampauttaa sen uudistamistyön, jolla me haluaisimme tätä nuorten syrjäytymistä, eriarvoistamista ja koulupudokkuutta torjua. Kun rahat viedään, kun näin paljon leikataan ennen uudistustyötä, niin meidän pelkomme on silloin, että kaikki nämä hyvät tavoitteet, jotka me täysin opetusministerin ja hallituksen kanssa jaamme, eivät tule toteutumaan. Kyse ei ole uudistamisesta, vaan kyse on meidän koulutusjärjestelmän romuttamisesta, ja tämän takia me olemme tästä ammatillisen koulutuksen uudistuksesta ja niistä valtavista leikkauksista todella huolissamme.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

16.39 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ammatillisen koulutuksen huoli on kyllä yhteinen, ja etenkin kun jo viime kaudella ammatillisesta koulutuksesta erittäin paljon leikattiin, niin olisin tietenkin toivonut, että se sama huoli olisi silloin ollut myös läsnä nykyisessä oppositiossa. Itse asiassa jos miettii myös alueellisesti niitä leikkauksia, niin melkein puolet kaikista opiskelijoiden aloituspaikkamääristä lähti Lapista, yhdestä maakunnasta. Että siinä jos missä kyllä käytettiin alueellista kohdentamista oikein kunnolla. Ja sitten jos vielä mietitään näitä Pohjois- ja Itä-Suomen oppimiseroja, niin kyllä kieltämättä mieleen tulee se vanha tarina siitä, että miten niitä ei ole pystytty vieläkään poistamaan, ja se on itse asiassa myös tämän hallituksen pöydällä ja agendalla näitten uusien Pisa-tulostenkin myötä, miten meillä oppimiserot ovat edelleenkin suuria pohjoisessa ja idässä.

Mutta olisin kysynyt tästä ammatillisen koulutuksen uudistamisesta. Olisiko mahdollista saada siihen rahoitukseen jonkinlainen pohja, vähän samalla tavalla kuin kuntataloudessa, joka nyt vahvistuu, että sieltä ei voitaisi leikata kuin esimerkiksi 100 euroa per asukas, esimerkiksi 3 prosentin muutospohja ammatilliseen koulutukseen?

16.40 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monessa puheenvuorossa on tullut esiin, kuinka hämmäntävän tulevaisuuden edessä me olemme ja yhteiskunta on voimakkaassa murroksessa. Siihen nähden opetusministeriöllä on kyllä hyvää reagointikykyä ja tulevaisuuden hahmottamista. Yhä edelleen kysyn monen muun edustajan lailla tästä kielikokeilusta, joka on vielä vihreän veran alla, ei tiedetä, mitä sieltä tuleman pitää. Ministeri tuli viikonloppuna tämän asian kanssa julkisuuteen, ja jotenkin tuntui oudolta, että hän puhui, että ruotsin kielen kokeilun osalta riittäisi kaksi kokeilupaikkaa. Jokainenhan osaa tehdä sen matemaattisen laskun, vaikka matematiikan taidot ovat heikentymässä, että ei kahden kokeilupaikan pohjalta voi tehdä mitään kattavia johtopäätöksiä.

16.41 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri puhui kauniisti varhaiskasvatuksen merkityksestä, ja niihin kaikkiin tavoitteisiin kyllä myös yhdyn. Mutta todellisuus päiväkodeissa on hyvin toisenlainen ja varsinkin nämä ryhmäkokojen kasvattamiset ovat tilannetta huonontaneet. Liian suuret lapsiryhmät heikentävät osaaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen, huomioimiseen ja juuri kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Sen vuoksi tässä kristillisdemokraattien vaihtoehdossa esitetään lisämäärärahaa siihen, että pystyttäisiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokoja pienentämään ja samalla saavuttamaan niitä tavoitteita, joita te, ministeri, olette kyllä sinänsä ansiokkaasti kuvanneet.

16.42 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On arvioitu, että noin neljäsosa lapsista ja nuorista voi huonosti. Heiltä puuttuu perushoiva, ja heillä on heikko itsearvostus taikka fyysis-psykkistä oireilua. Monella tulevaisuudenusko on niin alhaalla, ettei hyvinvoinnin ja motivaation kannalta tärkeitä haaveita juurikaan ole. Opiskelu- ja työelämään siirtyminen voi lykkääntyä nuoruusvaiheen mielenterveyshäiriöiden vuoksi. Ne ovat nuorilla noin kaksi kertaa yleisempiä kuin lapsilla. Nuorisotakuu ei auta näitä nuoria syrjäytymisen polulta, jos nuori ei pysty ongelmiensa vuoksi hyötymään tarjotusta opiskelu- ja työpaikasta.

Helsingin Diakonissalaitoksen Vamoksen matalan kynnyksen ryhmätoiminnot ovat tarjonneet monelle nuorelle mielekkään portin työelämään tai opiskelun pariin. Vastaavista

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

nuorten elämäntilanteiden ja kykyjen mukaan joustavista ryhmistä on jatkuva pula koko Suomessa. Kysynkin ministeriltä: voitaisiinko tätä mallia levittää koko maahan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Kiuru Krista ja Puumala, ja sen jälkeen ministerin vastaus ja sen jälkeen puhujalistaan.

16.44 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta koulutuspolitiikka on itse asiassa hyvää säästöpolitiikkaa siinä, että me voimme auttaa nuoria ja lapsia löytämään oman tiensä ja säästää tulevaisuudessa ennalta ehkäisevässä mielessä, että moni nuori ja lapsi saisi itselleen niin vahvan polun koulussa, että he pärjäisivät. Vamos-nuorista kaksi kolmasosaa ilmoittaa, että koulu on yksi syrjäytymisen pahimpia syitä. Siltä osin se varmasti vie meidät siihen isoon kysymykseen, että koulutustason lasku, oppitulosten lasku ja koulutuksellisen tasa-arvon vähentyminen, alueellisen tasa-arvon heikkeneminen ja poikien ja tyttöjen väliset erot ovat isoja kysymyksiä — ja sitä eivät nämä jälleen kerran tehtävät koulutusleikkaukset ensi vuodelle millään tavalla kyllä auta. Siltä osin haluan vielä todeta, että valtionosuuksia leikataan niin kiky-sopimuksen johdosta kuin keväisestäkin kehysriihipäätöksestä johtuen ja tehdään monia muita leikkauksia.

Ministeri, te ette koskaan vastannut siihen kysymykseen, joka täällä salissa on ollut esillä. (Puhemies koputtaa) Otetaanko esikoululaisten varhaiskasvatus ennen ja jälkeen esiopetuksen kerhotoiminnaksi, vai eikö oteta? Me tarvitsisimme siihen vastauksen. Nimitäin se on erittäin paheksuttavaa. Minä toivon, että ette tuo tätä säästöä tänne.

16.45 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eniten puheenvuoroja on käytetty peruskoulusta, ja hyvä niin. Se on edelleen meidän kruununjalokivi, ja uskon, että on yhteistä tahtoa pelastaa se ja viedä sitä seuraavalle vuosikymmenelle. Siellähän hallitus on tarttunutkin jo moniin asioihin. Vuotoja tukitaan. Enää ei tehdä satojen miljoonien eurojen leikkauksia valtionosuuksiin, kuten viime vaalikaudella. Uusia latuja avataan aika merkittävällä tavalla, muun muassa ensi vuodelle opettajien lisä- ja täydennyskoulutukseen 21 miljoonaa euroa, digitaalisten oppimisympäristöjen vauhdittamiseen 18 miljoonaa euroa, liikunnan lisäämiseen 7 miljoonaa euroa ja niin edelleen. Erittäin tärkeitä toimia.

Jos vielä päästään sektorirajojen yli peruskoulussa, rohkeasti myös sosiaali- ja terveysministeriön puolelle, aivan hyvä ajatus on Juho Saaren työn integroiminen tähän. Siinä puhutaan samantyyppisistä asioista, eriarvoisuudesta, ja se lähtee jo lapsista ja nuorista. Uskon, että näillä toimilla me saamme kyllä pelastettua meidän peruskoulun.

Puhemies! Loppuun vielä kehun noita valtiovarainvaliokunnan tekemiä lisäyksiä. Ne ovat hyvin pitkälti samantyyppisiä kuin sivistysvaliokunta omassa lausunnossaan esitti. Siellä esimerkiksi liikunta, joka otettiin valiokunnassa tällä kertaa painopisteeksi, on näytävästi esillä, erittäin hieno asia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia, sen jälkeen puhujalistaan.

16.46 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Yritän vastata mahdollisimman moneen näistä vielä auki olevista kysymyksistä tämän viimeisen puheenvuoron aikana aloittaen tuosta kielikokeilusta, joka on ollut julkisuudessaakin

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

esillä. Osaamisen ja koulutuksen ministeriryhmä on aihetta käsitellyt ihan viime viikolla, ja olemme tehneet eduskunnan ponnen edellyttämällä tavalla arviointia perustuslaillisista edellytyksistä kokeilun toteuttamiseen. Siinä arvioitiin niin, että kokeilun tulee olla rajattu, ja se edellyttää toki lakimuutoksen, mistä syystä tämä sali asiasta pääsee vielä sanansa sanomaan. Mutta sen aikataulu on todella se, että ensi vuonna olisi tarkoitus kokeilun käynnistyä.

Varhaiskasvatuksesta oli useampi kysymys. Varhaiskasvatuksen kehittämistä sisällöllisesti tehdään tällä hetkellä voimakkaasti. Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet on hyväksytty Opetushallituksessa ja nyt ollaan siinä vaiheessa, että tehdään sitä jalkauttamista sinne kentälle. Uskon, että varhaiskasvatuksen suunnitelmien perusteella voidaan ihan merkittävästikin parantaa varhaiskasvatuksen laatua ja vahvistaa varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, viedä ihan toiminnan tasolle jokapäiväiseen arkeen uutta ajattelua siitä, mitä varhaiskasvatukselle voidaan asettaa tavoitteiksi, kun tämä hallinnonalan siirto voidaan viedä myöskin ikään kuin asenne- ja osaamistasolla eteenpäin.

Yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien määrää pyritään lisäämään eli koulutuspaikkoja, aloituspaikkoja, on lisätty tuntuvasti ja pysyvästi, ja tavoite on jatkaa tätä kehitystä. Se vie myöskin tätä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa eteenpäin. Samoin varhaiskasvatusta kehitetään ihan Opetushallituksen kehittämisavustuksin, ja kiitos eduskunnalle siitä, että kehittämiseen on entistä vahvemmin edellytyksiä teidän tekemänne lisäpanostuksen kautta. Myöskin tätä lainsäädäntöä viedään eteenpäin, elikkä ensi vuoden aikana on tarkoitus tuoda varhaiskasvatuslaista seuraava versio, ja siinä yhteydessä otetaan kantaa näihin tässäkin salissa esillä olleisiin kysymyksiin.

Ammatillisen koulutuksen reformista täällä käytettiin puheenvuoroja, ja tosiaan tilanne on se, että näiden säästöjen osalta eduskunta onkin jo sanansa sanonut, mutta sitten tämä ammatillisen koulutuksen reformi tulee ajankohtaiseksi alkuvuodesta. Tänä on päättynyt lausuntokierros, ja olemme saaneet paljon arvokasta palautetta ja näkemyksiä lakiluonnokseen ja käymme sitä palautetta läpi niin, että alkuvuodesta saamme eduskunnalle hallituksen esityksen, joka vie ammatillista koulutusta huimasti eteenpäin toiminnallisesti ja sisällöllisesti. Siellä tapahtuu hyvin paljon myönteistä. Luomme uuden lainsäädännön sekä nuorten että aikuisten koulutukseen, uuden tutkintojärjestelmän, uuden rahoitusmallin, joka kannustaa myöskin oppilaitoksia ja koulutuksen järjestäjiä panostamaan siihen, että koulutus ei jäisi nuorilla kesken vaan se suoritettaisiin loppuun, eli siihen läpäisyyden ja samoin sitten myöskin työelämäyhteyksiin ja siihen vaikuttavuuteen, että opiskelijat siirtyisivät työelämään mahdollisimman hyvin ja sujuvasti ja myöskin jatko-opintoihin.

Byrokratiaa ja turhaa sääntelyä on tarkoitus purkaa tällä merkittävästi. Koulutuksen varoja kannustetaan siirtämään seinistä ja hallinnosta entistä vahvemmin opetuksen turvaamiseen. Oppilaitokset saavat enemmän mahdollisuuksia ja ketteryyttä vastata joustavasti työelämän koulutustarpeisiin. Työpaikalla tapahtuvaa oppimista lisätään. Siitä on paljon hyviä kokemuksia niin kotimaasta kuin kansainvälisestäkin, ja uskomme, että se on yksi keino myöskin keskeyttämistä vähentää ja tehdä oppimisesta mielekkäämpää ja lisätä työelämäyhteyksiä.

Opintopolut muuttuvat aiempaa yksilöllisemmiksi ja niin edelleen, eli on paljon positiivisia sisältöön meneviä muutoksia, joita viemme eteenpäin tässä ammatillisen koulutuksen reformissa, ja siihen on osallistunut laajasti ammatillisen koulutuksen kenttä. Viimeksi tänään tapasin yhden koulutuksen järjestäjän, joka antoi hyvin paljon positiivista palautetta

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ta tästä ammatillisen koulutuksen sisällöllisestä kehittämisestä, vaikka taloustilanne ymmärrettävästikin siellä kentällä raskaalta tuntuu.

Eli näillä eväillä eteenpäin, ja paljon tähän sisältöön liittyvää keskustelua ja yhteistyötä toivon jatkossakin eduskunnalta. Meillä on käynnissä perusopetuksen osalta yhteinen parlamentaarinen työ ensi vuodelle näistä perusopetuksen kehittämisen teeseistä, ja samoin sitten korkeakoulupuolella tehdään opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulukentän kanssa yhteistyössä visiotyötä, johon on tarkoitus myöskin ottaa sitten parlamentaarista seurantaa mukaan ja sitä kautta saada sitten myöskin erilaisia poliittisia näkemyksiä siihen työhön.

Eli kiitos kaikille, ja toivotan oikein rauhallista ja levollista joulunaikaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

16.52 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään paljon puhuttu siitä, että meidän pitää hahmottaa itsellemme, mikä on se iso kuva: mikä on se, mitä tällä hetkellä koulutuskentällä tapahtuu, mitä meidän kouluissamme, meidän päiväkodeissamme, meidän yliopistoissamme tapahtuu. Se, mitä nämä Pisa-tutkimukset meille kertovat, on se, että meillä on syytä olla meidän lapsistamme, meidän nuoristamme, meidän opettajistamme ylpeitä. Suomalaiset nuoret pärjäävät koulussa edelleen todella hyvin, he ovat maailman parhaita. Mutta se toinen asia, mikä liittyy siihen isoon kuvaan, on se, että suomalaisten lasten ja nuorten todellisuudet eriytyvät toisistaan.

Nuorten oppimistuloksiin vaikuttaa entistä enemmän se, missä päin Suomea he asuvat, millaiseen perheeseen he ovat sattuneet syntymään ja se, ovatko he tyttöjä vai poikia. Se, että meidän nuorten todellisuudet eriytyvät toisistaan näin valtavasti, murentaa yhdenvertaisen sivistysvaltion perustaa. Suomessa ero tyttöjen ja poikien välillä on nyt jo OECD-maiden suurin. Suomen tytöt olivat kaikkien maiden tyttöjen vertailussa toiseksi parhaita, kun pojat sijoittuivat kymmenenneksi.

Arvoisa puhemies! Suomen pojat tarvitsevat nyt meidän apuamme. Se, mitä tämä koulutusvertailu myös kertoo, on, että nuorten miesten syrjäytyminen on Suomessa kasvussa ja joka viides meidän nuori mies on koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Samaan aikaan osallistuminen varhaiskasvatukseen on Suomessa Euroopan alhaisimmalla tasolla. Me tiedämme sen, että osallistuminen laadukkaaseen varhaiskasvatukseen parantaa lapsen oppimista läpi lapsen elämän, ja liian usein varhaiskasvatuksen ulkopuolelle jäävät juuri ne lapset, jotka tarvitsevat tukea kaikista eniten. Silti tästä huolimatta hallitus on lopettanut kaikille lapsille yhtäläisen oikeuden päivähoitoon ja kasvattanut lapsiryhmien kokoa ja heikentänyt näin varhaiskasvatuksen laatua. Näin tehtiin, vaikka kaikki lasten hyvinvoinnin asiantuntijat sanovat, että nämä päätökset eivät ole lapsen edun mukaisia, tämä tulee lisäämään lasten ja nuorten välistä eriarvoistumista ja nämä leikkaukset tulevat Suomelle vielä todella kalliiksi.

Jotenkin vähän tuntui siltä, että hallituspuolueet eivät ihan ymmärtäneet, mitä tässä oli tiin rikkomassa. Kaikille lapsille yhtäläinen oikeus päivähoitoon on suurimpia tasa-arvon voittoja tässä maassa. Ne ovat niitä asioita, joilla on rakennettu yhdenvertaista lapsuutta Suomessa. Lasten oikeuksien rajoittaminen ja päivähoidon lapsiryhmien kasvattaminen eriarvoistaa lapsia entisestään. Varhaiskasvatuksesta leikkaaminen heikentää juuri niiden lasten asemaa, jotka tarvitsevat meidän tukeamme kaikista eniten.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Jokainen nuori maksaa meille miljoonan, ja sen takia me olemme erityisen huolissamme näistä ammatillisen koulutuksen leikkauksista, koska ne tulevat lisäämään poikien hättää. Se tarkoittaa vähemmän tukea, vähemmän koulutusta, vähemmän paikkoja, joissa etsiä elämälleen suuntaa. Se tarkoittaa yhä useampia syrjäytyneitä nuoria, yhä useampia koulupudokkaita, yhä useampia nuoria, jotka eivät löydä paikkaansa yhteiskunnasta. Sen takia minulla on alkanut itselläni enemmän ja enemmän tuntua, että hallituksen puheet koulutuksen uudistamisesta on toiminut vain savuverhona massiivisille koulutusleikkauksille. Tässä ei uudisteta, tässä romutetaan. Viimeistään ammatillisen koulutuksen jättileikkaukset osoittavat, että ei tässä haeta edes mitään kestäviä säästöjä toimintatapoja modernisoidulla. Leikkaaminen on itseisarvo, ja se tulee meille vielä kalliiksi.

16.56 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Kun suomalaisilta kysytään kansakuntamme suurimmista saavutuksista, koulutusta on pidetty yhtenä tärkeimmistä. Pienessä ja syrjäisessä Suomessa on aina uskottu koulutuksen ja oppimisen käännteentekevään voimaan edistää yhteiskunnan kehitystä kohti sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävästä tulevaisuudesta. Koulutuksen tasa-arvon vaaliminen on johtanut tasa-arvoisempaan yhteiskuntaan, jossa ihmisten taidot ja tiedot eivät riipu kotitaustasta tai varallisuudesta. Ei ole sattuma, että Suomi on kuulunut koulutuksen huippumaihin jo pitkään.

Sosialidemokraatit ja muu oppositio, maamme monet taloudelliset asiantuntijat, laaja kansalaisjärjestöjoukko, koulutusalan asiantuntijat ja yksittäiset kansalaisryhmät ovat ottaneet vakavasti eduskuntavaalilupaukset. Samaan aikaan, kun kilpailukykyä on synnytetty hohtimilla työntekijöiden palkkoja leikkaamalla, koulutuksen arvolle kilpailukyvyyn luojana on viitattu kintaalla asiantuntijoiden varoituksista huolimatta. Meidän mielestämme rohkeinta säästämistä olisi ollut lopettaa tällainen koulutuksen alasajo ja ideologinen näivettäminen, sillä se tulee kalliiksi maamme menestyksen kannalta.

Ei pidä unohtaa, että OECD:n selvityksen mukaan suomalaisista 20—24-vuotiaista miehistä yli viidennes on vailla työtä tai ei ole koulutuksessa. Nuorten syrjäytyminen työstä ja koulutuksesta on kovassa kasvussa. Siitä huolimatta ja voimakkaista vetoomuksista huolimatta Sipilän hallitus linjasi, että 190 miljoonan säästötarve ammatilliseen koulutukseen toteutetaan vuotta aikaisemmin kuin varsinainen uudistus. Käytännön säästöjen tekijäksi velvoitettiin ammatillisen koulutuksen järjestäjät. He ovat joutuneet kuluvana vuonna itse ratkaisemaan, kerätäänkö vuonna 2017 edessä olevat säästöt karsimalla opiskelijamääriä vai leikkaamalla yksikköhintoja vai molemmilla keinoin.

Arvoisa puhemies! Aikuiskoulutus uhkaa loppua kokonaan, kun ainakin nuoret on huolehdittava koulutukseen. Opettajien määrä vähenee tuhansilla, joten seurauksena on väistämättä myös isommat ryhmäkoot ja lähiopetuksen väheneminen entisestään. Hallitus pitää yhä jääräpäisesti kiinni leikkauksista jo vuonna 2017, vaikka varsinainen sisällön ja toiminnan uudistus on tavoitteena vasta 2018. Jos pelkkä raha ohjaa uudistusta, ammatillisen koulutuksen opiskelijapaikat, koulutusalat ja koulutuspaikkakunnat uhkaavat keskittyä ilman minkäänlaista avoimuutta tai lopullista varmuutta lopputuloksesta.

Koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus ovat vaarassa myös siksi, että vakaan ja ennustettavan perusrahoituksen tilalle suunnitellaan entistä yksityiskohtaisempaa ja epävakaaempaa ja poliittisesti yhä tiukemmin ohjattua rahoitusta. Hallituksen esityksen sisältämä tapa leikata ammatillisen koulutuksen rahoitusta sisältää ongelmia työmarkkinoiden osaamistarpeiden kannalta. SAK:n arvion mukaan osa säästöistä saatetaan toteuttaa leikkaamalla opiskelijapaikkoja aloilta, joiden osaajille olisi työmarkkinoilla käyttöä mutta joiden veto-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

voima ei houkuttele opiskelemaan aloja. Monien alojen vetovoimaongelmat ovat pidemmän ajan kuluessa syntyneitä. Leikkausten myötä tehtävät opiskelijapaikkojen vähentämiset saattavat kuitenkin entisestään vaikeuttaa yritysten ja työpaikkojen osaavan työvoiman saatavuutta lähitulevaisuudessa.

Esityksessä arvioidaan, että koulutuksen järjestäjät tulevat toteuttamaan leikkaukset siten, että ne sekä vähentävät koulutustarjontaa että karsivat koulutuksen kustannuksia. Jos säästö toteutettaisiin kokonaisuudessaan opiskelijamäärää vähentämällä, vähennys vastaisi 18 000:ta opiskelijapaikkaa. Jos koulutuksen järjestäjät toteuttaisivat 190 miljoonan euron säästön kokonaisuudessaan opiskelun yksikkökohtaista kustannusta alentamalla, laskennallinen opiskelijakohtainen yksikköhinta laskisi 1 270 eurolla. Leikkaus johtaa irtisanomisiin ja lomautuksiin. Se heikentää koulutuksen saavutettavuutta ja kaventaa koulutustarjontaa. Koulutuksen edellyttämien kiinteistöjen ja laitteiden vähentäminen tapahtuu osana pidemmän aikavälin suunnitelmia, jotka edellyttävät usein uusia investointeja. Leikkauksen kohdistaminen valtionosuuden kuntarahoitukseen tarkoittaa, että se kohtelee eri tavoin yksittäisiä koulutuksen järjestäjiä. Valtaosa menettää rahoitusta, mutta osa hyötyy leikkauksista taloudellisesti.

Ikävää, ettei ministeri ole enää paikalla, mutta kun nyt kovasti toivotaan tuota ammatillisen koulutuksen reformia, niin kentällä on erityisen kova huoli erityisen tuen oppilaista, joista ei lakiluonnosesityksessä ole juurikaan mainintaa. Samoin opinto-ohjaus on aika heikoilla maininnoilla, ja toisaalta sitten myös oppisopimus on unohdettu koulutusoppimuksen hyväksi. Mutta tähän asiaan varmaan palaamme myöhemmin uudestaan.

17.01 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Sivistys on tärkeä osa 100 vuotta täyttävän Suomen historiaa. Sivistykseen ja osaamiseen nojaten olemme rakentaneet Suomesta hienon maan. Koulutuksemme kulmakivi on tasa-arvo. Jokaisella on mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät postinumeroon tai vanhempien varallisuuteen katsomatta. Koulutuspolitiikan olennaisin kysymys ei ole, lisätäänkö vai vähennetäänkö rahoitusta, vaan se, miten olemassa olevia resursseja käytetään tehokkaammalla tavalla.

Koska koulutus on yhteiskunnan toiseksi suurin sektori, ovat edellinen ja nykyinen hallitus joutuneet tekemään vaikeita, taloudellisen tilanteen vuoksi merkittäviäkin säästöjä koulutuksesta. Olen nyt kolmatta kautta eduskunnassa, ja valtion velka on tuplaantunut tänä aikana. Sitä en voi pitää itselleni kovin hyvänä saavutuksena. Siirrämme siis vain tätä talousvelkaa seuraaville sukupolville. Siksi meidän kaikkien on mietittävä, miten myös koulutuksessa säästöt ja taloudelliset resurssit kohdennetaan oikealla tavalla.

Säästöt toteutetaan koulutuksessa nyt niin, että tehdään rakenteellisia uudistuksia. Ammatillisen koulutuksen reformi on todellinen, ja kohtapuolin tämä lausuntoaika tästä ammatillisen koulutuksen reformistakin päättyy, ja koulutuksen järjestäjät ovat saaneet sanoa sanansa. Ammatillisessa koulutuksessa halutaan lisätä työssäoppimista, opiskeluaikojen tiivistämistä, sitä lähiopetusta lisää — rahoitusjärjestelmässä edelleenkin läpäisyä halutaan paremmaksi.

Kun säästöjä siis toteutetaan, niin näitten uudistusten lisäksi vähennetään kuntien tehtäviä ja normeja. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen säästöt ovat niistä esimerkkinä. Samalla myöskin luovutaan erillis- ja lisärahoituksesta, esimerkiksi yleissivistävän koulutuksen avustuksista ja Helsingin yliopiston erillisrahoituksesta. Voi joku sanoa, ovatko nämä hyvät vai huono asia, mutta nämä on otettu kohteiksi.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tekemät lisäykset — 12,5 miljoonaa euroa — ovat pieniä summia tähän sivistyssektorin kokonaisuuteen, mutta niillä saadaan hoidettua tärkeitä asioita kuntoon. Muun muassa kerhotoimintaan tulee 3 miljoonan euron lisärahoitus, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen lähes 4 miljoonan euron lisäys sekä nuorten työllistämiseen 2,8 miljoonan euron lisäys. Urheilijoiden toimeentulon edistämiseen lisäys on 950 000 euroa, ja lisäksi panostetaan museotoimintaan sekä alueellisesti ja paikallisesti tärkeisiin kulttuuritapahtumiin. Erityisesti kulttuuritoimen budjettiin ei tehdä vähennyksiä.

Arvoisa puhemies! Yksi hallituksen kärkitavoitteista on vauhdittaa koulutuksen digiloikkaa ja ditalisoitumista. Tässä onnistuaksemme meidän on ehdottomasti huolehdittava siitä, että resurssit ovat kunnossa mutta myös vaatimustaso on asetettu poikkeuksellisen ylös. Yhteiskunnan muutokset ovat hurjia, ja työelämän vaatimukset ja valmiudet, joita tämän päivän nuorilta haetaan, ovat korkeita. Digitalisaation pitää myöskin ulottua kaikkeen ja kaikkialle niin, että uudet oppimisvälineet ja valmiudet ovat saatavissa ympäri Suomen.

Tarvitsemme aivan uudenlaista pedagogiikkaa, ja tässä avainasemassa ovat koulutetut opettajamme ja heille annettava täydennyskoulutus. Jos itsekin menisin kouluun opettajaksi tänä päivänä, tarvitsisin ehdottomasti digikasvatusta ja -koulutusta ihan itselleni, kun liitutauluajoista ja piirtoheitinajoista on tovi. Tietoteknilliset välineet täytyy olla saatavissa eri puolilla Suomea tasa-arvoisesti, ja nämä oppimisympäristöt vaativat aivan uudenlaista rahoitusta — siihenkin tarvitsemme valtion tukea. Oppimismateriaaleja huudetaan joka paikassa. Toivon, että opettajille jää ja tulee mahdollisuus myöskin siihen, että aikaa opetuksesta jää oppimateriaalin tekemiseen, koska sitä tarvitaan nyt kentällä toden teolla.

17.06 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä keskustelussa aika paljon puhuimme koulutuksen alueellisesta tasa-arvosta ja sen saavutettavuudesta kaikille. Se on ollut suomalaisen yhteiskunnan yksi suurimmista saavutuksista minun mielestäni, että olemme aina pystyneet luottamaan siihen, että koulutuksen täytyy olla tasa-arvoista ja kaikkialla samantasoista, ja siitä kyllä pidetään jatkossakin kiinni. Kyllä se on tärkeä ja iso asia, että me saamme nämä Pisa-tulokset käännettyä taas oikeaan suuntaan — nyt ilmeisesti viimeisten kymmenen vuoden aikana on se muutos pikkuhiljaa tapahtunut, ja siinä on varmasti jokaisella hallituksella peiliin katsomisen paikka — ja kyllä tämä alueellisuuskysymys nousee esille myös näissä ammatillisen koulutuksen asioissa, sillä sen perinnön, mikä tuli edelliseltä hallitukselta, että aika massiivisesti ammatillisesta koulutuksesta on leikattu etenkin pohjoisessa ja idässä, vuoksi nyt sitten pitäisi jotenkin koettaa huomioida se, miten saadaan kuitenkin jatkossakin turvattua ammatillinen koulutus kauttaaltaan.

Siksi on äärimmäisen tärkeätä, että samalla kun tehdään surullisiakin leikkauksia ammatilliseen koulutukseen, kuitenkin on olemassa reformi, jolla pyritään uudistamaan asioita. Keskustan näkökulmasta olisi ollut parempi, että se reformi olisi ensin laitettu liikkeelle ja leikkaukset vasta sitten, mutta kyllä tämä reformi on historiallinen: että saadaan digitalisoitua, että saadaan myös kolmas lukukausi kunnolla käyttöön, että saadaan myös sääntelyä hieman helpotettua.

No, vielä palatakseni näihin Pisa-tuloksiin: Täytyy ottaa kyllä se esille, että kyllä on suuri muutos aikaisempaan, että peruskoulutuksen valtionosuuksiin ei kosketa. Niitä ei siis leikata. Me voimme puhua täällä muutaman kymmenen miljoonan euron silmänlumerahoista, mutta sitten kun puhutaan sadoista miljoonista ja miljardeista, niin se, että kuntatalous vahvistuu ja että valtionosuuksista ei peruskoulujen osalta leikata, on erittäin iso asia ja turva meidän peruskoululle. Peruskoulu muutenkin saa nyt rauhassa kehittää toimintaansa, ja

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

siitä on tehty myös yksi tämän hallituksen kärkihanke, ja ei se minusta ole mitenkään vähäpätöinen asia, että sinne 90 miljoonaa euroa laitetaan. Mutta se Pisa-tulosten huolestuttava suunta on kyllä asia, joka täytyy varmasti myös siinä Juho Saaren työryhmässä ottaa esille nimenomaan sitä kautta, että miksi meillä tietyillä alueilla ja miksi meillä tyttöjen ja poikien välillä on eroavaisuutta nyt olemassa ja miksi niihin on alkanut vaikuttamaan sosioekonominen asema, ja tämä täytyy ehdottomasti korjata.

No, ensi vuoden aikana on valitettavaa se, että myös opintorahaan kohdistuu leikkauksia. Mutta kuitenkin jos katsotaan kokonaisuudessaan sitä opintotukea ja opiskelijalle kätehen jäävää rahaa, niin se kyllä tulee kasvamaan, vaikkakin siihen tulee mukaan myös vahvemmin lainaelementtiä. Mutta se, että 120 000 opiskelijaa pääsee paremman yleisen asumistuen piiriin, on kyllä merkittävä uudistus ja myös uudistus, jota opiskelijajärjestöt ovat itse olleet vahvasti ajamassa. No, siellä on kuitenkin edelleen sellainen ongelma, joka liittyy perheellisten opiskelijoiden toimeentuloon, ja kyllä keskustassa meidän näkemyksemme mukaan pitäisi saada huoltajakorotus aikaiseksi jo toivon mukaan ensi kevään puolivälitarkastelussa. Kysymyksessähän ei ole kovinkaan suuri asia noin rahallisesti, 8–10 miljoonaa, mutta näille perheellisille opiskelijoille se on erittäin, erittäin merkittävä asia.

Lisäksi on tärkeää, että esimerkiksi kulttuuri on pystytty rauhoittamaan kokonaan leikkausten ulkopuolelle. On paljon uusia digitalisaatioon liittyviä asioita liittyen vaikkapa ympärivuotiseen opiskeluun. On erittäin tärkeää, että kirjastoille pystyttiin turvaamaan rahoitus, esimerkiksi lainauskorvauksen tasoa nostetaan yli 6 miljoonalla eurolla. Ja sitten kun mietitään näitä uusia elinkeinoaloja, niin kyllä myös opetus- ja kulttuuriministeriö on siellä tärkeässä roolissa: se, että viimeinkin otetaan käyttöön 10 miljoonan euron suuruisen audiovisuaalisen alan tuotantokannustin, tulee varmasti tuomaan myös Suomeen suuria elokuvatuotantoja, joita me olemme nähneet jo esimerkiksi Islannissa tai Norjassa ja muissakin maissa, jotka tämän ovat ottaneet käyttöön.

17.12 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Jos tässä kokoaa yhteen eri pääluokista tänään — ja miksei jo aikaisemmin — käytyä keskustelua, niin ainakin seuraavat teemat ovat toistuneet: Hyvin usein ollaan nähty hauraita, orastavia kasvun merkkejä. On todettu, että yhteiskuntamme, tai laajemmin kulttuurimme, elää murroksen ja tuntemattoman tulevaisuuden keskellä. Ja kolmanneksi, perustellusti vaaditaan poliittisessa päätöksenteossa ja hallinnossa sektorirajat ylittävän yhteistyön lisäämistä.

Nyt OKM:n pääluokkaa käsitellessämme hyvin monessa puheenvuorossa on kannettu huolta erään kansallisen menestystarinamme, peruskoulun, tulevaisuudesta. Yhtäältä olemme myös havahtuneet Pisa-tutkimusten tuloksista, joista itse asiassa olimme kai enemmänkin peloissamme, kun saimme kuulla, että ne sitten itsenäisyyspäivänä julkistetaan. Ehkä odotettiin vieläkin pahempaa. Mutta joka tapauksessa suunta on huolestuttava, siltä ei voi silmiä ummistaa.

Todellakin tarvitaan uudistuksia, reformeja, uudenlaista otetta asioihin, erityisesti aikana, kun eletään todellakin murroksessa ja esimerkiksi opettajat joutuvat työskentelemään todellisuudessa, jossa kotien viesti voi olla sellainen, että työtä ei arvosteta siinä määrin kuin mihin vanhemmat sukupolvet ovat tottuneet. Lapset kasvavat työstä vieraantumisen kulttuurissa. Yhtäältä tarvitaan paitsi uudenlaista pedagogista otetta myös toimenpiteitä, panostuksia yksilöiden henkilökohtaisen vastuun lisääntymiseen. Tämä on äärimmäisen tärkeää huomioida myös professori Juho Saaren työryhmässä.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Erityisen hyvänä asiana erityisesti valtiovarainvaliokunnan täydennysten jälkeen näen sen — en pelkästään siksi, että elämme ensi vuonna itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlavuotta, vaan myös ja ennen kaikkea siksi, kun tällaista murrosaikaa nyt eletään — että satsataan historiallisten juurien selvittämiseen. Erilaiset panostukset esimerkiksi museoihin ovat hyviä. Museot eivät nimittäin ole mitään ummehtuneita säilykepurkkeja, jonne menneisyyttä on tallennettu ja sitten puhkaistu reikä, jolloin se on ummehtunut, vaan nimenomaan museot tekevät arvokasta työtä, jossa mielenkiintoisella tavalla historialliset juuremme tuodaan tähän päivään. Olisi äärimmäisen suotavaa, että yhä useampi ihminen voisi löytää museoista elämän rakennusaineita omaan elämään. Nimittäin historiallisten juurien tunteminen on paitsi ylösrakentavaa myös äärimmäisen mielenkiintoista, ja se kasvattaa ei vain vastuuseen vaan myös oivalluskykyyn, miten näennäisesti toisistaan täysin poikkeavat asiat liittyvätkin hyvin tärkeällä tavalla yhteen. Tätä taitoa meidän poliitikkojen pitää opetella entistä syvemmin.

17.17 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Nobel-palkittu professori Bengt Holmström oli valtiovarainvaliokunnassa kuultavana ja hän pohdiskeli mielenkiintoisella tavalla suomalaista koulutusta. Totesi muun muassa yliopistojen osalta, että vanhoihin rakenteisiin ei kannata rahaa kaataa vaan tarvitaan uudistuksia. Meillä yliopistolakijärjestelmä uusittiin muutama vuosi sitten. Ehkä se ei kaikilta osin onnistunut niin kuin tavoite oli, ja siksi voi olla paikallaan, että sitäkin asiaa pohdittaisiin jälleen. Professori Holmström totesi myös, että Yhdysvalloissa ei ole yhtään niin isoa yliopistoa kuin Helsingin yliopisto, ja puolusti pienten yliopistojen olemassaoloa.

Meillä oli kuultavana myös talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Roope Uusitalo Jyväskylän yliopistosta. Kysyin häneltä näistä yliopistosäästöistä Jyväskylän yliopiston osalta, ja hän vahvisti sen, mitä olen täällä aikaisemmin jo kertonut. Professori Uusitalo totesi, että on tehty mittavat yliopistoihin kohdistuneet leikkaukset, mutta hän totesi myös, että Jyväskylän yliopistossa on käyty tilojen käyttö huolella läpi, on käyty hankinnat tarkoin läpi ja uudistettu, on eri yksiköitä yhdistetty hallinnollisesti ja saatu näin henkilöstön käyttöä tehostettua ja on luovuttu monista sellaisista hankkeista, joiden merkitystä ei ole pidetty erityisen tärkeänä tai hyvänä. Tämänäyttävillä uudistuksilla Jyväskylän yliopistossa on saatu toteutettua ne säästöt, jotka täällä on tehty viime kaudella ja tällä kaudella, ja hän korosti sitä, että opetuksen ja tutkimuksen tasoon ja sisältöön ei ole tarvinnut puuttua vaan ne ovat vähintään entisellä tasolla. Vieläpä hän totesi, että näiden säästötoimenpiteitten jälkeen henkilöstölle on voitu maksaa bonusta hyvästä tuloksesta.

Tämä kertoo siitä, että toteuttamalla rakenteellisia uudistuksia voidaan tehdä hyvää tulosta, säästää yhteisiä varoja ilman että toiminnan tehokkuus kärsii ja taso laskee. Siitä on todisteet Jyväskylän yliopistosta tässä menneeltä ajalta. Tätä kannustan myös ministeriössä ja muualla tarkastelemaan muidenkin yliopistojen ja koulutusta antavien yksiköiden osalta. Eli sopii varmaan kaikkeen koulutukseen ja myös nyt uudistettavana olevaan toiseen asteeseen. Hyvin toteutettuna se voi myös onnistua niin, että koulutuksen taso nousee. Toisen asteen koulutuksen osalta sosialidemokraatit ajoivat 270 miljoonan euron leikkauksia. Onneksi hallitus tyytyi 190 miljoonaan, joten tilanne on hallinnassa.

Arvoisa puhemies! Kuntien peruspalvelujen valtionosuus on tärkeä kuntien talouden kannalta, ja kun tämä budjetti, joka meillä on käsittelyssä nyt, merkitsee sitä, että kuntatalous vahvistuu ensi vuonna laskelman mukaan 39 miljoonalla ja tänä vuonna 251 miljoonalla, niin voidaan todeta, että edelliseen vaalikauteen verrattuna kuntatalouden tilanne pa-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ranee. Tämä merkitsee sitä, että opetuksen tasoa ja ryhmäkokoja ja kaikkea koulutukseen liittyvää voidaan parantaa kuntatasolla. Kuntatalouden vahvistuminen merkitsee myös demokratian vahvistumista ja sitä kautta siis palvelee hyvin meidän hallinnollista järjestelmäämme.

Arvoisa puhemies! SAK on esittänyt oppivelvollisuuden nostamista. Siitä täällä ei ole taidettu paljon keskustella. Itse näkisin, että kannattaisi harkita, ei ehkä oppivelvollisuuden nostamista, mutta opiskeluvelvollisuuden saattamista niille nuorille, jotka ovat alle 18-vuotiaita, joiden opiskelua voidaan kyllä tällaisella velvoitteella kannustaa ja jopa edellyttää.

17.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Keskustelu tämän pääluokan osalta on ollut jo laajaa, mutta haluan vielä nostaa pari näkökohtaa esiin.

Ensinnäkin ammatillisesta koulutuksesta. Siihen kohdistetut 190 miljoonan euron säästöt on mielestäni ajoitettu taitamattomasti jo ensi vuodelle, vaikka ammatillisia oppilaitoksia koskevat reformilainsäädännöt tulevat voimaan vasta vuoden 2018 alussa. Näitä säästöjä on kyllä vaikea tehdä hallitusti ja strategisesti kestäväällä tavalla, kun reformin linjaukset eivät ole vielä tiedossa. Pahimmillaan tämä tarkoittaa ammatillisille oppilaitoksille kahden peräkkäistä rajua rakenneuudistusta, jotka toteutetaan vain vuoden sisällä toisistaan. Näin toteutettuina säästöt uhkaavat vakavasti ammatillisen opetuksen laatua, ja kiireellisesti toteutetut leikkaukset voivat johtaa myös harkitsemattomiin ja aluepoliittisesti vahingollisiin ratkaisuihin.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, jonka haluan nostaa esiin, liittyy opintorahaan ja opiskelevien perheiden toimeentuloon. Kun olemme puhuneet nyt lapsiperheköyhyydestä, niin nimenomaan opiskelevat perheet ovat siellä lapsiköyhyyden puolella usein. Heidän odotetaan nostavan täysimääräisesti opintovelkaa, eikä toimeentulotukeakaan myönnetä helposti, ja vaikka kaikki opintovelka nostettaisiin, niin tulotaso jää silti todella pieneksi lapsiperheiden osalta.

Opiskelun ja perhe-elämän yhdistäminen on tehtävä nykyistä paremmin mahdolliseksi lisäämällä opintorahan huoltajakorotusta. Tästä huoltajakorotuksestahan on hyvin paljon keskusteltu, mutta valitettavasti siihen ei olla vieläkään päästy, ja nyt täytyy sanoa, että vielä sen lisäksi asumistukeen kohdistuva uudistus heikentää useiden opiskelevien lapsiperheiden toimeentuloa, jolloin tässä yhteydessä olisi ollut vieläkin kiireellisempää ottaa opintorahan huoltajakorotus käyttöön.

Koulutetut, pääkaupunkiseudulla asuvat naiset saavat ensimmäisen lapsensa keskimäärin 34-vuotiaana eli 10 vuotta hedelmällisimmän iän jälkeen, ja tämä ei ole mikään ihme, sillä opiskelun ja perheen yhdistäminen on todellakin tehty vaikeaksi ja taloudelliselta kannalta hankalaksi. Esitämmekin valiokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa, että opiskeleville alaikäisen lapsen huoltajille maksettaisiin opintorahakuukausilta 200 euron lisä. Huoltajalisä maksettaisiin jokaiselle lapsen huoltajana toimivalle ja opintorahaa nostavalle opiskelijalle. Mikäli molemmat vanhemmat ovat opiskelijoita, niin molemmat saisivat huoltajalisän. Arvioitu kustannus vuositasolla olisi 20 miljoonaa euroa, vaikka kokonaisvaikutuksiltaan opintorahan huoltajalisältä voi odottaa myönteisiä vaikutuksia sekä kansantalouteen että kestävyysvajeeseen.

17.27 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on syrjäinen maa, jolla ei ole juuri muita luonnonvaroja kuin puuta ja vettä. Meidän kilpailukykyimme täytyy siis perustua

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

osaamiseen. Tämä ymmärrettiin myös 90-luvun lamassa, kun kaikkien leikkausten keske-
lä investoitiin teknologian koulutukseen ja tutkimukseen, tunnetuin tuloksin. Nyt nuo opit
on unohdettu, hallitus leikkaa Suomen kilpailukyvyistä ja suomalaisten lasten tulevaisuu-
desta, koulutuksesta. Helppoa se ei selvästi ole, ainakaan kokoomukselle, joka on joutunut
turvautumaan psykologian perusopintojaksolta tuttuun kypsymättömään defenssimekanis-
miin, projektioon, jossa vastuu itselle liian tuskallisesta asiasta projisoidaan johonkin ul-
kopuoliseen kohteeseen, tällä kertaa vihreisiin oppositiossa. Se ei kuitenkaan muuta sitä to-
siasiaa, että vihreiden vaihtoehtobudjetissa koulutukseen ja tutkimukseen suunnattaisiin
446 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen budjettiesityksessä. Se ei kuitenkaan muu-
ta sitä tosiasiaa, että vastuu koulutukseen ja opiskelijoihin kohdistetuista leikkauksista löy-
tyy valtioneuvoston, eteenkin kokoomuksen ministeriryhmän, peilistä, kokoomuksella kun
ovat molemmat avainministeriöt, valtiovarainministeriö ja opetusministeriö, hallussaan. Ja
ette kai te hallituksessa oikeasti kuvitelleet, ettei kukaan huomaisi, miten ammatillisesta
koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa kikkailemalla rahoja valtion ja kuntien välillä, alen-
tamalla järjestämis- ja tukien mukaista opiskelijamäärää 12,5 prosenttia ja siirtämällä syntyvä
190 miljoonan euron vähenemä kuntien säästökseen ja nostamalla vastaavasti valtionosuus-
prosenttia. Vaikutukset valtiontalouteen ja vaikutukset julkiseen talouteen ovat kaksi eri
asiaa, jos ette sattuneet hallituksessa sitä tietämään. Tämä muistaen vihreiden varjobudjet-
ti poistaisi myös Sipilän hallituksen kunnille säilyttämät 209 miljoonan euron leikkaukset
koulutuksesta. Yhteensä vihreät siis panostaisivat koulutukseen 655 miljoonaa euroa
enemmän kuin Sipilän hallitus.

Arvoisa puhemies! Viimeisimmät Pisa-tutkimuksen tulokset antavat tosiaan huolestut-
tavia tietoja matematiikan ja luonnontieteiden oppimisen tilasta Suomen kouluissa. Eten-
kin poikien osaamistaso on laskenut aiemmasta. Onkin pakko kysyä: Mikä on muuttunut?
Miksi matematiikka ja luonnontieteet eivät enää kiinnosta yhtä paljon kuin ennen, sillä ei-
vät matematiikan ja luonnontieteiden lait ole muuttuneet yhtään aiempaa vaikeammiksi?
Olemme viime vuosina kantaneet huolta milloin kädentaidoista, milloin taideaineista, mil-
loin uskonnon tuntimäärästä, milloin liikunnasta — sen sijaan matematiikasta ja luonnon-
tieteistä ei ole käyty vastaavaa keskustelua, vaikka ne tosiaan ovat Suomen vientiteollisuus-
den kilpailukyvyn perusta. Meidän vientimme koostuu pääosin teknologiateollisuuden
tuotteista, tuotannon suunnittelusta, ja tuotannon suunnittelusta vastaavat tekniikan am-
matilaiset, joiden osaaminen perustuu matematiikkaan ja luonnontieteisiin. Näitä mate-
matiikan ja luonnontieteiden osaajia on Suomen tulevaisuudessa yhä vähemmän. Esimer-
kiksi pitkän matematiikan kirjoittajien määrä on laskenut jo pitkään, ja tuoreet Pisa-tulok-
set osoittavat matematiikan vierokunnan alkavan jo peruskoulussa. Nyt olisikin korkea
aika alkaa kantaa huolta matematiikasta ja luonnontieteistä, ja kuten debatissa totesin: pi-
täisikö kantavaksi periaatteeksi ottaa "tunti matematiikkaa päivässä"?

Arvoisa puhemies! Suomi nousee tai sortuu osaamisensa varassa. Silti hallitus leikkaa
opintotukea kuvitellen ilmeisesti nälän motivoivan opiskelijoita tenttimään ahkerammin.
Käytännössä opintotuen leikkaus johtaa siihen, että pienituloisten vanhempien lapset us-
kaltautuvat entistä harvemmin opiskelemaan, ottamaan velkaa. Kasvava osuus kansakun-
nan osaamispotentiaalista jää hyödyntämättä. Näin pienellä kansakunnalla ei ole varaa tuh-
lata yhtäkään lahjakasta, opiskeluhaluista nuorta vain siksi, ettei hänen vanhemmillaan ole
varaa tukea taloudellisesti hänen opintojaan. No, vähävaraiset opiskelijat ovat tunnetusti
halpaa tilapäistyövoimaa, siitähän tässä maassa on tunnetusti kova pula, eikä ole liittojäse-
nyyksiäkään taakkana. Valmistuminen — ei sillä ole niin kiire.

17.31 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Monesti kun täällä täysistuntosalissa tätä koulutuspoliittista keskustelua käydään, niin tuntuu, että tämä mittasuhte on välillä vähän suureellinen, mitä tulee näihin hallituksen leikkauksiin. Tälläkin hetkellä tähän opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan esitetään 6,7:ää miljardia euroa kokonaisuudessaan, ja se on kieltämättä pienempi kuin tämän kuluvan vuoden talousarvion mukainen määräraha, mutta ei näillä leikkauksilla meidän koulutusjärjestelmäämme olla murentamassa tai viemässä siltä pohjaa.

Edellinen puhuja, edustaja Kasvi, viittasi useampaan otteeseen kokoomuslaisiin kansanedustajiin ja meidän käymiimme keskusteluihin tai puheenvuoroihin liittyen näihin koulutuksen määrärahoihin mutta ilmeisesti unohti mainita, että vihreiden vaihtoehtobudjetti sisältää myös leikkauksia koulutukseen ja koulutussäästöjä myös ammatillisen koulutuksen osalta — jos en ihan väärin muista, niin yli 100 miljoonaa euroa myöskin vihreiden vaihtoehtodossa — ja esimerkiksi korkeakoulujen indeksin palautusta ei sieltä vaihtoehtobudjetista ilmeisestikään löydy, mutta se siitä.

Meillä on paljonkin käyty keskustelua myös tuolla valiokunnassa, sivistysvaliokunnassa, näistä isoista keskeisistä hallinnonalalle kuuluvista uudistuksista, joista varmasti keskeisin on tämä ammatillisen koulutuksen iso reformi, sen lainsäädäntö ja myöskin ammatilliseen koulutukseen tehtävä säästö ensi vuoden osalta. Olen ihan samaa mieltä, että tämä aikataulutus näiden säästöjen toteuttamisen osalta on ollut erityisen haasteellinen ja ongelmallinen, ja tämä kritiikki on hallituksen suuntaan aivankin kohtuullista ja ansaittua, mutta samalla täytyy muistaa, että tämän varsinaisen reformin, tämän varsinaisen uudistustyön, osalta ollaan edetty oikein hyvässä yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa.

Myöskin tämän opintotukilain uudistus ja muutokset ovat herättäneet jonkin verran keskustelua. Tämä leikkaus on kiistaton, mutta pikkasen pienemmälle huomiolle on jäänyt monia hyviä asioita, joita tässä samalla korjataan, joita opiskelijat ovat myöskin kovasti pitkään toivoneet. Esimerkiksi takaisinmaksujen kohtuuton korko kohtuullistetaan ja vanhempien tulojen vaikutus poistuu ja niin edespäin.

Oma kokonaisuutensa on tämä yleiseen asumistukeen siirtyminen, jota itsekkin olen ollut käsittelemässä sekä sivistysvaliokunnan että ympäristövaliokunnan puolella, ja siinä hyvin on tiedossa ne hyvät vaikutukset, jotka tällä uudistuksella ja muutoksella on, ja myöskin ne haasteet. Tämä perheellisten tilanne on hyvin tiedossa, ja siihen valiokunnatkin ovat ottaneet kantaa. Lisäksi haluan tässäkin yhteydessä nostaa esille tämän ruokakunta-käsitteen määrittelyn haasteen, mikä meillä on kyllä vielä ratkaisematta.

Paljon muutakin kuitenkin tehdään ja kehitetään, eikä tämä koulutuspolitiikka saisi nyt pelkästään pyöriä sen ympärillä, mistä leikataan ja kuka leikkaa eniten tai millä tavalla, vaan meidän pitäisi nyt keskittyä myös siihen, että me käytämme tämän 6,7 miljardia euroa tässä pääluokassa mahdollisimman hyvällä ja järkevällä tavalla niin, että se vastaa tämän päivän tarpeisiin ja tukee parhaalla mahdollisella tavalla meidän opetusta, koulutusta mutta myös liikuntaa, kulttuuria, nuorisoa, opiskelijoita ja niin poispäin.

Peruskoulua uudistetaan tällä hetkellä kovasti. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentaminen siellä alimmissa tuloluokissa on ollut erittäin positiivinen asia — varmasti siitä olemme kaikki samaa mieltä. Tässä ihan lopuksi vielä haluaisin nostaa ehkä esille maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden koulutukseen tehtävät lisäykset perusopetuksen ja valmistavan opetuksen osalta.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

17.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Talousarvioita käsiteltäessä keskitytään usein leikkauksiin ja siihen, kuinka talousarvio eroaa edellisen hallituksen vastaavasta. Haluaisin itse keskittyä nyt mieluummin uusiin asioihin, joihin panostetaan, ja siihen, kuinka hallitus pyrkii uudistamaan etenkin opetus- ja kulttuuriasioita siihen malliin, että meillä on, ja olisi jatkossakin, mahdollisuus ylläpitää maailman parasta koulujärjestelmää. Pisa-tulosten laskeva trendi, vaikka ei jyrkkä, on tietysti vakava asia, ja se täytyy ottaa huomioon.

Talousarvio tarjoaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle paljon hyvääkin. Muun muassa päivähoitomaksujen suunnitellut korotukset perutaan, tuki audiovisuaalisille tuotantomarkkinoille toteutuu, koululaisten liikuntaa lisätään, urheilijoille apurahaa lisää sekä lainauskorvausten saaminen pohjoismaiselle tasolle. Tunti liikuntaa päivässä -hanke etenee vauhdilla, ja hankkeeseen käytetään kärkihankerahoitusta 7 miljoonaa euroa 2017.

Kuluneen vuoden aikana Liikkuviksi kouluiksi katsottujen peruskoulujen määrä on noussut. Oppilaista toiminnan piirissä on nyt 76 prosenttia, ensi vuoden aikana Liikkuvan koulupäivän kokeilut laajennetaan lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin eri puolille Suomea. Nämä panostukset ovat tärkeitä, sillä lasten ja nuorten fyysinen kunto heikentyy jatkuvasti, kuten uudet liikuntakokeilut ovat osoittaneet. Erityisen hälyttävää oli pari päivää sitten, kun sanottiin, että koululaiset eivät jaksakaan enää selkää suorassa.

Lapsen kannalta on tärkeää, että hänellä on koulun lisäksi mielekästä tekemistä. Usein mielekäs tekeminen löytyy harrastusten myötä. Kaikilla lapsilla ei harrastusta kuitenkaan ole. Tämä saattaa johtua esimerkiksi perheen pienistä tuloista, harrastaminen kun maksaa usein aika paljon. Yhden harrastuksen takaaminen lapselle olisi erinomainen ja pidemmän päälle myös kannattava aloite. Kaikilla lapsilla tulisi olla mahdollisuus harrastaa perheen varallisuudesta riippumatta. Harrastusmahdollisuuksien lisääntyminen ehkäisisi syrjäytymistä ja edistäisi fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Toivonkin, että asiassa voidaan edetä lähitulevaisuudessa.

Koulurauha on olennainen oppilaiden oppimisen kannalta. Koulurauhan edistäminen on oppilaiden lisäksi koulun opettajien ja rehtorin vastuulla. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että rehtorin ja opettajien päätösvalta suhteessa oppilaisiin olisi kunnossa. Esimerkiksi jälki-istuntoa voi nykyään antaa vain oppilaan oma opettaja, ei rehtori tai koulun muut opettajat. Toivon, että tämänkaltaiset puutteet lainsäädännössä korjattaisiin pikaisesti.

Eräs suurimmista kehityskohteista etenkin ammatillisessa koulutuksessa on koulutuslinjojen ja työmarkkinoiden epäsuhta. Joka vuosi valmistuu satoja oppilaita, joilla on vähäiset mahdollisuudet saada koulutustaan vastaavia töitä. Olisikin tärkeää, että oppilaitokset suhteuttaisivat tulevaisuudessa koulutuslinjojen sisäänottomäärät työmarkkinoiden tarpeeseen. Tästä hyötyisivät niin oppilaat kuin koko yhteiskunta.

Tulevaisuuden työmarkkinoita on toki vaikea ennustaa, mutta esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen ennusteita voidaan seurata tarkemmin. Erityisen tärkeää on myös koulutuksessa varmistaa kotimaisen, ammattitaitoisen työvoiman saanti uusien työpaikkojen avautuessa, tästä esimerkkeinä Uudenkaupungin autotehdas sekä Turun ja Rauman telakat.

Hallituksen ennakoluulon uudistaminen näkyy myös siinä, että alueellinen kielikokeilu on luvattu toteuttaa eduskunnan hyväksymän ponnien mukaisesti. Kieltenopiskelun valinnanvapaus tarjoaisi koululaisille enemmän aikaa ja motivaatiota opiskella maailmankieliä, kuten kiinaa tai espanjaa. Monipuolisesta kieliosaamisesta olisi hyötyä työelämässä, ja etenkin kotimaiset vientimarkkinat hyötyisivät kielten osaajista. Lisäksi isojen maa-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ilmankielten puhujille tarjoutuisi hyviä opiskelu- ja työmahdollisuuksia. Ministeri lupasi, että alueellinen kielikokeilu toteutuu ensi vuonna. Kokeilun tulee olla riittävän laaja, pari kuntaa kokeilun piiriin ei riitä.

Lopuksi otan esille myös pari muuta asiaa.

Pääsy- ja soveltuvuuskokeiden merkitys varsinkin terveydenhoitoalalla: SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola on myös esittänyt huolensa siitä, että esimerkiksi lähihoitajaksi hakeutuu opiskelijoita, jotka eivät välttämättä sovellu alalle. Myös opiskelijan kannalta väärän alan valinta on haitaksi.

Lisäksi toivon myös, että lääkärikoulutuksessa potilaan, asiakkaan, kohtaamiseen kiinnitetäisiin enemmän huomiota. Viime aikoina (Puhemies koputtaa) on tullut muutama puhelu, joissa tätä on arvosteltu voimakkaasti kansalaisten taholta. — Kiitos.

17.42 Mika Niikko ps: Arvostettu puhemies! Tänään ollaan jo pitkän matkaa keskusteltu hallituksen tekemistä leikkauksista ja myös joistain uudistuksista. On taas kuitenkin kuultu hyvin paljon rakentaviakin puheenvuoroja oppositiolta siinä, että eteenpäin pitää mennä, ja moni ymmärtää tämän taloudellisen tilanteen, että vanhassa ei voida pysyä.

Tämä koko lähtökohta täytyy muistaa siten, että meillä on kuitenkin tämän 55 miljardin budjetissa 10 prosentin aukko ja me otamme sen 10 prosenttia velkaa, 5,5 miljardia. Ehkä se siitä pikkaisen voi vielä muuttua, nimenomaan ylöspäin, ja tämä kuvastaa sitä, kuinka vaikeassa taloudellisessa tilanteessa Suomi on tällä hetkellä. Ja siinä mielessä, kun tätä leikkauslinjaa on jouduttu tekemään, jonka olisi myös oppositio tehnyt, kuten heidän vaihtoehtobudjeteistaan kävi ilmi — myös jo ennen eduskuntavaaleja se kävi ilmi heidän budjeteistaan — kaikki me olisimme tässä samassa tilanteessa.

Nyt haluaisin tämän näkökulman nostaa esille, kun uutta pitää saada aikaiseksi, miten me voimme säilyttää laadukkaan varhaiskasvatuksen, laadukkaan perusopetuksen sekä hyvän toisen asteen ammattikoulutuksen tiukasta taloustilanteesta huolimatta. Itse olen tyytyväinen ministeriin siinä, että hänellä on uskallusta lähteä tekemään uudistuksia, kuten tämä toisen asteen koulutuksen reformi, ammattikoulu-uudistus. Odotan itse siltä hyvin paljon. Meidän täytyy muistaa lähtötilanne, minkä me tänäänkin kuulumme työministeri Lindströmin puheenvuorossa, kun hän sanoi, että työttömien tilanne oli lokakuussa 322 900 henkilöä. Tämä oli lokakuun lopussa. Se on kuitenkin 8 000 vähemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan, mutta siinä ei ole ilonaihetta, koska 22 000 työtöntä on ollut yli vuoden työttömänä ja 41 000 työtöntä on alle 25-vuotiaita.

Erityisesti näistä alle 25-vuotiaista työttömistä haluan pari sanaa sanoa. Meillä on jää noin 15 prosenttia jokaisesta kouluikäluokasta vaille toisen asteen koulutuspaikkaa ja koulutusta. Elikkä monet voivat aloittaa sen koulutuksen, mutta suuri osa ei löydä omaansa, mitä tai millä tavoin haluaisi opiskella. Ja itse pidän erittäin tärkeänä sitä, että tällä hallituksella on uskallusta lähteä kokeilemaan uusia asioita.

Yhtenä uutena asiana on tämä valtiovarainvaliokunnan tekemä havainto siitä — kun kuultiin asiantuntijoita sivistys- ja tiedejaostossa — että monella muullakin tavalla voidaan kouluttautua kuin koulunpenkillä istumalla. Saatiin muun muassa Settlementissätiön lausunto ja kuultiin Samaria ry:tä, jolla on vuosikymmenten kokemus siitä, kuinka osatutkintotyypisellä koulutuksella on saatu jo tuhansia nuoria koulutettua ja he ovat saaneet ammatin ja työpaikan. Ja nämä Valo-valmennuksen kaltaiset toimintamallit kaipaavat vahvistusta ja kaipaavat enemmän sijaa Suomessa. Sitä vartenhan valtiovarainvaliokunta osoittikin tähän TyöPolku-hankkeeseen, kokeiluhankkeeseen, 2 650 000 euroa. Sen Työ-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Polku-hankkeen, kokeiluhankkeen, tarkoitus on nimenomaan tukea näitä ammattikoulusta pois pudonneita tai sinne ei-pääseviä tai -meneviä henkilöitä, koska he tarvitsevat paljon muutakin tukea kuin pelkkää opiskelutukea. He tarvitsevat tukea asumiseensa, vapaa-aikaan ja monenlaiseen muuhun ihmissuhdetilanteeseen, jopa päihteiden käyttöön. Niissä tilanteissa kenenkään koulunkäynti ei ikävä kyllä onnistu, ainakaan millään kolmen vuoden suunnitelmalla. Jos me pystymme osatutkintotyyppisesti kouluttamaan osan vaikkapa siitä auton asentajan tutkinnosta tai peltiseppän tutkinnosta, tekisi vaikka pelkästään kattopeltiseppähommia, niin me pystymme luomaan nuorille motivaatiota, että he jaksavat käydä sen lyhyemmän koulutusputken loppuun saakka.

Tähän kun lisätään yhteistyö yritysten kanssa ja otetaan tällainen mestari—kisällimallinen lähestymistapa, niin saadaan loistavia tuloksia. Ja itse odotan paljon opetus- ja kulttuuriministeriöltä siten, että he osaavat tämän kokeiluhankkeen toteuttaa, koska valtiovarainvaliokunta erityisesti on kiinnittänyt huomiota, niin kuin tässä lausunnossa sanotaan, että sitten, kun ne tulokset saadaan, se levitetään koko maahan, jos ne tulokset ovat hyviä. Jos me pystymme kouluttamaan osatutkintotyyppisesti nuoria jopa 40 prosenttia edullisemmin kuin meidän olemassa olevassa ammattikoulutuksessa, niin totta kai se pitää varsinkin tässä taloustilanteessa ottaa vakavasti, vaikka tämä ei ole edes talouskysymys. Tämä on ennen kaikkea kysymys nuorten elämästä ja tulevaisuudesta. Me emme voi olettaa, että tänä päivänä kaikki haluavat istua kolme vuotta koulun penkillä ja oppia siellä tekemään sitä työtänsä.

Arvoisa puhemies! Aika näyttää loppuvan. Hyvin pian ennen kuin nuija kolahtaa pöytään haluan myös mainita sen, että tässä hyvässä talousarvioesityksessä, missä valtiovarainvaliokunta osoitti 12 miljoonaa erilaisiin lisähankkeisiin rahaa, on ennen kaikkea symbolinen merkitys suuri. Se auttaa meitä kannustamaan panostamalla varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja ammattikoulutukseen aivan uudenlaisin keinoin, (Puhemies koputtaa) joita meidän ministerimme parhaillaan toteuttaa.

17.48 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Koulutus on se tie, millä me luomme uskoa tulevaisuuteen nuorille ja lapsille. Jos koululainen tulee kouluun, niin kokeeko hän, että juuri häntä on siellä tänään odotettu ja hänellä on oma paikka? Onko hänen oppimisensa tarpeeksi tuettua, ja kokeeko hän, että on hyväksytty ryhmässä? Nämä ovat niitä asioita, mitkä on opettajan tehtävä varmistaa. Mutta ainoastaan silloin, jos opettajalla on riittävästi työkaluja, hän pystyy toteuttamaan turvallisen oppimisympäristön.

Edustaja Elomaa erinomaisesti otti näitä epäkohtia jo aikaisemmin esille, esimerkiksi sen, että rehtorilla ei ole oikeutta antaa jälki-istuntoa, vain oppilaan omalla opettajalla on. Toinen asia on se, että kyllä jälki-istunto pitäisi saada osaksi oppivelvollisuutta, koska tällä hetkellä on niin, että ainoastaan kiltit istuvat jälki-istunnossa, ja ne, jotka eivät halua, eivät sitten sitä jälki-istuntoa suorita. Lisäksi meidän on nyt vihdoin päästävä eroon sellaisesta ajattelutavasta, että koulumatkalla tapahtuvaan kiusaamiseen ei saisi puuttua. Sylvään koulun rehtori Andersson puuttui, ja hän sai huomautuksen, kun olisi pitänyt saada palkinto. Tämä on oikea suunta, ja tähän työrauhapakettiin me tulemme keväällä palaamaan. On meidän kaikkien etu, että me pystymme tukemaan jokaisen nuoren ja jokaisen lapsen kasvua ja kehitystä sillä tavalla, että opettajalla on se auktoriteetti.

Lisäksi tämä kielikokeilu, mikä on tulossa, on erittäin tärkeä. Olemme pitkään eläneet semmoisessa jäykässä ajattelussa, että jokaisen suomalaisen pitää opetella kaksi marginaalikieltä. On turha ajatella, että inhimillisen ajan ja oppimiskyvyn puitteissa voisimme opis-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kella kaikkia mahdollisia kieliä. Sieltä pitää pystyä valitsemaan, ja ainakin itse kokisin esimerkiksi saksan kielen, espanjan kielen tai venäjän kielen tarpeellisemmaksi, jos me ajatellemme globaalia kauppaa, kuin ruotsin kielen osaamisen. Minuun otti eräs opettaja yhteyttä ja sanoi, että no, mites tämän pakkoenglannin kanssa. Minä sanoin, että meillä ei ole sellaista kuin pakkoenglanti, meillä ainoastaan suomi ja ruotsi ovat pakollisia ja englanti on sitten vapaaehtoinen ja sen tilallehan joku oppilas voi ottaa sitten saksan. Ja kyllä kuitenkin englannille olisi enemmän perusteita. Jos meidän pitää kaksi tiettyä kieltä opiskella pakosti, niin kyllä englannille löytyy painavammat perusteet kuin ruotsin kielelle.

Nostan yhden detaljin täältä talousarvionkirjasta esiin, koska tästä me keskustelimme sivistysvaliokunnassa. Tämä on se saavutettavuusdirektiivi, mikä hyväksyttiin EU-parlamentissa lokakuussa. Sen tavoitteena on, että vammaiset voivat toimia yhdenvertaisesti verkossa muiden kanssa. Itse koen, että tämä on äärimmäisen tärkeä asia. Pitää pitää huolta, että kukaan näkövammaisen ei jää palvelupaistioon. Meidän tavoitteemme tulee olla, että me tuomme uusia asiakkaita Näkövammaisten kirjaston palveluiden piiriin.

Meidän pitää pitää huolta erityisopetuksesta, meidän pitää pitää huolta perusopetuksesta, ja korkeakouluista pitää pitää huolta, ja tämä vaikuttavuuden arviointi, mikä meillä on nytten tavoitteena, on äärimmäisen tärkeä. Eihän meillä ole mitään syytä, että Ruotsi tai Tanska on meitä niin kovasti edellä näissä yliopistovertailussa. Kyllä me pystymme saavuttamaan paljon enemmän, kun siihen panostamme, ja koen, että avainasemassa on elinkeinoelämän ja koulutuksen yhdistäminen. Se on se, mikä tuo Suomen kasvu-uralle ja takaa Suomelle kasvutarinan.

17.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka on Suomen tulevaisuuden kannalta varmaan se yksi tärkeimpiä, ellei tärkein. Suomi juhlii ensi vuonna satavuotista itsenäisyyttään, ja nämä nyt päätettävät opetus- ja kulttuuriministeriön rahat ovat tässä, itsenäisyyden juhluvuonna, erittäin tärkeässä asemassa.

Lukutaito oli Suomessa jo 1800-luvun lopulla lähes sataprosenttinen. Eivät tietenkään kaikki osanneet erittäin hyvin lukea, mutta lukutaito kuitenkin oli olemassa, ja se loi sen sivistyksen pohjan ja Suomen kansan hyvinvoinnin pohjan, josta tänä päivänä me saamme nauttia kukin omalla tahollamme. Joka tapauksessa koulutuksen kulmakivenä on aina ollut meillä tasa-arvo. Jokaisella suomalaisella on mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät riippumatta siitä, asuuko hän sitten pohjoisimmissa Suomessa tai Etelä-Suomessa tai jossakin sillä välillä. Elikkä suomalainen idea, että kaikille lapsille taataan yhtäläinen mahdollisuus opiskella vaikka tohtoriksi asti tai mihin tahansa koulutusammattiin, se taataan kaikille korvauksetta. Tästä saamme olla ylpeitä. Se on poikkeuksellisen hieno järjestelmä koko maailmassa, ja tästä meidän on kaikkien pidettävä kiinni kaikin käytettävissä olevin keinoin. Vaikka talous on tiukalla, tästä perusperiaatteesta ei saa missään nimessä tinkiä.

Tällä hetkellä elämme Suomessa edelleenkin lokakuussa 2008 alkaneen talouskriisin jälkimaininkeja. Talous on saatu sitkeillä ja määrätietoisilla päätöksillä kääntymään plus-san puolelle. Valoa on tunnelin päässä selvästi näkyvissä, ja ne eivät ole vastaantulevan junan valot, mitkä sieltä näkyvät, vaan talous on selvästi kasvussa ja olemme selkeästi päässeet lamasta irti, aivan kuten Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen totesi viime viikolla.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Joka tapauksessa koulutusjärjestelmänkin on muututtava. Sen on sopeuduttava sekä talouteen mutta myös aikaan. Se, että tässä talousarviossa joudumme tekemään leikkauksia, on totta, mutta meidän on suhteutettava näiden leikkausten määrä siihen määrään rahaa, jota sivistykseen käytetään. Tämä valtion budjetti antaa ensi vuodelle opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan 6,9 miljardia euroa, ja sitten kun siihen lisätään vielä kuntien antamat rahat, niin pääsemme yhteissummaltaan yli 12 miljardin euron summaan, joka on aivan valtavan hieno summa, jolla suomalaisia lapsia, nuoria ja myös aikuisia koulutetaan tässä maassa. Sivistyksen hyvä taso takaa sen, että elintaso myös säilyy.

Nyt kun puhutaan leikkauksista, joita hallitus on joutunut tekemään, niin kannattaa aina myös opposition suhteuttaa ne puheensa siihen kokonaismäärään, mitä kuitenkin tämä maa edelleen sivistykseen satsaa. On tärkeää, totta kai, että opetusta kehitetään ja sivistystä kehitetään kaikin käytettävissä olevin keinoin. Joskus on pakko leikatakin, mutta sen leikkauksia koskevan kritiikinkin olisi syytä olla jossakin mittasuhteessa, ettei vain ruveta puhumaan pelkistä pilkuista ja pisteistä eikä nähdä kokonaisuutta. Tässä maassa koulutusta ollaan järjestämässä ja viemässä eteenpäin erilaisilla kärkihankkeilla. Pidän niitä erittäin tärkeinä, jotta pystymme tähän aikaan reagoimaan.

Pari huomiota opintorahoista. On tärkeää, että opintorahajärjestelmä tässä maassa säilyy, ja se, että nyt opintorahoja hieman pienennetään, se on totta kai valtiontalouden mitoituksista johtuva seikka, mutta pitää myös huomioida, että tämä valtion budjetti ei ainoastaan ota, vaan se myös antaa. Nyt olemme siirtymässä yleiseen asumistukeen, joka tuo sen aidon mahdollisuuden, että ne opiskelijat, jotka aidosti ovat asumistuen tarpeessa, saavat sitä tukea. Niille, joilla on hieman enemmän omia varoja tai perheen varoja käytettävissä, tämä uudistus ei ole niin hyvä kuin näille, jotka tukea todella tarvitsevat. Mutta tämä on yhteiskunnallisesti aivan perusteltu suunta, ja tähän suuntaan pitää mennä edelleen. Maksuton pitää opiskelun olla, ja tuet pitää suunnata sinne, missä kipein tarve on.

Kun katsotaan sitten meidän tulevien opiskelijoiden sijoittumista työelämään, niin toivon hartaasti, että niin tämän vuoden kuin tulevan vuoden aikana jatkamme sitä kehitystä, jolla opiskelijoille luodaan aidosti yhteys työelämään jo opiskelun aikana. Teoreettisen tiedon pönttääminen on toki hyvä sekin, mutta työelämään pääseminen on se kaikin tärkein.

Lopuksi, arvoisa puhemies, yksi huomio vielä Pisa-tutkimuksista. Suomi on siellä aina pärjännyt erittäin hyvin. Ensimmäiset merkit siitä, että olisimme hieman, lievässä alamäessä, ovat selvästi olemassa, ja ne pitää havaita ja niihin pitää myös reagoida. Se, mikä koulumaailmasta ja opiskelusta mielestäni puuttuu, varsinkin koulujen alaluokilta tänä päivänä, ja yleensä opiskeluaikana, on kuri. Kouluihin pitää saada kuri palaamaan ja niin, että se keskinäinen kunnioitus on siellä se asia, jota aidosti opiskellaan ja opetetaan. Ei voi olla niin, että koulumaailma on sellaista meteliä ja melskaamista, (Puhemies koputtaa) jossa kukaan ei opi mitään, kaikki kärsivät. (Puhemies koputtaa) Siitä pitää päästä irti, ja Pisa-tutkimuksen tulokset saadaan sillä nousuun.

17.59 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tilanne on edelleen vaikea: menot ylittävät tulot yli 10 prosentilla, valtionvelka kasvaa. Jonkinlaista lohtua ja helpotusta tähän tilanteeseen tuo se, että korot ovat pohjalukemissa. Lainanoton kasvattaminen ei lisää velanhoidokustannuksia dramaattisesti näissä oloissa. Kun suurennuslasilla katsoen on havaittu merkkejä talouskasvusta, voi todeta, että tilanne voisi olla huonompikin.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Silti tässä talouden yleistilanteessa on selvää, että huoli tulevaisuudesta on oikeutettu. Pontevista lupauksistaan huolimatta hallitus ei ole kyennyt, eikä niin muodoin eduskuntaakaan, sanottavasti hidastamaan velkaantumista. Miten pitkälle tällä tiellä voidaan jatkaa? Tätä kysyessä silmien eteen piirtyy tarkasteluväli, jonka toisessa päässä ovat lapsemme ja heidän lapsensa. Vaikuttavinta retoriikkaa tässä edustavat ne puheenvuorot, joissa todetaan, että ottaessamme lisää velkaa lainaamme lapsiltamme. Emme tiedä, ovatko onnellisia ne lapset, jotka kerran perivät maan ja sen velat.

Myös opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan kohdistuvia säästöpäätöksiä on perusteltu edellä kuvatulla vakavalla huolella. Vaikka huoli on vakava, on silti oikeutettua katsoa asiaa myös toisesta näkökulmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan otetut resurssit ovat kaikkein selkeimmin tulevaisuusresursseja. Niihin kohdistuvat leikkaukset, vaalikaudella yli 3 miljardia, ovat leikkauksia lastemme ja nuoremme tulevaisuudesta.

Hyvä esimerkki tästä on opintotuen rakenteen muutos. Jatkossa opintolainan osuus opintotuessa korostuu, kun opintorahan taso romahtaa. Hallituksen säästöpäätökset, joiden piti estää velkataakan syntymistä lastemme kannettavaksi, pakottavat opiskelijan turvautumaan opintolainaan. Ei näytä johdonmukaiselta tulevaisuuspolitiikalta. Opintotuen opintolainapainotteisuus lisää opiskeluaikaista työssäkäyntiä ja hidastaa valmistumista niiden kohdalla, jotka epäröivät lainanottoa epävarmojen työllisyysnäköymien takia.

Yhteiskunnan tulevaisuus rakennetaan siinä, miten lapsille luodaan tukevat jalansijat, joista ponnistaa elämässä eteenpäin. OECD:n laskelmien mukaan yhden euron panostus varhaiskasvatukseen tuottaa yhteiskunnalle 7 euroa. Taitavasti toteutettu lapsen yksilöllinen tuki varhaiskasvatuksessa parantaa hänen pärjäämistään koulussa ja menestymistään opintiellä. Lapsuudessa saadut hyvät eväät auttavat korkeampaan koulutukseen ja pidempään työuraan. Hyvin toteutettu varhaiskasvatus kykenee poistamaan esteitä lapsen suotuisalta kehitykseltä — hyvää ja autenttista elämää monimutkaistuvassa yhteiskunnassa.

Varhaiskasvatukseen kohdistuvat säästöt vaarantavat onnistumisen tässä yhteiskunnan tulevaisuudelle elintärkeässä toiminnassa. Uusimmat Pisa-tulokset ovat huolestuttavia kertoessaan sekä alueellisista eroista että eroista tyttöjen ja poikien välillä. Varhaiskasvatukseen kohdistetut leikkaukset ovat omiaan lisäämään kuntien ja alueiden välisiä eroja lasten saamassa huolenpidossa ja opetuksessa. Vaikutus tulee olemaan päinvastainen kuin pitäisi. Sosialidemokraattien vaihtoehdossa luovuttaisiin subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisesta. Emme lähtisi suurentamaan varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja.

18.02 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa herra puhemies! Pisa-tulokset puhuttavat, täälläkin on käyty keskustelua tuloksista jo moneen kertaan. Tasa-arvo säröilee, vaikka Suomi onkin edelleen yksi koulutuksen kärkimaista. Huolestuttavaa on, että tyttöjen ja poikien välillä on yhä suuremmat osaamiserot. Myös sosioekonomisen taustan vaikutus oppimistuloksiin on hiukan kasvanut. Sen sijaan oppimiserot alueiden sekä maaseutu- ja kaupunkikoulujen välillä ovat ensi kertaa merkittävät. Suomen peruskouluista on lakkautettu noin puolet vuodesta 90 lähtien, kun oppilasmäärä on vähentynyt vain 9 prosenttia. Säästöt ovat jääneet likipitään saamatta lisääntyneiden koulukuljetus-, oppilashuolto- ja sosiaalikutannusten sekä korjaavan sairaanhoidon kulujen vuoksi. Perusopetuksen saavutettavuutta on heikennetty erityisesti ja erityisen voimakkaasti maaseutualueiden lapsilta. Tässäkö yksi syy oppimistulosten heikkenemiseen osalla lapsista ja nuorista?

Miten ongelmista päästäisiin koulutuksen imuun? "Koulutuksen imua syntyy, kun koululuolosuhteet ovat suotuisat ja koulussa voi käyttää omia vahvuuksiaan. Koulutuksen imus-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

sa oleva oppilas on tarmokas, omistautunut, sinnikäs vastoinkäymisissä ja ylpeä koulustaan. Hän kokee oppimisen merkitykselliseksi, haasteelliseksi ja inspiroivaksi." Näin hienosti kuvasi Matti Rimpelä Lasten terveystieteiden eduskunnassa marraskuussa nimenomaan tällaisista positiivista, motivoitunutta oppimista. Peruskoulun kehittäminen on Sipilän hallituksen kärkihanke, ja siihen satsataan noin 90 miljoonaa euroa hallituskauden aikana.

Mutta sitten on pakko sanoa muutama sana niistä lapsista ja nuorista, jotka tarvitsevat erityistä tukea:

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat Suomessa vielä hajallaan. Se vaikeuttaa hoitoon pääsyä ja hoidon loppuun viemistä näillä oppilailla. Monen kohdalla työllistymistä tai opiskelun aloittamista pitäisi edeltää kuntouttava elämänvaihe, jonka kesto vaihtelee kuukausista jopa useisiin vuosiin. Voimavarojen lisääminen lasten ja perheiden varhaiseen tukeen sekä nuorten ja opiskelijoiden hyvinvointiin on äärettömän kannattavaa, sen me kaikki tiedämme. Satsaukset saadaan moninkertaisina takaisin. Hoitoon pääsyn kynnyksen terveydenhuollossa saatava alemmas kehittämällä matalan kynnyksen palveluita perustason ja erikoissairaanhoidon välille. Nuorten ongelmista on todellakin otettava koppi kehittämällä avopalveluita. Koulujen oppilashuoltoa ei pidä jättää irralliseksi organisaatioksi muusta hoitoketjusta, vaan se pitää nivoa osaksi porrasteista palveluketjua. Myös nuoria on paljon laitoksissa meillä vielä Suomessa, ja olen sitä mieltä, että nuorten mahdollisuutta päästä perhehoitoon on parannettava silloin kun omat vanhemmat eivät nuorista pysty huolehtimaan. Kaikkeen tähän hallitus pyrkiikin lasten ja perheiden palvelujen kehittämisohjelma Lapella, uudistamalla sosiaali- ja terveyspalveluita ja panostamalla myös perhehoidon kehittämiseen.

Viime kaudella johtamani keskustan työryhmä ehdotti, että matalan kynnyksen moniammatilliset palvelut ovat siellä, missä nuoretkin, eli peruskoulussa. Eräillä paikkakunnilla oppilashuoltoryhmiä on jo täydennetty psykiatrisella sairaanhoitajalla. Nopea tarttuminen ongelmiin edistää myös koulujen työrauhaa ja tukee opettajien ja oppilaiden jaksamista.

Monia nuoria yhdistävät koulukiusaaminen, erilaiset oppimisvaikeudet ja alhainen luottamus muita ihmisiä kohtaan. Lisäksi monella on käsittelemättömiä traumoja. Niin sanottu normaali koulu tai normaalit palvelut eivät toimi heidän kohdallaan. On yhteisten resursien haaskausta pyrkiä vahvistamaan niitä toimintamuotoja, jotka lähtökohtaisesti ovat monen nuoren kohdalla ennemminkin osa ongelmaa kuin ratkaisua. Eli tarvitaan ehdottomasti uudenlaista ammattilaisuutta sekä sen toimintaperiaatteita tukevia rakenteita, ja tarvitaan myös ehdottomasti velvoittavaa lainsäädäntöä koulukiusaamisen ehkäisemiseksi sekä myös jälkihoidon mahdollisuutta kiusatuille nuorille.

18.07 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon sivistyksestä ja koulutuksesta, ja hyvä näin. Nämä ovat 100-vuotiaan Suomen peruskulmakiviä, ja näin on jatkossakin. Kaikille tarjotaan edelleenkin ilmainen koulutus. Meillä on maailman anteliain opintotuki myös jatkossa. Eli opintotuen tasohan nousee noin 900 eurosta 1 100 euroon ja tämän lisäksi opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, niin kuin opiskelijajärjestöt ovat toivoneet, ja tämä nostaa pienituloisten opiskelijoitten tulotasoa opiskeluaikana. Tämä on erittäin tärkeää, koska nimenomaan korkeakoulupaikkakunnilla on ollut korkea vuokrataso ja nykyinen opintotuki ei ole mitenkään riittänyt tämän vuok-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ran kattamiseen, vaan muilla tuloilla on pitänyt niitä vuokramenoja sitten kattaa. Nyt tämän yleisen asumistuen myötä tämä helpottuu.

Menettäjiäkin toki tässä muutoksessa on. Ne ovat pariskuntia, joissa yhteenlasketut tulot ovat sen verran suuret, että heillä ei ole mahdollisuutta tähän nykyiseen asumislisään ja yleiseen asumistukeen siinä määrin. Ja näinhän se on, että kun me näitä valtion tukia jaamme, niin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta on hyvä, että nämä varat ja tuet kohdistetaan niille, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Sitten muuten voisin todeta näistä koulutussäästöistä, kun on puhuttu erityisesti tämän ammatillisen koulutuksen kohdalla, että kyllä sinne tehdään leikkauksia, tosin pienemmät kuin mitä viime hallituskaudella suunniteltiin, mutta mikä siellä on erityisen tärkeää huomata, on se, miten paljon koulutukseen niitä määrärahoja tarvitaan, kun opinnot siirtyvät ennen kaikkea työpaikoille jatkossa. Tätä myös opiskelijat tarvitsevat ja toivovat. Erityisesti työnantajat ovat toivoneet, että nämä tulevaisuuden tutkinnot ja koulutus vastaisivat enemmän sitä työelämän tarvetta, (Puhemies koputtaa) että nuoret myös työllistyisivät paremmin.

18.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! On jotenkin uutena kansanedustajana ollut mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua, ja on välittynyt sellainen kuva, että eduskunnassa kuitenkin on yleinen käsitys siitä, että pienelle maalle koulutus on erittäin tärkeä asia. Sitten taas toisaalta huolestuttaa se, että nämä leikkaukset juuri koulutukseen ja tutkimukseen ja tieteeseen ovat niin suuria, joten tästä syntyy kieltämättä sellainen hyvin ristiriitainen olo, että onko se tärkeää vai eikö se ole tärkeää.

Samalla on puhuttu koulutuksen rakenneuudistuksesta, ja minäkin kyllä kannatan hallitua koulutuksen rakenneuudistusta. Valitettavasti en ihan näe nyt tässä hallituksen toiminnassa sellaista hallittua rakenneuudistusta.

Minusta täällä edustaja Kankaanniemi kuvasi erittäin hyvin tätä Jyväskylän yliopiston tilannetta, miten siellä on suhtauduttu näihin varojen vähenemisiin. Aivan sama tilanne on kotikaupungissani Espoossa Aalto-yliopiston kohdalla. He ovat tunnistanee, että nämä leikkaukset ovat suuria, vaikuttavat heidän toimintaansa paljon, mutta samalla ovat myös tarttuneet asioihin sillä tavalla, että niin sanotusti ovat olleet valmiit ottamaan löysät pois ja tehostamaan ja muuttamaan omaa toimintaansa, jotta sitten itse opetuksen taso koulussa ei laskisi.

Nämä hallituksen säästöt ammatillisesta koulutuksesta, 190 miljoonaa euroa, kohdistuvat juuri niihin nuoriin, jotka etsivät paikkaa tässä elämässä. Tämä tarkoittaa noin 12 prosentin paikkavähennystä opiskelupaikkoihin. Minulle jäi ainakin viime vaaleista tuolta vaalikentiltä sellainen kuva, että kaikki puolueet olivat valmiita lähtemään niihin talkoiisiin, että juuri ammattikoulutus löytäisi sellaisen paikan ja polun tässä maassa, että kaikki nuoret saisivat mahdollisuuden. Näin ymmärsin. Nyt sitten tässä me lähdemme aivan toiseen suuntaan.

Täällä edustaja Räsänen totesi minusta hyvin, niin kuin moni muukin edustaja täällä, että nämä supistukset ja nämä muutokset tehdään nyt vähän erikoiseen aikaan, että ensin toteutetaan vähennykset ja sitten 2018 toteutetaan reformi. Tämä näyttää siltä, että tässä toteutetaan ikään kuin koulutusleikkauksia nyt kahdessa vaiheessa. Vaihe 1 on tämä 190 miljoonan vähennys ja vaihe 2 on sitten tämä reformi, jossa jälleen muutetaan asioita ja jälleen haetaan säästöjä. Toivon, että näin ei käy. Toivon, että reformi toisi myös resursseja eikä vain tarkoittaisi aina sitä, että kun uudistetaan, niin leikataan.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Sitten erityinen kiitos siitä, että valiokunnan mietinnössä on aivan oikein nähty nuorisotoiminnan tila Suomessa tällä hetkellä ja nähty myös se, että erityisesti kansalaisjärjestöt, nuorisotyöjärjestöt ovat ne, jotka tätä työtä parhaimmalla tavalla ja kustannustehokkaasti toteuttavat. Niinpä täällä on mietinnössä todettu, että otetaan rahapelitoiminnan varoista, siirretään selkeästi sieltä rahoja kansalaisjärjestöjen harjoittaman nuorisotyön kehittämiseen ja parantamiseen ja annetaan ihan aidosti heille mahdollisuus tehdä sitä työtä. Erityisesti täällä on kohdistettu varoja Raittiuuden Ystävät ry:n nuoriso- ja valistustoimintaan. Itse muistan ajan nuoruudesta, jossa raittius oli hyve. Siitä puhuttiin tavalla, joka herätti kunnioitusta, kun joku ilmoitti olevansa raitis.

Arvoisa puhemies! Näillä ajatuksilla tähän olen perehtynyt, ja ehkä vielä jotain muuta-kin tuossa sanon, kun kuuntelen teidän muiden edustajien viisaita puheenvuoroja.

18.14 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Nostan vielä esiin huomion valtion rahoituksesta evankelisluterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin. Tämän vuoden alusta uudistui kirkon yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvausjärjestelmä, kun yhteisöveroon perustuvasta järjestelmästä siirryttiin lakisääteiseen avustukseen. Tuon lain mukaan rahoituksen määrää korotettaisiin vuosittain kuluttajahintaindeksin mukaista yleisen hintatason muutosta vastaavasti. No, kuitenkin nyt tässä vuoden 2017 budjetissa ei indeksikorotusta ole huomioitu, ja eduskuntaryhmämme pitää tätä vääränä ja periaatteellisesti merkittävänä ratkaisuna, ja sen takia esitämme indeksikorotuksen tekemistä täysimääräisesti.

Kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen perusteena ovat hautaustoimeen, väestökirjanpitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvät laissa säädetyt tehtävät, ja ne aiheuttavat kustannuksia yhteensä keskimäärin 146 miljoonaa euroa vuodessa kirkolle. Valtionavustusten nykytasokaan ei kata kaikkia lakisääteisten tehtävien kustannuksia kuten ei aiemmin tuo yhteisövero-osuuskaan, mutta mikäli valtio edelleen arvostaa kirkon itsenäisyyttä, niin kyllä sen tulee korvata lakisääteisistä tehtävistä koituvat kulut. Indeksikorotuksista luopuminen tarkoittaa sitä, että yhä suurempi osa valtion kirkolle laissa määräämistä tehtävistä maksetaan kirkollisveron tuotolla eli kirkon jäsenet maksavat myös kirkkoon kuulumattomien kansalaisten kuluja. Sen vuoksi esitämme määrärahan lisäystä, (Puhemies koputtaa) jotta tuo kirkolle annettu lupaus voitaisiin lunastaa.

18.16 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Sirén tässä keskustelussa toisti kokoomuksen edustajien usein toistaman väitteen, että vihreidenkin vaihtoehtobudjetissa leikattaisiin koulutusta, niin jotta nyt tämänkin keskustelun pöytäkirjoihin tulisi asia korjattua, totean, että vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetään noin 500:aa miljoonaa euroa enemmän koulutukseen ja tutkimukseen kuin hallituksen budjettiesityksessä. Tästä noin 200 miljoonaa euroa on tämän vuoden budjettiin viime vuonna tehtyjen leikkausten kompensointia ja noin 300 miljoonaa on hallituksen ensi vuoden budjettiin esittämien leikkausten kompensointia.

Tämä viime vuonna tehtyjen ja tänä vuonna toteutuneiden leikkausten kompensointi esitetään vihreiden vaihtoehtobudjetissa kompensoitavaksi ennen kaikkea kilometrikorvausten niin sanotun ylikompensoinnin leikkaamisella eli sen leikkaamisella, että kun näiden korvattujen kilometrien määrä vuodessa nousee yli tietyn rajan, niin silloin osa niistä alkaa tuottaa saajalleen tuloa eikä ole enää korvausta todellisista kuluista. Tässä nyt käsiteltävä-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

nä olevassa budjetissa esitettyjen 300 miljoonan koulutusleikkausten sijasta poistaisimme dieselin alennetun verokannan tai ottaisimme ne rahat dieselin alennetusta verokannasta ja työkoneneiden alennetusta verokannasta — näistä yhteensä 210 miljoonaa euroa — turpeen alennetusta verokannasta 20 miljoonaa euroa ja kaivosten alennetusta sähköverosta 19 miljoonaa euroa ja teollisuuden päästökauppakompensaatiosta 43 miljoonaa euroa eli noin 300 miljoonaa euroa.

18.18 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Suomessa on eräs maailman parhaista ja tasa-arvoisimmista koulutusjärjestelmistä, ja tulevalle vuodellekin sen rahoitukseen osoitetaan suuri summa, mikä on tietenkin hyvä ja kannatettava asia. Nyt kuitenkin oppositiosta syytetään, että hallitus leikkaa näitä menoja. Leikkaaminen on sinänsä hyvin suhteellista, sillä esimerkiksi vuoden 2014 tilinpäätöksessä, mikä on edellisen hallituksen tekoja, opetus- ja kulttuuriministeriön kokonaissumma oli nykyistä pienempi, eli siis menot ovat tietyllä tavalla jopa kasvaneet.

Olenkin siis sitä mieltä, että näistä asioista puhuttaessa tulisi puhua rehellisesti. Älkäämme siirtykö tässä totuuden jälkeiseen aikaan. Eihän korkeakouluistakaan sinällään leikata, vaan niiden kustannuksia vain suhteutetaan bkt:n muuttumiseen. Menojen vähennys ei aina myöskään tarkoita huononnusta palvelun laatuun. Kannustankin korkeakouluja ottamaan mallia esimerkiksi yritys-elämästä. Jos yritykseltä loppuvat rahat, toiminta sopeutetaan niihin rahoihin: ei ole veronmaksajaa ja veronmaksajan piikkiä kattamaan menoja, vaan johdon täytyy ottaa asia käsiinsä ja tehdä toiminta sellaiseksi, että se toimii ja se kannattaa. Näin ovat yritykset Suomessa tehneet, miksi yliopistojen johto olisi sen pätemättömmämpi?

18.20 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä noihin Pisa-tuloksiin.

Kun nyt tosiaan kaikki tiedämme sen, että mittaus on tehty vuonna 2015, niin silloin joudutaan kenties tarkastelemaan, mitä on tapahtunut 10 tai 15 vuotta aikaisemmin. Tämä eriytyvä kehityshän on näkynyt jo pitkään, eli väestö jakautuu taustansa vuoksi monella eri tavalla: se jakautuu alueellisesti, se jakautuu varallisuuden mukaan tai monen muun syyn mukaan.

Minä uteliaasti tarkastelin Pisa-tulosten taustatietoja, ja siellä on monta mielenkiintoista asiaa. Yksi on esimerkiksi koulutyöhön kotona käytetty aika. Suomessahan on tämä aika suurin piirtein romahtanut verrattuna aikaisempaan ja verrattuna muihin maihin. Itse mietin sitä, että taitaa olla myöskin kotona tehtävien tehtävien laatu muuttunut niin, että nykyisin ne ovat enemmän mekaanisia eikä käytetä sillä tavalla laajoja tehtäviä.

Toinen asia, joka Suomessa on muuttunut, on se, että lukeminen on kerta kaikkiaan vähentynyt: enää ei harrasteta lukemista niin kuin vanhoina hyvinä aikoina. Tämähän tietenkin vaikuttaa siihen, että sanavarasto köyhtyy ja ei enää ole niin helppo ymmärtääkään lukemaansa. On oikein hyvä, että ministeri nosti tuolta sen monilukutaito-hankkeen, jolla pyritään sitä viemään eteenpäin.

Mutta sitten yksi tekijä on myöskin se, että fyysinen kunto on heikentynyt. Siihen on vastattu nytten tällä tunti liikuntaa päivässä -hankkeella, mutta on surullista, jos kaikki asiat siirretään koulun vastuulle, kun vastuuta pitäisi pystyä ottamaan kotona ja yksilön itse pitäisi ottaa vastuuta omasta tekemisestään.

Jossakin puheenvuorossa heitettiin myös ajatus siitä, että tämä on köyhien kuntien asia, mutta miksi sitten tyttöillä saadaan hyvä tulos, pojilla heikompi tulos? Eli se ei voi olla pel-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kästään kunnan resursseista kiinni. Minusta on olennaista se, miten resurssit käytetään — käytetään ne mahdollisimman (Puhemies koputtaa) tehokkaasti sitten niin, että saadaan tuottavaa koulutusta.

18.22 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallinnonalan alle kuuluu varhaiskasvatus mitä suurimmassa määrin, ja siellä iloisia asioita ovat ensi vuodelle esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksujen alentaminen pienituloisilla. On ihan selvää, että olisi syytä päästä mahdollisimman paljon eroon näistä maksuista muutenkin, mutta tämä suuntaus on jo hyvä, että pienituloisilla ne ovat joko poissa kokonaan tai alentuneet selvästi nyt tämän hallituksen päätösten perusteella.

Lisäksi pidän hyvänä lastentarhanopettajien koulutukseen satsaamista. On erittäin tärkeää, että siellä on ammattitaitoisia ihmisiä meidän lapsiamme kasvattamassa ja heistä pitämässä huolta. He tekevät todella tärkeää työtä.

Toisena asiana nostan esiin erinomaisen valtiovarainvaliokunnan satsauksen liikuntaan ja nimenomaan urheilijoiden sosioekonomiseen asemaan. Tällä pienellä rahalla eli vajaalla miljoonalla eurolla saadaan erittäin paljon aikaiseksi. Pystytään lisäämään urheilija-apurahoja, Urheilijoiden Ammatinedistämissäätiön tukea, jolloin nimenomaan opiskelu ja urheilu molemmat mahdollistuvat näillä huippu-urheilijoiksi aikovilla tai jo huippu-urheilijoina toimivilla ihmisillä. Lisäksi urheiluakatemioiden saadaan lisää asiantuntijatukea. — Pieniä rahoja mutta merkittäviä satsauksia huippu-urheilijoiden näkökulmasta, kiitos siitä.

Oli erinomainen puheenvuoro edustaja Parviaiselta äsken. Olen samaa mieltä hänen kanssaan ilman muuta näistä satsauksista lukemiseen, ne ovat erittäin kannatettavia. Jos mietitään, että kirjoja lukeneella teinillä on 70 000 sanan sanavarasto ja kirjoja lukemattomalla vain 15 000 sanan sanavarasto, (Puhemies koputtaa) on äärimmäisen tärkeää satsata lukemiseen.

18.24 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään paljon puhuttu koulutusleikkauksista, aiempien vaalikausien ja tämän vaalikauden leikkauksista. On todella valitettavaa, että näitä leikkauksia on jouduttu vaalikausittain tekemään. Viime vaalikaudella perusopetuksen rahoituksen valtionosuuteen kohdistettiin suuret leikkaukset, joita kunnat eivät monilta osin kyenneet kompensoimaan. Tällä vaalikaudella ei perusopetukseen kohdisteta vastaavanlaisia leikkauksia, mutta muille koulutuksen sektoreille niitä valitettavasti joudutaan kohdistamaan. Kuten edustaja Hoskonenkin täällä aiemmin hyvin kuvasi, pitää muistaa, että vaikka olemme joutuneet leikkaamaan koulutuksesta, panostamme edelleen länsimaissakin mittakaavassa erittäin paljon, noin 12 miljardia euroa, koulutukseen ja osaamiseen ja sen kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Toinen täällä tänään paljon esillä ollut asia on lasten oppimista mittaavien Pisa-tutkimusten tulokset ja suomalaislasten näissä kansainvälisissä vertailuissa laskevat tulokset. Näiden hiljattain julkaistujen Pisa-tulosten kokeet on tehty huhtikuussa 2015, joten on todettava, ettei niihin ole ehtinyt vaikuttamaan tämän hallituksen teot tai tekemättömyydet. Vaikka olemme edelleen Pisa-tuloksissakin kansainvälisesti todella korkealla tasolla, pitää tulosten jo jonkin aikaa jatkunut lasku panna merkillä. Kenties pientä lohtua tuloksiin voimme hakea siitä, että viimeisimpiin Pisa-tuloksiin eivät ole ehtineet vaikuttamaan myöskään hiljattain käyttöön otetut uudet opetussuunnitelmat. Nyt meidän on oltava hereillä ja herkkänä reagoimaan uusien opetussuunnitelmien mahdollisesti ai-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kaansaamiin muutoksiin. Hereillä pitää olla niin henkilöstön, muiden resurssien, opetuksen sisältöjen ja koulujen ja kodin vuorovaikutuksenkin suhteen.

18.26 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Valtion budjetti on 55,5 miljardin suuruinen loppusummaltaan, ja siitä aika tarkkaan 10 prosenttia katetaan velanotolla. Valitettavasti vielä näin tapahtuu. On tietysti tärkeätä, että tämä budjetti vahvistaa kuntien taloutta, jolloin kunnat eivät joudu ottamaan samassa mitassa velkaa kuin viime kaudella, jolloin kunnilta leikattiin varsin voimakkaasti rahoitusta. Se näkyi silloin sitten kaikenlaisena kielteisenä kehityksenä myös sivistyspuolella eli varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta, jotka ovat kuntien toimintavastuulla ja ylläpitovastuulla.

Kun opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan loppusumma on 6,7 miljardia, niin on selvää, että näin isosta pääluokasta joudutaan etsimään myös sitten niitä kohteita, joilla tätä valtavaa velkaantumisaukkoa tilkitään. Niin teki edellinen hallitus, ja niin tekee nytkin hallitus, ja mielestäni se on vastuullista, että näin tehdään eikä nykyisille opiskelijoille, lapsille, nuorille jätetä velkaperintöä. On paljon arvokkaampaa, että luodaan työpaikkoja eli toimitaan valtiontaloudessa ja kansantaloudessa niin, että syntyy aitoja, hyviä työpaikkoja, joihin opiskelun jälkeen sitten voivat nuoret siirtyä, kuin se, että katsotaan vain lukuja yksioikoisesti.

Valitettavasti siis leikkauksia tapahtuu, mutta todellakin niin kuin totesin tämä sivistys- ja opetuspuoli, varhaiskasvatus- ja perusopetus, on kuntien toimintaa, ja nyt kun kuntien talous vahvistuu, silloin kunnilla on mahdollisuus nämä palvelut turvata.

18.28 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan tosiaan lausua kiitokseni valtiovarainvaliokunnalle siitä, että sivistys- ja tiedejaosto ja tietysti koko valtiovarainvaliokunta mukaili sivistysvaliokunnan omassa budjettilausunnossaan esittämiä toiveita näistä määrärahalisäyksistä muun muassa jo edellä mainittuun urheiluun ja muun muassa lasten harrastuksiin. Nämä ovat erittäin tärkeitä asioita ja hyviä kohdennuksia.

Tosiaan keskustelussa on ehkä yllättävän vähän ollut esillä tämä ammatillisen koulutuksen reformi, joka on eittämättä ensi vuonna keskeisiä ja itse asiassa koko vaalikaudella suurin koulutuspoliittinen uudistus, mitä tässä maassa tehdään, ja sillä on mitä suurimmat vaikutukset niin nuorten osallisuuteen ja osaamiseen työelämässä kuin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin maan eri osissa, ja siihen peilaten on aika erikoista, että tämä ei ole saanut keskustelussa niin isoa roolia. Ymmärrän kyllä, että nämä vaikeat leikkaukset ovat keskustelussa nousseet esille, mutta paljon on tarkoitus kuitenkin tehdä tämän reformin puitteissa, ja ensi vuosi on siinä erittäin olennaista aikaa.

Nythän on mielestäni tärkeää, että kun katsomme laajasti ammatillista koulutusta, meidän pitää nähdä ammatillinen koulutus toisella asteella osana koko meidän koulutusjärjestelmäämme eikä huolimatta siitä, että nyt uudistamme vain yhtä osaa koulutuksesta, keskittyä siihen, vaan pitää nähdä koulutuspolku peruskoulusta, perusopetuksesta toiselle asteelle ammatilliseen ja ammatilliselle korkea-asteelle. Tässä mielessä on erittäin hyvä, että opetus- ja kulttuuriministeri on asettanut nyt työryhmän pohtimaan ammatillisen koulutuksen suorittaneiden jatko-opintokelpoisuutta korkea-asteelle. On erittäin tärkeää, että tämä koulutuspolkuajattelu ei unohdu myöskään ammatillisen koulutuksen osalta.

18.30 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Suomessa puhutaan kolmea eri saamen kieltä. Nämä kaikki ovat uhanalaisia. Näistä pohjoissaamen kielen puhujia on sentäs

nelinumeroinen luku, mutta sekä koltan että inarinsaamen kieltä osaavia on vain muutama sata henkilöä.

Huomattava osa saamelaisista nuorista asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Tällä hetkellä on määritelty ihan kohtalaisesti rahaa siihen, että saamelaisalueilla nuoret saavat opiskella äidinkieltään tai sitten saamen kieltä toisena kielenä, että ihan kohtalaisesti se asia menee eteenpäin. Lisäksi saamelaiskäräjät ja sitä kautta Saamelaisalueen koulutuskeskus ovat saaneet rahoja siihen, että on saatu laadittua tällainen netin kautta hoidettava kieltenopetustoiminta. Nyt sitten tarvittaisiin määrärahoja siihen, että tätä saamen kielen opetusta voitaisiin järjestää kaikkialla Suomessa huomattavasti enemmän.

Ensinnäkin kielipesätoiminnan, eli alle kouluikäisille, toimintarahoja on saatu jo vähäsen liikkeelle. Kiitoksia, että viime vuonna ja toissa vuonna niihin rahoja saatiin, ja nyttenkin saadaan jonkun verran. Näitä kielipesärahoja tarvittaisiin ehdottomasti enemmän, jotta me saisimme saamen kielen osaajien määrää pikkuisen lisääntymään.

Mutta sitten tämä kouluikäisten saamen kielen opetus. Muualla kuin saamelaisalueella se on ehkä vain joku pari tuntia viikossa, ja sekin opetus on monesti hyvin vajavaista. Saamelaiset lapset ovat kaikkialla Suomessa ihan hajallaan, ja heidän kieltenopetukseensa pitäisi todella paljon kiinnittää huomiota, ettemme me menetä Suomessa tätä rikasta kulttuuria, mikä meillä on olemassa.

Vielä sen verran kielen kuolemista, että inarinsaamen kieli oli hiljalla, että se meinasikin kuolla. Ainoastaan kahdessa perheessä puhuttiin sitä kieltä 70—80-luvun vaihteessa sillä lailla oikealla tavalla. Kuinka vähässä se oli, että sekin olisi menetetty, että olisi käynyt sama asia, niin kuin minun esivanhempieni keminlappalaisten kielelle, että se kieli menetetttiin. Nyt sitten kun on mietitty meidän alueella sitä kielen elvytysasiaa, niin kuollutta kieltähän ei enää saa eläväksi, mutta mitä on ollut kielentutkimusta, niin on todettu se, että se on ollut hyvin lähellä, samaan murreryhmään kuuluvana kielenä, inarinsaamen kieltä. Ja nyt esimerkiksi minun oma poikani olisi halunnut, että 8. luokalla alkaisi Savukoskella opiskelemaan inarinsaamen kieltä, eli hänen isoisomummonsa ja -ukkinsa kieltä, mutta sitä opetusta ei sitten Savukoskella saatu aikaiseksi ihan sen takia, että se ei kuulu nykyiseen opetuskuvioon eikä opetusrahoitukseen eikä toimintoihin. Nyt kun sitten Saamelaisalueen koulutuskeskuksella olisi käytettävissä materiaalia tähän koulutuksen järjestämiseen, niin meidän pitäisi nyt todella satsata siihen ja tehdä töitä sen eteen, että me saisimme sen saamen kielen koulutuksen: lähinnä se on netin kautta, siinä tarvitaan sitten omalta koululta joku semmoinen tukihenkilö tai tällainen, joka auttaa sen koululaisen opiskelua netin kautta, jotta voisi opiskella sitä saamen kieltä. Kun meillä tällainen rikas ja mahtava kulttuuri on, niin edistetään ja autetaan sitä, ei anneta sen kuolla.

Lisäksi aikuisten saamen kielen koulutuksessa opiskelusta. Tänä päivänä hyvin moni haluaisi alkaa aikuisena opiskelemaan saamen kieltä. Kun minä olin aikoinaan 80-luvulla Sodankylässä yläasteella, niin meitä oli ainoastaan kaksi, jotka halusivat alkaa opiskelemaan saamen kieltä silloin. No, minähän en ole saamenkieliseltä alueelta kotoisin, mutta minä kuitenkin olisin halunnut alkaa opiskelemaan, mutta Sodankylässä ei silloin saatu sitä koulutusryhmää aikaiseksi, koska 80-luvulla ei ollut ollenkaan muodikasta opiskella saamen kieltä, ei todellakaan. Se harmittaa nyt jälkeenpäin, ja sen ajan nuoria meitä on paljon, jotka nyt haluaisimme alkaa opiskelemaan saamen kieltä. Se olisi uusilla menetelmillä, systeemeillä mahdollista, kunhan me järjestäisimme koko maassa myös aikuisille mahdollisuuden opiskella — no, tietysti erityisesti vanhalla Kemin Lapin alueella, että me sillä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

alueella voisimme opiskella sitä inarinsaamen kieltä tai tarvittaessa muitakin saamen kieliiä.

Elikkä näillä eväillä eteenpäin. Ollaan ylpeitä omasta, elävästä kulttuurista.

18.35 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä näihin hyviin asioihin tässä esityksessä, eli kerhotoimintaan täällä on päätetty lisätä 3 miljoonaa euroa valiokunnan esityksessä ja varhaiskasvatuksen hyvään loppuunsaattamiseen eli sen ohjelman täytäntöönpanoon 2 miljoonaa euroa. Myös kristillisten koulujen avustamiseen ja siihen kerhotyöhön, mitä he tekevät, on varattu varoja.

Vielä palaisin tähän korkeakoulujen opetus- ja tutkimusmäärärahoihin, joita on nyt siis 7 vuotta peräkkäin laskettu. Se on juuri se aika, joka tässä on menty taloudellisesti alaspäin. Olisiko se liikaa vaadittu, jos ensi vuoden, vuoden 2018 talousarviota tehtäessä aloitettaisiin tällainen 7 lihavan vuoden aika?

Sitten se huolestuttaa, että teattereiden ja orkestereiden tuki laskee tässäkin esityksessä 2,6 miljoonaa. Onneksi kuitenkin valiokunta hieman lisää sinne varoja eli noin puoli miljoonaa. Tärkeänä pidän tätä valiokunnan lausetta: "Valiokunnan mielestä on myös syytä arvioida mahdollisuudet osoittaa taiteelle ja kulttuurille työllisyysperusteista avustusta Veikkauksen jakamattomista voittovaroista." On tosiaankin valvottava, että tämä hyvä ajatus toteutuu ja tämä erittäin paljon työtä tuottava ala, nämä teatterit ja pienet orkesterit saavat sen rahan, minkä eittämättä ansaitsevat, ja tuottavat valtavasti uusia lahjakkuuksia.

18.37 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Aiemmin monet, kuten edustaja Huhtasaari, puhuivat vapaasta kielivalinnasta ja sanoivat, että sitä kannattavat. Se on myös rahakysymys siinä mielessä, että Suomessa käytetään valtavia summia tämän niin sanotun pakko-ruotsin opiskeluun. Nämä resurssit ovat pois jonkun oikean maailmankielen opiskelusta, josta voisi olla todella hyötyä maailmalla tai työelämässä. Eli kaikki kokeilut siihen suuntaan, että voisimme siirtyä vapaaseen kielivalintaan, ovat mielestäni kannatettavia.

Tästä poikien ja miesten huonosta koulumenestyksestä puhutaan paljon ja ollaan yhdessä liikuttavan huolestuneita. Kuitenkin näistä puheista tuntuu puuttuvan täysin konkretia, millä tätä asiaa voitaisiin korjata. Mielestäni meidän on ensiksi tunnustettava se tosiasia, että jokin koulujärjestelmämme perusrakenteissa nyt vain syrjii miessukupuolta. Jokin siellä tekee sen, että pojat eivät motivoitu opintoihin eivätkä hyödy opetuksesta. Näin ei voi jatkua. Ehdotankin, että hallitus ottaisi tästä ongelmasta kopin. Me tarvitsemme miesten tasa-arvon kansallisen ohjelman, mieluummin ennemmin kuin myöhemmin. On puuttuttava juurisyihin, jotka tämän eriarvoistumisen aiheuttavat. Onko ratkaisu osaltaan sitten esimerkiksi mieskiintiöiden laittaminen opettajankoulutukseen? Se olisi vain yksi toimi, mutta konkreettinen askel tämän ongelman korjaamiseksi.

18.38 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Jouduin olemaan hetken täysistunnosta poissa, kun tuossa vieressä olevassa Musiikkitalossa oli yli sadan koulutus- ja yhteiskuntaelämän tutkijan seminaari, jossa olin heidän esityksiään kommentoimassa.

Mutta tartunpa heti tuohon edustaja Mäkelän esille nostamaan asiaan, joka liittyy poikien huonontuneisiin oppimistuloksiin. Minä käänän sen asian näinpäin, että jos ero olisi toisenlainen, että tytöt olisivat niin paljon heikompia oppimistulosten suhteen kuin pojat, niin mikä häly yhteiskunnassa olisi? En ollenkaan nyt ajattele, että me välttämättä edustaja Mäkelän kanssa näemme tämän asian ikään kuin saman analyysin tai johtopäätösten mu-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

kaan, mutta me jaamme sen huolen. Vastauksia on syytä nyt hakea niin tutkijoitten kanssa, opetushenkilöstön kanssa kuin vanhempienkin kanssa, koska selittäväksi tekijäksi ei riitä se, että pojat nyt ovat ehkä vuoden tytoista kehityksessä jäljessä, syistä jotka me kaikki tiedämme. Tuo ero on kuitenkin liian suuri. Me joudumme hakemaan ratkaisuja joustavam-
masta koulupäivästä, otetaan huomioon ehkä poikien tarve tehdä omakohtaisesti enem-
män. Siihen ilmiöoppiminen, draama opetusmenetelmänä, ylipäättänsä sen työpäivän huo-
koistaminen, liikunta, taideaineet, antavat mahdollisuuksia paljon.

Sitten se yksi merkittävin kysymys on, että kun lapset tulevat peruskouluun, niin taval-
laan se lähtötaso kantaa pitkälle, ja sen takia näitten erojen tasoittaminen varhaiskasvatuk-
sesssa on — ah! — niin tärkeää kuin se on. Varhaiskasvatus siihen parhaimmillaan kyllä yl-
tää. Tästä on sekä tutkimustietoa että ihan omakohtaisia kokemuksia kaikilla niillä, joiden
lapset tai lastenlapset ovat saaneet varhaiskasvatuksen yhteydessä oppia erilaisia asioita.

Sitten se ydinkysymys on se, että tämän suomalaisen koulutuksen tasa-arvo ja alueelli-
nen yhdenvertaisuus on nyt vaarassa. Meillä on edelleen Euroopan paras peruskoulu —
kuulitte oikein: Euroopan paras peruskoulu — mutta nyt tämä suunta, mikä on tavallaan
vahvistunut, pitää kääntää.

Taisin sanoa jo tuossa alkuillan keskustelussa sen, että kun edellisen hallituksen aikana
koulutukseen laitetut ryhmäkoko- ja alueellisen tasa-arvon rahat olivat yli 80 miljoonaa eu-
roa, niin tämän nyt hallitsevan porvarihallituksen vastaavat tasa-arvo- ja ryhmäkororahat
ovat 16 miljoonaa euroa. Eli edellinen hallitus panosti lasten oppimistuloksiin, tasa-ar-
voon neljä—viisikertaisen summan rahaa, jolla palkattiin satoja, käytännössä tuhansia
opettajia, koulunkäyntiohjaajia, kuraattoreita tekemään sitä työtänsä. — Edustaja Kan-
kaanniemi voi pudistaa päätään, jos on paha olla ja ei ole kiva kuunnella tätä. Saa pyörit-
tää. Mutta ei sitä kannata vähätellä. — Että ei ole yksin rahasta kysymys, sen myönnän.
Mutta on kysymys siitä, että luokassa on riittävä määrä opettajia, tukihenkilöstöä ja muuta.

Meillä on tässä, hei come on, hirveästi niin kuin yhteistä työtä yli puoluerajojen: Meillä
on ollut maailman paras peruskoulu. Meillä on nyt Euroopan paras peruskoulu. Tehdään
siitä taas yhdessä maailman paras peruskoulu.

18.44 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vain lyhyt kommentti tähän pak-
koruotsiin: Siis Suomessahan ei ole pakkoruotsia, vaan Suomi on kaksikielinen maa, jossa
tarjotaan mahdollisuus oppia kahta virallista kieltä. Tämmöisestä pakkoruotsiajattelusta
olisi kyllä hyvä luopua.

18.44 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muutamat puheenvuorot tässä kir-
voittivat uuteen puheenvuoropyyntöön.

Edustaja Laukkanen muun muassa puhui näistä korkeakoululeikkauksista, ja näinhän se
on, että ne ovat todella valitettavia. Mutta tämän hallituksen leikkauksilla palataan tuonne
vuoden 2011 tasolle, niin että ihan niin pitkään kuin Laukkanen tuossa esitti ei leikkauksia
ole tehty.

Sitten, rakas edustaja Gustafsson, kumppani, (Naurua) nämä ajatukset tästä peruskou-
lusta ja sen tasosta: Me kyllä jaamme ilman muuta sen huolen ja myös sen ajatuksen, että
Suomessa täytyy olla maailman paras peruskoulu jälleen tulevaisuudessa. Mutta en nyt ai-
van edellistä hallitustakaan päästäisi pinteestä, kun silloinhan leikkaukset nimenomaan
kohdistuivat kuntien valtionosuuksiin. Sieltä revittiin satoja miljoonia euroja, ja jos mieti-
tään ihan, että mistä kunnat vastaavat, niin kyllähän ne juuri nimenomaan koulutuksesta

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

vastaavat, ja ne joutuivat sitten tekemään niitä ikäviä päätöksiä myös peruskoulutasolla ja nipistämään resursseja.

Pisa-tutkimukset kertovat kieltään, johon meidän täytyy kyllä vastata. Nehän ovat edelleen hyvät, olemme hyvää tasoa, mutta meidän täytyy miettiä, mitä varten me koulutamme nuoriamme ja millaisessa haasteessa täytyy nykyisin maailmassa pärjätä. Ja jos mietitään esimerkiksi Suomen ja Ruotsin eroja, niin Ruotsissa kuitenkin sitten on pärjäävämpiä yrityksiä kuin Suomessa. Mutta he eivät pärjää niin hyvin Pisa-tutkimuksissa, niin että täytyy miettiä myös, mihin me olemme menossa: kohti parempia Pisa-tutkimustuloksia (Puhemies koputtaa) vai pärjäävämpiä nuoria?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, vastauspuheenvuoro edustaja Laukkaselle.

18.46 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan vain lyhyesti. Sivu 33: Tilastokeskuksen mukaan Suomen tutkimus- ja kehitysrahoitusintensiteetti oli korkeimmillaan vuonna 2009. Tämä olisi siten jo seitsemäs perättäinen laskeva vuosi.

18.47 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Piti puhumani jo ihan muusta asiasta, mutta vielä näistä Pisa-tuloksista lyhyesti.

Todellakin on hyvä huomata pari tosiasiaa, ensinnäkin se, että suomalaisten oppilaiden osaaminen on Pisa-tulosten mukaan ollut laskusuuntaista jo aika pitkään, jo kymmenen vuotta, ja nämä viimeisimmät, joskin kieltämättä aivan aiheutettua huolta aiheuttavat tulokset ovat viime vuoden eli vuoden 2015 huhtikuulta. Eli nämä tulokset eivät kerro sen enempää positiivista kuin negatiivistakaan tämän hallituksen toimista.

Sen sijaan tämä tulosten sukupuolittuneisuus — eli tyttöjen ja poikien väliset erot, jotka Suomessa nyt olivat kaikkialla selkeästi räikeämmät kuin missään muualla koko maailmassa — on sellainen asia, mihin meidän pitää kiinnittää erityistä huolta ja erityistä huomiota. Nyt nähtäväksi jää, millä tavalla esimerkiksi nyt voimaan astuneet uudet opetus-suunnitelmat tarjoavat ratkaisuja siihen, että poikia pystyttäisiin myös paremmin motivoimaan ja innostamaan, jotta tämä sukupuolten välinen räikeä ero saataisiin kurottua umpeen.

Myöskin tämä alueellinen eroavaisuus on sellainen huolenaihe, mikä pitää vakavasti ottaa, ja esimerkiksi Länsi-Suomi menestyi kaikista arvioiduista viidestä alueesta heikoimmin niin luonnontieteen, lukutaidon kuin matematiikankin osalta. Eli syitä näille alueellisille eroille ja selkeästi heikommalle menestykselle esimerkiksi Länsi-Suomessa pitää kyllä ilman muuta pikaisesti tarkastella.

18.48 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Jatkan tätä keskustelua näistä Pisa-tuloksista ja varsinkin liittyen näihin poikien oppimistuloksiin. Nythän tässä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja — kuten edellä edustaja Sirén — näistä tyttöjen ja poikien välisistä oppimistulosten eroista maan sisällä. Uskaltaisin väittää, en kuitenkaan nyt aivan valalle mene siitä, mutta nyt kun näissä Pisa-tuloksissa tuli todistettua ja niissä tuli esille, että varsinkin Itä-Suomen pojilla nämä oppimistulokset ovat heikompia kuin muilla alueilla, uskaltaisin väittää, että kuitenkin monessa itäsuomalaisessa kunnassa ovat varmasti tuntekhykset laajempia, siis on enemmän oppitunteja (Maria Tolppanen: Miten se liittyy val-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

tion budjettiin?) käytettävissä peruskouluaikana — kyllä se aika tavalla liittyy (Katri Kulmuni: Kuntien valtionosuuksillahan se järjestetään!) — jos saan jatkaa, niin on siis enemmän oppitunteja käytettävissä näissä tuntikehyksissä kuin isommilla paikkakunnilla, ja silti näyttää siltä, että isommissa kaupungeissa nämä oppimistulokset ovat paikka paikoin parempia. Mielestäni tähän tulisi nyt kiinnittää huomiota ja nyt sitten maan sisäisesti jatkaa näitä tutkimuksia siitä, kuinka nämä oppimistulokset korreloivat sitten käytettävissä olevien opetusresurssien kanssa, koska uskallan heittää sellaisenkin epäilyksen, että kaikilta osin näin ei suinkaan ole vaan voi löytyä myös muita syitä, sosioekonomisia syitä, koulu-kulttuuriin liittyviä syitä, jotka sitten vaikuttavat näihin oppimistuloksiin, kuten lukeminen. Kotona lukemisen tärkeys on äärimmäisen tärkeä ja iso asia, jos katsotaan näitä esimerkiksi lukemisen ja myös muiden taitojen kehittymistä. Eli lisää tutkimusta tarvitaan näistä oppimistulosten välisistä eroista, ja uskon, että sieltä voisi löytyä sitten myöskin välineitä tulevaan päätöksentekoon.

18.50 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Juuri tuntikehyserot ovat suuret, niin kuin edustaja Honkonen tuossa totesi, ja juuri siellä Itä-Suomessa niitä tunteja käytetään paljon enemmän kuin muualla, kertovat ainakin satunnaiset otannat, mitä minä tuossa kävin tuntikehyksistä läpi. Mutta onko tässä nyt niin, että tämä on yhteiskunnallinen ongelma? Meillähan näyttää siltä, että naiset joutuvat tekemään työtä oman menestymisensä eteen enemmän kuin miehet, eli tytöille on iskostunut se asia, että heidän on hoidettava kouluasiansa kunnolla niin, että he menestyvät sitten jatkossa. Eli biologinen selitys ei kyllä nytten taida olla sitten hyvä. Miten se kehitys vain Suomessa olisi pojilla biologian vuoksi vuoden jäljessä ja muualla maailmassa biologia ei vaikuttaisi tulokseen? Totuus-han on se, että poikia kohdellaan yhteiskunnassa, myöskin koulussa eri tavalla kuin tyttöjä — tytöiltä vaaditaan paljon enemmän.

Nyt on avainasia se, että meillä pitäisi saada kaikille riittävä lukutaito ja laskutaito niin, että he pystyisivät jatko-opintoihin ja jatkossa työelämään, ja sitähan ei nytten valitettavasti saada aikaan ja sen takia sitten joudutaan näihin korjaaviin tehtäviin. Mutta ilolla otan vastaan sen, että täällä nostetaan mietinnössä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön resurssit esille. Se on nytten tärkeää, että me tämän etsivän nuorisotyön saamme pelaamaan niin, että nämä pudokkaat löytyvät ja saadaan sitten heille se tuki, mikä heille kuuluu. Ohjaamo-toiminnan vakiinnuttaminen on kyllä nyt yksi asia, jota meillä pitää tarkkaan viedä eteenpäin, jotta saataisiin kaikki palvelut yhdeltä luukulta jatkossakin.

18.52 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä puhua hetken aikaa näistä alueellisista eroista. On erittäin huolestuttavaa, että nyt kymmenvuotisen kehityksen seurauksena me löydämme niitä myös Pisa-tuloksista, mutta täytyy ymmärtää se pitkä jatkumo, mikä tässä nyt on meneillään. Tämä hallitus ei voi ottaa niin kunniaa kuin toisaalta myöskään täydellistä vastuuta niistä, vaan se on varmastikin kansallinen kysymys. Kaikki haluavat, että Pisa-tulokset täytyy saada paremmalle tolalle. No, siihen on erittäin vahvasti myös paneuduttu, jos mietitään, että peruskoulun kehittäminen on kuitenkin yksi hallituksen kärkihankkeista. 90 miljoonaa euroa lisärahoitusta tulee peruskouluille tämän kärkihankerahan puitteissa, ja myös tasa-arvorahaa edelleenkin on.

Mutta edelleenkin tämä suurin kysymys kyllä liittyy niihin valtionosuuksiin. Nimittäin ne ovat niihin peruspalveluihin tarkoitettuja asioita. Vaikka me lisäisimme muutamia kymmeniä miljoonia, niin tärkeintä on se, että peruskoulujen valtionosuuksista ei tämä hallitus

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

leikannut, kuntatalous kokonaisuudessaan on positiivinen, ei tehty historiallisia valtion-osuusleikkauksia, kuten edellinen hallitus teki. Siinä on se iso ero, jolla me koetamme saada myös peruskoulua jälleen tasa-arvoiseksi.

Ehkäpä vielä koulutuksen tasa-arvosta sikäli, että kieltämättä ne ammatillisen koulutuksen leikkaukset ovat erittäin suuria. Ne ovat erittäin vaikeita etenkin niille alueille, mistä jo on leikattu äärimmäisen paljon, etenkin pohjoisesta ja idästä. Olisi ollut erittäin tärkeätä, että tämäkin asia olisi jo pidemmältä aikaväliltä otettu huomioon. Senpä takia hallitus on kuitenkin tuonut nyt sitten reformin ammatilliseen koulutukseen. Kipuili on sen suhteen, että tuo leikkaus lähtee ennen reformia liikkeelle, ja siksi olisi tärkeää, että sinne leikkauksiin saataisiin sellainen pohjakatto, jota enempiä leikkaukset eivät vuodessa (Puhemies ko-puttaa) voisi olla, se muutos, kuten on kuntataloudessakin.

18.55 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Korkealle sivistyspoliitikkona arvostamani edustaja Gustafsson, joka aikanaan viime kaudella oli ministerinä, kertoi täällä tästä ryhmäkokorahasta. 80 miljoonaa taisi olla se summa, jonka hän ja hänen seuraajansa jakoi-
vat harkinnan mukaan kunnille ryhmäkokojen pienentämiseen. Varmasti näin on, ja tiedän, että näin tapahtui, mutta toisella puolella on se, että edellisellä vaalikaudella Kataisen ja Stubbin hallitukset leikkasivat kuntien valtionosuuksia miljardimäärin. Eli jos toisella kädellä annettiin 80 miljoonaa, niin toisella kädellä otettiin kymmenkertaisesti, eikä riitäkään kymmenkertaisuus. Eli valtavasti kuntataloutta heikennettiin, mikä johti kuntien velkaantumiseen, verojen kiristykseen, yt-neuvotteluihin, kriisikuntiin ja palvelujen, muun muassa sivistys- ja opetuspalvelujen, heikkenemiseen. Tämä on valitettavasti se tosiasia. Nyt tilanne on täysin toinen: kuntatalous vahvistuu. Kuntien väliset erot ovat edelleen kyl-
lä ongelma.

Edustaja Laukkaselle toteaisin tuosta pakkoruotsista. Kun sitä tuolla maakunnissa kes-
kustelee ihmisten kanssa, niin kyllä siellä se nimenomaan pakkoruotsina koetaan, kun ol-
laan täysin suomenkielisellä alueella ja pitää muun muassa näitten Pisa-tutkimuksessa vä-
hän heikommin menestyneiden poikien opetella kieltä, jota he eivät koe mitenkään tarpeel-
liseksi opetella. Ne voimavarat kyllä todella voitaisiin käyttää paljon paremmin Suomen
tulevaisuuden rakentamiseen, jos näille pojille saataisiin opetettua yksi maailmankieli kun-
nolla eikä huonosti paria kolmea kieltä.

18.56 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Laukkasen ruotsikysymyk-
seen. Sehän, että ruotsi olisi mahdollisuus eikä pakko, tarkoittaisi sitä, että ruotsin sijasta
voisi valita esimerkiksi venäjän, saksan, espanjan, ranskan tai portugalin kielen. Silloin
ruotsi ei olisi pakko vaan mahdollisuus. Nythän näin ei ole.

Tähän edustaja Gustafssonin huomioon siitä, mitä seuraisi siitä, jos tyttöjen koulutustu-
lokset olisivat suhteessa yhtä huonoja kuin poikien: Sitä maansurua ja pöyristystä en kyllä
itse halua kuvitella, mikä siitä seuraisi. Mutta en lähtisi hakemaan tämän ongelman ratkai-
sua kaukaa, mistään varhaiskasvatuksesta asti, vaan läheltä — ihan puhtaasti motivaatio-
kysymyksistä ja konkreettisesta esimerkistä. Miten asia meni esimerkiksi silloin, kun itse
olin koulussa ja opetettiin englannin kieltä? Sitä opetettiin ala-asteella. Se ei silloin suures-
ti motivoinut, koska sille ei ollut konkreettista tarvetta. Koulumenestys oli muistaakseni
sellaista latteaa seiskaa. Kuitenkin sitten, kun yläasteelle mentiin, tuli se aikakausi, että al-
koi olla tietokoneita ja tietokoneet ja niissä toimivat pelit olivat vain englanniksi. Siinä
kohtaa se englannin opiskelu sitten alkoikin motivoimaan ja mentiinkin osaamisessa ohi

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

koulusta. Numerot paranivat heittämällä, ja lukiossa alkoi tulla lukematta laudaturia. Eli tässä on se pedagoginen havainto, jolla tätä ongelmaa voidaan lähteä ratkaisemaan. Ei poikia opeteta ylhäältä päin katsoen ja tietoa kaatamalla vaan motivoimalla ja heidän omista tarpeistaan lähtien.

18.58 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni tuossa sanoikin sen tärkeän huomion, että tämän hallituksen ohjelmaan ei kuulu lainkaan säästöjä peruskoulun valtionosuuksiin. Tämä on hyvin keskeinen asia liittyen myöskin tähän keskusteluun, mitä täällä on tänään käyty. Sen sijaan, että peruskoulun valtionosuuksiin liittyisi säästöjä, peruskoulun kehittäminen on yksi tämän hallituksen kärkihankkeista, johon käytetään peräti 90 miljoonaa euroa.

Myöskin tämä tasa-arvokeskustelu liittyy tähän, ja hallitus on varannut ensi vuodelle myöskin koulutuksen tasa-arvon kehittämiseen ja samalla erityisopetuksen laadun kehittämiseen 15,2 miljoonaa euroa oikein perustellusti. Tasa-arvoon liittyy myöskin tämä kielikokeilu, mitä tässä on useassa puheenvuorossa sivuttu. Senkin tarkoituksena on lisätä tasa-arvoa niin, että kielten opiskelu jo nuoremmalla iällä ei olisi mahdollista ainoastaan suurimmissa kaupungeissa, joissa nyt jo on esimerkiksi kielikylpypäiväkoteja tarjolla, vaan myöskin laajemmin ja myöskin useammalla kielellä. Nythän kielikokeiluja ollaan käynnistämässä, ja jo keväällä kunnat voivat hakea peräti 10:tä miljoonaa euroa siihen tarkoitukseen, että kielten opiskelu alkaisi jo 1. luokalla. Tämä on erittäin hyvä, erittäin innostava ajatus hallitukselta, ja opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen on sitä kovasti edistänyt. Itsekin uskon, että mitä nuoremmalla iällä kieliin pääsee tutustumaan, sitä luontevampaa niiden oppiminen ja opiskelu on. Ja meidän kaikki tiedämme, miten tärkeää myös tulevaisuudessa kielten osaaminen tulee olemaan.

19.00 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä Pisa-tuloksista. Eli siellä merkittäviä muutoksia ovat todella kotitaustan vaikutuksen kasvaminen ja heikosti menestyvien ja taas erittäin hyvin menestyvien koulujen erojen kasvaminen. Lisäksi erot alueiden välillä ovat nyt ensimmäistä kertaa kasvaneet merkittävästi, nimenomaan pääkaupunkiseutu vastaan Itä- ja Länsi-Suomi.

Näihin tieteenkin täytyy puuttua. Meidän oikeasti täytyy miettiä, kuinka me tämän kehityksen saamme lakkaamaan, mutta ehkä kuitenkin se vastaus löytyy sieltä, missä me olemme jo hyviä ja mitkä ovat meidän menestyksemme taustalla. Nämähän ovat kuitenkin koulutusjärjestelmän perusominaispiirteet eli meidän kaikkien vahva usko koulutukseen tulevaisuuden tekijänä, yhdenvertaiset mahdollisuudet kouluttautua, osaavat ja koulutetut opettajat kaikilla asteilla, myös paikallinen vastuu ja vapaus kansallisen opetussuunnitelman toteuttamiseen sekä oppimisen yksilöllinen tuki ja moniammatillinen yhteistyö. Nämä kaikki ovat erittäin tärkeitä tekijöitä suomalaisen menestyksen taustalla.

Kysyn myös sitä, että kun aika paljon me täällä Suomessa keskitymme siihen, mikä on huonosti, niin kyllä minun mielestäni pitäisi myös juhlia sitä, että meillä on maailman toiseksi parhaat tytöt luonnontieteissä. Se on ison juhlan paikka. Lisäksi meillä on myös erittäin hyvä Liikkuva koulu -hanke, jossa on viemistä muuallekin — toki Tanskassa sitä on jo erinomaisesti kokeiltu — tätä jatketaan pienellä mutta sitäkin merkittävämmällä rahalla jälleen ensi vuonna. Kun koululaiset liikkuvat tunnin päivässä, niin siinä loppuu koulusta kiusaaminen, aivoissa kiertää veri ja oppimistulokset paranevat ja on energiaa siihen tärkeään eli koulutyöhön.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

19.02 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Haluan minäkin sanoa muutaman sanan erityisesti lähtien tästä alueellisesta eriarvoistumisesta, mikä näissä Pisa-tutkimuksissa näkyy. Täällä ei ole ollenkaan kiinnitetty huomiota siihen, että yleensä pääkaupunkiseudulla, jossa siis lasten oppimistulokset ovat parhaita, myös heidän vanhempansa ovat parhaiten koulutettuja. Eli vanhempien kotitausta näkyy vahvasti myös lasten oppimistuloksissa.

Toinen kysymys tyttöjen ja poikien välillä: koulutussosiologiassahan on jo vuosikymmeniä sitten tehty se havainto, että koulut on rakennettu ikään kuin kilttejä tyttöjä varten. Tytöt saavat positiivista palautetta koulussa paremmin kuin pojat, ja varmasti tämä on edelleenkin yksi sellainen asia, mitä pitää miettiä, mitä täälläkin on sanottu, että oppimismenetelmiin pitäisi kiinnittää sekä tyttöjen että poikien osalta huomiota.

Kysymys on myöskin siitä, miten lapset pystyvät oppimaan. Työrauhakysymykset, kiusaamiskysymykset — on välttämätöntä, että näihin saadaan kunnon vastaukset. Ei voi ajatella, että meillä tosiaan niin iso määrä lapsista ja nuorista esimerkiksi joutuu koulupudokkaaksi tai syrjäytyy sen vuoksi, että kouluissa ei olla ratkaistu kiusaamiseen ja työrauhaan liittyviä kysymyksiä. Ryhmäkoot ovat tässä erittäin tärkeitä. Myöskin se, että lapsikäyhyys lisääntyy, on vakava ongelma siinä, että pääsisimme kohti tasa-arvoisempaa koulua. Perheen tilanne todella näkyy siellä lapsen oppimistuloksissa.

19.04 Sari Raassina kok: Arvoisa puhemies! Näissä kuulluissa puheenvuoroissa on ollut surutyön maku. Meillä peruskoulu on ollut lempilapsi, jota on arvostettu ja suitsutettu, mutta tuon lempilapsen kehitystyö on jäänyt vakavasti kesken. Pisa-tutkimukset ovat nyt näyttäneet sen, että oiretta peruskoulun jälkeen jäämisestä on. En sano, että peruskoulu on rikki, mutta peruskoulu on nyt aika päivittä.

Sanni Grahn-Laasosen ajama hanke peruskoulun uudistamiseksi, johon investoidaan 90 miljoonaa euroa, on hyvä alku sille, että peruskoulumme jatkossakin tuottaa osaavia, opipineita ihmisiä jatkokoulutuksen eri asteille. On selvää, että nykyinen koulu ei palvele eri sukupuolia parhaalla mahdollisella tavalla. Tuon uudistustyön yhtenä lähtökohtana täytyy olla koulun muuntaminen siten, että molemmilla sukupuolilla, eri taustoista tulevilla lapsilla on yhtäläiset mahdollisuudet omien edellytystensä pohjalta oppia taitoja sekä jatko-opintoihin että elämää varten.

Toimi Kankaanniemelle haluaisin kuitenkin todeta: Jos teineiltä kysytään, mitkä asiat heille ovat tarpeellisia jatkon kannalta, saamme varmasti hyvin monipuolisen näkemyksen siitä, mitkä aineet koulussamme ovat niitä, joita halutaan opiskella tai ei. Minulle on arvo ja ylpeys olla osa kaksikielistä Suomea, ja toivon, että myös nuoremme jatkossa saavat opiskella toista kotimaista kieltä ainakin välttävälle osaamistasolle.

19.06 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Paljon on puhuttu tänään täällä Pisa-tuloksista ja rahoituksen leikkauksista. Haluan nyt nostaa esille toisen positiivisen asian tulevan vuoden talousarviosta.

Ensimmäinen positiivinen asiahan on se, että tällä hallituskaudella ei murenneta peruskoulutuksen kivijalkaa leikkaamalla kuntien perusopetuksen valtionosuutta, kuten täällä monessa puheenvuorossa on jo todettu.

Ja se toinen positiivinen asia, arvoisa puhemies, on edustaja Kososen juuri esille nostama Liikkuva koulu -hanke. Olen erittäin tyytyväinen Liikkuva koulu -hankkeen valtakunnallistamiseen ensi vuodelle osoitetusta 20 miljoonan euron määrärahasta tulevan vuoden talousarvioon. Uskon, että olemme kaikki Liikkuva koulu -hankkeen tavoitteen takana, eli

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

tunti liikuntaa päivässä peruskouluun kaikille. Nyt myönnetty rahoitus on siemenraha, jonka tulokset riippuvat paljon siitä, kuinka opettajat nyt toteuttavat hyviksi havaittuja käytäntöjä arjessaan eli kuinka he tähän hankkeeseen tarttuvat.

Liikunnan lisääminen ja liikunnallisen elämäntavan saaminen osaksi lastemme arkea palvelee niin terveyden ylläpitoa ja sairauksien ennaltaehkäisyä kuin varmaan omalta osaltaan oppimistulosten vahvistumista, kun koulussa lisääntyvän liikunnan myötä voidaan fyysisestikin nykyistä paremmin.

19.08 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua sekä tietysti budjetista että myös sitten laajemmin koulutuksen tilanteesta, ja on hyvä, että täällä on myös keskusteltu niistä tutkimuksista, että mikä tämä meidän koulutuksen tilanne jo nyt tällä hetkellä on, ennen kuin nämä nykyisen hallituksen ja eduskunnan päätökset nyt alkavat vaikuttamaan sitten tänne koulutukseen.

Ensinnäkin näistä alueellisista eroista on todellakin huomattava — mistä on pidettävä kiinni jatkossakin — tämä opettajien pätevyys ja saatavuus. Tästä on meillä aito huoli jo Itä-Suomessa esimerkiksi Kajaanin opettajakoulutuslaitoksen myötä, kun tiedetään, että päteviä sijaisia ei enää samalla tavalla saada, koska he ovat kaukana nyt näistä kouluista tuolla meidän alueella. Ja jatkossa on sitten huoli myöskin siitä, että virkoihin saadaan riittävästi päteviä opettajia.

Sitten mikä myöskin näissä tuloksissa on huomattava, on se, että vanhempien tausta vaikuttaa, ennen kaikkea tulotaso ja myös koulutustaso. Se vaikuttaa tietyllä tavalla myös siihen, miten koulutuksesta puhutaan: jos on paljon pitkäaikaistyöttömyyttä, niin siinä varmaan tietyllä tavalla myös se tietynlainen viesti voi välittyä seuraavalle polvelle ja ehkä sitä koulutusta ei samalla tavalla, ikävä kyllä, arvosteta puheissa. Tämä on myös seurausta siitä, että meidän työpaikat ja alueellinen kehitys ovat muutenkin pahasti olleet eriytyneissä viime vuosina, ja tämä nimenomaan heijastuu nyt näissä tuloksissa myös lasten kautta.

Pienten kuntien osalta täällä on väitetty, että ne eivät pystyisi samalla tavalla antamaan opetusta. Tämä ei pidä paikkaansa esimerkiksi tyttöjen kohdalla. Pienissä kunnissa ja kouluissahan he pärjäävät erittäin hyvin. Kyse on ennen kaikkea poikien oppimistuloksista, missä näitä ongelmia on. Näitä poikien oppimismalleja on hyvä kyllä pohtia. Itsekin olen toiminut yrittäjyysvalmentajana ja todennut sen, että tietyille ihmisille vain tällainen ilmiöoppiminen, tekemällä oppiminen, paremmin passaa. Jos ajatellaan, että liikkuminen on myös vähentynyt lapsilla selkeästi, niin tämä liikkuminenhan on suorassa suhteessa myöskin näihin oppimistuloksiin ja siihen motivaatioon, ja tätä mietin, (Puhemies koputtaa) että liikkumisen lisääminen toivottavasti myös tulee parantamaan näitä oppimistuloksia.

19.10 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Jos hallitusohjelmasta pitäisi jokin oma lempikirjaus nimetä, niin tämä "tunti liikuntaa jokaiseen päivään" on minulle kyllä henkilökohtaisesti ehdottomasti sellainen. Se kuulostaa äkkiseltään pieneltä, mutta sillä on erittäin kauaskantoisia ja merkityksellisiä vaikutuksia lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Sillä, että jokaiseen koulupäivään saadaan liikettä, pystytään parantamaan tietenkin lasten ja nuorten terveyttä, jaksamista ja sitä kautta myöskin oppimistuloksia, mutta sillä liikunnallisella aktiivisuudella on myöskin muita positiivisia vaikutuksia. Senpä takia haluan vielä mainita tämän kerhotoimintaan suunnatun lisämäärärahan, 3 miljoonaa euroa, joka ilahduttavasti valiokunnan mietinnöstä nousee esille. Sillä pystytään mahdollistamaan maksutonta kerhotoimintaa, joka taas antaa mahdollisuuden harrastamiseen monille sellaisille

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

lapsille, joilla ei muuten harrastusmahdollisuutta ole esimerkiksi perheen taloudellisen tilanteen takia. Näistä kohonneista harrastusmaksuistahan me olemme paljon puhuneet, ja kaikki varmasti niistä olemme huolissamme. Jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastaa, niin tarvitaan erilaisia toimenpiteitä tämän harrastustakuun toteuttamiseksi ympäri Suomen. Tämä kerhorahoitus on yksi hyvä osa sitä kärkihankerahoitusta, lasten ja nuorten kulttuuri- ja taidetoiminta on toinen, ja myöskin tämä koko Liikkuva koulu -kokonaisuus osaltaan näitä tavoitteita tukee.

19.12 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty todella hyvää keskustelua oppimisesta. Haluaisin vielä tuoda esille sen, että oppiminenhan ei pelkästään kuulu kouluun ja oppimista ei tapahdu pelkästään koulussa, vaan kodin tuki on äärimmäisen tärkeää, kun puhutaan peruskoulun tuloksista. Mitenkä koulussa oppilasta tuetaan, mitenikä häntä konkreettisesti autetaan kotiläksyjen teossa, on tärkeä asia, mutta myöskin laajemmin koulutuksen arvostus on tärkeä asia nyt, kun tässä on viitattu eri alueiden sosioekonomisiin eroihin ja myöskin sitten siihen, että korkeamman koulutustaustan omaavia ihmisiä ei asu maaseudulla niin paljon kuin kaupungeissa, mikä vaikuttaa tähän asiaan. Mutta meillähän Suomessa on perinteisesti korkeaa koulutusta ja ylipäättänsäkin kouluttautumista, oman osaamisen kehittämistä arvostettu todella laajasti. Ja nyt jos vaikuttaa siltä, että se on murenemassa, ikään kuin nähdään sellainen toivon näköalan puute, ettei koulutus ole mahdollisuus päästä eteenpäin, siitä on syytä olla todella huolissaan, ja näen, että se on koko tämän eduskunnan yhteinen huoli. Itse kun olen oman sukuni ensimmäinen maitteri, ensimmäinen joka on saanut korkeamman asteen tutkinnon, niin näen erittäin tärkeänä sen, että meillä pidetään huolta koulutusmahdollisuuksista ja pidetään ikään kuin sitä koulutuksen arvostusta yllä jatkossakin.

19.14 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu hyviä asioita koulutukseen liittyen, ja siinä on tuotu esille liikunnan merkitystä, poikien oppimismahdollisuuksien parantamista ja kaikkea muuta hyvää, mutta yksi esitys on minusta täällä ylitse muiden, ja se oli tuo edustaja Laukkasen esitys. Siinä oli semmoista eteenpäin pyrkivää esitystä ja tulevaisuuteen tähtäävää pyrkimystä, ja kysymyshän on siitä, mitenikä rahat riittävät meidän koulutukseen ja saadaan riittävästi opetukseen rahaa. Vertaus seitsemästä leikatusta vuodesta oli erittäin sopiva. Minä yhdyn siihen ajatukseen, että toivon hallitukselta ja seuraavalta hallitukselta, että seuraavat seitsemän vuotta satsataan meidän opiskeluun ja opintoihin. Me olemme niin pieni kansa, että meillä ei ole varaa heittää yhtään lasta ulos opinkierteestä, jotta saadaan hyvinvointivaltio ylläpidettyä.

19.15 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on Pisa-tutkimuksiin viitattu monta kertaa. Vielä lähdän Pisan tielle, eli poikien oppimistulokset Itä-Suomessa todella ovat maan heikointa, ja tässä vähän samaa asiaa kuin edustaja Jarva nostaisin esille. Eli sieltä Savonlinnasta opettajankoulutuslaitos tulee lakkaamaan puolentoista vuoden kuluttua, ja myös koko Itä-Suomesta on loppunut opettajien täydennyskoulutuksen järjestäminen. Eli tämä ei ole ainakaan se suunta, johon sitten täytyy pyrkiä, jotta Itä-Suomessa nuo oppimistulokset paranisivat. Alueellinen saavutettavuus on tietenkin tärkeää, ja opettajat ovat kaikkien tietojen mukaan hyvin paikkakuntasidonnaisia ihmisiä, joten opettajankoulutusta täytyisi olla eri puolilla Suomea hyvin tarjolla muuallakin kuin Länsi- ja Etelä-Suomessa.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Onneksi valtioneuvosto on ruvennut töihin tämän asian edistämiseksi, koska tämä myös Savonlinnan alueelle on varsinainen kriisin paikka. Hallitus valmisteleeikin yhdessä alueen toimijoiden kanssa toimia alueemme kasvun ja työllisyyden turvaamiseksi, ja näitä panostuksia voivat olla koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, elinkeinotoiminnan investointeihin, biotalouteen ja matkailun kehittämiseen liittyvät asiat.

19.16 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! On hyvä todeta tässä vielä se tärkeä asia, että on toivottavaa ja sen eteen täytyy kovasti tehdä työtä, ettei enää koulutuksesta pitäisi eikä voitaisi leikata. Suomi on aina pärjännyt sivistyksellä ja osaamisella ja laadukkaalla koulutuksella, ja niin on entistä vahvemmin tulevaisuudessa. Kun käsitellään valtiovarainvaliokunnan mietintöä, niin sivistys- ja tiedejaoston jäsenenä haluan ilmaista iloni siitä, että saimme panostettua lisää koulutukseen noin 12 miljoonaa euroa ja nuo panostukset tulevat juuri niihin kohteisiin, varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen, perusopetuksen laadun kehittämiseen ja myöskin lasten kerhotoimintaan, niin että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastukseen, ja erityisesti liikunnallisia harrastuksia haluamme edistää. Nämä varmasti omalta osaltaan ovat täsmäpanostuksia koulutuksen tasa-arvoon, ja olen niistä erittäin ilahtunut.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, kun Suomi täyttää 100 vuotta, on hienoa, että me saamme ison panostuksen lainauskorvauksiin. Suomeen on maksanut kirjailijoille, suomalaiselle kirjallisuudelle korvauksena lainauksista vasta vuodesta 2007 korvauksen, ja muissa Pohjoismaissa tuo korvaus on ollut jo kymmeniä vuosia. Meidän korvaustasomme on ollut kovin matala, olemme saaneet siitä myös komission huomautuksen. Eduskunnassa puolueet, eduskuntaryhmät ovat yhdessä vaikuttaneet tähän asiaan, tehneet paljon työtä, ja on todella hieno asia, että ensi vuoden talousarviossa todellakin tuo lainauskorvausmääräraha nousee lähes 16 miljoonaan euroon. Se on 6,3 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Tämä on hieno juhlapäätös.

Tuo lainauskorvaus ulottuu myöskin opetus- ja tutkimuskirjastoihin, joissa sitä ei vielä ole ollut. Tämä on hieno päätös, ja täytyy sanoa, että kyllä suomalainen kirjallisuus ja kirjailijat ovat palkkansa ansainneet.

19.19 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on puhuttu tänään paljon koulutuksen eriarvoistumisesta ja sen vaaroista, ja tämä on kiistatta erittäin vakava ongelma, johon täytyy vakavalla kädellä myös puuttua. Oppositio sen sijaan on syyttänyt hallitusta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen leikkauksista, (Riitta Myllerin välihuuto) vaikka kiistatta on totta, että hallitus on omalla toimintakaudellaan vahvistanut kuntataloutta. Toistan: hallitus on vahvistanut kuntataloutta. Ja ihmettelen tätä opposition myöhäisherännäisyyttä tähän asiaan. Te olitte mukana, kun edellisellä kaudella toteutettiin ennätykselliset leikkaukset valtionosuuksiin, kuntatalouteen, ja vietiin kunnilta niiden resurssit järjestää perusopetusta ja varhaiskasvatusta. Kysynkin nyt teiltä: minkä takia te ette voi katsoa nyt itseänne peilistä ja myöntää, että ne valtionosuusleikkaukset viime kaudella olivat vakava virhe? Ja tämän myöntämisen jälkeen voisimmeko yhdessä pyrkiä rakentamaan sellaista Suomea, jossa on edelleen maailman paras peruskoulu, maailman paras peruskoulutus, ja se kehittyy jatkuvasti?

19.20 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa äskettäin nostettiin esille pätevien opettajien saatavuus maan eri osissa. Itse asiassa täytyy mainita, että tämä hallitus

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

panostaa aika merkittävän määrän rahaa opettajankoulutuksen kehittämiseen. Myöskin tulevana vuonna on siihen budjetoitu rahaa. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja varsinkin opettajien täydennyskoulutuksen kehittäminen vaatii kyllä panoksia.

Meillähän on aika merkittäviä kuntakohtaisia eroja siinä, miten opettajien osaamisen kehittämiseen annetaan mahdollisuuksia. Hyvin paljon opettajien niin sanottu täydennyskoulutus on, miten sitä nyt luonnehtisin, virkistyspäivämaista eikä niinkään suunnitelmallista tai tieteelliseen tietoon pohjautuvaa. Tässä on paljon kehittämistä, ja olen siitä erittäin iloinen ja lausun kiitokset myös opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasoselle, että hän on tätä hyvin päämäärätietoisesti lähtenyt viemään eteenpäin.

Me tarvitsemme tosiaan vahvempaa yhteyttä opettajankoulutuslaitosten kanssa tähän jo virassa toimivien opettajien täydennyskoulutukseen. Sieltä saadaan ikään kuin se tutki-mustieto. Sinne pohjalle sitten tarvitaan ihan jopa koulukohtaisia, kuntakohtaisia malleja siitä, miten sitä osaamista — esimerkiksi nyt tätä digiosaamista, joka on ollut paljon pin-nalla viime aikoina — milloin missäkin kehitetään. Tällaisia mentoriopettajajärjestelmiä-hän on luotu, ja varmasti tässä digiosaamisen kehittämisessä nekin ovat paikallaan. Myös uudet opettajat, nuoret, aloittelevat opettajat, hyötyvät varmasti näistä mentoriopettajamal-leista. Toivon, että niitä sovelletaan laajasti Suomen eri kunnissa.

Päätän tämän puheenvuoron siihen vertaukseen, minkä eräs kollega, kun itse olen ai-neenopettaja koulutukseltani, sanoi tässä hiljattain, kun kysyin, miten se opettajan ura on alkanut: "Ikinä en ole ollut niin eksyksissä kuin ensimmäisessä vanhempainillassa." Eli monenlaista osaamista tarvitaan opettajienkin uralla ja (Puhemies koputtaa) myös siinä al-kuvaiheessa.

19.22 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Todellakin monista sellaisista tavoit-teista, joita meidän kärkihankkeidemme kautta halutaan saavuttaa, aivan keskeistä on tämä opettajien täydennyskoulutus, ja senpä takia siihen onkin varattu nyt ihan merkittävä mää-räraha tulevalle vuodelle — oliko 20 miljoonaa ensi vuodelle tiedossa siihen.

Me olemme puhuneet paljon varhaiskasvatuksesta, peruskoulun uudistamisesta ja toi-sella asteella tästä erittäin merkittävästä ammatillisen koulutuksen reformista, joka on var-masti isoimpia yksittäisiä kokonaisuuksia, mitä meidän koulutuspolitiikassamme nyt on parhaillaan käynnissä, mutta täytyy mainita myös, että lukiota ei ole missään nimessä unohdettu vaan myös lukiokoulutusta halutaan määrätietoisesti kehittää ennen kaikkea niin, että lukiokoulutus vastaisi yhä enenevässä määrin paremmin tulevaisuuden tarpeisiin ja vahvistaisi niitä mahdollisuuksia, mitä lukiolaisilla on oman tulevaisuutensa kannalta. Tästä yksi esimerkki ovat erilaiset kurkistus- ja kokeilumahdollisuudet, yhteistyö korkea-koulujen kanssa, josta on olemassa jo hyviä, innostavia esimerkkejä.

Sitten täytyy vielä mainita nuorten eteen tehtävä toiminta. Nuorten hyväksi ja syrjäyty-misen ehkäisemiseksi täytyy tehdä päämäärätietoisia toimia, ja näin myöskin tehdään. Si-vistysvaliokunnassakin meillä on ollut nuorten syrjäytymisen ehkäisy nyt kumpanakin vuotena hyvin vahva painopiste, ja nyt on oikein hienoa, että valiokunta on lisäämässä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön määrärahoja ja myös (Puhemies ko-puttaa) syrjäytymisvaarassa oleville nuorille erikseen.

19.24 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että on ollut todella mie-lenkiintoista kuunnella tässä hallituspuolueiden puolustelua tälle budjetille. Ovat keske-nään tässä nyt kehuneet, kuinka hyvin tämä on mennyt.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Tosiasia on kuitenkin se, että hallitus leikkaa. Hallitus leikkaa korkeakoulutuksesta, suurentaa varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja ja koulujen luokkakokoja. Se leikkaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytettäviä varoja. Hallitus on toimillaan romuttamassa suomalaisen koulutuksen menestystarinaa ja heikentämässä tulevien sukupolvien mahdollisuuksia. (Toimi Kankaanniemi: Se on maailmanloppu!) Tutkimuksen ja kehityksen leikkaukset lyövät korville uusia innovaatioita ja orastavaa talouskasvua, joka meillä tällä hetkellä on. Leikkaamalla opintotukea hallitus pakottaa opiskelijat velkaantumaan ajassa, jossa on varsin epävarmaa työllisyys sen jälkeen, kun on valmistunut.

Me sosialidemokraatit haluamme sen sijaan turvata korkeakoulujen rahoituksen sekä kaikkien lasten oikeuden turvalliseen oppimisympäristöön. Ilmainen koulutus mahdollistaa kaikille tasa-arvoisen mahdollisuuden kehittää itseään ja mahdollistaa sosiaalisen liikkuvuuden. Koulutusta rajoittamalla hallitus nakertaa hyvinvointivaltion keskeisintä tukijalkaa ja talouskasvun moottoria. Tämä on hämmästyttävää tässä ajassa, missä me nyt elämme.

Täällä puhuttiin hallituspuolueiden toimesta pitkään myös Pisa-tutkimuksista. En ihan tarkkaan ymmärrä, miten se nyt liittyy ensi vuoden budjettiin, mutta sen verran voin siitä sanoa, että siitä sietääkin olla huolissaan. 15-vuotiaat pojat eivät osaa lukea, kun jättävät peruskoulun: he syrjäytyvät ihan varmasti. Minusta on hyvä niin, että te olette huolissanne nyt näistä asioista. Seurauksena siitä, että ollaan huolissaan, päästään askel eteenpäin, päästään tekoihin ja sen jälkeen päästään kenties siihen, että ymmärretään se, että koulutus maksaa, tutkimus maksaa, sivistyksen ylläpito maksaa. Siihen teillä on nyt avaimet käsissänne.

19.26 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Suurimmat suhteelliset leikkaukset on tämä hallitus tehnyt koulutukseen, ja todellakin on näin, että meillä pienenä kansakuntana ei juuri mitään muuta niin arvokasta ole kuin meidän lapsemme ja nuoremme ja heidän koulutamaisensa. Me tarvitsemme myös koko ajan enemmän osaamista. Me kilpailemme maailmalla nimenomaan sillä, että kehitämme sellaisia tuotteita, joista maailmalla on kysyntää. Se ei synny ilman, että meillä on rahaa tutkimukseen, tuotekehitykseen. Me olemme hyvin selvästi jo erottautumassa tästä pohjoismaisesta ryhmästä sillä, että tutkimus- ja tuotekehitysvaroja on laskettu. Sitä enemmän, mitä enemmän tutkimus- ja tuotekehitysvaroja valtion budjetin kautta lasketaan, se heijastuu myöskin sitten sinne yksityiseen tutkimus- ja kehitystoimintaan.

Olisi varmasti hyvä, että nyt kunnat käyttäisivät ne varat, jotka ovat heille valtionosuuksien kautta sitten ikään kuin tulossa, nimenomaan koulutukseen, luokkakokojen pienentämiseen, varhaiskasvatuksen tukemiseen, mutta näinhän ei ole, koska lainsäädännöllä te olette tämän estämässä. Erityisesti se koskee varhaiskasvatukseen, jossa ryhmäkoot ovat kasvaneet. Subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen on heikennetty, ja se näkyy erityisesti siellä kaikkein vähävaraisimmissa perheissä, ja kuten tässä jo keskusteltiin, suurimpia meidän koulutuspoliittisia ongelmia on se, että koulutus sosiaalisesti periytyy. Tähän meillä ei ole varaa.

19.28 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy aivan ensimmäiseksi todeta, että mukava, kun saadaan kerrankin oppositio puolustuskannalle. Toistan aiemmassa puheenvuorossa esittämäni kysymyksen nyt opposition edustajille: mitä te olette mieltä, olivatko ne teidän edellisessä hallituksessa toteuttamanne ennätyksellisen suuret valtion-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

osuusleikkaukset kunnilta virhe? Nimittäin oman näkemykseni mukaan te kannatte erittäin suuren vastuun nyt siitä, että erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa pojat ovat syrjäytymisvaarassa ja koulutuksen eriarvoisuus repeää. Kiitän hallitusta siitä, että hallitus on tehnyt määrätietoisia toimenpiteitä sen eteen, että kuntataloutta on kyetty tässä maassa vahvistamaan, sillä kunnat ovat se yksikkö, jonka päällä tämä meidän koulutuksen kruununjalokivi eli peruskoulu lepää. Peruskoulu lepää kuntien harteilla.

Mitä taas tulee edustaja Tolppaseen, niin ymmärrän kyllä Tolppasen harmistuksen, sillä hän hyppäsi vapaaehtoisesti nyt siihen joukkueeseen, joka oli valmis tällaiset leikkaukset toteuttamaan.

19.29 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Jos ajatellaan vaikka yliopistoihin kohdistuneita leikkauksia, niin on hyvä palauttaa taas mieleen tämä mittasuhte, kun puhutaan meidän koulutuksen ja tutkimuksen rapauttamisesta. Yliopistojen budjettirahoitus pienee 3,2 miljardista 3,1 miljardiin, ja tämä 0,1 miljardin pienennys meitä kaikkia epäilemättä varmasti kirpaisee, mutta edelleen merkittävästi budjettirahoitteisesti yliopistoja tuetaan.

Eikä pidä unohtaa nyt tätä pääomitusta, jota tämä hallitus on valmistellut ja johon on varauduttu. Se on lisärahoitusta, uudentyyppistä tervetullutta lisää, joka ei tokikaan korvaa sitä perusrahoitusta, mutta se tarjoaa mahdollisuuden entistä paremmin kilpailla siellä kansainvälisessä kentässä, ja esimerkiksi yliopistot ja Suomen yliopistot Unifi ovat ottaneet hyvinkin positiivisesti vastaan tämän mahdollisuuden pääomittamisesta.

Joten kyllä todellakin hallitus haluaa nähdä paljon mahdollisuuksia meidän korkeatasoisessa korkeakoulutuksessa, tutkimuksessa, innovaatioissa ja myöskin innovaatioiden paremmassa hyödyntämisessä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Nämä ovat kaikki sellaisia asioita, joiden eteen hallituksen puolesta tehdään töitä.

19.31 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Vielä kerran tästä opintotukiasiasta, asia on itselleni hyvinkin läheinen. Kymmenen vuotta sitten, kun toimin opiskelijajärjestön puheenjohtajana, jo silloin keskusteltiin tästä samasta asiasta, että nykyinen asumislisä, jota opiskelijat ovat saaneet, on ollut pitkään jo riittämätön. Sen takia hallitus vie tätä eteenpäin, eduskunta on jo hyväksynyt tämän, ja budjetissa sitten tämä muutos myös näkyy niin, että kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, niin pienituloiset opiskelijat tulevat jatkossa saamaan enemmän rahaa valtiolta opintojen aikana. Tämä on erittäin tärkeä muutos, ja se asia ei muuksi muutu, vaikka kuinka hoetaan, että tässä väärin tehtiin, vaan tämä on erittäin oikeudenmukainen päätös, mitä myös opiskelijajärjestöt ovat tukeneet, tätä yleiseen asumistukeen siirtymistä.

No, sitten vielä tästä innovaatorahoituksesta on todettava, että organisaatioissa, jotka meillä ovat tehneet tätä tutkimus- ja kehitystoimintaa Suomessa, myöskin korkeakoulut, vaikka niitten rahoitusta on lisätty noin kymmenen vuoden aikana miljardilla eurolla, siltikään tämä tutkimus- ja kehitystoiminta ei ole mennyt eteenpäin sillä tavalla, niin kuin tätä panostusta on sinne laitettu, näitä tuotoksia ei sieltä ole tullut. Kysymys on myös paljon toimintatapojen muutoksesta. Tärkeintä olisi se, että ennen kaikkea tehdään paljon vahvempaa yhteistyötä yrityselämän kanssa, työelämän kanssa, jossa käytännössä tapahtuu innovaation jalostaminen eteenpäin myös tuotteiksi ja palveluiksi.

Sama asia on nähtävissä opiskelupuolella, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa, jossa tällä hetkellä työelämäläheisyys on aivan liian kevyttä. Tämä tulee selvästi esiin sekä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

opiskelijoilta että työnantajilta, joiden pitäisi palkata nämä tulevat ammattilaiset. On erittäin hyvä, että ammatillinen koulutus siirtyy enemmän työpaikoille, myös lähemmäksi työpaikkoja ja pieniä kuntia ja niitä (Puhemies koputtaa) harvaan asuttuja alueita, ja tullaan myös siellä niitä nuoria näkemään työpaikoilla enemmän.

19.33 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä nyt olen vähän kummissani tästä edustaja Mikko Kärnän sanomisesta, nimittäin minähän siirryin sosialidemokraattiseen puolueeseen. En siirtynyt kokoomukseen enkä keskustaan ja jätin perussuomalaiset. Nämä kolme puoluetta ovat ne, jotka leikkaavat nyt. Ne vievät nyt rahaa koulutukselta, ne vievät nyt rahaa tulevaisuudelta. Mutta kaikkein eniten halusin vain tietenkin kertoa sen, että en todellakaan tullut mihinkään näistä puolueista, vaan tulin sosialidemokraattiseen puolueeseen.

Jos mennään siihen, mitä viime hallituskaudella tehtiin, niin voidaan tietenkin katsoa historiaa vaikka miten paljon taaksepäin, mutta kun historia ei tunne vaihtoehtoja, siinä ei-päs—juupas-peli ei toimi. Nyt kannattaa katsoa eteenpäin ja kannattaa rakentaa sellaista Suomea, missä meidän nuorillamme on hyvä olla ja elää.

19.34 Riitta Myller sd: Arvon puhemies! Tuossa puhuttiin siitä, että opiskelijoitten siirto yleisen asumistuen piiriin on parantanut erityisesti pienituloisten opiskelijoitten tilannetta, yksin asuvien opiskelijoitten tilannetta silloin, kun he asuvat kalliisti. Näin on, mutta valitettavasti perheellisten opiskelijoitten ja muitten lapsiperheitten asumistukea on tämän vuoksi leikattu. Ei voi olla myöskään opiskelijoitten kannalta järkevää toimintaa se, että jotta saadaan yhdelle osalle opiskelijoista heidän tarvitsemaansa lisätukea, se otetaan sitten toisaalta pois. Tämä asumistuen leikkaus, joka tässä yhteydessä tehtiin, on hyvin valitettava senkin takia, että se kohdistuu moniin sellaisiin perheisiin, joilta muutoinkin eri tilanteissa on leikattu.

Kun vielä muistetaan, että tässä samassa yhteydessä budjetissa on opintotukea reippaalla kädellä leikattu, niin ei tässä kauhean paljon ole syytä juhlia sitä, että meillä opiskelijoitten tilanne olisi jotenkin hyvä ja että mahdollistettaisiin nimenomaan niille opiskelijoille, jotka eivät esimerkiksi perheiltään saa tukea, kokopäiväinen opiskelu. Se, että varmistetaan kokopäiväinen opiskelu, on paras tae myöskin siihen, että opintoajat pysyvät kohtuullisina, ja tämä on tietysti myöskin kansantaloudellinen kysymys ja kysymys siitä, miten me saamme koulutettua työvoimaa, mahdollisimman pian ja hyvää koulutettua työvoimaa, työmarkkinoille.

19.36 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Vielä tässä edellä aikaisemmassa puheenvuorossa viitattiin varhaiskasvatukseen, ja haluan vielä viitata näihin varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen muutoksiin. Kun pienituloisille ja erityisesti yksinhuoltajille kohdistuvat nämä alennukset, jotka ovat varsin merkittävät, voidaan puhua yli 50 euron kuukausittaisesta alennuksesta, todellakin tällä mahdollistetaan varhaiskasvatus ja tuetaan varhaiskasvatusta monessa pienituloisessa perheessä.

Sitten mitä tulee vielä tähän tutkimukseen, mihin on viitattu, on oikein ilahduttavaa, että on saatu lisäys nuorille tutkijoille tieteen tekemiseen Suomen Akatemian myöntövaltuuksien lisäyksellä, joka oli kertaluontoisesti 30 miljoonaa, ja myös perusvaltuuteen 10 miljoonan euron korotus. Myös Suomen Akatemian yhteydessä toimivan strategisen tutki-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

muksen neuvoston rahoitus on varsin merkittävä, 47 miljoonaa euroa ensi vuodelle ja myöntövaltuus 55,6 miljoonaa euroa.

19.38 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! En halua enää pitkittää tämän kohdan keskustelua, mutta haluaisin kyllä nyt korjata aikaisemman edustajan puheenvuoron siitä, että jotenkin perheitä olisi erityisesti kuritettu, koska nimenomaan pienituloisten perheellisten esimerkiksi varhaiskasvatusmaksuja on pienennetty ja nollamaksuluokka säilyy. Nimenomaan valtio nyt velvoittaa kuntia tarjoamaan tätä nollamaksuluokkaa, joten tämä mahdollisuus avataan myös paremmin perheille, joilla on siihen mahdollisuus tai tilanne on sellainen, että he pääsevät siihen nollamaksuluokkaan.

Edelleenkin tästä asumisen tukemisesta. Tilannehan on se, että vaikka tämä opintorahan leikkaus tehdään, niin asumisen tuki kasvaa nimenomaan pienituloisilla, yksin asuvilla, korkeaa vuokraa maksavilla opiskelijoilla. (Keskustan ryhmästä: Ja myös opintotuen kokonaisuus kasvaa!) — Opintotuen kokonaisuus myös kasvaa, siinä on lainaa mahdollista nostaa enemmän, mutta myös jo ilman tätä opintolainan osuutta tämä opintojen aikainen tuki vahvistuu nimenomaan pienituloisilla opiskelijoilla. Niiltä, joilla on itse varaa muitten tulojen puolesta ruokakunnassa ottaa osaa niihin opintojen aikaisiin kustannuksiin, tämä tuki pienenee. Tämä on erittäin oikeudenmukainen päätös.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 224/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 43/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

22.45 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä merkittävä päivystysuudistus, ja se on merkittävä kokonaisuus, jossa esitetään erikoissairaanhoidon kokoamista nykyistä suurempiin yksiköihin ja harvinaisten tai vaativien toimenpiteiden keskittämistä sekä parannetaan sosiaalipäivystystä ja sosiaalihuollon saatavuutta ja saavutettavuutta koskevia säännöksiä. Tämän lisäksi perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa ehdotetaan lisättäväksi terveyskeskuksissa niin, että lähipalveluiden saatavuus myös arki-iltaisin ja viikonloppuisin paranisi. Asiallisesti tämä esitys on hyvä, ja me kannatamme sitä, ja haluan todeta heti, että tuemme päivystyslainsäädännön kehittämistä ja päivystyslainsäädännön tarpeellisuutta, mutta emme kuitenkaan hyväksy sitä menettelytapaa, jolla tämä on hoidettu irrallisena osana muusta sosiaali- ja terveydenhuollon uudis-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

tuksesta. Tästä syystä niin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuin myös täällä me sosialidemokraatit, vihreät ja kristilliset olemme jättäneet yhteisen vastalauseen, jossa esitämme tämän lain hylkäämistä, ja tuon siihen liittyviä perusteluja nyt teille tiedoksi.

Ensinnäkin haluan heti aluksi todeta, että kaikkein tärkein asia tässä on se, että tämä lakiesitys olisi pitänyt käsitellä yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kanssa, koska päivystys on luonnollinen osa sosiaali- ja terveyspalveluita. Toinen asia, joka tähän liittyy, on se, että tämän lain taustalla on viime vaalikaudella valmistelussa ollut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja siihen liittyvät perustat. Nämä perustat ovat täysin erilaisia kuin nyt hallituksen valmistelussa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Sen takia on todella hämmäntävää ja, voisiko sanoa, epäloogistakin se, että lain valmistelu perustuu aivan toisenlaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteeseen kuin sitä tulevaisuudessa sitten tultaisiin toteuttamaan.

Ensinnäkin viime kaudella sosiaali- ja terveyspalveluista vastasi julkinen sektori, niin palveluiden järjestämisestä kuin pääasiassa myös palveluiden tuottamisesta. Palveluita täydensivät yksityiset palveluntuottajat ja järjestöt. Tavoitteena oli saada suurempia palveluntuottajia, kokonaisuuksia. Tämän lisäksi yksi tärkeimmistä asioista oli sosiaali- ja terveyspalveluiden hyvä integraatio, sekä perustason että erikoistason integraatio. Tavoitteena oli vähentää hallinnollisia rajoja ja luoda suurempia kokonaisuuksia. Palveluiden rahoituksesta vastasivat myös kunnat, joita tuettiin valtionosuuksilla sekä asiakasmaksuilla.

Nyt tuleva tilanne on täysin päinvastainen. Sosiaali- ja terveyspalvelut siirretään kunnista maakuntiin, palveluiden järjestäjänä on maakunta, ja palvelujen tuottajina ovat yhdenvertaisesti julkinen, yksityinen ja järjestöt. Kaikki perustason palvelut pakkoyhtiöitetään ja ne pilkotaan erillisiksi kokonaisuuksiksi. Rahoitus tulee suoraan valtiolta maakuntiin, ja maakunnat jakavat erillisellä periaatteella ne sitten palveluntuottajille. Valinnanvapauslainsäädäntö tulee olemaan yksi oleellinen osa tätä kokonaisuutta, mutta meillä ei ole tietoa sen sisällöstä, koska hallituspuolueet eivät ole pystyneet saamaan siitä yhteistä näkemystä, minkä seurauksena meillä ei ole tietoa siitä, minkätyyppinen valinnanvapaus maahan tulevaisuudessa tulee.

On selvää, että päivystys on luonnollinen osa sosiaali- ja terveyspalveluita. Nyt päivystyslaki olisi voimassa vain vuoden, kun ministeriö joutuu valmistelevaan uuden lainsäädännön kokonaan uudelta pohjalta, koska tämä lainsäädäntö ei vastaa sitä tulevaa, mitä sitten uusi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulevaisuudessa tämän päivystyksen osalta edellyttää. Tämän lisäksi mielestämme tämä kokonaisuus ei anna hyvää kuvaa lainsäädännön kokonaisvalmistelusta, kun sieltä tuodaan yksi erillinen osa, joka ei vielä ole tulevaisuudessa sellainen kuin siltä tulevaisuudessa sitten odotamme.

Mielestämme päivystyslainsäädäntö tulisi käsitellä osana tulevaa sotea. Tämä antaisi todellisen käsityksen ja näkemyksen tulevaisuudesta, tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuudesta. (Puhemies koputtaa) — Arvoisa puhemies, voinko jatkaa tätä vastalauseita? (Puhemies: Voit jatkaa!) — Kiitoksia. (Puhemies: 10 minuuttia aikaa!) — Kiitoksia, kiitoksia, ei tähän ihan niin paljon kyllä mene, mutta esittelen tämän vastalauseen. Kiitoksia, puhemies!

Joka tapauksessa meille kaikkein tärkein ja oleellinen osa on se, että me olisimme toivoneet ja nähneet perustelluksi sen, että päivystyslainsäädäntö olisi käsitelty yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kanssa tulevana keväänä. Nyt hallitus on perustellut tätä myös sillä, että tämä on budjettilaki, ja nyt tämä hallitus on ilmoittanut, että tämä budjetti toisi jo tulevana vuonna 2017 valtiolle säästöä 50 miljoonaa euroa. Kuitenkin tämä

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

laki tulee käytännössä voimaan vasta 2018 ja sen taloudelliset vaikutukset näkyvät vasta vuonna 2019, minkä takia mielestämme myöskään nämä taloudelliset budjettiperusteet eivät anna sille sitä perustetta, ettei tätä lainsäädäntöä olisi voitu käsitellä ensi keväänä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä.

Tästä ovat todenneet eri asiantuntijat, että tämä lainsäädäntökokonaisuus tuottaa erilaisia ongelmia. Muun muassa Valvira totesi, että keskittämällä tavoitellut vaikutukset voivat vesittyä: kun julkisen palveluntuottajan on vietävä palvelut suurempiin yksiköihin, niin samanaikaisesti yksityinen palveluntuottaja voi tulla alueelle tuottamaan vastaavia palveluita, koska lakiesitys ei koske niitä. Jos tämän jälkeen valinnanvapaus koskisikin myös erikoissairaanhoidon, Valvira on lausunnossaan todennut, että yksityinen tuottaja pääsee niin sanotusti keittiön kautta sellaisille markkinoille, joista julkisen on lähettävä pois tämän lainsäädännön takia, keskittämisen takia. Siltä osin lainsäädäntö ei kohtelee eri palveluiden tuottajia yhdenvertaisesti, pikemminkin se kohtelee eriarvoisesti.

Tämä näyttääkin myös siltä, että kun tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus sanoo, että yksityiset, julkinen ja järjestöt olisivat palveluntuottajina samalla viivalla, niin tämä lainsäädäntö mahdollistaa sen, että yksityiset palveluntuottajat pääsevät näin valmistautumaan tulevaan sote-uudistukseen ja siihen liittyvään valinnanvapauteen aivan toisella tavalla kuin julkinen sektori. Tämä vesittää palveluiden keskittämisen ja siitä saadut osaimisen ja paremman ja tehokkaamman palveluiden tuottamisen hyödyt.

Arvoisa puhemies! Tähän lainsäädäntöön liittyvät tietysti myös kielelliset kysymykset. On ehdottoman tärkeää laadukkaan hoidon onnistumisen kannalta, että potilas saa palvelunsa omalla kotikielellään. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, kuten päivystyksessä, tähän kokonaisuuteen liittyvät myös kielellisten oikeuksien turvaaminen sekä se, että Vaasan sairaanhoitopiiri olisi tullut sisällyttää täyden päivystyksen sairaaloiden lueteloon. Elikkä olimme tukeneet sitä linjausta, joka oli useissa asiantuntijalausunnoissa, elikkä 12+1-mallia. Näin ei nyt kuitenkaan tapahtunut, jos eduskunta hyväksyy tämän esityksen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi. Meistä on käsittämätöntä, ettei hallitus antanut eduskunnalle riittävästi aikaa käsitellä näin merkittävää lakia sen vaatimalla tavalla. Tästä syystä olemme esittäneet, että eduskunnalle ja sosiaali- ja terveysvaliokunnalle olisi annettu aikaa jatkaa lain käsittelyä helmikuussa istuntotauon jälkeen. Kuten täällä on useaan otteeseen todettu, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ei käytännössä annettu kuin pari päivää aikaa arvioida perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Meille ei annettu myöskään lisäaikaa arvioida lisätoimenpiteitä perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta. Mielestämme tämä ei anna oikeutta lainvalmistelulle eikä sen käsittelylle. Tämä on mielestämme myös yksi esimerkki siitä, mihin oikeuskansleri Jonkka ja useat muut oikeudelliset professorit ovat viitanneet, (Puhemies koputtaa) kuinka hallitus vie kiireellisiä asioita väkisin eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Näillä edellä olevilla perusteilla ehdotamme, että tämä lakiesitys hylätään.

22.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Heti aluksi ilmoitan, että kannattamme edustaja Kiljusen tekemää hylkäysehdotusta.

Tämä esitys on hyvä esimerkki siitä, mitä oikeuskansleri Jonkka tarkoitti huonolla lainvalmistelulla. Kun lainvalmistelun yhteydessä varsinaisia pykälätekstejä aletaan muuttamaan ilman, että valiokunta voi niihin ottaa ajan kanssa kantaa, ollaan jo sellaisella tiellä, jossa voidaan todeta, että se ei enää täytä hyvän lainsäätämisen perustunusmerkkejä.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Sitten itse tähän asiaan.

Sairaalaverkosta päättäminen ilman tarkempaa tietoa siitä, mikä on hallituksen tavoitteleva valinnanvapauden sisältö, ei mielestämme täytä hyvän lainsäädäntövalmistelun kriteereitä. Sosiaali- ja terveystieteiden valinnanvapauslainsäädännössä tullaan määrittelemään, miltä osin esimerkiksi erikoissairaanhoidon kirurgiset toiminnot tulevat yhtiöitettäväksi ja kilpailtujen markkinoiden piiriin. Hallitus oli luvannut linjata valinnanvapauden sisällöstä marraskuussa, mutta päätöksenteko on lykkäytynyt, ja nyt puuttuu olennainen tieto siitä, mikä on hallituksen tavoite.

Ilman riittäviä tietoja emme voi päättää päivystyssairaalasta niin, että lainsäädäntö olisi oikein kohdentuvaa, toimivaa, johdonmukaista ja ymmärrettävää. On huomattava, että laki tullaan toimeenpanemaan julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, johon siis noin vuoden kuluttua on tulossa mittavat uudistukset ja uudelleenjärjestelyt sote-uudistuksen tullessa voimaan yhdessä maakuntauudistusten kanssa.

Kielellisten oikeuksien turvaamiseksi katsomme, että Vaasan sairaanhoitopiiri olisi tullut sisällyttää täyden päivystyksen sairaaloiden luetteloon, ja tähän on mittava määrä hyviä perusteluja. Voimme esimerkiksi yhden keskeisen mainita, joka on potilastietojen ja diagnoosien oikea ymmärtäminen. Ajatellaan, että Vaasan sairaalasta ruotsinkielisen väestön tiedot lähtevät Seinäjoen sairaalaan, jossa ei voida varmuudella taata, että kielellinen taso on sellainen, että potilastiedot ja erityisesti diagnostiikka tulevat oikein ymmärretyksi. Olemme välittömästi potilasturvallisuuden alueella ja rikomme sitä törkeällä tavalla ja aiheutamme valtavan määrän ehkä myös vääriä toimenpiteitä niin terveydellisesti kuin hallinnollisesti. Tämä on jo itsessään niin iso ja painava syy, että se olisi jo vaatinut selkeää, suurempaa ja pidempiaikaista harkintaa.

Arvoisa puhemies! Tässä vastalauseessa on hyvin perusteltu nämä kaikki muut asiat, joten en niitä sen kummemmin tässä käy toistamaan, mutta toistan sen, että kannatamme tätä hylkäsesitystä.

22.59 Mats Nylund r: Ärade herr talman, arvoisa herra puhemies! Jourförordningen har nu nått andra behandlingen i plenum. Det mesta har säkert redan sagts om detta lagförslag, men för historieskrivningen är det viktigt att vi debatterar förslaget ännu en gång. Utgångsläget för lite drygt ett år sedan var följande: Enligt det som berättades i offentligheten under den så kallade regeringskrisen som vi hade ville centerpartiet ha lika många fulljournsjukhus som landskapen, eller 18 stycken. Sannfinländarna var beredda att stöda en sådan modell, medan samlingspartiet ville ha endast fem 5 erva-områden. Kompromissen blev 12 fulljourssjukhus.

Antalet 12 hittar man bland annat också i Citras rapport och THL:s rapporter för rationalisering av sjukvården, men de båda placerar Österbotten och Vasa centralsjukhus som ett självklart fulljournsjukhus. Regeringen valde i stället att inte utse Vasa till ett fulljournsjukhus. När man läser regeringens proposition får man en stark känsla av att argumenten för att fälla ut Vasa är regionpolitiskt motiverade och att beslutet om placering fattats först och sedan därefter har man byggt upp argumenten. Social- och hälsovårdsministeriets hårt kritiserade sakkunnigutlåtanden under riksdagsbehandlingen förstärker denna bild eftersom som ministeriets statistik inte alls stämmer överens med de uppgifter som bland annat Vasa centralsjukhus direktör tillställt riksdagen. Någon kommer säkert i sinom tid att granska de givna uppgifterna, och då antingen verifiera dem eller konstatera dem vara felaktiga.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Herra puhemies! Miksi sitten on ollut tärkeää esittää tilastoja ja tietoja, jotka kuvaavat Vaasan keskussairaala huomattavasti huonommaksi sairaalaksi kuin Seinäjoen keskussairaala? Kyse on siitä, että hallitukselle on ollut tärkeää luoda tilanne, jossa laajan päivystyksen sairaalan valinnassa ei ole kyse kahdesta tasavertaisesta vaihtoehdosta vaan siitä, että pysytään osoittamaan, että laaja päivystys ainoastaan Vaasassa on huonompi kuin laaja päivystys ainoastaan Seinäjoella. Tällaista pohdintaa on tehty perustuslakivaliokunnassa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja se on luettavissa mietinnöstä ja lausunnosta. Tällaista pohdintaa saa kuulla myös vielä joiltakin hallituspuolueitten jäseniltä, ja viimeksi lauantaina Ylen aamu-tv:ssä yksi hallituspuolueen edustaja väitti, että muut perusoikeudet eivät voi taipua kielellisten perusoikeuksien tieltä.

Tällainen pohdiskelu on täysin väärää ja se perustuu syvään älylliseen epärehellisyyteen. Sillä, että päivystyssairaaloiden määrä on rajattu kahteentoista, ei ole mitään tekemistä perusoikeuksien kanssa. Se perustuu poliittiseen kompromissiin, joka tehtiin runsas vuosi sitten ja jota hallitus ei kykene muuttamaan siitä huolimatta, että tosiasiat puhuvat sen puolesta, että lopputuloksena pitäisi olla 12+1 eli laaja päivystys niin Vaasassa kuin Seinäjoellakin. Koskaan ei ole ollut kyse siitä, että perustuslailliset kielelliset oikeudet syrjäyttäisivät muut perustuslailliset oikeudet. Sen sijaan puoluepoliittisella kompromissilla sairaaloiden määrästä, tässä tapauksessa 12:lla, ajetaan perustuslaillisten oikeuksien yli. Perustuslailliset oikeudet jäävät aluepolitiikan jyrän alle.

Lakiehdotuksen käsittely perustuslakivaliokunnassa oli ilmeisen vaativa, mutta valiokunta lopulta antoi yksimielisen lausunnon. Se olkoon heille kunniaksi. Käsittely sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oli heikko ja jopa ala-arvoinen. Valiokunta ei tarttunut siihen vaihtoehtoon, jonka perustuslakivaliokunta asetti ensisijaiseksi, eli laaja päivystys sekä Seinäjoella että Vaasassa. Hurjalla vauhdilla tehtiin pykälämuutos, jonka valiokunta itse sanoo turvaavan kielelliset oikeudet, mutta hallituspuolueiden jäsenet sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kieltäytyivät pyytämästä täydentävää lausuntoa perustuslakivaliokunnalta.

Herra puhemies! Perustuslakivaliokunta toteaa, että kielelliset oikeudet Seinäjoella on turvattava lailla. Lailla turvaaminen on tähän saakka aina merkinnyt palvelua kaksikielisessä instituutiossa. Se tarkoittaa tässä tapauksessa, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä pitäisi tulla kaksikielinen. Sosiaali- ja terveysministeriön kirjoittama pykälä oikeudesta ruotsinkieliseen palveluun, jonka valiokunta hyväksyi, on minimoitu koskemaan nimenomaan laajaa päivystystä. Kyse on aivan uudesta oikeuskäytännöstä, jota ei ole koskaan aiemmin käytetty. Kun käyttöön otetaan lainsäädäntöä, jota ei ole koskaan aiemmin testattu, varsinkin kun kyse on perusoikeuksista, tulisi sekä lainvalmistelun että lausuntokierroksen ja eduskuntakäsittelyn olla perusteellinen. Tämä lainsäädäntö on kaikkea muuta kuin perusteellisesti käsitelty. Pykälän on tosin kirjoittanut ministeriön asiantuntija, mutta tämä virkamies on sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädännön asiantuntija eikä ollenkaan kielilainsäädännön asiantuntija.

Till sist, herr talman! Emeritus professor Mikael Hidén uttryckte sig i samma Yles Aamutv som jag hänvisade till tidigare tvivlande till att den paragraffförändring som nu gjordes fyller grundlagsutskottets krav. Och jag tvivlar också.

Sociologen och samhällsforskaren Kjell Herberts säger till Yle i går att han aldrig upplevt någon tidigare fråga som engagerat finlandssvenskarna så mycket som jourreformen. Jag citerar: "— Den berör den svenskösterbottniska folksjälen djupt. Folk är personligen förolämpade och känner sig sårade, säger sociologen Kjell Herberts på Institutet för sam-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

hällsforskning på Åbo Akademi i Vasa." Och han har en över 30-årig forskarkarriär bakom sig. Försök beakta det, kära regering.

Ehdotan, että eduskunta hyväksyy lausumat 1 ja 2, jotka on jaettu monisteina salissa. — Kiitos.

23.07 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Menen suoraan Vaasan keskussairaalan asioihin. En käy läpi enää niitä asioita, mitä tässä on jo kahteen kertaan sanottu. Mutta erilaisia väitteitä on todellakin kuultu Vaasan keskussairaalaista, ja otan tässä muutaman niistä esiin.

Väite siitä, että uusi status ei tuo tai vie rahaa, on väärä. Vaasan keskussairaalaista saatun tarkistetun tiedon mukaan ruotsinkielisen palvelun ylläpito maksaa Vaasan keskussairaallalle 1,2 miljoonaa euroa vuodessa. Tätä rahamäärää ei ole huomioitu missään. Tulevaisuudessa tämä kulu tulee rasittamaan myös Seinäjoen sairaalaa, koska sielläkin kielenkääntäjät, kieliopettajat, kielilisät sekä painotuotteiden tekeminen ja erilaisten kaavakkeiden tekeminen kahdelle eri kielelle maksavat. Lisäksi täyden palvelun ambulanssi Vaasa—Seinäjoki—Vaasa-kuljetuksille maksaa ylläpitoineen 0,5 miljoonaa per vuosi. Tähän tulee lisäksi sellaiset kuljetukset, joita ei hoideta ambulanssilla vaan taksilla.

Myös väite siitä, että näitä kuljetuksia tulisi vuodessa olemaan 50, on väärä. Johtajaylilääkäri Auvo Rauhala Vaasan keskussairaalaista sanoo, että näitä kuljetuksia per vuosi tulee olemaan 450:sta jopa 750:een. Tosin tässä ovat mukana sitten myöskin erva-alueen sairaalaan vietyvät potilaat. Erva-alue Vaasan sairaanhoitopiiriin osalta on Turku, ja sinne vietään sitten lähinnä potilaat, jotka vaativat aivokirurgisia toimenpiteitä, tai jos on aivoinfarkti tai aivoverenvuoto, mutta ylipäättään sillä suunnalla olevat potilaat.

On väite siitä, että jos Vaasan keskussairaalaista vietään pois kirurgisia toimenpiteitä, niin se ei vaikuta mitään — sillä ei ole merkitystä — sen takia, että siellä on vähän ortopedia- ja syöpäkirurgisia toimenpiteitä. Sillä on merkitys, koska Vaasan keskussairaallalla on sertifikoitusti hyvä syöpäsairaala, siellä on paljon onkologisia leikkauksia. Sen lisäksi se on erittäin arvostettu ortopediakirurginen sairaala.

Myöskin erilaisten sydänjuttujen osalta, jotka Vaasasta kyllä nyt siirtyvät vuodenvaihteessa pois, on annettu väärää tietoa koskien sitä, kuinka paljon on näistä leikkauksista onnistunut ja kuinka paljon on epäonnistunut. Vaasan keskussairaalan onnistumisaste on kirkkaasti korkeampi kuin Seinäjoen keskussairaalan. En kuitenkaan varsinaisesti halua lähteä vertailemaan näitä keskussairaaloita. Nämä löytyvät kaikki tilastoista.

Jos Vaasan keskussairaalaista vietään ortopedit ja syöpäkirurgit, se tarkoittaa sitä, että tuo sairaala tulee kuihtumaan. Mikäli tässä käy niin, että Vaasan keskussairaala ei tule siksi yhdeksi 12+1-sairaalaksi, niin silloin on erittäin tärkeää se, että katsomme, mitä asetukseen tullaan kirjoittamaan. Jos asetuksella kielletään tekemästä keinonivelleikkauksia tai syöpäkirurgisia leikkauksia Vaasassa, niin se vie mukanaan myös synnytykset, sitä myötä anestesian sekä naisten- ja lastentaudit — tämä sen takia, että emme tule saamaan sen jälkeen Vaasaan kirurgeja. Yksikään ammattitaitoinen, itseään kunnioittava kirurgi ei tule sairaalaan, missä tehdään päivittäin korkeintaan yksi tai kaksi keisarinleikkausta ja päivisin hoidetaan päiväkirurgisesti erilaisia paiseita ja muita sellaisia toimenpiteitä, jotka eivät anna haasteita lääkäreille.

Mitä taas perustuslakivaliokuntaan tulee, niin nyt on asia niin, että tämä asia on selvitetävä, ja toivon todella, että pääministeri tulee vastaamaan tästä asiasta meille tänne saliin.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Ymmärsin uutisista, että hän voisi olla esimerkiksi jouluaaton aattona täällä. Ihan terveisenä pääministerille: Meille se käy. Myöskään kansanedustajilla ei ole olemassa työaikaa. Meille käy aatonaatto, aatto tai vaikka joulupäivä, mutta selvityksen me teiltä haluamme. — Kiitos.

23.12 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman, arvoisa puhemies! För det första måste jag konstatera att det sker tråkiga saker i Berlin. Det är ytterst beklagligt att Europa igen har drabbats av ett terrordåd. Vi kan inte annat än känna och vara med dem som blivit utsatta.

Men, värderade talman! Varför vill regeringen köra över Österbotten, Vasa och det svenska? Varför vill man inte välja det alternativ som ur patientens synvinkel, såväl ur den finskspråkiga som den svenskspråkiga patientens synvinkel är den bästa lösningen? Det vill säga fulljour såväl i Vasa som i Seinäjoki. Varför ska vi inte få fortsätta utveckla Vasa centralsjukhus som håller hög kvalitet med de resurser som vi själva skapar i vårt landskap? Varför ska vi behöva känna oss överkörda och som andra klassens medborgare vars rättigheter inte plötsligt behöver tryggas på bästa tänkbara sätt? Varför får de regionala sjukhusen, så som Brahestad, Forssa och Jakobstad inte fortsätta med sin dagkirurgi? Hur kan man göra så här?

Här, bästa vänner, några frågor som medborgare i republiken Finland har ställt mig de senaste dagarna. Och frågorna är berättigade. Människor är oroliga, känner otrygghet inför framtiden. Människor känner också uppgivenhet inför landets regering som kör sitt race med slutna ögon. Också finskspråkiga reagerar, flere har visat sitt stöd för svenskan och det tvåspråkiga Finland genom att byta modersmål och registrera sig som svenskspråkiga hos magistraten. Jag lyfter på hatten för alla dem.

Arvoisa puhemies! Päivystysuudistuksen kohtalo selviää tässä salissa huomenna. Viime viikolla hallitus osoitti, ettei se tavoittele mahdollisimman hyvää uudistusta, vaan suosii uudistusta, joka keskittää ja heikentää nykyistä sairaalarakennetta. Eikä tässä vielä kaikki: hallitus tukee myös ratkaisua, joka sisältää vain 12 laajaa päivystystä ylläpitävää sairaalaa, ja valitsee mallin, jonka kohdalla on edelleen hyvin epäselvää, voidaanko kielelliset perusoikeutemme ylipäätään turvata käytännössä.

Sanomalla ei 12+1-mallille, jossa niin Seinäjoki kuin Vaasakin olisi saanut laajan päivystyksen, sanoo hallitus myös meille suomenruotsalaisille: "Meille ei ole niinkään tärkeää, ymmärretäänkö teitä käytännössä vai ei. Emme valitse sitä vaihtoehtoa, joka parhaalla tavalla turvaa kielelliset perusoikeudet. Valitsemme jokerikortin ja toivomme, että kaikki sujuu hyvin."

Ministeri Rehula toteaa tämän päivän Helsingin Sanomissa, ettei hän tiedä vielä pitkään aikaan, mitä tarkoittaa sanoessaan, että "Vaasasta Seinäjoelle siirtyvät ruotsinkieliset voivat käytännössä käyttää omaa kieltään". Tähän ei kuulemma ole yksiselitteistä vastausta. Minusta kysymys on aika helppo: joko Seinäjoella saa hoitoa toisella kotimaisella kielellä tai sitten Seinäjoella ei saa hoitoa toisella kotimaisella kielellä. Miten on, ministeri Rehula, kyllä vai ei?

Hyvä hallitus, emme vaadi erillisoikeuksia, vaadimme vain samat oikeudet. Emme halua olla hankalia, haluamme päinvastoin jatkossakin edistää tämän maan hyvinvointia, niin kuin olemme tehneet sukupolvien ajan. Siksi tämä tuntuu nyt niin epäoikeudenmukaiselta, siksi moni tuntee itsensä loukatuksi. Ratkaisu oli jo tarjolla teille, mutta ette halunneet ot-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

taa sitä. Asia käy yhä käsittämättömämmäksi, kun sosiaali- ja terveysministeriön puolelta on todettu, ettei kyse oikeastaan ole rahasta. Alivaltiosihteeri Tuomas Pöystin mukaan 12+1-malli ei tulisi juuri kalliimmaksi.

Värderade talman! Regeringen väljer också att nu då gå in för en lösning med bara 12 full-joursjukhus och väljer en modell där det fortfarande är ytterst oklart om våra grundläggande språkliga rättigheter alls kommer att kunna förverkligas i praktiken.

För att citera minister Rehula i dagens Helsingin Sanomat, som frågar honom vad det betyder att de språkliga rättigheterna ska förverkligas i praktiken i Seinäjoki. Han svarar: "Sen minä tiedän vasta kuukausien päästä. Ei ole yksiselitteistä vastausta." Det är faktiskt så man baxnar. Den ansvariga ministern har ingen aning om vad det betyder att få vård i praktiken på sitt modersmål.

Jag kan berätta att det betyder som patient när man är svag och oförmögen att stå på sig att man måste bli förstådd såväl på svenska som på finska, att man ska kunna bli behandlad på samma sätt som den finskspråkiga patienten i sängen bredvid. Att vårdarna ska förstå då man säger att man har ont och behöver smärtstillande. Att de ska förstå då man frågar: Vann e ja? Ja vill heim. Det är därför bästa regering, på grund av er totala oförmåga att sätta er in i den svenska patientens situation som det gör så ont.

Mistä sitten on kyse? Vaivautuiko yksikään ministeri paikalle viime viikon keskustelujen aikana vastaamaan kaikkiin vastausta vailla oleviin kysymyksiin? Ei vaivautunut. Muutama yksittäinen edustaja kokoomuksesta ja keskustasta oli läsnä, jos jätetään huomiotta perussuomalaiset, jotka eivät osoittaneet mielenkiintoa itse asiaa kohtaan vaan keskittyivät ainoastaan pakolliseen kouluruotsiin. Tämäkin osoittaa sen, että yksittäisestä ruotsinkielisestä potilaasta ei välitetä. Pöytäkirjoista näemme vastaukset.

Sen sijaan huolehdittiinkin siitä, että asiaa ei lähetettäisi takaisin perustuslakivaliokuntaan. Miksi? Siihen kysymykseen ei edelleenkään ole vastausta. Ainoa oikea päätös olisi ollut antaa perustuslakivaliokunnalle mahdollisuus vielä kerran tarkastella sosiaali- ja terveysvaliokunnan lisäystä liittyen kielellisten oikeuksien toteuttamiseen Seinäjoki-vaihtoehdossa. Nyt jää epäselväksi, miten lakiehdotus täyttää perustuslakivaliokunnan edellyttämät vaatimukset. Huomattavaa on myös se, että useampi professori on viikonlopun aikana ottanut kantaa sen puolesta, että ehdotus olisi pitänyt lähettää takaisin perustuslakivaliokuntaan. Heistä mainittakoon professorit Hidén ja Lavapuro.

Värderade talman! Genom sitt förfarande har regeringen starkt undergrävt sitt eget förtroende. Att göra en så god lagstiftning som möjligt är inte målet. Man har genomgående valt att gå där ribban är lägst. Man har också inte velat ta emot tilläggsinformation som har kommit efter utskottsbehandlingen. Det kan inte vara så att sjukhuset i Seinäjoki själv ska tolka vad lagen nu förutsätter av dem och slå fast det i en förvaltningsstadga. Eller?

I går fick vi också höra JK:s synpunkter gällande lagförslags grundlagsenlighet i vårt land, och vi fick höra att det ett flertal gånger funnits brister. Kanslerns budskap är mycket allvarligt. Respekten för rättsstatsprincipen, ja var är den? Vad är det egentligen som händer? Nu måste det vara slut på att försöka dribbla förbi grundlagsutskottet. Hela vår lagstiftningsapparats trovärdighet kan stå på spel, och det har inte Finland råd med. Finland är faktiskt inte vilket land som helst. Vi har ett laglighetsarv att förvalta. Det handlar om fundamentet för hela vår demokrati, för att den ska fungera. Att värna om rättsstatsprincipen är

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

långt mycket viktigare än att reformer med våld körs vidare och att regeringens eget program uppfylls.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto on viimeksi lokakuussa huomauttanut hallitukselle, että kielelliset oikeudet eivät toteudu tarpeeksi hyvin terveydenhuollon alalla. On myös tuotu esiin, että hallituksen tulee sote-uudistuksen yhteydessä erityisesti ottaa huomioon sellaiset ratkaisut, jotka turvaavat kielelliset oikeudet.

Mutta tämäkin kaiku kuuluu korville. Miten hallitus, keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset etunenässä, miten pääministeri Sipilä, ulkoministeri Soini ja valtiovarainministeri Orpo aikovat kertoa ja selittää Euroopan neuvostolle, että ette piittaa näistä huomautuksista, sillä teidän ette päivystysuudistukseenne myötä tosiaankaan piittaa? Ja miten aiotte palauttaa luottamuksen sen väestöosan kannalta, joka nyt tuntee itsensä yliajatuksi ja vähempiarvoiseksi?

Toimivia asetelmia ei tule rikkoa, ja kun kyse on vähemmistöistä, pitäisi aina pyrkiä löytämään ratkaisuja, jotka vahvistavat vähemmistöä pidemmän päälle eivätkä heikennä. Miten voimme vakuuttaa niille, jotka harkitsevat takaisin tulemistä, jotka asuvat ulkomailla, että ruotsinkielisen väestön asetelmia ei pureta jatkossa?

Lopuksi, arvoisa puhemies: Suomi täyttää ensi vuonna 100 vuotta. 100-vuotisjuhlavuoden teema on Yhdessä — Tillsammans. Rinta rinnan meidän tulisi nyt mennä eteenpäin, kunnioittaen toistemme kulttuuria, kieltä ja identiteettiä. Hallituksen ehdottama uudistus liittyen sairaalarakenteeseen menee valitettavasti päinvastaiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Sen takia teen seuraavan epäluottamusehdotuksen: "Päivystysuudistus olisi pitänyt käsitellä eduskunnassa samanaikaisesti varsinaisen sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen kanssa. Päivystysuudistus ei turvaa ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien käytännön toteutumista. Lisäksi päivystysuudistuksen lainvalmistelu on ollut erittäin puutteellista ja osittain harhaanjohtavaa. Hallituksen esityksen käsittely valiokunnissa ja täysistunnossa ei hallituspuolueiden toiminnan johdosta täytä hyvän ja asianmukaisen käsittelyn vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta ei ole päässyt arvioimaan muutetun esityksen perustuslainmukaisuutta. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Jag understöder också de förslag som Mats Nylund lade fram.

23.23 Stefan Wallin r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Hallitus ajaa tätä päivystysuudistusta kuin käärmettä pyssyyn. Alun perin itsehallintouudistuksena markkinoidusta soite- ja maakuntauudistuksesta on tullut valtava keskittämisooperaatio, jossa myöskin valitettavasti suuri osa keskustan keskeisimmistä perinteisistä keppihevosista teurastetaan, maakunta ja kunta. Kunnilta viedään 60 prosenttia rahoista valtion tasolle, valtio taas vastaa voimakkaalla ohjauksella ylhäältäpäin, itse asiassa rautanyrkillä. Mikä ihmeoperaatio tämä on?

Ruotsinkielisenä pitäisi olla tyytyväinen siihen, että kaksikielisyys leviää kuin kulovalkea nyt Seinäjoen suuntaan, missä on 0,29 prosenttia ruotsinkielisiä tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Nyt alueesta tehdään sitten tällä tavalla kaksikielinen siinä mielessä että pitäisi olla valmiutta palvella myöskin ruotsinkielisiä potilaita. Jokainen meistä ymmärtää, että tämä ei tule onnistumaan käytännössä. Ja käytännöstähän on,

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

arvoisa puhemies, kysymys siinä, että käytännön palvelut toimivat sekä siellä päivystyspuolella että läpi koko hoitoketjun siellä sairaalassa.

Ärade talman! Den här operationen, där patienten riskerar dö, har varit mycket olycklig. Den har varit under sin värdighet, den har saknat motstycke som jag åtminstone minns under min tid som lagstiftare, när man har förbisett expertis, man har från social- och hälsovårdsministeriets sida försett utskott och riksdag med felaktiga, vilseledande uppgifter och dessutom med stor brådska drivit den här reformen till den punkt där vi befinner oss i dag.

Det mesta har sagts som kan sägas. Dessvärre finns det en risk att det inte har någon betydelse. Historieskrivningen, framtiden får utvisa vilka misstag som har begåtts under den här processen, vilket det mänskliga pris är som vi får betala för den här typen av tvivelaktig lagstiftnings- och förvaltningskultur.

Jag understöder varmt och med klappande hjärta, som dess bättre inte är beroende av vården i Seinäjoki, ledamot Anna-Maja Henrikssons förslag om misstroende mot regeringen.

23.26 Thomas Blomqvist r: Värderade herr talman! Den här frågan är speciellt svår för dem med svenska som modersmål i vårt land och den har upprört många här i salen och ännu flera utanför den här byggnaden. Varför så? Jo, för att enligt min och många andras bedömning är det här en viktig grundlagsenlig rättighet och en princip som vi nu är oroliga för att regeringen och en majoritet av riksdagen håller på att frångå. Jag vill så gärna tro att regeringen och regeringspartierna här i riksdagen fortsättningsvis vill värna om ett tvåspråkigt Finland med en respekt för grundlagens stipuleringar. Tyvärr ser jag hemskt få tecken på det i handlingarna.

Arvoisa herra puhemies! Tässä päivystysasiassa se isoin, periaatteellisin kysymys koskee perustuslain säätämiä kielellisiä oikeuksia. Perustuslakivaliokunta toteaa, että paras ratkaisu tässä asiassa olisi ollut, että laajan päivystyksen yksikkö sijoitettaisiin sekä Vaasaan että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin, mutta jos tämä ei ole se ratkaisu, mihin sosiaali- ja terveysvaliokunta päätyy, niin perustuslakivaliokunta toteaa, että silloin — suora sitaatti: "Mikäli sosiaali- ja terveysvaliokunta hyväksyy hallituksen esittämän mallin laajan päivystyksen sairaaloista, kielellisten oikeuksien käytännön toteutuminen tulee turvata vähintään asettamalla Seinäjoen keskussairaalalle nimenomainen lakisääteinen velvoite huolehtia siitä, että Vaasasta Seinäjoelle siirtyvät ruotsinkieliset voivat käytännössä käyttää omaa kieltään. Tällaisen lisäyksen tekeminen terveydenhuoltolakiin on edellytyksenä sille, että 1. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä." Näin siis perustuslakivaliokunta. Nyt huolenaiheemme on, että tämä vaatimus ei tule toteutetuksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan esittämässä mietinnössä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa kyllä, että terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momenttiin tulee tehdä täsmennys perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla ja että toimeenpanossa on huolehdittava siitä, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin päivystyspalveluissa potilas saa palvelut valintansa mukaan suomen tai ruotsin kielellä. Mutta tämä pykälä kuuluu näin — sitaatti 50 §:stä, kiireellinen hoito: "Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin on järjestettävä päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä niin, että potilas saa palvelut valitsemallaan kielellä. Velvoite vastaa päivystyksen osalta terveydenhuoltolain 6 §:ssä kaksikielisille kunnille asetettua velvoitetta järjestää terveydenhuoltopalvelut suomen ja

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ruotsin kielellä siten, että asiakas ja potilas saavat palvelut valitsemallaan kielellä". Mutta täyttääkö tämä 50 §:ssä tehty ehdotus, siis sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotus, perustuslakivaliokunnan asettamia ehtoja, siihen olisi perustuslakivaliokunnan pitänyt ottaa kantaa. Nyt tämä sali ei halunnut, että perustuslakivaliokunta tekee sen, ja sen takia tämä kysymys on edelleen avoin.

Minun mielestäni tämä ehdotus mietinnössä ei täytä perustuslakivaliokunnan asettamia ehtoja, ja sen takia kannatan edustaja Nylundin tekemiä lausumaehdotuksia. Luulisi ainakin, että lausumaehdotus numero 1 voisi olla myös hallituspuolueiden hyväksyttävissä. Kannatan myös edustaja Henrikssonin epäluottamusehdotusta. — Kiitos.

23.31 Sari Raassina kok: Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee parasta mahdollista päivystysuudistusta, ja on aivan selvää, että näin suuren uudistuksen yhteydessä on tilanteita, joissa osa alueista, osa sairaaloista kokee hankaluutta, ikävyyttä, huolta ja murhetta siitä, kuinka oman alueen sairaanhoidolle käy.

Päivystysuudistus on merkittävä osa koko sosiaali- ja terveysuudistusta, mutta sen merkitys on suuri myös itsenäisenä uudistuksena. Se olisi pitänyt saada aikaiseksi jo vuosia sitten. Itse asiassa päivystyspuolen hoidon porrastus on laahannut perässä, ja laatu ei ole kyllä tällä hetkellä kaikilta osilta sen kaltainen kuin Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa terveydenhuollon tulisi olla myös päivystysaikaan.

Kansalaisten perusoikeus on saada päivystyspalveluita 24/7/365 myös erityistasolla sekä terveydenhuollon että sosiaalipalveluiden osalta. Palvelun laatuun vaikuttaa erityisesti henkilökunnan osaaminen ja osaamisen kokonaisuus siten, että erikoisalojen toimijat kykenevät toimimaan yhdessä. Suomessa ei ole resursseja kouluttaa suurta joukkoa kapeiden erikoisalojen osaajia siten, että laajaa ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä olisi kovin monessa yksikössä.

Toinen laatuun vaikuttava tekijä on etäisyys. Nyt 12 sairaalan mallilla 50 prosenttia Suomen väestöstä asuu 30 minuutin matkan päässä noista päivystävistä yksiköistä ja 80 prosenttia alle 50 minuutin matkan päässä. Katson, että tämä etäisyys vastaa hyvää hoidon laatua.

Nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä osaaminen on keskitetty siis 12 yksikköön, joilla on erinomaiset edellytykset toimia kriisitilanteissa sekä osaamisen että maantieteen näkökulmasta. Koskepa tuo kriisi sitten yksilötasoisista, (Puhemies koputtaa) dramaattista tilannetta...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, nyt on jo sen verran mennyt yli tuon 2 minuutin, että pyytäisin teitä siirtymään puhujapöytäntöön, jos aiotte vielä jatkaa.

Anteeksi. Haluan jatkaa ja sen takia siirryn puhujapöytäntöön. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Oikein hyvä näin.

Kiitän teitä, arvoisa puhemies, tästä huomautuksesta, olin epävarma tuon ajankäytön suhteen, mutta jatketaan.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Nyt näillä 12 valitulla yksiköllä on siis erinomaiset edellytykset vastata kriisitilannetarpeeseen sekä yksilön näkökulmasta että myös laajempien onnettomuuksien hallinnan osalta. Huolissani minä olen siitä, että joko tietoisesti tai puutteellisen asiaan perehtymisen johdosta kansalaisille on syntynyt kyllä varsin epävarma olo tämän uudistuksen tavoitteista. Lehdistössä on esiintynyt paljon lausuntoja, jotka ovat tulkittavissa siten, että kaikki päivystystoiminta loppuisi muista kuin näistä 12 yksiköstä. Tämä ei pidä paikkaansa. Useiden muiden sairaaloiden toiminta jatkuu yhteispalvelupäivystyspisteitten kautta 24/7/365 tai sitten iltavastanottojen muodossa. Näin ollen laadukasta palvelua perustason ongelmassa on saatavissa siis varsin läheltä.

Kielikysymykseen totean vain, että jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus saada korkealaatuista palvelua omalla äidinkielellään. (Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Myös käytännössä!) Mitä haasteellisemmasta tilanteesta, mitä monimutkaisemmasta ongelmasta, mitä hankalammasta vuorovaikutustilanteesta on kysymys, sitä tärkeämmäksi tuo kielellinen oikeus muodostuu. Uskon kuitenkin, että tahtotila hallituksen esityksen sisällä on vahva myös ruotsinkielisen väestöosan palveluiden turvaamisessa. Minulle on aivan selvää, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin on järjestettävä palvelut sekä suomen että ruotsin kielellä siten, että kansalaisten perusoikeudet tulevat toteutetuksi.

On myös tärkeää, että hallitus aktiivisesti seuraa uudistuksen vaikutuksia niin potilaan talouden kuin toiminnan näkökulmasta ja ryhtyy viipymättä toimiin, mikäli uudistuksen katsotaan aiheuttaneen haittaa sen tavoitteiden suhteen ristiriidassa ollen. — Kiitoksia.

23.37 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Sairaalaraki on aikaansaanut todella laajaa keskustelua ja ihmetystä viime aikoina. Hallituksen esitys on osa mittavaa sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistusta. Hallituksen sote-uudistuksen keskeinen tavoite on saada perusterveydenhuolto kuntoon ja siirtää painopistettä perustason palveluihin. Päätöstä perustellaan turvallisuudella ja kustannustehokkuudella. Tavoite on sinällään hyvä, mutta hallituksen valitsemat keinot päästäkseen tähän tavoitteeseen arveluttavat, ja kaikkein eniten ihmetyttää, miksi päivystysasia käsitellään irrallisena hankkeena koko sote-uudistuksesta.

Arvoisa puhemies! Me emme olisi tässä tilanteessa, jos hallitus olisi huonon kompromissin sijaan tehnyt oikeudenmukaisen ratkaisun. Mitä tarkoitan huonolla kompromissilla? Olen ymmärtänyt, että keskustan tavoite alun perin oli samantasoisia keskussairaaloita joka maakuntaan — siis 18. (Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Aivan!) Kokoomus tavoitteli saamamme tiedon mukaan laajan päivystyksen toimintojen keskittämistä vain viiteen sairaalan. (Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Näinhän se oli! — Kyllä!) Perussuomalaisten kanta siinä vaiheessa on jäänyt minulle epäselväksi.

Jos hallitus tavoitteli parasta ratkaisua, niin kuin edustaja Raassina sanoi, kyseenalaistan kyllä tehtyä ratkaisua. Nimittäin nyt syntynyt kompromissi ei palvele kansalaisia yhdenvertaisesti. Edustaja Raassina totesi, että jokaisella on oikeus saada palveluja omalla äidinkielellään. Haluaisin uskoa, että hallitus tahtoo hyvää, mutta minulle ja monelle on jäänyt täysin epäselväksi, miten se käytännössä toimisi Seinäjoella.

Olen aikaisemmissa debattipuheenvuoroissanikin sanonut, että uskon kyllä, että Seinäjoelta löytyy lääkäreitä, jotka pystyvät palvelemaan ruotsiksi. Mutta, arvoisa puhemies, on hyvä muistaa, että silloin, kun joudumme sairaalahoitoon, suurimman osan ajasta vietämme muun hoitohenkilökunnan kanssa. Eli vaikka lääkärit osaisivat suhteellisen hyvää ruotsia, miten hoitohenkilökunta kykenisi palvelemaan?

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

THL:n raporteissa Vaasan keskussairaala on monien sairauksien, kuten esimerkiksi sydäninfarktien, aivoinfarktien ja lonkkamurtumien, hoitotuloksissa maan kärkisijoilla. Henkilökunta on aidosti kaksikielistä ja tarjoaa potilaalle hoitoa hänen omalla äidinkielellään.

Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi har fört en kamp för österbottningarnas rätt till vård på sitt modersmål, och när en kamp av detta slag går av stapeln så rör det verkligen om i folksjälén. Språket är en del av människans identitet och kan mer eller mindre tolkas som heligt, och därför har det satt känslorna i gungning, osäkerheten, och framför allt skapar osäkerheten rädsla.

I nuläget finns det inte klara svar på hur jourreformen sist och slutligen kommer att utfalla. Vi har inte fått ett klart svar på konsekvenserna av regeringens beslut, och det är den här otydligheten som skapar denna osäkerhet, och obesvarade frågor skapar rädsla. Det enda som vi vet är att Vasa centralsjukhus i fortsättningen kommer att vara ett bland Finlands 18 centralsjukhus, men tyvärr inte ett av de som får utvidgad jour. I praktiken betyder det då att någon av de nuvarande specialiteternas jourverksamhet faller bort. Vilken eller vilka specialiteter blir kvar? Hur stor del av den svenskspråkiga befolkningen i Österbotten kommer i framtiden att skickas till Seinäjoki för vård?

Värderade talman! Dessa frågetecken borde ha rätats ut före beslutet tas och därför understöder jag också ledamot Kiljunens förslag om förkastande. Dessutom understöder jag ledamot Nylunds reservationer 1 och 2 samt ledamot Henrikssons förslag om misstroende.

23.42 Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Joku voisi ajatella, että tässä keskustellaan pelkästään sairaalasta, että tässä keskustellaan pelkästään oikeudesta tasavertaiseen hoitoon, että tässä keskustellaan pelkästään siitä, että jokaiselle suomalaiselle tulisi taata mahdollisimman tasavertaiset palvelut. Keskustelemme toki siitäkin, mutta myös vielä isommasta kysymyksestä. Millä tavalla tätä maata johdetaan? Millä tavalla lakeja säädetään? Miten pääsimme siihen pisteeseen, että hallitus kokee voivansa väärentää perustuslakivaliokunnan lausuntoja, kuten tässä lakiesityksessä tehtiin? Sen ovat monet perustuslakioppineet todenneet. Miten pääsimme siihen pisteeseen, että perustuslakia ei nähdä turvana vaan haittana, kuten monet hallituspuolueiden edustajat viime päivinä ovat tuoneet esille? Tähän on pakko sanoa, että ihmettelen, ihmettelen suuresti, että ministeri Sipilän hiljaisuus tämän asian ympärillä jatkuu. Miten pääsimme siihen pisteeseen, että perustuslailliset oikeudet ovat se sekundäärinen huoli, että perustuslailliset oikeudet ovat jotain, joka tarkistetaan sen jälkeen, kun poliittiset tavoitteet on saavutettu?

Arvoisa puhemies! Ministeri Sipilän johdolla hallitus on tässä suhteessa poikennut aivan perustavaa laatua olevasta periaatteesta, ja se on tämän asian pihvi. Se on se asia, jonka takia kaikkien tulisi olla huolestuneita tästä linjauksesta, myös kokoomuksen ja keskustan kansanedustajat. Tänäpä se poikkeaminen tarkoittaa, että osa kansasta on huolissaan tulevaisuudestaan, koska se näkee tämän linjanvedon enteena muista tulevaisuuden linjanveidoista. Huomenna se saattaa tarkoittaa jotain muuta.

Isoja periaatteita ei tule muuttaa kevyin perustein, ja muuksi kuin kevyiksi perusteita ei voi arvioida, jos niitä ei edes halua esittää. Jos hallituspuolueiden edustajat eivät edes vai-vaudu niitä esittämään, jos ainut peruste on se, että näin päätettiin, numero on 12 ja me emme peruuta, tai että emme ehtineet tutkia, niin silloin aikaisemmin kiveen hakattujen periaatteiden muuttaminen on tehty kovin kevyin perustein.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

Värderade talman! Det här är inte bara en fråga om vård eller bara om rätten att bli förstådd. Det är fråga om en större princip, den att politik är någonting som är sekundärt i förhållande till de grundlagsenliga rättigheterna, den principen att man när det finns jämlika alternativ ser det som självklart att det som ger jämlik service åt alla är det man ska välja. Nu valde man ett annat alternativ. Nu frångick man från en stor princip. I dag betyder det att ett barn i vårt land i framtiden kanske inte blir förstådd på akutavdelningen. I morgon kan det betyda något annat, och det är i så fall den här regeringens arv.

23.47 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! On ollut surullista seurata, kuinka tiettyjä alueita on kylmästi syrjitty ilman minkäänlaisia objektiivisia perusteita laajan päivystyksen sairaaloita nimettäessä. Viitataan tässä Vaasaan sekä Pohjanmaan vientirannikkoon, kuten tässä on moni jo puhunut.

Tässä aikaisemmin tänään oli moni huolestunut viennistä. Hienosti puhuttiin yleistä teoriaa, aika vähän käytäntöä. Vaasan seudulla asuu 2 prosenttia maamme väestöstä, mutta sieltä lähtee melkein 40 prosenttia koko Suomen energiateknologian viennistä. Euroissa mitattuna Pohjanmaan yritykset tuovat maahan enemmän rahaa hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi kuin viisi vähiten vievää maakuntaa yhteensä. Hyvät ystävät, tällä rahalla rahoitetaan monet sairaalat ja paljon muuta. Sairaala on tärkeä osa rahaa takovaa ekosysteemiä, kuten moni yritysjohtaja on tässä sanonut. Olen erittäin yllättynyt, että kokoomus ei ole ikinä ottanut kantaa tähän, että olisi mikään yhteys vientiin, kun tehdään näin valtavia uudistuksia, vaikka suurten pörssifirmojenkin johtajat ovat sen ääneen sanoneet.

THL:n eri mittauksissa Vaasan keskussairaala on myös jatkuvasti kahden kolmen sairaalan kärkejoukossa — tästäkään ei ole paljon puhuttu. Potilasturvallisuustyössä, sydän- ja syöpäsairauksissa ollaan huippuluokkaa. Miksi mennään riskeeraamaan konseptia, joka toimii? Pohjanmaan maakunnassa väestö kasvaa, toisin kuin monessa muussa maakunnassa, jonne nyt ollaan pakkokuljettamassa potilaita. Miksi? Miksei huomioida väestönkasvua? Vaasan kaupungin väestötiheys taas on moninkertainen moneen muuhun maakuntakeskukseen verrattuna. Eikö se ole olennaista, kun puhutaan akuuttihoidosta, että mahdollisimman moni pääsee mahdollisimman nopeasti? Luulisi olevan. Kansainvälinen lento- ja laivaliikenne lisäävät suuronnettomuuden riskiä — ei ole huomioitu. Matka yliopistosairaalaan on maan pisin.

Sairaala takaa myös käytännön tasolla noin 100 000 ruotsinkielisen perustuslailliset kielelliset oikeudet, ja lähes yhtä monta suomenkielistäkin siellä on, se on hyvä muistaa. Pelkästään Vaasassa puhutaan muutenkin yli sataa muuta kieltä. Minuun otti yksi puolittettu yhteyttä. Hän kertoi, että oli 16-vuotiaana ollut täysin suomenkielisessä ympäristössä sairaalassa kovissa syöpähoidoissa — hyvä niin, hän selvisi siitä. Hän osasi pikkasen suomea. Sen verran suomea osasi, että henkilökunta pyysi häntä toimimaan tulkkina. Sai kertoa 12-vuotiaalle ruotsinkieliselle ja hänen perheelleen, että tällä nuorella pojalla oli leukemia. Tällaista se on käytännössä. En tiedä, oletteko te miettineet loppuun asti näitä juttuja? Ei ilmeisesti, eivät ole miettineet.

Gör om bästa vänner och gör rätt, och tänk in i praktiken.

Sitran Oulun yliopistolta tilaamassa tutkimuksessa Vaasa oli sijalla viisi 12:n mallissa — siis sijalla viisi, selkeästi yksi laajan päivystyksen sairaaloita. Siinä oltiin tutkittu nimenomaan näitä matkoja, väestönkasvua, katsottu tulevaisuuteen, ei menneisyyteen, eikä pii-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

ripuoluetoimistojen karttoja. Seinäjoki ei ollut listalla. Ymmärrän toki, että tietyt alueet ovat joillekin hallituspuolueille erityisen tärkeitä, mutta toivon, että hallituksemme nyt katsoo edes elinkeinopolitiikkaa ja näitä perustuslaillisia kielellisiä oikeuksia ja lisää tyylikään 12+1-ratkaisun mukaisesti Vaasan laajasti päivystävien sairaaloitten listalle.

Pohjoismaiden johtavan energiaklusterin sairaalan heikentäminen heikentää kaikkien sairaaloiden rahoituspohjaa. Sen taloudellisen logiikan pitäisi mennä, hyvät ystävät, perille. On Suomen edun mukaista miettiä näitä asioita.

Paljon puhutaan myös normienpurusta tässä salissa ja vapaudesta yrittää. Tähän ei mielestäni oikein sovi laintasoinen nimenomainen kielto kehittää itse maahantuoduilla rahoilla vientirannikkoa. Ei mitään järkeä. Kaikki tämä hosuminen, joka on huomattu viime päivinä, kieltäminen ja vanhanaikaisten poliittisten lehmänkauppojen perusteella jyrääminen — siltä se tuntuu ja siltä se näyttää — ei sovi globaaliin, kasvavaan talousympäristöön eikä sovi moderniin demokraattiseen sivistisyhteiskuntaan. Päinvastoin se kertoo siitä, että puuttuu visio, puuttuu halua ja ymmärrystä analysoida taloudellisia ja dynaamisia vaikutuksia, puuttuu halua kuunnella rahoittajia eli elinkeinoelämää ja vientiteollisuutta ja ilmeisesti puuttuu...

Det fattas också respekt för en språklig minoritet och dess rättigheter i det praktiska livet.

Arvoisa hallitus! Yllättäkää meidät viimeistään huomenna ja tuokaa järkeä tähän. 12+1-ratkaisu on ainoa oikea Suomen kannalta. Yllättäkää meidät huomenna.

Kannatan itse myös Mats Nylundin ja Anna-Maja Henrikssonin tekemiä ehdotuksia.

23.52 Mats Löfström r: Värderade herr talman! Åland berörs inte av jourreformen, social- och hälsovård är självstyrelsens behörighet och sjukvården betalas av landskapet. Ändå oroar jourreformen kraftigt ålänningarna och på Åland eftersom man upplever att man monterar ner det tvåspråkiga Finlands struktur när man hittills inte sagt hur man i praktiken kommer att ordna de grundlagsenliga rättigheterna för svenskspråkiga österbottningar att få sin sjukvård på sitt eget modersmål.

Tingsrättsreformens planer på nedläggning av tingsrätten med svenska som förvaltningspråk samt diskussioner om språkförsök skapar en obehaglig känsla på Åland om att Finland håller på att montera ner landets tvåspråkighet. Det är viktigt att regeringen tydligt visar att så inte är fallet utan att man lyssnar och bryr sig.

Åland fick självstyrelse 1921 som ett internationellt beslut i Nationernas förbund. Finland ville inte att Åland skulle bli en del av Sverige och förband sig därför internationellt till Ålands självstyrelse och att åtagandena på och med Åland skulle ske på svenska. Men, för att det ska fungera måste också de svensk- och tvåspråkiga strukturerna i landet fungera i praktiken. Den här reformen försvagar de strukturerna och riskerar att på sikt försvaga svenskans ställning i landet. Därför hoppas jag att regeringen ännu vidtar nödvändiga åtgärder för att så inte sker. Det är sent, men det är inte för sent.

Den här frågan är större än 12 joursjukhus. Den här frågan handlar också om landets identitet i dag och i framtiden. Därför behövs nu vidsynthet, perspektiv, ödmjukhet och respekt.

23.57 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tästä asiasta on käyty useita keskusteluja täällä ja käytetty paljon puheenvuoroja. Jo silloin, kun tämä perusratkaisu teh-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

tiin, käytin itse pidemmän puheenvuoron, missä kävin tätä 12 sairaalan mallia läpi. Itse asiassa tänään tässä keskustelussa edustaja Raassina hyvin kertoi, että päivystys ei suinkaan rajaudu näihin 12 sairaalaan vaan sitä jää myös tulevaisuudessa muihin sairaaloihin, myös näihin, joista täällä tänään on keskustelua käyty. Eivätkä nämä 12 sairaalaa ole millään tavalla identtisiä keskenään. Sieltä löytyvät nuo viisi yliopistollista sairaalaa ja seitsemän muuta sairaalaa. Ne seitsemän muuta sairaalaa eivät nekään ole keskenään identtisiä, mutta eivät ole myöskään nämä viisi yliopistollistakaan sairaalaa. Näitä päivystyksen aloja ylivoimaisesti eniten on Meilahdessa, johon itse asiassa tietyt osaamiset on keskitetty kaiken kaikkiaan, ja tähän suuntaan me joudumme joka tapauksessa menemään, jos haluamme, että me pystymme tässä maassa parhaasta osaamisesta pitämään huolta.

Totta kai itseänikin harmittaa se, että esimerkiksi Hämeenlinna, joka on itselleni lähinnä näistä sairaaloista, ei mahtunut 12:n joukkoon, ei olisi mahtunut 12+1:nkään joukkoon. Itse olisin toki toivonut sellaista mallia, mutta ymmärrän sen, että myös tätä toimintaa on täytynyt keskittää ja hakea sitä osaamista senkin kautta. Vastaavia toimenpiteitä on tehty hätäkeskusten kanssa, mistä myös on käyty värikästä keskustelua aikanaan, ja nyt ollaan aika tyytyväisiä siihen malliin, mikä on otettu, ja jopa esitetty, että voisimme tulla kahdellakin hätäkeskuksella toimeen. Tai ensihoidossa laatu on parantunut merkittävästi nykykaisten (Puhemies koputtaa) ambulanssien ja muiden myötä.

23.59 Eva Biaudet r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Kukaan ei varmaan kiistä sitä, että Ruotsalaisella kansanpuolueella on erityinen osaaminen, kun puhutaan siitä, miten turvataan ja kehitetään Suomen kaksikielisyyttä. Me tiedämme vuosikymmenten, sadan vuoden takaa, että jotta se käytännössä turvataisiin, niin meidän on rakennettava, tehtävä rakenteita, jotka tekevät mahdolliseksi sen, että esimerkiksi voidaan saada palvelua ruotsin kielellä.

Täällä on puhuttu tänään hyvästä tahdosta, ja en kiistä, uskon ihan täysin, että hyvää tahtoaakin löytyy, ei ehkä kaikilta, mutta ainakin tänään täällä läsnä olevilta. Mutta se ei riitä, valitettavasti. Me tiedämme sen kokemuksesta, että se ei riitä, vaan meidän täytyy turvata se ihan konkreettisin toimin, ja siinä mielessä tuntuu todella todella turhauttavalta, että emme tue sellaista ratkaisua, jossa on toimiva kaksikielinen järjestelmä, jossa, niin kuin täällä tänään sanottiin, molemmilla kotimaisilla kielillä saa terveydenhuoltoa myöskin akuutissa tilanteessa, myöskin muun kuin perustason ongelmissa.

Jag har själv sett en dokumentär, jag tror en av de mest rörande dokumentärerna, det handlade om en liten flicka som hade leukemi och var svårt, allvarligt sjuk och hamnade ofta in på sjukhus, ibland akut, ibland inte. När hon, efter att ha lidit fruktansvärda smärtor och fått mycket behandlingar, för laboratoriesköterskan försökte förklara — när laboratoriesköterskan frågade på finska "vilken nål tycker du gör minst ont på dig" — förstod laboratoriesköterskan inte när hon sade att "den gula, den gula", och man såg att hon hade smärtor och hade verkligt svårt. Så här litet handlar det om att kunna ge hälsovård på sitt eget språk, att man förstår ens det mest elementära. Det här tryggs inte tyvärr i hälsovården överallt i dag. I Vasa skulle det lyckas, och nu är vi beredda att ge bort det. Det är faktiskt en sorglig dag.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.02 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Aivan näin lyhyesti, sillä aika kuluu: teen vastalauseen mukaiset muutosesitykset.

0.02 **Anders Adlercreutz r:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Semin esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.03 **Anders Adlercreutz r:** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että hyväksytään vastalauseen 2 mukainen lausuma.

0.03 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Adlercreutzin esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 20/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.03 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi esitän, että tämä lakiehdotus hylätään vastalauseen 2 mukaisesti.

Tämä hallituksen esitys on ongelmallinen muun muassa kansalaisten tasavertaisuuden, lainsäädännön ja ympäristöhallinnon uskottavuuden, ennakoitavuuden, selkeyden sekä ympäristö- ja terveysnäkökohtien näkökulmasta. Jatkuvat lainsäädännön muutokset ovat heikentäneet ympäristöhallinnon uskottavuutta. Käytännön työssä se on näkynyt niin, että neuvoihin, määräyksiin ja kehotuksiin suhtaudutaan välinpitämättömästi. Kyseessä on siis jätevesilainsäädäntö, jota on jo kolmeen kertaan muutettu ja määräaikoja pidennetty. Monet ovat tehneet ne velvollisuudet, jotka tähän lainsäädäntöön ovat sisältyneet, mutta kun tästä on jatkuvasti pidetty ääntä ja valitettu, on tullut ihmisille sellainen käsitys, että lainsäädäntöä voidaan näin vain muuttaa. Kuitenkin on muistettava, että ne epäkohdat, jotka ihmiset ovat kokeneet, että tähän liittyvät — että liiallisiin puhdistustoimiin on jouduttu sellaisilla alueilla, jotka eivät välttämättä sitä vaadi, tai on ollut hyvin vähäiset puhdistusvaateet — nämä ongelmat voidaan jo nykyilainkin perusteella ratkaista.

Erilliset ongelmat liittyvät siihen, josta valiokunta kokonaisuudessaankin oli hyvin pitkälle sitä mieltä, että tämä 100 metrin matka ei sovi tähän lainsäädäntöön, vaan purkuputken päästä tuo mittausta pitää suorittaa. (Puhemies koputtaa) — Tulen sinne. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tervetuloa.

Kiitos, puhemies! Yllättävän paljon aikaa menee, vaikka luulee muutaman sanan sanovansa.

Muutamia tällaisia aivan käytännön ongelmia, mitkä tulivat esille myöskin valiokunnan kuulemisissa, ja hyvin laajaa kannatusta sai sen ongelman ratkaiseminen, että mitattaisiin likaveden tulo purkuputken päästä eikä talon seinästä. Jostain syystä kuitenkin valiokunnan enemmistö ei tätä muutosta suostunut tekemään.

Ongelmalliseksi myöskin yksilöiden kannalta tulee se laajennus, joka tässä lakiehdotuksessa on sen suhteen, kenelle kunta voi poikkeuksia antaa tässä lainsäädännössä. Tämä on hyvin laaja ja lavea poikkeusmahdollisuus, kun pienituloisuus tai jäteveden vähäinen määrä, molemmat erikseen, voivat olla tämän poikkeuksen aiheuttajana. Tämä tulee näkymään niin, että kunnat hyvin eri lailla soveltavat tätä lain tulkintaa.

Vielä ehkä sellainen vaikeimmin ymmärrettävä asia tässä on se, että kun olemme ymmärtäneet, että hallituksen piiristä on tullut paljon esityksiä sen suhteen, että kunnat voivat

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

entistä enemmän päättää kunnassa olevista asioista, niin tässä mennään päinvastoin. Kunta ei saa tehdä tiukempia ympäristönsuojelusäädöksiä kuin mitä laki sanoo. Voisin kuvitella, että tässä perusteluina käyttäisimme sitä, että kunnassa tiedetään paremmin kuin valtakunnan tasolla se, missä nämä ongelmat esimerkiksi vesiensuojelun osalta kullakin alueella ovat.

Näistä syistä olen sitä mieltä, että nykyinen laki, kun meillä on riittävät resurssit neuvontaan, on edelleenkin käypä eikä tätä muutosta tarvita.

0.08 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen nyt ympäristövaliokunnan antamaan mietintöön tästä haja-asutuksen jätevesien sääntelystä. Tämän mietinnön pohjalta eduskunnan on hyvä tehdä lopullinen päätös nyt sitten tästä asiasta. Maalaisjärki voitti, ja esitys vastaa maaseutuväestön odotuksia, ja myöskin ympäristölle tämä on erittäin hyvä päätös. Minä olen tyytyväinen, että asian käsittelyssä aiemmin tehdyistä virheistä on opittu. Kiitos kaikille niille ihmisille, jotka jaksoivat pitää ääntä sääntelyn epäkohdista kuluneitten vuosien aikana. Toimin hallituspuolueitten vastaavana ympäristövaliokunnassa ja voin sanoa, että kyllä vielä valiokunnassakin asiasta käytiin kovaa vääntöä. Minä olen tyytyväinen, että nämä yksityiskohdat saatiin hiottua semmoisiksi, että kohtuuttomia seurauksia ei pitäisi nyt enää tämän jälkeen syntyä.

Käyn nyt sitten läpi tärkeimmät kohdat tästä mietinnöstä.

Eli jos kiinteistö sijaitsee enintään 100 metrin päässä vesistön rannasta tai tärkeillä pohjavesialueilla, niin perustason puhdistusvaatimus tulee täyttää 31.10.2019 mennessä. Sen sijaan muilla alueilla kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän tehostaminen tulee tehdä vasta silloin, kun kiinteistöllä tehdään suurempi korjaus- tai muutostyö. Tämä sääntely on myöskin teknologianeutraali eikä määrää mitään tiettyä laitetta tai menetelmää käsittelyjärjestelmäksi.

Kunnan ympäristösuojeluviranomainen voi hakemuksesta myöntää viiden vuoden poikkeuksen alle 100 metrin päässä vesistöstä olevalle kiinteistölle. Kunnilla on suuri harkintavaltta poikkeusten myöntämisessä. Jokainen tapaus on erilainen, eikä tarkkoja rajoja voi sen vuoksi määrätä. Poikkeamisen myöntämisen edellytyksiä on lievennetty muuttamalla poikkeusperusteet vaihtoehtoisisiksi. Poikeus voidaan myöntää, jos ympäristölle aiheutuva kuormitusta on pidettävä huomattavan vähäisenä tai vaihtoehtoisesti jos käsittelyjärjestelmän muuttaminen olisi kohtuutonta korkeiden kustannusten ja teknisen vaativuuden vuoksi. Kohtuuttomuutta arvioitaessa huomioidaan kiinteistön sijainti, kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä asuvien ikä, varallisuus ja muu sosiaalinen asema, kuten sairaus tai työttömyys.

Joissain kunnissa on laadittu ympäristönsuojelumääräykset tiukemmista vaateista yli 100 metrin päässä vesistöstä oleville ennen vuotta 2004 rakennetuille kiinteistöille. Nämä määräykset syrjäytyvät siihen saakka, kunnes kiinteistölle tehdään suurempi korjaus- tai muutostyö. On kuitenkin huomattava, että kunnan viranomaisille jää vastuu ja mahdollisuus puuttua nykyisen ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisesti terveyshaittoihin tai ympäristön pilaantumisen vaaraan. Tällä varmistetaan, että kaikkialla huolehditaan jätevesistä asianmukaisesti.

Vesistöjemme suojelu on äärimmäisen tärkeä tavoite ja asia, mutta pienten yksityistalouksien rasittaminen kohtuuttomilla seurauksilla ei ole oikea tapa ympäristönsuojelun edistämiseen. Valiokunnassa tämä päätös syntyi äänin 10—4. Keskustan, perussuomalaisen ja kokoomuksen edustajat kannattivat mietintöä, kun taas opposition edustajat olisivat

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

pitäneet nykyisen sääntelyn voimassa. Olen todellakin tyytyväinen, että hallituspuolueet yhtenäisesti kuulivat maaseudun asukkaiden huudon ja vastasivat siihen. (Timo Heinonen: Lopultakin!) — Lopultakin. — Ja nyt tämä laki näyttäisi olevan siinä kuviossa, että ainakin minulla on tämän kanssa hyvä olla, ja uskomme, että tämän mukaan me pääsemme nyt sitten eteenpäin, koska olennaista ja tärkeää on se, että kunnissa on tämän jälkeen todella paljon harkintavaltaa ja jokainen vastuunsa kokeva kunta ottaa käyttöönsä ympäristösuojelulain mukaiset eri lainsäädäntökohdat, joilla voidaan puuttua siihen, jos siellä tilanne on semmoinen, että se tulee korjata.

0.13 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Myllerin tekemää hylkäys-ehdotusta. En nyt lähde toistamaan kaikkia niitä asioita, mitä tuotiin esille lain ensimmäisessä käsittelyssä. Totean vain aivan erityiseksi ongelmaksi sen, että kunnilta viedään mahdollisuus säätää kunnallisia tiukempia normeja ennen vuotta 2004 rakennettujen talojen osalta sikäli, kun ne ovat kauempana kuin 100 metriä rannasta tai sitten eivät ole pohjavesialueella. Ympäristövaliokunnan mietinnössäkkin todetaan, että haja-asutusta on määrällisesti eniten Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan alueilla, joilla paikallisten vesistöjen ekologisen tilan parantamisen tarve on suurin ja kuormituksen päätyminen vesistöön on todennäköisintä. Eli siis pidän todella valitettavana, että sellaisilla seuduilla, missä haja-asutus on paikoitellen melko tiivistä, kylämaistä, kunnilta viedään mahdollisuus säätää tiukempia normeja kuin ennen vuotta 2004 valmistuneiden kiinteistöjen osalta.

0.14 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Edustaja Maijala totesi tuossa, että järjen ääni voitti ja että tämä on ympäristön kannalta hyvä ratkaisu, hyvä esitys. Vaikka miten yrittän, niin en kyllä pysty pääsemään samaan johtopäätökseen. Tässä puhutaan nyt niin kuin jätevesi-alueita. Jätevesi — tarkoituksen pitäisi kaiken järjen mukaan olla se, että keksitään keinoja, miten mahdollisimman iso osa jätevedestä saadaan otettua talteen, jotta se ei pääse luontoon. Jos pohtii vesistöjemme tilaa, niin hajakuormitushan on se suurin ongelma. Se on se, johon on vaikeinta päästä kiinni. Tämän esityksen mukaan 200 000 toimenpiteen arvioidaan jäävän tekemättä. Jokainen voi miettiä, onko tämä ympäristön kannalta hyvä asia.

Lainsäädännössä johdonmukaisuus on yleensä katsottu yhdeksi hyveeksi ja se, että ihmisiä kohdellaan tasavertaisesti. Tämän jätevesiasian kanssa johdonmukaisuus nyt ei ole ollut aivan huipussaan aina. Tätä on muutettu monta kertaa ja nyt muutetaan vielä kerran. Se viittaa siihen, että tulevaisuudessa, jos jotain esityksiä tulee, jos asetetaan joitain vaatimuksia, jokainen voi olettaa, että niistä luovutaan parin vuoden kuluttua ja jos jätän ne täyttämättä, silläkään ei ole niin väliä. Tasavertaisuuden osalta voidaan todeta, että ne, jotka asiansa hoitivat, ovat nyt tässä huonommassa asemassa, mutta yhteiskunta tietenkin kiittää.

Tämä 100 metrin raja, se, että etäisyys määritellään ulkoseinän mukaan, on yksi näistä aivan päättömimmistä kohdista tätä lakia. Siinä on yhtä paljon yhteyttä realiteetteihin kuin vaikka pihakeinin paikalla tai verhojen värillä. Sillä ei ole mitään tekemistä sen kuormituksen kanssa. Minun mielestä on pöyristyttävää, että esitys ei määrittele rajaa sen purku-putken etäisyyden pohjalta. (Puhemies koputtaa) Millään muulla ei ole mitään relevanssia tämän koko asian kanssa, ja olen kyllä syvästi pettynyt esitykseen näiltä osin.

Sen lisäksi tämä puuttuu kuntien itsemääräämisoikeuteen, ihan niin kuin edustaja Hassi tuossa totesi, (Puhemies koputtaa) ja voin sanoa, että ei se varmaan keskustan perusperiaatteiden mukaista ole eikä edistä normien purkuakaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

0.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä on itse asiassa yksi harvoja päätöksiä, joita eräs varsin lyhytaikaiseksi jäänyt hallitus ehti tehdä, mutta liian kauan tämä asetus oli voimassa. Yli 13 vuotta sitten tämä asetus tehtiin, ja vaikka edellinen puhuja RKP:stä tätä puolustikin kovasti, niin silloinen RKP:läinen ympäristöministeri Jan-Erik Enestam on kuitenkin jo itsekin myöntänyt sen, että häntä, käyttiköhän hän tätä muotoa, höynäytettiin tässä asiassa, että harvoin hän laittaa syytä virkamiesten piikkiin, mutta tässä asiassa näin hän totesi.

Lähtökohtaisesti on ollut erikoista, että tuolloin vuonna 2003 tämäntasoisista sääntelyä on tehty asetuksella. Tämä olisi ehdottomasti pitänyt tehdä laintasoisesti ja esimerkiksi niitä kierroksia, joista nytkin on puhuttu perustuslain ja muiden näkökulmasta, käydä huolella läpi eikä sillä tavalla kuin tämä laki aikanaan tehtiin.

Yli 13 vuotta ihmiset ovat näitä toimenpiteitä tehneet ja satoja toimimattomia, satoja turhia investointeja — ja satoja, jos ei tuhansia, huijattujakin suomalaisia. On onni, että tässä nyt on kääntynyt myös keskusta tämän korjausliikkeen taakse. Itse tätä pidin esillä jo siellä ensimmäisellä eduskuntakaudellani vuosina 2008—2009, mutta silloin tässä ei saatu korjausta aikaan, ja lähes 10 vuotta on siitäkin jo kulunut. Nyt onneksi tämä ministeri Tiilikaisen johdolla saadaan järkeistettyä ja huolehdittua tehokkaammin ja järkevämällä tavalla näistä vesistä. Meillä on paljon isompia ympäristöasioita hoidettavana kuin näiden mummonmökkien (Puhemies koputtaa) pienet päästöt, joista ei itse asiassa ole minkäänlaista haittaa ympäristölle.

0.19 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinosen puheenvuoroon on hyvä jatkaa. Ensinnäkin meillä on todellakin paljon isompia ja merkittävämpiä asioita ympäristön puolella, joihin meidän pitäisi tosissaan puuttua, että me saisimme ympäristön tilannetta parannettua ja Itämeren tilannetta parempaan, mikä se tällä hetkellä on.

Ensinnäkin näihin muutamiin asioihin, mitä me valiokunnassakin käsitelimme hyvin paljon: Käytiin keskustelua, onko se rakennuksen seinästä sata metriä vai purkuputken päästä, ja tulimme siihen päätökseen, että 100 metriä seinästä, koska se ei ole aina todellakaan varmasti tiedossa, missä kohtaa se purkuputken pää on. Me emme halunneet siihen ensimmäistäkään epäselvyyttä, että aletaan kiistelemään siitä, missä kohtaa joku on olemassa. Seinä on hyvin selkeästi tietyssä paikassa olemassa. (Anders Adlercreutz: Sillä ei ole mitään relevanssia!)

Sitten toinen asia on se, että oli puhetta näistä, että monissa kiinteistöissä on tehty jo näitä korjauksia. On hyvä asia, että korjauksia on tehty, ja monessa kiinteistössä, vaikka ne ovat yli 100 metrin päässä rannasta, tullaan jatkossakin tekemään niitä korjauksia, koska jokainen vastuunsa tunteva ihminen, silloin kun ympäristöä ollaan pilaamassa tai jotakin ongelmaa on olemassa, korjaa ne ilman muuta.

Sitten, onko kunnalla mahdollisuus puuttua tähän tilanteeseen? Kun toimin kunnassa maaseutu- ja ympäristösihteerinä, niin ympäristösihteerinä jo puutuinkin siihen tilanteeseen, että kun selvästi pilattiin vettä, niin koska ympäristönsuojelulain mukaisesti veden pilaaminen on kielletty, ympäristön pilaaminen on kielletty, niin silloin puutuinkin siihen tilanteeseen ja sanoin, että sakokaivosta ei saa mennä jätevesiä sellaisenaan suoraan vesistöön. Eli siinä vaiheessakin, jos purkuputken pää on väärässä paikassa tai jos se muuten aiheuttaa ympäristön pilaantumista, niin kunnassa voidaan puuttua siihen tilanteeseen.

Sama asia on kyseessä myöskin silloin, kun on tiheämpi rakennuskokonaisuus, kylämäinen asutustihentymä. Jos siinä näyttää tilanne siltä, että ympäristöä pilataan, niin ilman

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

muuta silloin kunnan ympäristöviranomaisten tulee puuttua tähän tilanteeseen. Ja minkä takia tätä muutosta nyt alettiin tekemään? Tätä muutostahan on odotettu koko ajan. Suurimmassa osassa Suomea ei ole koko aikana kuviteltukaan, että tästä tulee pysyvä tilanne, ja on odotettu, että joku porukka tulisi ja laittaisi tämän asian järkevästi. Sen jälkeen on todellakin järkevää, että tähän kohtaan, kuivaan maahan, silloin kun on riittävän kaukana rannasta, ei mitään korjaustoimenpiteitä tarvitse alkaa tekemään. Ei kukaan kuvitellutkaan sitä, että jos on esimerkiksi kilometri matkaa vesistöön ja on hyvät imeytyskentät olemassa mutta ne eivät vastaa justinsa tätä säädöstä, niin siinä olisi todellisuudessa ollut mitään järkeä alkaa toimenpiteitä tekemään.

Nyt sitten kun puhutaan kuntien määräysoikeudesta, että onko kunnilla määräysoikeutta, niin kunnilla todellakin on tämän jälkeen paljonkin määräysoikeutta. Ja onko kuntien edun mukaista? On kuntien edun mukaista, sillä kunnat ovat hyvin erilaisia. Esimerkiksi kotikuntani Savukoski siellä Itä-Lapissa: se maaperä on hyvin imevää, on sorapitoista maata ja hyvin imeytyskentäksikin sellaisenaankin toimiva maaperä. Kun taas tällä alueella on hyvin paljon savimaita, ja savimaa-alueella täytyy tehdä hyvin paljon tiukempia toimenpiteitä mitä meidän alueella. Suomi on erilainen. Otetaan se huomioon ja tehdään ratkaisut sitten sen mukaan, miten Suomessa on.

Vielä lopuksi: Kuinka monen pitää alkaa toimenpiteisiin? Hyvin monella kiinteistöllä tämä asia käytännössä on jo kunnossa. Elikkä siis tärkeintähän oli se, paljonko on se puhdistusvaade, koska teknologianeutraalisti toimitaan tässä asiassa, ja vain niitten tarvitsee alkaa toimenpiteisiin, joitten puhdistusvaatimus ei täyty.

0.24 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Sitähän tietysti itse kukin mietti aikoinaan, että minkälaista tulkintaa tästä laista haluttiin aikaansaada, kun täällä puhuttiin sadoista toimimattomista laitteista. Kyse on ennen kaikkea siitä, että on oikeaa tietoa, on neuvontaa ja opastusta. Jossain vaiheessa näytti todella, että tästä tehtiin ikään kuin rahastusväline joillekin, kun esimerkiksi jo on nykyisin mukaan todellakin mahdollista se, että tällaiset mummonmokit, joissa on yksi kaksi asukasta, eivät vaadi minkäänlaisia toimenpiteitä.

Mutta jokainenhan tietää, että kysymyksessä on myös meidän oma ympäristömme, oma asuinympäristömme, jonka terveydestä tietysti olemme huolestuneita, ja sen mukaan pitää myöskin toimia. Vedottiin siihen, että kunnan ympäristöviranomaisten pitää puuttua, jos ongelmia tulee. On aika monta kuntaa jo, joissa ei ole kunnan ympäristöviranomaista tai jos on, se on ehkä yhdellä kolmanneksella tai yhdellä neljänneksellä. Varsinkaan sellaisia ammattitaitoisia virkamiehiä ei enää juurikaan ole kuin suurimmissa kunnissa.

Eli tässä on nyt tämän lainsäädännön osalta ennen kaikkea ollut kysymys siitä, että alkuun tulkittiin liian tiukasti laitevalmistajien näkökulmasta ja sitten saatiin aikaan tällainen yleinen ajatus siitä, että kun tarpeeksi kritisoidaan, niin sitten mitään ei tarvitse tehdä. Nyt olen todella huolissani nimenomaan siitä, että kunnilta viedään oikeus päättää oman alueensa asioista.

0.26 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen puhui vähättelevästi mummonmökeistä, eikä hän todellakaan ole ainoa poliitikko, joka näistä mummonmökeistä on tässä yhteydessä puhunut. Haluan nyt kuitenkin muistuttaa siitä, että meidän vesistöjemme fosforikuormituksesta haja-asutus on heti maatalouden jälkeen seuraavaksi suurin. On arvioitu, että kaksi vuotta sitten 13 prosenttia fosforipäästöistä vesistöihin tuli haja-asutuksesta. Siis noin joka seitsemäs fosforitonni rehevöittämään, ruokkimaan sinilevää ja

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

muuta leviä ja mikrobeita vesistöissä on peräisin haja-asutuksesta. Tämä ei ole ihan vähäinen asia.

Vielä tästä kuntien oikeudesta, jonka hallitus nyt vie, asettaa tiukempia määräyksiä myös ennen vuotta 2004 rakennettujen kiinteistöjen osalta. Edustaja Maijala on siinä ihan oikeassa, että olot ovat erilaisia eri puolilla Suomea, maaperät ovat erilaisia, ja juuri siksi olisi ollut perusteltua säilyttää kunnilla tämä mahdollisuus. Toki jää se jälkivalvonnan ja yksittäisiin kiinteistöihin kohdistuvien määräysten mahdollisuus, johon edustaja Maijala viittasi, mutta byrokratian purkamista se nyt ei ainakaan ole, että kunnalla ei ole mahdollisuutta asettaa tiettyjä vaatimuksia kylämäiselle asutukselle alueellaan ja sen sijaan joudutaan sitten valvomaan ja mittaamaan ja asettamaan määräyksiä kiinteistökohtaisesti.

0.28 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllerille ensinnäkin, kun sanoitte, että on monta kuntaa, joissa ei ole ympäristönsuojeluviranomaista: jokaisessa kunnassa tulee olla ympäristönsuojeluviranomainen, ja hyvin monissa kunnissa näitä tehtäviä on yhdistetty sillä tavalla, että on olemassa yksi asiat hallitseva ympäristönsuojeluviranomainen ja hän hoitaa monen kunnan alueet, jolloin tämä asia on todellakin hoidossa.

Ja sitten kun me tässä laissa nyt rajasimme sen, että on tarkemmin kohteena vain se, joka on alle 100 metrin päässä rannasta, niin me voimme keskittyä nyt sitten niihin kohteisiin ja asioihin, joissa tulee tehdä korjauksia. Samoin myöskin niissä kohteissa, jotka ovat nyt sitten niin sanottuja kuivanmaan alueita, missä on ongelmia, voimme keskittyä tarkastelemaan näitä kohteita, jos siellä on ongelmia. Niihin voidaan puuttua, eikä tarvitse alkaa byrokraattisesti katsomaan sitä, että jokainen siellä oleva kiinteistö joutuisi hakemaan erikseen poikkeuslupia. Elikkä minun näkemykseni mukaan tämä huomattavasti vähentää byrokratiaa tämän kokonaisuuden hoitamisessa ja voimme keskittyä sitten todellisuudessa ympäristön tilan hoitamiseen.

Sitten edustaja Hassi sanoi tästä, kuinka paljon maaseudulta tulee jätevettä ja paljonko se aiheuttaa ongelmia Itämerelle, niin onkin todella hyvä, että voimme nytten keskittyä katsomaan tarkemmin näitä kohtia, missä ne jätevesiasiat muodostuvat, mistä tulevat nämä ongelmat. Meillä on Suomessa vielä monta muutakin asiaa, näitä yksittäisiä kohteita, joita tulisi korjata ja tarkentaa, mutta katson, että tällä (Puhemies koputtaa) ei kyllä näitä ongelmia enempää aiheuteta, vaan enemmänkin minusta tuntuu, että tällä parannetaan kokonaistilannetta huomattavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeiseltä vaikuttava puheenvuoro.

0.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Nyt rima asetettiin kovin korkealle, mutta yritän ihan sellaista tavallista vähintään.

Arvoisa puhemies! Itse olen kyllä tottunut siihen, että suomalaiset haluavat pitää omista pohjavesistään, esimerkiksi omasta kaivostaan, hyvää huolta ja toisaalta siitä lähijärvestä ja lähivesistöstä. Eli kyllä tässä on tapahtunut merkittävä parannus — voisin puhua varmaan viime vuosista; vuosikymmenistä en uskalla puhua, mutta viime vuosista — että halutaan huolehtia siitä, että esimerkiksi oma vapaa-ajan asunnon taikka kodin kaivo pysyy puhtaana ja toisaalta sitten myös vaikkapa se lähijoki, lähijärvi taikka läheinen merenpoukama. Eli itse uskon siihen, että suomalaiset toimivat tässä vastuullisesti. Itse asiassa meillä on syntynyt niitä ongelmia tämän jätevesiasetuksen aikaan, että kun nyt tätä toimivaa pe-

Pöytäkirja PTK 137/2016 vp

rinteistä järjestelmää ei yhdessä välissä hyväksytty lainkaan, niin asiakkaille, ihmisille, myytiin toimimattomia hyvin teknisiä laitteita, jotka eivät toimi. Nyt on se tilanne, että he ovat siinä uskossa, että heillä on toimivat, hyvät laitteet siellä ja itse asiassa ne eivät toimi, vaikkapa sen myötä, että kuormat ovat erilaiset kuin siinä vaiheessa, kun laitteita on hankittu, ja niin poispäin.

Arvoisa puhemies! Minä en jää kaipaamaan vanhaa jätevesiasetusta.

0.31 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia erittäin kriittiselle oppositiolle. Teidän ansiostanne me saimme aikaiseksi semmoisen mietinnön, jossa on huomioitu myöskin hyvin paljon näitä teidän äskenkin esille tuomianne asioita, ja uskon, että näin yhteistyöllä me saimme aikaiseksi juuri sellaisen kokonaisuuden, mitä meiltä odotettiin ja mitä maaseudun väestö odotti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 20.12.2016 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen